SIDNIS ŠELDON

NEPAŽISTAMASIS IŠ VEIDRODŽIO

Populiarusis detektyvas

SIDNIS ŠELDON

NEPAŽĮSTAMASIS IŠ VEIDRODŽIO

Romanas

Vilnius Rosma 1996

UDK 820(73)-3

Še 37 **Sheldon, Sidney**

Nepažįstamasis iš veidrodžio: romanas/ Sidnis Šeldon; iš anglų k. vertė Pranė Kuprienė.— Vilnius: Rosma, 1996.— 280 p. — (Populiarusis detektyvas). ISBN 9986-00-123-4

Tą valandą, kai romano herojus Tobis Templas išvydo pasaulį, jo motina mintyse ištarė: "Tu būsi didelis žmogus". Matyt, motinos gali nuspėti savo vaikų ateitį, nes pasitvirtino ir Žozefijos Činski motiną persmelkdavusi nerami nuojauta: "Kada nors jai tikrai atsitiks kas baisaus".

Iki išsipildė motinų pranašystės, jiems teko nueiti vingiuotą kelią.

UDK820(73)-3

ISBN 9986-00-123-4

© Sidney Sheldon, 1989
© Vertimas, Rosma, 1996
© Rosma, 1996

Jeigu nori pamatyti save,
Veidrodžio neieškok –
Jame bus tik šešėlis
Nepažįstamojo...

Silenijus, "Odės tiesai"

Prologas

Tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt devintų metų lapkričio pradžios vieną šeštadienio rytą penkiasdešimt penkis tūkstančius tonų sveriančiame aukščiausios klasės laive "Bretanė", susiruošusiame plaukti iš Niujorko į Havrą, įvyko keletas nepaaiškinamų keistų įvykių.

"Bretanės" ūkio tarnybos viršininkas Klodas Desaras, sumanus ir be galo pedantiškas žmogus, savo laive tvarkėsi taip, kad lašas vandens ne vietoje nenulašėdavo, net pats mėgo šitaip sakyti... Per penkiolika "Bretanėje" ištarnautų metų jis nė vieną kartelį nebuvo atsidūręs situacijoje, iš kurios nebūtų radęs išeities. Veikė jis visada mitriai ir be didelio triukšmo. Bet šitą šiltą rudens dieną viskas vyko taip, tarsi tuzinas nelabųjų būtų pasirašę sutartį jį pražudyti. Ir labai menkai jo prancūzišką savimeilę paglostė tai, kad kruopšti apžiūra, kurią po visų įvykių atliko Interpolo Amerikos ir Prancūzijos skyriai bei laivo saugumo pajėgos, niekaip nesugebėjo nors kiek panašiau į tiesą paaiškinti keistų tos dienos nutikimų.

Kadangi į tuos įvykius buvo įsipainioję labai garsūs žmonės, laikraščių straipsniai su ryškiomis antraštėmis išgarsino šitą istoriją visame pasaulyje, bet paslaptis ir liko neatskleista.

Pats Klodas Desaras iš tarnybos "Transatlantikos vandenyse" išėjo ir Nicoje atidarė užkandinę, kur savo nuolatiniams lankytojams vis pasakodavo ir pasakodavo apie

keistus anos lapkričio dienos įvykius tame laive.

Desarui dabar atrodė, kad viskas prasidėjo nuo to momento, kai buvo gautos Jungtinių Amerikos Valstijų prezidento gėlės.

Likus valandai iki laivas turėjo išplaukti, prie devyniasdešimt antrojo pirso sustojo juodas limuzinas, pažymėtas vyriausybiniais numeriais. Iš automobilio išlipo tamsiai pilku kostiumu apsirengęs vyriškis su trisdešimt šešių "Sterling silver" veislės rožių puokšte ir priėjęs prie trapo kažką pasakė "Bretanėje" tuo metu budėjusiam karininkui Alanui Safordui. Gėlės su visom ceremonijom buvo perduotos denio jaunesniajam karininkui Žanenui, kuris pristatė jas ten, kur reikėjo, o po to susiieškojo Klodą Desarą.

– Manau, kad reikia pasakyti jums, – tarė Žanenas. – Rožes prezidentas atsiuntė poniai Templ.

Džil Templ... Jos nuotraukas praėjusiais metais pirmuosiuose laikraščių puslapiuose ir žurnalų viršeliuose spausdino visa periodinė spauda nuo Niujorko iki Bankoko ir nuo Paryžiaus iki Leningrado. Klodas Desaras prisiminė kažkur skaitęs, kad neseniai vyko apklausa, o po to ponia Templ buvo išrinkta žaviausia iš žaviausių pasaulio moterų. Daugelis tėvų net savo naujagimes dukreles pavadino jos vardu – Džil. Jungtinės Amerikos Valstijos neapsieina be garsenybių. Dabar ja tapo Džil Templ. Jos narsa ir laimėtos neįtikėtinos grumtynės, kurias likimo žaismas lėmė vėl pralaimėti, sukrėtė viso pasaulio vaizduotę. Tai buvo nepaprasta meilės istorija, beveik kaip klasikinė graikų drama ar tragedija.

Klodas Desaras nejautė amerikiečiams meilės, bet šiuo atveju buvo linkęs padaryti išimtį. Ponia Templ jis žavėjosi iš visos širdies. Ji buvo **galante***, o Desaras nežinojo kito žodžio, kuriuo būtų galima dar labiau pagirti moterį. Ir nusprendė pasirūpinti, kad kelionė jo laivu jai būtų įsimintina.

Bet mintis apie Džil Templ Desaras nuginė į šalį ir su-

*Maloni, galantiška (pranc.)

sikaupęs paskutinį kartą tikrino keleivių sąrašą. Kaip įprasta, čia buvo susirinkę tie, kuriuos amerikiečiai apibūdina žodžiu vip*. Šito žodžio Desaras nemėgo jau vien dėl to, kad amerikiečiai turėjo barbarišką supratimą apie tai, kas yra svarbi persona. Atkreipęs dėmesį į vieno turtingo pramonininko žmonos pavardę ir į tai, kad ji plaukia viena, jis reikšmingai šyptelėjo ir sąraše pradėjo ieškoti Mato Eliso, žymaus futbolininko negro, pavardės. Radęs šitą pavardę, Desaras patenkintas linktelėjo. Jį sudomino ir tai, kad gretimose kajutėse buvo įsitaisę žinomas senatorius ir Karolina Roha, striptizo šokėja iš Pietų Amerikos. Paskutiniuose laikraščių pranešimuose jų pavardės buvo minimos kartu. Desaro akys toliau slydo sąrašu.

Deividas Kenionas. Čia pinigai. Dideli pinigai. "Bretane" jau yra plaukęs. Desaras nepamiršo Deivido Keniono: įdomus vyriškis, tamsiai įdegęs, poliesis, sportiško sudėjimo. Ramus, simpatingas žmogus. Prieš Deivido Keniono pavardę jis parašė raides "KS", tai reiškė – "kapitono stalas".

Kliftonas Laurensas. Bilietą nusipirko paskutinę minutę. Desaras apniuko. Ką gi daryti su šituo ponu? Taip, klausimas sudėtingas. Anksčiau jis iš viso nebūtų jo kėlęs, automatiškai Laurensui būtų paskyręs vietą prie kapitono stalo, kur jis visus būtų juokinęs sąmojingais anekdotais. Kliftonas Laurensas buvo teatro ir kino agentas. Kadaise atstovaudavo ryškiausioms pramoginio verslo žvaigždėms. Deja, pono Laurenso laikai praėjo. Tada jis būtinai reikalaudavo "princesės", liukso kajutės, o šį kartą pasitenkino vienviete apatiniame denyje. Kas be ko, kajutė pirmos klasės, bet visgi... Klodas Desaras nusprendė prie šitos pavardės sugrįžti, kai peržiūrės visą sąrašą.

Laive buvo ir daugiau žmonių – vienos karališkos giminės antrarūšis asmuo, žinoma operos dainininkė, Nobelio premijos atsisakęs rusų rašytojas...

*Labai svarbi persona (angl.)

Desaro apmąstymus nutraukė beldimas į duris. Įėjo vienas iš valytojų, Antuanas.

– Kas yra? – paklausė ūkio tarnybos viršininkas.

Antuanas įsmeigė į Desarą gailias akis.

– Tai jūs įsakėte užrakinti žiūrovų salę?

Desaras susiraukė:

– Nesuprantu tavęs...

– Pamaniau, kad jūs. Kam kitam šito galėjo prireikti? Prieš kelias minutes aš norėjau pažiūrėti, ar viskas ten sutvarkyta, ir radau užrakintas duris. Atrodo, kažkas užsidaręs ten žiūri filmą.

– Uoste filmo mes niekada nerodome, – griežtai pasakė Desaras. – O šitų durų niekada nerakiname. Aš sužinosiu, kas ten vyksta!

Kitu atveju jis duris būtų patikrinęs tuoj pat, bet šį kartą tiek neatidėliotinų reikaliukų paskutinę minutę užgriuvo ir visus juos reikėjo sutvarkyti iki vidurdienio, laivui dar neišplaukus... Jam trūko solidžios Amerikos dolerių sumos, į vieną iš geriausių liukso kajučių per klaidą parduoti du bilietai, o kapitono Montehemo užsakyta vestuvinė dovana nusiųsta ne į tą laivą. Kapitonas pakels vėją. Desaras gaudė pradėjusių suktis keturių galingiausių laivo turbinų pažįstamus garsus. Pajuto, kaip sujudėjo nuo pirso pasistumdama "Bretanė" ir kaip čiuožė ieškodama savo kelio paskuigaliu pirmyn. Ir vėl Desaras nugrimzdo į savo mintis.

Po pusvalandžio įėjo Leonas, viršdeninės verandos vyriausiasis stiuardas.

– Prašau, Leonai, kaip reikalai?

– Atleiskite, kad trukdau, bet manau, reikia jums pasakyti...

– Aga? – Desaras klausėsi tik viena ausim, visas buvo pasinėręs į labai sudėtingą apmąstymą, buvo bebaigiąs sudaryti svečių susodinimo kiekvieną vakarą prie kapitono stalo schemas: šitas kapitonas ne iš tų, kurie turi dievo dovaną lengvai bendrauti su žmonėmis. Kasdieniniai pietūs

su keleiviais jam bus sunkus išmėginimas. Desaras privalėjo pasirūpinti, kad kaimynystė būtų parinkta deramai.

– Aš dėl ponios Templ, – pradėjo Leonas.

Desaras tą pačią sekundę padėjo ant stalo pieštuką ir nedidukes juodas akis įrėmė į Leoną.

– Taip?

– Aš ėjau pro jos kajutę prieš keletą minučių, girdėjau garsiai kalbant ir šaukiant. Sunku buvo suprasti žodžius, bet man pasirodė, lyg jinai šauktų: "Jūs mane nužudėte! Jūs mane nužudėte!" Pamaniau, kad man geriau nesivelti, štai ir atėjau pas jus.

Desaras linktelėjo:

– Tu teisingai pasielgei. Aš užmesiu ten akį. Reikia įsitikinti, kad jai nieko neatsitiko.

Išeinantį stiuardą Desaras nulydėjo ilgu žvilgsniu. "Negali būti, kad kas nuskriaustų tokią moterį kaip ponia Templ!" Prancūzo riteriškas orumas neleido to net įsivaizduoti. Jis užsivožė kepurę, dirstelėjo į veidrodį ant sienos ir pasuko prie durų, bet suskambo telefonas. Desaras dvejodamas patrypčiojo ir pakėlė ragelį.

– Desaras.

– Klodai! – pažino jis trečiojo padėjėjo balsą. – Dėl Dievo meilės, atsiųsk ką nors su šluota į apačią, į žiūrovų salę, gerai? Ten pilna kraujo pritaškyta.

Desaras širdyje pajuto nemalonų šaltuką.

– Tuoj pat, – pažadėjo jis.

Padėjęs ragelį, surado valytoją ir nieko nelaukdamas paskambino laivo gydytojui.

– Andrė? Čia Klodas, – jis stengėsi kalbėti kaip paprastai, ramiai. – Sakyk, ar nesikreipė į tave kas pagalbos?.. Ne ne! Aš turiu galvoje ne piliules nuo jūros ligos... Pavyzdžiui, kas nors kraujuojantis, gal net smarkiai kraujuojantis... Aišku. Ačiū.

Desaras padėjo ragelį, bet pavojaus nuojauta neišnyko, tik padidėjo. Iš savo kajutės jis žengė į kitą, į Džil Templ, bet kai atsidūrė pusiaukely, atsitiko dar vienas keistas da-

lykas. Pasiekęs valčių denį, Desaras pajuto pasikeitus laivo judėjimo ritmą. Žvilgtelėjęs į vandenyno pusę, jis pamatė, kad jie priplaukę plūduriuojantįjį Ambrauzo švyturį, kur turi palikti locmano vilkiką ir pasukti į atvirą jūrą. Bet šito "Bretanė" nedarė, jos judėjimo tempas sulėtėjo ir pagaliau laivas sustojo. Vyko visiškai nesuvokiami dalykai.

Desaras puolė prie turėklų ir persisvėręs per juos apačioj pamatė, kad locmano vilkikas stovi prie "Bretanės" krovininio liuko, o du jūreiviai iš laivo ant vilkiko tempia kažkieno bagažą. Tuoj pat ten nušoko ir vienas keleivis. Šį keleivį Desaras matė tik vieną akimirką ir tik nugarą, todėl nusprendė, kad gal visgi apsipažino. Tai būtų neįmanoma! Be to, keleivio išsikraustymas iš laivo buvo toks keistas, kad Desarą net šiurpas nukrėtė. Jis apsigręžė ir nėrė prie Džil Templ kajutės, bet į beldimą neatsakė niekas. Pabeldė dar kartą, šiek tiek garsiau.

– Ponia Templ, čia Klodas Desaras, ūkio tarnybos vyresnysis karininkas. Atėjau paklausti, ar negalėčiau jums padėti kuo nors?

Atsakymo nebuvo. Ir tą pačią akimirką įsijungė vidinė Desaro pavojaus sirena. Nuojauta jam šaukė, kad čia vyksta kažkas be galo baisaus ir kad visi šitie nepaaiškinami įvykiai sukasi aplink šitą moterį. Jo sąmonę persmelkė virtinė absurdiškų minčių. Ją pagrobė, užmušė, o gal... Jis spustelėjo durų rankeną. Pasirodo, jos – neužrakintos, ir Desaras jas iš lėto pravėrė. Džil Templ stovėjo tolimiausiame kajutės kampe ir žiūrėjo pro iliuminatorių. Į duris buvo atsukta jos nugara. Desaras jau žiojosi kažką sakyti, bet moters siluetas buvo toks keistas, lyg sustingęs, nejudrus, ir jis susilaikė. Keletą sekundžių sutrikęs dar stypsojo prie durų ir svarstė, ar ne geriau būtų tylutėliai pasišalinus, bet staiga kajutė suvirpėjo nuo nežmoniškų, kraupių garsų, lyg sužeistas žvėris staugtų. Desaras suprato esąs bejėgis didelio sielvarto liudininkas ir sandariai uždarė duris.

Bet nuo kajutės vis dar nesitraukė, stovėjo ir klausėsi iš jos vidaus sklindančios raudos. Paskui apsisuko ir iki

širdies gelmių susijaudinęs nužingsniavo į žiūrovų salę, kuri buvo įrengta didžiajame denyje. Prie salės durų valytojas šluostė kraujo dėmes.

"Dieve mano, – pagalvojo Desaras, – šito mat nebuvo!" Ir suktelėjo durų rankeną. Neužrakinta. Jis įėjo į erdvią šiuolaikiškai įrengtą salę, kur galėjo tilpti šeši šimtai keleivių. Salė buvo tuščia. Paklusdamas vidinei įtaigai, jis priėjo prie kino mechaniko kabinos. Užrakinta. Tik du žmonės turi šitų durų raktą: jis pats ir kino mechanikas. Desaras atsirakino ir įėjo į vidų. Viskas kaip įprasta. Kambarėlyje stovėjo du kino projektoriai. Desaras pačiupinėjo juos. Vienas buvo dar šiltas.

"D" denio įgulos patalpose jis susiieškojo kino mechaniką, bet šis prisiekė nieko nežinąs apie tai, kad kas būtų naudojęsis kino sale. Į savo darbo vietą Desaras grįžo trumpiausiu keliu – per laivo virtuvę ir buvo sustabdytas įniršusio virėjo.

– Dirstelėkit štai čia, – pareikalavo jis. – Jūs tik peržvelkite, ką iškrėtė kažkoks išsigimėlis!

Ant marmurinio konditerijos stalo puikavosi didingas šešiaaukštis vestuvinis tortas su trapiomis cukrinėmis nuotakos ir jaunikio figūrėlėmis viršuje.

Kažkas buvo sutrėškęs nuotakos galvą.

– Kaip tik tą akimirką aš ir supratau, – pasakodavo Desaras suglumusiems savo užkandinės nuolatiniams lankytojams, – tuoj tuoj įvyks kažkas baisaus!

Pirma knyga

PIRMAS SKYRIUS

Vienas iš labiausiai klestinčių pasaulio pramonės centrų tūkstantis devyni šimtai devynioliktais metais buvo Mičigano Valstijos miestas Detroitas, miestas, savaip padėjęs sąjungininkams laimėti pirmąjį pasaulinį karą: tiekęs

jiems audinius, sunkvežimius, aeroplanus... Dabar, kai "Guno" pavojus nebegrėsė, fabrikai vėl buvo pertvarkomi į automobilių gamyklas. Netruko gamyba jose ir įsibėgėti, kasdien sukonstruodavo ir išsiųsdavo po keturis tūkstančius automobilių. Ir kasdien į Detroitą plaukė imigrantai – italai, airiai, vokiečiai...

Su viena imigrantų banga atsirado čia Paulis Templarhauzas ir jaunutė jo žmona Frida. Paulis buvo vieno Miuncheno mėsininko mokinys. Po sutuoktuvių su Frida gavęs kraitį, jis išvažiavo į Niujorką ir atidarė ten mėsos krautuvėlę, kuri netruko tapti nuostolinga. Tada jis persikėlė į Sent Luji, paskui į Bostoną ir pagaliau į Detroitą. Ir kiekviename mieste skandalingai bankrutuodavo. Verslų klestėjimo laikais, kai kilo pragyvenimo lygis, vadinasi, didėjo ir mėsos paklausa, Paulis Templarhauzas kažkaip sugebėdavo prarasti pinigus visur, kur tik pradėdavo prekiauti. Jis buvo puikus mėsininkas, bet nekoks verslininkas. Tiesą sakant, poezijos menas jam buvo kur kas įdomesnis už meną dauginti pinigus. Paulis valandų valandas galėjo svaičioti apie rimus ir poetines figūras. Ir visa tai surašęs į popierių, užvertė šita makulatūra laikraščius ir žurnalus, bet tie nė kartelį nenupirko nė vieno jo šedevro. Pinigai Pauliui neturėjo jokios vertės. Jis teikdavo kreditus visiems ir visur, o šitas gandas netruko pasklisti. Jeigu kieno kišenėje švilpdavo vėjai, bet jis norėjo skaniausios mėsos, skubindavosi pas Paulį Templarhauzą...

Frida buvo negraži ir visiškai neprityrusi reikaluose su vyrais. Kai atsirado Paulis ir pasipiršo jai, teisingiau, kai jis paklausė, kaip ir derėjo, jos tėvą, ar neleisiąs jis už jo savo dukters, Frida puolė prašyti, kad tėvas neatsakytų jaunikiui, bet tėvo agituoti nereikėjo, senukas jau kuris laikas baiminosi, kad neliktų su netekėjusia dukra iki dienų galo. Jis net kraitį didesnį Fridai paskyrė, kad tik ji su vyru išvažiuotų iš Vokietijos, kad tik persikeltų į Naująjį Pasaulį.

Frida buvo be galo drovi, bet Paulį pamilo iš pirmo žvilgsnio. Iki šiol poetų ji nė mačiusi nebuvo, o prakaulaus veido Paulis tikrai atrodė panašus į inteligentą: plikte-

lėjęs, trumparegis, šviesiaakis. Net keletą mėnesių jinai negalėjo patikėti, kad šitas gražus vaikinas tikrai yra jos. Savo išvaizdą Frida vertino realiai – buvo tikra keverza. Žvilgsnį traukė tik išraiškingos gencijono spalvos akys, o visas veidas atrodė sukomponuotas iš skirtingų žmonių veidų dalių. Nosį ji turėjo senelio – didelę, storą, kakta buvo kaip vieno dėdės – aukšta ir atloši, o smakrą paveldėjo iš tėvo – kvadratinį, griežtą. Tačiau sielą Frida turėjo nuostabią – jaunutės mergaitės. Šita siela per Dievo jai skirtą nemalonią gamtos išdaigą pateko į netobulo veido ir kūno spąstus. Ir visi matė tik kraupų šitos sielos apvalkalą. Visi, išskyrus Paulį. Jos Paulį. Laimė, Frida niekada nesužinojo, kad vaikiną prie jos pritraukė kraitis. Žmonos kraitis Pauliui buvo vienintelis būdas pabėgti nuo kraujuotos skerdienos ir galvijų smegenų. Paulis svajojo pradėti individualų verslą ir užsidirbti pakankamai pinigų, kad galėtų atsidėti savo numylėtinei – poezijai.

Medaus mėnesį Frida su Pauliu praleido viešbutyje, kuris buvo įsikūręs gražioje senoviškoje pilyje ant žavingo ežero kranto netoli Zalcburgo, tarp pievų ir miškų. Frida tūkstantį kartų spėliojo, kokia bus jos vestuvinė naktis. Paulis užsklęs duris, suspaus ją glėby ir pradės nurenginėti, o jo lūpos susiieškos josios lūpas, paskui iš lėto nuslys nuogu kūnu žemyn... Bus taip, kaip ji ne kartą skaitė knygelytėse gelsvais viršeliais. Jo meilės kūnas sukietėjęs išdidžiai pakils... Paulis nusineš ją prie lovos (beje, būtų geriau, kad nusivestų) ir švelniai paguldys. "Frida, brangioji, – ištars jisai, – aš myliu tavo kūną. Tu ne tokia, kaip tos išdžiūvusios mergiūkštės. Tavo kūnas – tikros moteries kūnas!"

Bet pirmoji naktis jai buvo baisus smūgis. Tiesa, kai jie įėjo į kambarį, Paulis tikrai užrakino duris, o kas buvo paskui, labai skyrėsi nuo svajonių. Frida matė, kaip staiga jis nusitraukė marškinius ir apnuogino liesą pliką savo krūtinę. Paskui nusileido kelnes. Tarp kojų tabalavo apvytusi menkutė varpelė. Vaizdas buvo pernelyg nepanašus į Fridos matytus jaudrinančius paveikslėlius. Netaręs nė žo-

džio, jaunavedys išsidriekė ant lovos. Frida suprato: jis laukia, kad nusirengtų ji pati. Mergaitė taip ir padarė, pradėjo iš lėto segtis sagas. "Na, didumas dar ne viskas, – galvojo pati sau. – Paulis bus nuostabus meilužis!" Netrukus virpanti jaunamartė atsigulė šalia savo vyro į vestuvinį guolį. Ir vis dar vylėsi išgirsti ką nors romantiško... Bet Paulis užsiropštė ant jos, keletą kartų sudavė į tarpkojį ir vėl nusirito. Apstulbusi ir nieko nesuspėjusi pradėti, jaunoji žmona buvo priversta viską baigti. Paulio seksualinė patirtis prasidėjo ir baigėsi Miuncheno prostitutėmis, taigi jis jau tiesė ranką piniginės, bet prisiminė, kad daugiau mokėti už tai nebereiks. Nuo šiol jis tai gaus nemokamai. Pauliui užmigus, dar ilgai Frida gulėjo atmerktom akim ir kovojo su nevilties ašaromis.

"Seksas – dar ne viskas, – tarė jinai sau. – Mano Paulis taps nuostabiu vyru!"

Deja, ji ir vėl apsiriko.

Po medaus mėnesio Paulį Frida pradėjo matyti tokį, koks jis iš tiesų buvo. Ji buvo auklėjama vokiškomis tradicijomis, kaip namų šeimininkė, ir vyro klausė besąlygiškai, tačiau kvaila nebuvo. Be savo poezijos, Paulis gyvenime daugiau niekuo nesidomėjo, o Frida pradėjo suprasti, kad jo eilės labai prastos. Ji nesąmoningai suvokė, kad visais požiūriais Paulis galėtų būti geresnis. Ten, kur vyras svyruodavo, žmona buvo ryžtinga, ten, kur jis nesuprasdavo, kaip sutvarkyti reikalą, Frida susigriebdavo iškart. Iš pradžių ji tyliai sėdėjo ir kankinosi matydama, kaip šeimos galva per savo kvailą makaulę leidžia vėjais jos gerą kraitį. Bet kai pervažiavo į Detroitą, ji nusprendė daugiau su tuo nesitaikstyti. Ir sykį pasirodžiusi vyro mėsos krautuvėlėje sėdo į kėdę prie kasos aparato, prieš tai iškabinusi parduotuvėje lentelę su užrašu: PREKĖS SKOLON NEPARDUODAMOS. Vyras pašiurpo, bet tai buvo tik pradžia. Frida pakėlė kainas ir pradėjo reklamuotis – prospektais užvertė visą apylinkę. Reikalai pasitaisė iškart. Ir nuo to momento viską sprendė jinai. Paulis tik vykdė. Neviltis

Fridą pavertė tirone. Ji suprato, kad turi talentą tvarkyti reikalus ir valdyti žmones, ir buvo nepalenkiama. Frida sprendė, kur jiems investuoti pinigus, kur gyventi, kur ilsėtis ir kada laikas gimdyti kūdikį.

Kartą ji savo nuosprendį paskelbė ir Pauliui ir privertė jį paklusti jos norui, kas visiškai nualino vargšelio nervus. Jis baiminosi, kad šitoks sekso krūvis gali pakenkti sveikatai, tačiau Frida buvo didžiai ryžtinga moteris.

– Duok jį čia, – komandavo jinai.

– Kad aš negaliu, – gynėsi Paulis. – Jis nenori.

Tuomet Frida imdavo trumputę suglebusią jo varpelę į delną ir smaukė atgal odos raukšlę, o kai negelbėdavo ir tai, varpą dėdavosi į burną ("Viešpatie, Frida! Ką tu darai?!" – aimanavo jis.) ir laikydavo tol, kol ji prieš jos savininko norą pradėdavo kietėti, o jau sukietėjusi atsirasdavo ten, kur buvo numatyta gamtos. Frida pasistengdavo, kad sperma kiekvieną kartą sutekėtų į ją...

Po trijų mėnesių tokių procedūrų žmona pranešė vyrui, jog jis galįs ir pailsėti: žmona pastojo. Paulis norėjo mergaitės, o Frida – berniuko, todėl niekas iš pažįstamų ir nesistebėjo, kai gimė berniukas.

Nėščioji spyrėsi gimdyti namie padedama akušerės. Gimdė ji ramiai. Bet kai berniukas išvydo pasaulį, visi, buvę prie gimdyvės lovos, apstulbo: naujagimis visais atžvilgiais atrodė normalus, išskyrus varpą. Berniuko lytinis organas buvo milžiniškas, tarp laibų šlaunelių kabojo baisi, ilga atauga.

"Jo tėvas kitokio sudėjimo", – pagalvojo su nuožmiu išdidumu kūdikio motina.

Vieno municipaliteto nario, gyvenančio netoliese, garbei pavadino jinai sūnų Tobiasu. Paulis pareiškė Fridai berniuką mokysiąs pats: ką nori sakyk, sūnaus auklėjimas – tėvo pareiga!

Klausėsi Frida jo šypsodamasi, bet artyn prie sūnaus prieiti leisdavo retai. Berniuką augino pati. Auklėjo mosuodama savo teritonišku kumščiu, apie rankų švelnumą nė nesusimąstydama. Penkiametis Tobis buvo liesas, plo-

nom kojelėm, turėjo ryškiai mėlynas, kaip motinos, akis ir visada buvo susimąstęs. Motiną jis dievino ir troško jos palankumo. Norėjo, kad ji paimtų jį ant rankų, pasisodintų ant minkštučių šiltų savo kelių, o jis tada įspraustų galvą tarp jos krūtų... Bet Frida neturėjo kada užsiimti tokiais niekais. Ji uždirbdavo šeimai duoną. Motina mylėjo mažąjį Tobį ir stengėsi, kad užaugęs jis nebūtų toks skystablauzdis kaip tėvas. Ji reikalavo, kad sūnus viską darytų tobulai. Kai jis pradėjo lankyti mokyklą, ji kontroliavo, kaip jis ruošia pamokas, o jeigu jam nesisekdavo kokius namų darbus atlikti, vis niukindavo: "Galvok galvok, sūneli. Imk jautį už ragų!" Ir tol nepalikdavo jo ramybėje, kol uždavinį jis išspręsdavo. Kuo motina buvo griežtesnė, tuo labiau Tobis ją mylėjo. O ji buvo greita nubausti, bet šykšti pagirti, nes jautė, kad iš to Tobiui naudos daugiau. Jau pirmą akimirką, kai jai į rankas padavė ką tik gimusį sūnų, ji aiškiai pajuto, kad jis kada nors taps garsiu žmogumi. Ji nežinojo, kada taip bus ir kaip tai įvyks, bet kad įvyks, neabejojo, tarsi pats Dievas būtų pakuždėjęs į ausį. Nelaukdama, kol jis pakankamai ūgtels, kad suprastų jos kalbas, Frida nuo mažumės pradėjo berniukui pasakoti apie jo laukiančią šlovę ir niekada šitų šnekų nepabaigė. Taigi mažasis Tobis augo įsitikinęs, jog užaugęs būtinai bus garsenybė, nors nė menkiausio supratimo neturėjo apie tai, kodėl taip bus ir kaip. Jis žinojo viena: jo motina niekada neapsirinka.

Tobis būdavo laimingas, kai didelėje virtuvėje prie stalo ruošdamas pamokas šalia griozdiškos senamadiškos viryklės matydavo pietus verdančią motiną. Ji virdavo rojaus kvapais kvepiančią tirštą pupelių sriubą su plaukiojančiomis joje nepjaustytomis dešrelėmis, kepdavo krūvas sultingų kotletų ir bulvinių blynų, kurių pakraštėliai visada labai gražiai apskrusdavo ir atrodė kaip paauksuoti nėriniai. O kartais ji stovėdavo vidury virtuvės prie didelio rąsto mėsai kapoti ir plačiomis stipriomis rankomis minkydavo tešlą, tarsi sniegeliu vis apibarstydama ją baltutė-

liais miltais. Iš visos šitos masės kaip stebuklas atsirasdavo grietininis arba obuolių pyragas, kurį vien pauosčius seilė nutįsdavo. Tobis tuomet prieidavo ir apkabindavo jos didelį kūną, o jo veidas vos siekdavo to kūno liemenį. Erzinantis moteriškas motinos kvapas susimaišydavo su svaiginančiu virtuvės aromatu ir tada busdavo ankstyvas vaiko jausmingumas. Tokiais momentais Tobis su džiaugsmu būtų numiręs dėl jos. Vėliau aliejuje troškinamų obuolių kvapas per vieną akimirką jo sąmonėje atgaivindavo gyvą motinos paveikslą. Ir taip buvo visą gyvenimą.

Po vienų pietų (Tobiui tada buvo dvylika metų) pas juos užėjo visoje apylinkėje pagarsėjusi liežuvautoja ponia Derkin, lieso veido moteraitė juodomis, vietoje nenustygstančiomis akelėmis. Kai moterėlė išėjo, Tobis šoko ją mėgdžioti, o motina – krizenti. Berniukui pasirodė, kad jis pirmą kartą girdi jos juoką. Nuo tos dienos Tobis kasdien stengėsi ją šitaip linksminti. Jis nuostabiai pamėgdžiodavo visus, kurie tik į jų krautuvėlę koją įkeldavo, o motina vis plyšdavo iš juoko.

Pagaliau Tobis rado būdą, kaip pelnyti jos palankumą.

Kai jų mokykloje buvo renkami pjesei "Sąskaitos nereikia, Deividai" artistai, jis nusprendė dalyvauti konkurse ir gavo pagrindinį vaidmenį. Štai tada Frida ir suprato, kaip bus įvykdytas Dievui duotas jos įžadas.

Ketvirtojo dešimtmečio pradžioje, didžiosios depresijos laikotarpiu, visos šalies kino teatrai visokiausių gudrybių griebdavosi, kad į savo tuščias sales įviliotų žiūrovą. Rengdavo indų ir radijo imtuvų loterijas, organizuodavo loto ir bingo žaidimus, samdydavo muzikantus skambinti fisharmonijomis...

Pasitaikydavo ir mėgėjiškų konkursų. Frida atidžiai skaitė visus iki vieno laikraščių reklamos puslapius, jai reikėjo žinoti, kur vyksta koks konkursas. Paskui vesdavo ten Tobį, o pati sėsdavosi ant kėdės ir žiūrėdavo, kaip jis vaidina Elą Džolsoną, Džeimsą Kagnį ar Edį Kantorą, ir

retkarčiais šūkteldavo: "O dangau! Koks talentingas vaikinukas!" Beveik visada Tobis gaudavo pagrindinį prizą.

Jis paūgėjo, bet tebebuvo liesas susimąstęs berniukas su švelniai iš angeliško veido žvelgiančiomis ryškiai mėlynomis akimis. Vos metus į jį akį, persmelkdavo mintis apie nekaltybę. Kas tik pamatydavo vaiką, tuoj įsigeisdavo jį apkabinti, priglausti prie savęs ir apginti nuo gyvenimo. Jį mylėjo, jam plojo scenoje. Ir tada Tobis pirmą kartą susiprotėjo, kokia jo lemtis: jis bus žvaigždė, ja taps pirmiausia dėl motinos, o paskui dėl Dievo!

Lytinį potraukį jis pradėjo justi, kai suėjo penkiolika. Ononizuodavosi Tobis vonioje. Tai buvo vienintelė vieta, kur galėjai būti tikras, kad niekas nesutrukdys. Bet netrukus to buvo jau negana. Tobis nusprendė, kad jam reikia merginos.

Vieną vakarą į namus jį parvežė vieno mokslo draugo ištekėjusi sesuo Klara Konors – gražutė šviesiaplaukė didelėmis krūtimis. Sėdėdamas šalia jos, Tobis pajuto, kad prasideda erekcija. Jis nedrąsiai pasislinko artyn ir kyštelėjo merginai po sijonu ranką, pasiruošęs tuoj pat ją atitraukti, jeigu gražuolė suriktų. Klara nesuriko ir nesupyko, tai ją net pralinksmino, bet kai Tobis ištraukė į viršų savo varpą ir moteris pamatė, kokia ji didelė, vaikinuką pakvietė apsilankyti rytojaus dieną pas ją namuose ir leido jam pajusti lytinio akto džiaugsmą. Įspūdis apstulbino. Vietoj muiluotos rankos – gyvai pulsuojantis ir spaudantis varpą paslankus, šiltas rezervuaras. Nuo Klaros aimanų ir riksmų nespėdavo viena erekcija pasibaigti ir tuoj pat prasidėdavo nauja, orgazmą Tobis jautė vieną po kito iš šilto šlapio lizdelio nė neišeidamas. Varpos didumas visą laiką buvo slapta jo gėda, o dabar tapo pasididžiavimu. Sau vienai tokį fenomeną laikyti Klara negalėjo, todėl netrukus Tobis smagino jau kokį pustuzinį ištekėjusių apylinkės moterų. O per porą metų atėmė nekaltybę beveik pusei savo klasės mergaičių. Tarp jo klasės draugų buvo visokių: – vienas – futbolo stabukas, kitas – už jį gražesnis, dar kitas – turtin-

gesnis, bet ten, kur jų tykojo nesėkmė, Tobio laukė laimėjimas. Jis buvo pats juokingiausias, pats šauniausias iš tų, kuriuos jo mergaitės buvo sutikusios, taigi pasakyti "ne" tokiam angeliško veido ir svajingų mėlynų akių vaikinukui buvo tiesiog neįmanoma.

Kai Tobis mokėsi paskutinėje vidurinės mokyklos klasėje (jam buvo aštuoniolika), kartą jį iškvietė į direktoriaus kabinetą. Ten jau stovėjo jo motina – jos veidas atrodė rūstus – ir raudanti šešiolikmetė mergaitė iš katalikiškos šeimos, Ailin Henegan – su tėvu, policijos uniforma vilkinčiu seržantu. Vos tik koją įkėlęs į tą kabinetą, Tobis suprato turįs didelių nemalonumų.

– Aš iškart noriu kalbėti apie reikalą, Tobi, – tarė direktorius. – Ailin nėščia. Ji sako, kad jos kūdikio tėvas – tu. Ar turėjai su ja artimų santykių?

Tobiui perdžiūvo gerklė, prisiminė, kiek malonumo jis tada suteikė Ailin, kaip ji aimanavo, kaip prašinėjo dar. Ir staiga...

– Atsakyk, šunie, kalės vaike! – sukriokė Ailin tėvas. – Tu lietei mano dukrą?

Tobis žvairomis dirstelėjo į motiną. Dėl to, kad ji dabar čia ir mato jo gėdą, Tobiui buvo labai nesmagu. Jis apvylė ją! Jo elgesys atitolins juos. Tobis nusprendė: jeigu jam pavyks kaip nors išsipainioti, jeigu šį vienintelį kartelį Dievulis jam padės ir padarys kokį nors stebuklą, jis daugiau niekada gyvenime nepalies nė vienos mergiščios. Jis iškart eis pas gydytoją ir pasakys – tegu jį išromija, kad nė negalvotų apie seksą, tegu...

– Tobi... – motinos balsas buvo šaltas ir griežtas. – Tu gulėjai su šita mergina?

Tobis kažką prarijo, giliai atsiduso ir suniurnėjo:

– Taip, mama.

– Vadinasi, tu ją vesi.

Tai nuskambėjo kaip galutinis nuosprendis. Motina dėbtelėjo į verkiančią mergaitę, tos akys buvo užtinusios nuo ašarų, ir paklausė:

– Tu juk to nori, ar ne?

– Ta-taip, – sukūkčiojo Ailin. – Aš myliu Tobį.

Mergaitė atsigręžė į Tobį ir tęsė:

– Jie privertė mane prisipažinti. Aš nenorėjau pasakyti tavo vardo.

Jos tėvas, policijos seržantas, irgi prašneko. Tai, ką jis pasakė, nebuvo adresuota kuriai nors vienai iš čia esančių personų:

– Mano dukrai viso labo šešioliką. Pagal įstatymą tai išprievartavimas. Aš galėčiau įkišti jį į kalėjimą iki gyvos galvos. Bet jeigu jis ketina ją vesti...

Visi sužiuro į Tobį. Jis vėl kažką nurijo ir su didžiausiu vargu pralemeno:

– Taip, sere. Aš... man labai gaila, kad taip atsitiko.

Kol jiedu su motina kaip prisegtais liežuviais važiavo namo, Tobis galavosi dėl to, kad taip ją įskaudino. Dabar jam teks ieškoti darbo – juk reiks išlaikyti ir Ailin, ir kūdikį. Greičiausiai į mėsinę eis ir užmirš visas ateities svajones, visus planus...

Namie motina tarė:

– Einam į viršų.

Tobis nusekė į savo kambarį ir kaupė jėgas laukdamas ilgo pamokslo. O motina išsitraukė lagaminą ir pradėjo krauti jo daiktus. Tobis prarado savitvardą:

– Ką tu čia darai, mama?

– Aš? Aš nieko nedarau. O štai tu – darai. Tu išvažiuoji iš čia, – motina išsitiesė ir atsuko į jį veidą. – Nejaugi tu pamanei, kad dėl šitos pasileidusios netikšos aš leisiu tau susigadinti gyvenimą? Taip, tu su ja pergulėjai, ir ji turės vaiką. Tai įrodo du dalykus – tavo žmogiškąją prigimtį ir jos bukagalvystę. Jau ne! Niekam neleisiu įvilioti savo sūnaus į spąstus šitaip. Dievas nori, kad tu būtum didelis žmogus, Tobi! Tu važiuosi į Niujorką, o kai tapsi garsenybe, pasikviesi mane. – Sumirksėjęs jis nukratė nuo blakstienų ašarą ir griuvo jai į glėbį, o ji švelniai priglaudė sūnų prie savo galingos krūtinės. Tobis staiga suglumo, jį pagavo nerimas – su motina reiks skirtis. Bet apėmė ir kitas jaudulys, naujo gyvenimo džiaugsmas... Jo verslas bus

šou, jis bus žvaigždė, būtinai išgarsės!

Juk taip sakė motina.

ANTRAS SKYRIUS

Tūkstantis devyni šimtai trisdešimt devintais metais Niujorkas buvo teatrinio gyvenimo Meka. Prezidentas Ruzveltas mokė visus, kad bijoti daugiau nieko, išskyrus pačią baimę, nereikią, kad amerikiečiai tapsią labiausiai klestinčia žemės nacija. Taip ir buvo. Visi gyveno pasiturinčiai. Brodvėjuje vienu metu vyko trisdešimt spektaklių, ir visi turėjo pasisekimą.

Tobis į Niujorką atvyko su motinos duota šimtine dolerių ir su viltimi, kad jo laukia turtai ir šlovė, kad jis kada nors atsiveš čia ir ją ir jie įsikurs gražaus namo viršutinio aukšto ištaiginguose apartamentuose. Motina kasdien eis į teatrą ir žiūrės, kaip jam ploja publika. O kol kas reikia rasti darbą. Tobis išvarstė visų Brodvėjaus teatrų ir naktinių klubų duris ir žiūrėjo, kaip dirba geriausi artistai, ypač komikai. Matė Beną Bliu, Džo Ljusą, Frenką Fėją... Jis neabejojo, kad vieną gražią dieną pats užtemdys juos visus.

Kai iš šimtinės liko tik centai, jis parsisamdė už indų plovėją. Motinai skambindavo kiekvieno šeštadienio rytą: tada šios paslaugos būdavo pigesnės. Ji apsakė jam, kokį furorą sukėlė jo pabėgimas.

– Graužiu nagus, kad tu viso to nematai, – apgailestavo jinai. – Policininkas su patruline mašina prisistato kas vakarą. Žiūrėdamas, kaip jis šėlsta, gali pagalvoti, kad mes visi čia kokie banditai. Ir vis klausia, kur tu.

– O tu ką jam sakai?

– Tiesą. Kad tu pasprukai, kaip koks vagis vidurnakty, ir jeigu man pakliūsi į rankas, aš pati tau galvą nusuksiu!

Tobis juokėsi už pilvo susiėmęs.

Vasarą jam pasisekė įsitaisyti vieno fokusininko padėjėju. Šitas netalentingas mažutėmis kaip žirniukai akelėmis šarlatanas pasirodydavo Merlino Didžiojo vardu. Jų

vaidinimai vyko keliuose nelabai garsiuose kalnų viešbučiuose. Tobio pagrindinis darbas buvo iš Merlino autofurgono į salę tampyti nežmoniškai sunkius rakandus ir saugoti gyvąjį jo rekvizitą – šešis baltus triušius, tris kanarėles ir du žiurkėnus. Merlinas labai nerimavo, kad tik nedingtų šis jo rekvizitas, tad Tobiui teko ir miegoti su gyvūnėliais, o jie buvo įkurdinti kamarėlėse, ne didesnėse kaip šluotoms laikyti, taigi Merlino padėjėjui visą vasarą teko kvėpuoti nežmoniška smarve. O painiais patalpų labirintais tampydamas vos pakeliamas dėžes su negyvuoju rekvizitu ir lakstydamas paskui gyvąjį, kuris tik ir žvalgėsi, kaip ištrūkti, jis išseko fiziškai. Tobis buvo vienišas ir liūdnas. Dažnai atsisėdęs jis apsidairydavo po nešvarų kambarėlį ir klausdavo save: ką aš čia veikiu? Kaip visa tai padės man įsisukti į šou verslą? Savo riukus jis repetuodavo prieš veidrodį, o jo publika būdavo nusmurgę Merlino žvėriukai.

Vasaros pabaigoj vieną sekmadienį Tobis kaip visada paskambino į namus. Tąsyk ragelį pakėlė tėvas.

– Tėti, čia Tobis. Kaip tu laikaisi?

Bet atsakymo nebuvo.

– Alio! Kur tu dingai?

– Aš nedingau, Tobi, – tėvo balsas buvo toks, kad Tobis pašiurpo.

– O kur mama?

– Vakar vakare ją į ligoninę išvežė.

Tobis taip spustelėjo ragelį, kad tas vos neperlūžo.

– Kas jai?

– Daktaras sakė, širdies priepuolis.

"Ne! Tik ne mama!"

– Ji tikrai pasveiks! – ryžtingai pasakė Tobis. – Juk taip?! – jau nebesakė, o šaukė į ragelį. – Pasakyk, po velnių, kad ji pasveiks!

Už tūkstančio mylių buvo girdėti, kad tėvas verkia.

– Ji... ji prieš keletą valandų numirė, sūneli!

Žodžiai Tobį užgriuvo kaip iki baltumo įkaitusi lava,

užplūdo, karšta liepsna nudegino kūną ir nenorėjo užgesti. Tėvas meluoja! Ji negali mirti! Juk jie yra susitarę. Tobis taps garsenybe, ir jie vėl gyvens kartu. Jis nupirks jai nuostabų namą ir limuziną, ir kailinius, ir briliantų... Tobį smaugė rauda. Jis girdėjo, kaip balsas iš toli kartojo: "Tobi! Tobi!"

– Aš važiuoju namo! Kada laidotuvės?

– Rytoj, – atsakė tėvas. – Bet tau čia važiuoti negalima. Jie tavęs lauks, Tobi. Ailin tuoj gimdys. Jos tėvas grasina tave užmušti. Jie tykos per laidotuves tavęs.

Vadinasi, jis nė atsisveikinti negalės su vieninteliu pasaulyje mylimu žmogumi?! Tobis visą dieną pradrybsojo patale nugrimzdęs į prisiminimus. Labai ryškiai matė motiną gyvą. Štai ji virtuvėje – kažką verda ir kalba jam, kokiu žymiu jis taps žmogumi. O štai teatre – sėdi pirmoje eilėje ir garsiai šaukia "Mein Himmel!* Koks talentingas berniukas!" Štai ji kvatojasi iš to, kad taip gerai jam sekasi ką nors pamėgdžioti ir krėsti išdaigas. O štai krauna lagaminą: "Kai tu tapsi garsiu artistu, aš pas tave atvažiuosiu". Gulėjo jis tarsi apmiręs iš sielvarto ir galvojo: "Aš niekada neužmiršiu šitos dienos. Kol gyvas būsiu neužmiršiu. Ta diena – tūkstantis devyni šimtai trisdešimt devintųjų rugpjūčio keturioliktoji. Tai pati svarbiausia mano gyvenimo diena!"

Pilka niūri keturaukštė ligoninė Odesos miesteliūkštyje Teksaso valstijoje iš vidaus priminė triušidę – eilės narvų, kuriuose buvo stengiamasi nustatyti negaluojančio ligą, palengvinti sergančio kančias, išgydyti jį arba – nutikdavo ir taip – numarinti.

Buvo ketvirta valanda ryto, laikas, kai tyliai mirštama arba neramiai miegama. Laikas, kai ligoninės personalas galėdavo atsikvėpti ir pasiruošti auštančios dienos grumtynėms.

Gimdymo pagalbos brigadai, budinčiai ketvirtoje operacinėje, iškilo nenumatytų netikėtumų. Tai, kas iš pradžių

*O dangau! (vok.)

atrodė kaip normalus gimdymas, staiga tapo sudėtingiausiu dalyku. Iki pat Karlo Činskio kūdikiui pasirodant šiame pasaulyje, viskas vyko normaliai. Gimdyvė buvo sveika moteris pačiame jėgų žydėjime, o jos strėnos, akušerių nuomone, šiam atvejui idealios. Sąrėmiai dažnėjo, gimdymas prie pabaigos artėjo pagal grafiką.

– Sėdmenų pirmeiga, – pranešė gydytojas Vilsonas. Šitie žodžiai nekėlė jokio pavojaus. Nors sėdmenų pirmeiga, tai yra kai vaisius slenka galva aukštyn, gimsta tik trys procentai vaikų, ypatingų sunkumų šis gimdymas nesudaro. Yra trys tokio gimdymo tipai: spontaniškas gimdymas, kai nereikalinga jokia pagalba, gimdymas su pagalba, kai gamtai padeda akušeris, ir visiškas nepasisekimas, kai kūdikis užstringa motinos įsčiose.

Gydytojas Vilsonas pagalvojo, kad šį kartą gimdymas bus spontaniškas, pats paprasčiausias. Jis stebėjo, kaip užgimė kūdikio pėdelės, o paskui – ir kojytės.

– Tikslas jau netoli, – garsiai pasidžiaugė jis. – Dar viena stanga...

Ponia Činski sukaupė visas jėgas, bet laukto rezultato nebuvo. Gydytojas apsiniaukė.

– Dar kartelį. Stipriau.

Ir vėl veltui.

Gydytojas suėmė kūdikio kojeles rankomis ir švelniai truktelėjo – nė menkiausio judesio. Per kūdikio kūnelį siauru tarpeliu jis pasiekė ranka gimdą ir pradėjo tyrinėti. Staiga jo kaktą išpylė prakaitas.

– Sudėtingi dalykai, – pusbalsiu sumurmėjo daktaras Vilsonas.

Išgirdo ir ponia Činski.

– Kas nors negerai? – paklausė ji.

– Gerai, gerai, – gydytojo ranka pasiekė giliau ir atsargiai mėgino kūdikį ištraukti, bet jis nejudėjo iš vietos. Gydytojas apčiuopė, kad kūdikio kūnelis prie motinos dubens prispaudė bambagyslę ir sutrikdė savo kraujo apytaką.

– Stetoskopą!

Akušerė nedelsdama priglaudė instrumentą prie moti-

nos pilvo ir klausėsi kūdikio širdies.

– Nukrito iki trisdešimties, – pranešė jinai, – ryški aritmija.

Gydytojo pirštai tarsi per atstumą smegenų valdomos žnyplės judėjo moters kūne ir vis lietė, tyrė...

– Menkai begirdžiu vaisiaus širdies dūžius! – akušerės balsas buvo pilnas nerimo. – Nebegirdžiu!

Šalia jų motinos įsčiose merdėjo kūdikis. Buvo dar menka viltis, kad jį pavyks atgaivinti, jei pasisektų laiku išimti. Liko ne daugiau kaip ketvertas minučių, per kurias, išvalius plautelius ir privertus vėl plakti širdelę, kūdikį reikėjo išvaduoti. Po keturių minučių naujagimio smegenyse prasidės dideli ir nesugrąžinami irimo procesai.

– Sekite laiką! – įsakė gydytojas Vilsonas.

Visi operacinėje automatiškai sužiuro į viršų: spragtelėjusio ant sienos elektroninio laikrodžio rodyklės sustojo ties skaičiumi "12", o didžioji – raudona sekundinė – jau suko pirmąjį ratą.

Gimdymo pagalbos brigada pradėjo savo veiksmus. Prie stalo pristūmė balioną su dujų mišiniu kvėpuoti, jei prireiktų skubios pagalbos, o gydytojas Vilsonas vis stengėsi išjudinti iš vietos kūdikį. Jis pradėjo Brechto manipuliaciją – mėgino apversti kūnelį, pasukti petelius taip, kad jis galėtų praslinkti pro makšties ertmę... Bet veltui...

Studentė praktikantė, kuri dar tik ruošėsi tapti sesele ir gimdymą matė pirmą kartą, staiga pajuto, kad ją pykina, ir išbėgo į koridorių.

Priešais operacinės duris atsistojęs Karlas Činskis nuospaudotomis rankelėmis gniaužė skrybėlę. Šiandien – laimingiausia jo gyvenimo diena. Iš profesijos jis buvo dailidė, paprastas žmogus, pritariantis ankstyvai santuokai ir didelei šeimai. Šitas kūdikis – jų pirmagimis, todėl susijaudinimą nuslėpti jam sunkiai sekėsi. Savo žmoną Činskis labai mylėjo ir žinojo, kad be jos prapuls. Apie ją jis galvojo ir tą akimirką, kai pro duris kaip kulka išlėkė praktikantė.

– Kaip jai sekasi? – šūktelėjo jis merginai.

Sukrėsta ką tik matyto reginio ir galvodama vien apie kūdikį, jaunučiukė seselė klyktelėjo:

– Ji numirė! Numirė!

Ir nėrė į šalį, jausdama, kad tuoj vems.

Činskis išblyško. Jis čiupo sau už krūtinės ir mėšlungiškai gaudė orą. Kai jį nugabeno į reanimacijos palatą, pagalbos jau nebereikėjo.

Operacinėje prie gimdyvės gydytojas Vilsonas dirbo kaip automatas – ėjo lenkčių su laikrodžio rodyklėmis. Jis ranka pasiekė gimdyvės kūne bambos arteriją, apčiuopė, kur ji prispausta, bet atpalaiduoti jos niekaip nesugebėjo. Gimstantį kūdikį bent iki pusės reikėjo ištraukti jėga, bet jam yra tekę matyti, kas atsitikdavo kūdikiams, kuriems pasaulį išvysti padėdavo tokiu būdu. Ponia Činski dabar stenėjo pusiau be sąmonės.

– Įsirėžkite, ponia Činski. Stipriau! Na!

Ir vėl viskas veltui. Gydytojas pažvelgė į laikrodį. Jau lygiai dvi minutės, kai kūdikio smegenimis visai nebecirkuliuoja kraujas. Gydytojui reikėjo nuspręsti dar vieną dalyką: jeigu naujagimį pavyks išgelbėti vėliau, ne per ketverias minutes, ką daryti tada? Palikti gyvą ir tegu vegetuoja kaip augalas? Ar leisti greitai ir be kančių numirti? Jis nuvijo į šalį visas mintis ir dar labiau paspartino savo veiksmus. Gydytojas užsimerkė, dirbo apčiuopom, visą dėmesį sutelkęs į tai, kas vyksta moters kūno viduje. Pradėjo Moriso Smeli Vė manipuliaciją – sudėtingą seriją veiksmų, kuriais galima sumažinti veržimą ir išlaisvinti kūdikio kūnelį. Ir staiga pasisekė – kūdikis pajudėjo iš vietos.

– Paiperio žnyples!

Akušerė tuoj pat įspraudė jam į rankas specialiąsias žnyples, o gydytojas jas tuoj pat įstūmė į moters gimdą ir uždėjo ant kūdikio galvos. Akimirka – ir galvutė pasirodė.

Kūdikis gimė.

Šitas momentas visada būdavo triumfo momentas: išvydęs pasaulį, raudonveidis klykiantis padarėlis protestuodavo, kam taip beatodairiškai buvo išvarytas iš ramaus

tamsaus motinos prieglobsčio į šaltį ir šviesą.

Bet šį kartą buvo kitaip: pamėlynavusi mergaitė nejudėjo.

Gydytojas žvilgtelėjo į laikrodėlį. Buvo likę pusantros minutės. Dabar kiekvienas jo judesys buvo skubus ir kaip automatas tikslus, juk praktika nemaža. Marle apvyniotais pirštais išvalė jis naujagimei burnelę, kad į gerklytę laisvai patektų oras, ir paguldė mažylę ant nugaros. Akušerė padavė jam vaikišką laringoskopą, kuris buvo prijungtas prie elektroninio siurbliuko. Įkišdamas prietaisą, jis linktelėjo, ir seselė spragtelėjo jungiklį. Pasigirdo ritmiškas siurbiančio aparato gaudesys.

Gydytojas vėl dirstelėjo į laikrodį.

Liko dvidešimt sekundžių. Širdis tyli.

Penkiolika... keturiolika... Tyli.

Artėjo akimirka, kai teks nuspręsti. Gal jau ir dabar pavėluota, gal smegenys jau ir dabar pakenktos. Tokiais atvejais tikras niekada negali būti. Jam teko matyti ligoninių palatas, pilnas tokių nelaimingų padarų, kurie turėjo suaugusio žmogaus kūną, o protą kūdikio, ir dar baisesnių dalykų teko matyti...

Dešimt sekundžių. Pulso nėra, nėra to plonutėlio siūlelio, kuris būtų teikęs viltį.

Penkios sekundės. Vilsonas apsisprendė ir vylėsi, jog Dievas jį supras ir atleis. Jis išjungs aparatą ir pasakys, kad išgelbėti kūdikio nebuvo įmanoma. Jo veiksmais niekas nesuabejos. Jis dar sykį palietė kūdikio kūnelį. Kūnelis buvo šaltas ir glitus.

Trys sekundės.

Gydytojas nuo kūdikio neatitraukė akių. Jį smaugė ašaros. Užplūdo gailestis. Mergytė juk gražutė. Išvaizdi panelė užaugtų. Įdomu, kaip susiklostytų jos likimas? Ištekėtų ir prigimdytų vaikų? O gal taptų dailininke? Arba mokytoja? O gal dirbtų kokioje nors bendrovėje? Būtų turtuolė, o gal vargšė? Laiminga gyventų ar suvargusi dienas stumtų?

Viena sekundė. Širdis neplaka.

Viskas. Sekundės praėjo.

Vilsonas ištiesė ranką prie jungiklio, ir tą pačią akimirką kūdikio širdelė suspurdėjo. Vienas netvirtas, nelygus susitraukimas, paskui dar vienas, ir ėmė plakti lygiai, stipriai. Visi operacinėje patenkinti suklego ir sveikino vienas kitą. Gydytojas Vilsonas negirdėjo nieko.

Jo žvilgsnis buvo įsmeigtas į laikrodį ant sienos...

Motina ją pavadino Žozefina, Krokuvoje gyvenančios senelės garbei. Du vardus duoti lenkės, baltinių siuvėjos iš Odesos, Teksaso valstijos, dukrai būtų buvę pernelyg pretenzinga.

Ponia Činski nesuprato, kodėl gydytojas Vilsonas reikalauja, kad Žozefiną kas šešias savaites ji nešiotų į ligoninę tikrinti. Išvada kiekvieną kartą būdavo ta pati: atrodo, viskas normalu.

O kaip iš tiesų, tik laikas parodys.

TREČIAS SKYRIUS

Kai kalnų kurorte baigėsi vasaros sezonas, Merlinas Didysis liko be darbo. Be darbo liko ir Tobis. Dabar jis galėjo eiti kur akys mato. Bet kur? Jis neturėjo ne tik darbo, neturėjo nei namų, nei pinigų. Išeitis atėjo pati: viena poilsiaujanti dama pasiūlė jam dvidešimt penkis dolerius už tai, kad jis ją su trimis mažamečiais vaikais iš kalnų nuvežtų į Čikagą.

Išvažiavo Tobis neatsisveikinęs nei su Merlinu Didžiuoju, nei su jo smirdėliais.

Tūkstantis devyni šimtai trisdešimt devintais metais Čikaga klestėjo. Kiekvienas dalykas čia turėjo tam tikrą vertę, ir žmogus, kuris žinojo, kiek kas kainuoja, galėjo nusipirkti ką tik nori – moterį, narkotikų, politinį veikėją... Čia buvo šimtai įvairiausių naktinių klubų. Tobis apėjo juos visus iki vieno, pradėjęs pačiu didžiausiu ir begėdiškiausiu – "Paryžiuje" – ir baigęs nedideliu Rašstryto bare-

liu. Atsakymą kiekviename iš jų išgirdo tą patį. Niekam nereikėjo norinčio būti komiku varvanosio jaunuolio. Laikas bėgo. Reikėjo imtis ir pagaliau įgyvendinti tai, apie ką svajojo jo motina.

Netrukus jam bus devyniolika.

Vienas iš klubų, į kurį Tobis nusibeldė, turėjo keistą pavadinimą "Iki kelių". Publiką ten linksmino trys pavargę muzikantai, nevalyvas visą laiką girtas komikas ir dvi striptizo šokėjos, Meri ir Džeri, apie kurias afišose buvo parašyta: jos esančios seserys Peri. Juokinga, bet jos tikrai buvo seserys, turėjo tarp dvidešimties trisdešimties metų ir atrodė gana patrauklios, nors buvo gerokai apsileidusios ir banalios. Vieną vakarą Džeri priėjo prie baro ir atsisėdo šalia Tobio. Jis nusišypsojęs mandagiai ištarė:

– Man patiko jūsų šokis.

Atsisukusi Džeri pamatė patiklaus vaikiško veido jaunuolį. Jis buvo per daug jaunas ir per daug varganai apsirengęs, kad ją sudomintų. Mergina abejingai linktelėjo ir jau buvo benusigręžianti, tačiau Tobis atsistojo. Džeri akis užkliuvo iškalbingai pakeltų jo kelnių priekyje, todėl atidžiau žvilgtelėjusi į atviraširdį bernioką, ištarė:

– Viešpatie, nejaugi visa tai tikra?

Jis nusijuokė:

– Tai patikrinti galima tik vienu būdu.

Trečią valandą nakties Tobis gulėjo lovoje su seserimis Peri abiem.

Viskas buvo suplanuota nuodugniai. Likus iki pasirodymo pradžios valandai, senuką komiką, kuris buvo azartiškas lošėjas, Džeri nuvedė į vieną Daiversi aveniu butą. Ten susirinkę žmonės žaidė kauliukais. Pamatęs šitą vaizdą, senis tik apsilaižė ir sumurmėjo.

– Mes galim čia būti tik minutę.

Po pusės valandos, kai Džeri pirštų galais pasišalino, komikas svaidė kauliukus ir kaip beprotis šaukė: aš tau sakau, jūra iki kelių, kalės tu išpera! Jis jau skrajojo po ste-

buklų pasaulį, kur ir žvaigždėtus skrydžius, ir turtus – viską lėmė tai, kaip nukris kauliukas.

O tuo laiku klube "Iki kelių" sėdėjo dailiai apsirengęs Tobis ir laukė.

Kai turėjo prasidėti šou, o komiko dar vis nebuvo, klubo savininkas perkūnais svaidėsi visiškai nebesivaržydamas.

– Su tuo išgama nuo dabar viskas baigta, girdite? Per patrankos šūvį daugiau aš jo prie klubo neprileisiu!

– Aš jūsų nesmerkiu, – nedrąsiai pratarė Meri. – Bet jums sekasi. Prie baro sėdi kitas komikas. Jis ką tik iš Niujorko.

– Kur jis? – šeimininkas nustebęs dėbtelėjo į Tobį. – Sekasi?! O kur jo auklytė? Jis gi kūdikis!

– Jis yra nepaprastas! – visiškai rimtai pareiškė Džeri.

– Išmėginkite jį, – pridūrė Meri. – Ką jūs prarasite?

– Nelabuosius savo klientus, va ką prarasiu!

Patraukęs pečiais, šeimininkas priėjo prie Tobio.

– Vadinasi, tu komikas, ar ne?

– Aha, – abejingai tarstelėjo Tobis. – Ką tik iš kalnų ištrūkau.

Valandėlę šeimininkas tyrė Tobio veidą.

– Kiek tau metų?

– Dvidešimt dveji, – pamelavo Tobis.

– Švėna tu! Gerai. Lįsk štai ten, bet jeigu nušvilps, tai tikrai nesulauksi dvidešimt dvejų...

Še tau! Išsipildė Tobio Templo svajonė! Jis stovi apšviestas prožektorių, orkestras skelia jam tušą, o publika, jo publika, sėdi štai ten ir laukia jo, laukia, kad pažintų ir pamiltų. Jį apėmė toks neregėtas švelnumas, jog net gerklė perdžiūvo. Vaidenosi, kad jis ir žiūrovai – neatskiriama bendrybė, surišta nuostabiu stebuklingu saitu. Ir vieną akimirką Tobis pagalvojo apie motiną, pagalvojo su viltimi, kad iš ten, kur ji dabar, matyti visas jo triumfas. Muzika nutilo. Tobis pradėjo savo numerį.

– Labas vakaras, laimės kūdikiai! Mano vardas Tobis Templas. Kokie jūsų vardai, manau, jūs žinote...

Tyla.

Tobis tęsė:

– O girdėjote apie naująjį Čikagos mafijos vaduką? Jis keistokas. Dabar Pabučiuok Mirtį įjungs pietus ir šokius.

Niekas nesijuokė. Visi žiūrėjo šaltai ir priešiškai. Tobis pajuto, kaip šaltis perėjo ir jam per širdį.

Kūną staiga išpylė prakaitas. Stebuklingasis ryšys su žiūrovais išnyko.

Jis jau nieko nebepaisė.

– Ką tik baigėsi mano sutartis viename Manė teatre. Ten tokia miško glūduma, kad teatro direktoriumi dirba lokys.

Tyla.

Jie nepakentė jo.

– Man nesakė, kad čia susirinks kurčnebyliai. Aš jaučiuosi, lyg būčiau atsakingas už "Titaniko" pramoginę programą. Pas jus kaip tame anekdote: lipi trapu į laivą, o laivo, pasirodo, nėra.

Jie pradėjo šnypšti. Po dviejų minučių nuo programos pradžios šeimininkas kaip pamišęs mostelėjo muzikantams, ir tie, kad nesigirdėtų Tobio balso, su didžiausiu trenksmu užgrojo. Jis stovėjo plačiai šypsodamasis, o akyse jau tviskėjo ašaros.

Ir norėjo staugti ant jų žvėries balsu.

Ponią Činski pažadino riksmas – veriantis ir labai kraupus nakties tyloj. Tik atsibudusi galutinai moteris suprato, kad verkia mažylė. Ji puolė į dukrelės kambarį. Žozefina visa pamėlusi ir traukoma mėšlungio vartėsi nuo vieno šono ant kito. Ligoninėje gydytojas mergaitei suleido raminamųjų, ir ji greitai užsnūdo. Gydytojas Vilsonas, padėjęs Žozefinai ateiti į šį pasaulį, rūpestingai stebėjo ją ir jokių nukrypimų nematė, bet vis tiek buvo kaip nesavas: niekaip negalėjo užmiršti laikrodžio ant operacinės sienos.

KETVIRTAS SKYRUS

Vodevilis Amerikoje klestėjo nuo tūkstantis aštuoni

šimtai aštuoniasdešimt pirmų iki tūkstantis devyni šimtai trisdešimt antrų metų. Tais metais buvo uždarytas "Palaso" teatras, visiems jauniems garbėtroškoms buvęs tarsi mokymų poligonas. Tai buvo arena, kur jie, grumdamiesi su priešiškai nusiteikusiais piktais žiūrovais, galėjo lavinti savo sąmojingumą. Tie, kurie šitą susidūrimą laimėdavo, toliau stūmėsi garbės ir turtų keliu. Šitaip nuėjo Kantoras ir Fildsas, Džolsonas ir Beni, Ebotas ir Kostela, Dželas ir Bernė, broliai Marksai ir dešimtys kitų. Vodevilis buvo lovys, nuolatinis pajamų šaltinis, bet kai jis išėjo iš mados, komikams teko persimesti į kitas veiklos sritis. Patys populiariausi iš jų buvo pakviesti į radijo reviu. Jiems buvo pasiūlyta kurti individualias programas. Be to, jie pasirodydavo garsiuose naktiniuose klubuose, kurių buvo pilna šalis. Visiškai kitokia dalia ištiko jaunus, tik siekiančius prasimušti komikus, tokius taip Tobis. Jie irgi gaudavo darbo, bet tik naktiniuose klubuose, o ten buvo visai kitas pasaulis. Tas pasaulis turėjo "Klozetinių turnė" vardą, nes jam priklausė purvinosios šalies smuklės, kur rinkdavosi nevalyva publika, atėjusi maukdavo alų, per komikų vaidinimus garsiai riaugėdavo ir nušvilpdavo artistus tyčia. Artistų persirengimo kambarius čia atstodavo šlykščiai dvokiantys tualetai, kur smirdėjo maisto likučiais, išlaistytais gėrimais, šlapimu ir pigiais kvepalais. Honoraras nebuvo pastovus, svyravo nuo nevalgomų pietų iki penkių, dešimties, o kai kada ir penkiolikos dolerių už valandą. Tai priklausė nuo žiūrovų reakcijos.

Tobis Templas vaidino ne vienoje tokioje užeigoje. Jos tapo jo mokykla. Miestai buvo skirtingi, o smuklės – kotas į kotą. Ir dvokė jose lygiai taip pat, ir žiūrovų priešiškumas buvo toks pats. Jeigu jiems artistas nepatikdavo, jie laidydavo į jį buteliais, nuo vaidinimo pradžios iki pabaigos visaip kamuodavo, švilpimais varė nuo scenos. Tai buvo rūsti mokykla, bet ir naudinga, nes ji Tobį išmokė visų vingrybių išgyventi. Jis įgudo bendrauti su išgėrusiais turistais ir blaiviais chuliganais, išmoko jų nepainioti vienų su kitais, sugebėjo atpažinti potencialų triukšmadarį ir nu-

raminti jį paprašydamas leisti gurkštelti iš jo taurės arba nusišluostyti į jo servetėlę kaktą.

Tobis turėjo lankstų liežuvį, užtat darbą gaudavo tokiose vietose kaip "Kiamešo ežeras", "Lodžas Šavanga", "Eivona". Vaidino ir "Vaildvude", ir "Njū Džersyje", ir "Italijos sūnuose", ir "Briedžių sodyboje".

Ir visur mokėsi.

Tobis parodijuodavo populiarias dainas, pamėgdžiodavo Klarką Geiblą, Kerį Grantą, Hemfrį Bogartą ir Džeimsą Kegnį. Be to, pasivogė keletą scenarijų iš žymių komikų, kurie galėjo leisti sau naudotis didelius pinigus imančių rašytojų paslaugomis. Visi pradedantys komikai vogdavo scenarijus ir net girdavosi tuo. "Aš vaidinu Džerį Lesterą, – pareikšdavo jaunutis artistas, turėdamas galvoje, kad vaidina jo epizodą. – Ir vaidinu dukart geriau negu jis". "Aš kuriu Miltoną Berlį". "Kad jūs matytumėte mano Redą Skeltoną!"

Kadangi scenarijus buvo sėkmės laidas, vogdavo juos jie tik pačius geriausius.

Tobis buvo nusiteikęs išmėginti viską iš eilės. Pavyzdžiui, įsistebeilydavo jis į abejingus žiūrovų veidus savo svajingomis mėlynomis akimis ir klausdavo: "Jūs kada nors matėte, kaip rašo eskimai?" O paklausęs priglausdavo ranką prie kelnių praskiepo pilvo apačioj, ir iš ten pabirdavo gabaliukai ledo.

Arba apsivyniodavo turbaną ant galvos ir susisupęs į paklodę pratisai ištardavo: "Abdulas, gyvačių kerėtojas!" Paskui pradėdavo pūsti fleitą. Tuo tarpu iš pintinės išlįsdavo kobra ir į muzikos taktą linguodavo galva, mat "gyvatės kūną" Tobis būdavo apvyniojęs laidu ir jį tampydavo, o tas kūnas buvo guminė pūslė su vamzdeliu žaizdoms plauti. Tarp žiūrovų atsirasdavo nors vienas, katram tai atrodydavo juokinga.

Numerių Tobis mokėjo dešimtis. Kartais jam tekdavo labai staiga mesti vieną ir pradėti kitą, kol dar niekas nepradėjo svaidyti buteliais.

Kur tik jis dirbo, per savo pasirodymą visada girdėda-

vo, kaip tualete nuleidžiamas vanduo.

Po šalį Tobis važinėjo autobusais. Atvažiavęs į kurį nors miestą, apsigyvendavo pačiame pigiausiame viešbutyje ir keliaudavo po naktinius klubus ir barus. Batų padus jis tausodavo įsidėdamas kartono vidpadžius, o nenorėdamas daug išlaidauti skalbimui, marškinių apykakles baltindavo kreida. Visi miestai jam atrodė mirtinai nuobodūs, maitino visur klaikiai, bet labiausiai jį kankindavo vienatvė. Retkarčiais jis parašydavo tėvui, bet darė tai daugiau iš pareigos, o ne iš meilės. Tobiui labai reikėjo žmogaus, su kuriuo būtų galėjęs pasikalbėti, kuriam būtų patikėjęs savo svajones, kuris suprastų jį.

Jis matydavo, kaip pasiekusieji šlovės viršūnę artistai eina po vaidinimų iš garsių klubų su visa svita, su išsipuščiusiomis merginomis ir sėdasi į blizgančius limuzinus. Tobis pavydėjo jiems. **Kada nors...**

Bet sunkiausia jam būdavo tomis valandėlėmis, kai patirdavo fiasko, kai vidury jo vaidinimo žiūrovai pradėdavo švilpti ir išmesdavo jį lauk. Tuo momentu jis iš visos širdies nekęsdavo salėj sėdinčių žmonių, būtų galėjęs visus juos išmušti. Svarbu buvo ne tik tai, kad jam nepasisekė, svarbu buvo, kad ši nesėkmė jį ištiko pačiame dugne. Žemiau nugrimzti nebebuvo įmanoma, jis buvo nugrimzdęs iki galo. Po viso to Tobis užsisklęsdavo viešbučio kambarėlyje, verkdavo ir melsdavo Dievą, kad duotų jam ramybę, kad atimtų troškimą pasirodyti žmonėms ir linksminti juos. "Dieve, – maldavo jis, – padaryk taip, kad aš panorėčiau tapti batų pardavėju arba mėsininku. Bet kuo, ką tik tu sugalvosi!" Jo motina suklydo. Jis nebuvo Dievo išrinktasis. Jis niekada netaps garsenybe. Rytoj jis susiras kokį nors kitą darbą. Dirbs kontoroje, dirbs nuo devynių iki penkių ir gyvens kaip visi normalūs žmonės.

Tačiau kitą vakarą Tobis vėl lipo į sceną: virpėjo, žarstė sąmojus, mėgino pelnyti žiūrovų palankumą, stengėsi neleisti jiems supykti ir pulti jo.

Jis šypsojosi jiems savo atvira šypsena ir kalbėjo: "Tas

žmogus be galo mylėjo savo antelę ir sykį kažkaip nusivedė ją į kiną. Kasininkė susiraukė: "Su antimi čia negalima!" Tuomet jis nuėjo už kampo, įsikišo antį už kelnių priekio ir nusipirkęs bilietą visgi pateko į salę. Antis pradėjo krutėti. Žmogus atsisegė kelnes, kad antis iškištų galvą. Na, o šalia jo sėdėjo dama su vyru. Staiga ji pasisuka į savo vyrą ir sako: "Ralfai, šitas tipas, kur šalia manęs sėdi, išsitraukė varpą". O Ralfas jai: "Ir ką, kimba prie tavęs?" Ji: "Ne". Jis: "Tai ir gerai! Nekreipk dėmesio, žiūrėk filmą". Po kelių minučių žmona vėl baksnoja vyrą į pašonę: "Ralfai, jo varpa..." Vyras: "Aš tau sakau, nekreipk dėmesio". Žmona: "Negaliu nekreipti – ji lesa mano spragintus kukurūzus".

Po vieną kartą Tobis rodė savo programą klube "Trys–šeši–penki" San Franciske, "Rudzio kabykloje" Niujorke ir Toledo užeigoje "Kin Va Lo". Taip pat vaidino vandentiekio darbininkų suvažiavime ir žaidėjų kėgliais banketuose.

Ir vis mokėsi.

Nedideliuose teatruose, tokiuose kaip "Gema" arba "Odeonas", "Empairas" arba "Staras" jis vaidindavo po keturis, po penkis kartus per dieną.

Ir mokėsi.

Vienintelė tiesa, kurią Tobis Templas pagaliau suvokė, buvo tokia: "Klozetinių turnė" aplinkoje jis gali išgyventi visą savo likusį gyvenimą, gali taip ir likti nežinomas ir nepripažintas. Bet atsitiko nenumatytas dalykas, kuris šitą problemą kuriam laikui nustūmė į antrą planą.

Šaltą tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt pirmų metų gruodžio pradžios dieną, sekmadienį, Tobis viename Niujorko keturioliktosios gatvės teatre, teatre Djui, dalyvavo estradinio koncerto programoje. Per dieną buvo koncertuojama penkis kartus, kiekvienas artistas atliko po aštuonis numerius, o Tobio dalyvavimas šitoje programoje buvo toks, kad turėjo tuos numerius paskelbti žiūrovams. Pirmas kartas pavyko. O kai skelbė antrą numerį – vienos

japonų šeimos atliekamą akrobatinį triuką "Skrajojantieji Kazanovos", žiūrovai pradėjo trepsėti. Tobis žengė už kulisų. "Koks čia dabar velnias? Kokia dabar musė juos įkando?!" – stebėjosi jis.

– Viešpatie, argi tu negirdėjai? Prieš keletą valandų japoniūkščiai Perl Harborą užpuolė, – paaiškino jam režisierius.

– Na ir kas? – sušuko Tobis. – Jūs pažiūrėkite į šituos šaunuolius! Kaip puikiai jie dirba!

Prieš kitą japonų numerį Tobis išėjo į sceną ir pradėjo: "Ponai ir ponios, man be galo malonu pranešti jums: po pergalingo pasirodymo iš Manilos ką tik atvažiavo "Skrajojantieji filipiniečiai!" Vos išvydę scenoje japonus, žiūrovai ėmė šnypšti. Kitą kartą Tobis juos pavertė "Linksmaisiais havajiečiais", dar kitą – "Mongolų meistrais", galų gale "Eskimais skraiduoliais", bet išgelbėti jų taip ir nesugebėjo. Beje, kaip ir savęs. Kai sulaukęs vakaro paskambino tėvui, sužinojo, kad namie jam yra laiškas. Jis prasidėjo žodžiu "Sveikas" ir buvo pasirašytas prezidento. Po šešių savaičių Tobis davė priesaiką Jungtinių Valstijų armijoje. Tą dieną jam taip skėlė galvą, kad jis vos sugebėjo ištarti priesaikos žodžius.

Mažąją Žozefiną kankino dažni galvos skausmai. Kai jie prasidėdavo, mergaitei atrodė, kad į smilkinius jai daužo dviem dideliais delnais. Ji stengdavosi neverkti, nenorėjo nervinti mamos. Ponia Činski paskutiniu metu karštai palinko prie religijos. Širdies gilumoj jai kirbėjo mintis, kad prie vyro mirties prisidėjo ir ji pati, ir jos mažylė. Sykį į religinės sektos susirinkimą ji įsliūkino kaip tik tuo momentu, kai ant pakylos kaip perkūnas grumėjo šventikas: "visi jūs įmurę į nuodėmes ir paleistuvystę. Viešpats laiko jus virš pragaro bedugnės lyg kokius niekingus gyvius virš ugnies ir šlykštisi jumis. Jūs visi sukabinti ant plono siūlelio, visi iki vieno jūs prakeikti ir visus jus sudegins jo rūstybės ugnis, jeigu neatgailausite!" Ponia Činski iškart pa-

juto palengvėjimą, ji suprato išgirdusi Dievo balsą.

"Tai mums Dievo bausmė, mes pražudėme tavo tėvą", – dažnai kartojo motina Žozefinai. Nors mergaitė buvo ir per maža, kad suprastų šitų žodžių reikšmę, visgi įsisąmonino padariusi kažką negero ir norėjo sužinoti, ką, nes sužinojusi galėtų prašyti mamos atleidimo.

PENKTAS SKYRIUS

Karas Tobiui Templui atrodė kaip košmaras.

Armijoje jis tapo nieku, paprasčiausiu eilės numeriu su karine uniforma – kaip milijonai kitų, beveidžiu, bevardžiu, nežinomu.

Į pradinio mokymo stovyklą jį nusiuntė į Džordžiją, o iš ten permetė į Angliją, kur jo dalinys turėjo būti dislokuotas vienoje stovykloje Sasekse. Tobis pritaikęs momentą pasisakė seržantui norįs pasikalbėti su generolu, bet nusigavo jis tik iki kapitono. Tas kapitonas buvo Semas Vintersas, jaunas, vos per trisdešimt juodbruvys protingomis akimis.

– Kokie rūpesčiai, eilini?

– Štai koks reikalas, kapitone, – pradėjo Tobis. – Aš esu estrados artistas. Užsiimu šou verslu. Iki armijos šituo verčiausi.

Kapitoną Vintersą prajuokino eilinio rimtumas.

– O ką konkrečiai darėte? – paklausė jis.

– Viską po truputį, – atsakė Tobis. – Aš parodijuoju, mėgdžioju ir...

Tobis pagavo kapitono žvilgsnio pašaipą ir sutrikęs užbaigė:

– ...na visokius tokius...

– O kur jūs dirbote?

Tobis jau žiojosi vardinti, bet susilaikė. Beviltiška. Kapitonui įspūdį padarytų tik tokios vietos kaip Niujorkas ir Holivudas.

– Tokiose vietose, kurios jums būtų girdėtos, aš nedir-

bau, – atsakė Tobis, pagalvojęs, kad veltui gaišta laiką.

O kapitonas Vintersas tarė:

– Tai nepriklauso nuo manęs, bet aš pažiūrėsiu, gal ir galima ką padaryti.

– Taip, žinoma, labai ačiū, kapitone, – Tobis atidavė pagarbą ir pasišalino.

Dar ilgai po to sėdėdamas prie rašomojo stalo kapitonas Semas Vintersas galvojo apie Tobį. Į kariuomenę jis pats atėjo dėl to, jog buvo įsitikinęs, kad šitą karą reikia kariauti ir būtinai laimėti. Ir kartu tos armijos nekentė. Pulkininkas į civilius žiūrėjo su pašaipa, o kapitonas Vintersas, pulkininko nuomone, ir buvo civilis. Dėl to, kad žmogus vilki uniformą su kapitono ženklais, jis kariu nepasidaro. Kai pulkininkas Byčas gavo kapitono Vinterso tarnybinį pranešimą dėl Tobio Templo, jis į popieriaus lapą tik žvilgtelėjo ir labai ryškiai įstrižai brūkštelėjo: "Prašymo nepatenkinti". Šalia šitų žodžių parašė ir savo inicialus.

Taip jis pamalonino pats save.

Ypač Tobiui trūko auditorijos. Jam reikėjo lavinti savo sugebėjimus. Anekdotus pasakojo, parodijavo ir ką nors mėgdžiojo jis kiekvienai, kad ir menkiausiai progai pasitaikius. Žiūrovams Tobis nebuvo išrankus. Jį tenkindavo ir kur nors nykiuos tuščiuos laukuos su juo einantys sargybą du eiliniai, ir pilnas autobusas į miestą važiuojančių kareivių, ir indų plovėjas virtuvėje. Svarbiausia Tobiui buvo juos prajuokinti ir pelnyti pripažinimą.

Kartą jį, poilsio kambaryje vaidinantį vieną iš savo numerių, pamatė kapitonas Semas Vintersas. Kai "vaidinimas" buvo baigtas, kapitonas priėjo prie artisto ir tarė:

– Gaila, Templai, kad iš mūsų pasiūlymo nieko neišėjo. Manau, talentą jūs tikrai turite. Jeigu atvažiuosite į Holivudą, kai baigsis karas, susiraskite mane.

O nusijuokęs pridūrė:

– Žinoma, jeigu aš dar ten dirbsiu.

Rytojaus dieną Tobio batalionas išvyko į frontą.

Kai Tobis vėliau galvodavo apie karą, deja, prisimindavo ne kautynes. Sen Lo jis turėjo neregėtą pasisekimą: nuostabiai imituodavo Bingo Krosbio plokštelės įdainavimus. Achene buvo įsigavęs į ligoninę ir dvi valandas pasakojo sužeistiesiems anekdotus, linksmino juos tol, kol seselės išginė. Jis su didžiausiu malonumu prisimindavo, kaip vienas kareivis juokėsi – leipėjo tol, kol trūko žaizdos siūlės. O Mece Tobis nežmoniškai susimovė, nors jautė, kad jo kaltės tada buvo nedaug, – žiūrovus erzino virš galvų maurojantys nacių lėktuvai.

Į mūšius Tobis pakliūdavo visiškai atsitiktinai. Jis gavo padėką už drąsą paimant vokiečių vadavietę, nors iš tikrųjų nė mažiausio supratimo neturėjo, kas ten vyko. Jis tuomet mėgdžiojo Džoną Veiną ir taip įsitraukė į vaidybą, kad viskas baigėsi anksčiau, negu jis spėjo nusigąsti.

Vienintelis tikrai svarbus dalykas Tobiui buvo vaidinti žiūrovams. Šerburge jis su dviem draugužiais nuvažiavo į viešnamį, ir kol jo bičiuliai buvo viršuje, svetainėje jis surengė "spektaklį" madam ir dviems jos mergiščioms, o kai baigė, madam pasiūlė lipti į viršų ir pasilinksminti užeigos sąskaita.

Toks buvo Tobiui karas. Pasirodė, kad jis nelabai ir baisus. O kai karas pasibaigė, ėjo tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt penktieji metai, ir Tobis buvo jau beveik dvidešimt penkerių. Iš išorės jis atrodė nė viena diena nevyresnis kaip prieš karą. Veidas tebebuvo toks pat mielas kaip ir anksčiau, ir tos pačios mėlynos akys švietė iš to mielo veido, tebebuvo dar vis ir toks pat nedrąsus.

Visi aplinkui kalbėjo tik apie vieną dalyką, apie grįžimą namo. Vieno Kanzas Sityje laukė sužadėtinė, kito – motina su tėvu Bejone, dar kito – reikalai Sent Luise. Tobio nelaukė niekas.

Jis nusprendė važiuoti į Holivudą. Atėjo laikas išpildyti Dievui duotą pažadą.

"Ar jūs pažįstate Dievą? Ar jūs matėte kada nors Jėzų? Aš Jį, broliai ir seserys, mačiau, ir girdėjau Jo balsą, tačiau kalbasi Jis tik su tais, kurie priešais Jį

klaupiasi ir atgailauja už savo nuodėmes. Nuo užsispyrėlių Viešpats nusigręžia. Dievo rūstybės lankas įtemptas. Jo deganti teisuoliško pykčio strėlė nutaikyta į jūsų nuodėmingas širdis. Kiekvieną minutę Jis gali paleisti strėlę, ir Jo atpildo liepsna pervers jūsų širdis! Kreipkitės į Jį dabar, kol dar nevėlu!"

Su didžiausiu siaubu akyse Žozefina spoksojo į palapinės lubas vis laukdama, kada į ją įsmigs ugninė strėlė. Ji įsikibo motinai į ranką, bet motina to net nepastebėjo. Jos veidas degė, o akyse liepsnojo įkvėpimas.

"Šlovinkime Jėzų!" – sukliko parapijiečiai.

Pamaldos vykdavo didžiulėje palapinėje Odesos pakraštyje, ir ponia Činski ten visada vesdavosi savo Žozefiną. Pamokslininko sakyklą čia atstojo medinis šešių pėdų virš žemės paaukštinimas. Priešais pakylą būtinai turėjo būti užtvara nusidėjėliams atgailauti ir persiversti į dorą. O užtvaros gale stovėjo daugybė medinių menkai aptašytų suolelių, sausakimšai nusėstų įsisiautėjusių išsigelbėjimo ieškotojų. Jie buvo taip įbauginti pragaro ugnimi ir amžinomis kančiomis, kad nugrimzdę į palaimingą siaubą dabar įnirtingai giedojo. Šešiamečiui vaikui šitoks reginys tikrai varė išgąstį. Tarp pamokslininkų būdavo visokiausių žmonių – fundamentalistų, penkiasdešimtininkų, metodistų, adventistų. Ir visi jie grasino tuo pačiu – amžinomis kančiomis pragaro liepsnose.

"Ei! Jūs! Nuodėmingieji! Klaupkitės ir drebėkite prieš Jehovos galybę! Jūsų piktadarybės sužeidė Jėzaus Kristaus širdį. Už tai per Jo Tėvo sielvartą jus palies atpildas! Apsidairykite aplink save, žvelkite į šitų vaikų veidus, jie pradėti gašlybėje ir paskendę nuodėmėse!"

Ir mažoji Žozefina degė iš gėdos, tarsi visi žiūrėtų tik į ją. Kai pradėdavo nežmoniškai skelti galvą, mergaitė žinojo, jog tai – Dievo jai atsiųsta bausmė. Kiekvieną vakarą ji melsdavosi, kad skausmai liautųsi: tada ji žinosianti, jog Dievas jai atleido. Ir labai norėjo patirti, ką gi ji tokio negero padariusi.

"Ir aš sugiedosiu Aleliuja, ir jūs sugiedosite Aleliuja, ir mes visi sugiedosim Aleliuja, kai pareisim namo."

"Svaigalai – Velnio kraujas, tabakas – oras jam kvėpuoti, o ištvirkavimas – malonumas. Jūs kaltos sandėriu su Šėtonu? Tad dekite amžinai pragare ir kentėkite amžinas kančias, nes Liuciferis ateina sielos jūsų!"

Žozefina virpėjo, baimingai dairėsi ir iš visų jėgų laikėsi įsikibusi į medinį suolą, kad Nelabasis negalėtų išsitraukti.

O jie giedojo: "Geidžiu patekt į Dangų, kur mūs ramybė laukia". Mažoji Žozefina pritarė giesmei taip, kaip jai pasigirsdavo: "Greičiau patepki Dangų, kur musmirytės kaukia".

Po griausmingų pamokslų prasidėdavo stebuklai. Apmirusi iš smalsumo ir baimės, Žozefina žiūrėdavo į luošių, vyrų ir moterų, procesiją, o tie klibinkščiavo, šliaužė ir vežimėliuose riedėjo prie užtvaros nusidėjėliams, o jau ten pamokslininkas dėjo ant jų galvų rankas ir meldė dangaus jėgos išgydyti juos. Jie svaidė į šalis savo lazdas ir ramentus, kai kurie nesuprantama kalba imdavo spiegti, o Žozefina gūždavosi iš baimės.

Po maldų visada rinkdavo aukas. **"Jėzus mato viską, o šykštumo jis pakęsti negali."** Kai aukojimas baigdavosi, visi išsiskirstydavo. Bet baimė Žozefiną dar ilgai kankindavo.

Tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt šeštaisiais Odesoje, Teksaso valstijoje, gyveno dvi kategorijos žmonių: "naftožmogiai" ir "kiti". "Naftožmogiai" "kitų" neniekino, jie jų gailėjo, nes, ko gero, pats Dievas norėjo, kad patys jie turėtų geriausius lėktuvus, kadilakus ir plaukymo baseinus ir kad rengtų vakarėlius, kur lietųsi šampanas ir linksmintųsi šimtai svečių. Tam Dievas ir naftą Teksase užkasė.

Žozefina Činski nežinojo priklausanti kategorijai "kiti"! Būdama šešerių, ji buvo labai patraukli mergaičiukė – žvilgančiais juodais plaukais, tamsiai rudom akim ir turėjo

nuostabų apskritutį veiduką.

Žozefinos motina buvo naginga siuvėja ir dirbo miesto turtingiesiems, o kai eidavo pas "naftožmogių" ledi matuoti jų savo pačios siūtomis suknelėmis, vesdavosi ir Žozefiną. Rietimus ploniausių audinių ponia Činski paversdavo nuostabiausiais vakariniais apdarais. "Naftožmogiams" Žozefina patiko, ji buvo mandagi, miela mergaitė. Tie žmonės buvo patenkinti savimi, savo draugiškumu ir neabejojo, kad labai demokratiškai elgiasi leisdami neturtingos šeimos vaikui bendrauti su savaisiais. Žozefina nebuvo panaši į lenkę, bet į savo klubą tikrąja nare jie jos niekada nebūtų priėmę, o apdovanoti ją viešnios privilegijomis visgi jiems buvo malonu. Žozefinai buvo leista žaisti su "naftožmogių" vaikais, pasivažinėti jų dviratukais, pajodinėti jų poniais ir pažaisti šimtus dolerių kainuojančiomis jų lėlėmis. Taip jau buvo. Tačiau mergaitė gyveno tarsi du gyvenimus. Vienoks jos gyvenimas buvo namie, mažutėlaičiame iš lentų sukaltame užmiesčio namelyje su apšiurusiais baldais, kur reikėdavo į lauko išvietę eiti pro suklypusias duris, ir kitoks – dideliuose gražiuose kolonino stiliaus nuosavuose namuose, iš visų pusių apsuptuose kaimiškų peizažų. Jeigu Žozefinai tekdavo nakvoti pas Sisi Toping arba Lindi Fergiuson, ją paguldydavo milžiniškame miegamajame, o pusryčius atnešdavo kambarinė. Žozefinai patikdavo atsikelti vidurnaktį, kai visi miegodavo, nulipti žemyn ir apžiūrinėti gražius daiktus, kurių buvo pilni šitie namai – nuostabiausius paveikslus, sunkiausią sidabrą su monogramomis. Ji žiūrėdavo į juos ir glostydavo kalbėdama sau, kad ir ji tokių daiktų kada nors turės, kada nors ir ji gyvens puikiame name apsupta grožio.

Bet ir viename, ir kitame gyvenime Žozefina buvo vieniša. Motinai apie savo galvos skausmus ir Dievo baimę sakyti ji nedrįso, motina buvo virtusi niūria fanatike, apsėsta Dievo bausmės ir trokštančia šitos bausmės. O su "naftožmogiais" dalintis savo rūpesčiais Žozefina nė neketino, nes jie norėjo matyti mergaitę linksmą ir laimingą, kaip kad patys buvo.

Tą dieną, kai Žozefinai suėjo septyneri, Briubeikerio universalinė parduotuvė paskelbė gražiausios Odesos miesto vaiko fotografijos konkursą. Vaikas turėjo būti nufotografuotas fotografijos reikmenų skyriuje. Parduotuvė padarė ir prizą – auksinę taurę, ant kurios paskui turėjo išgraviruoti nugalėtojo vardą. Taurę pastatė ant lango, ir Žozefina kasdien eidavo pro šalį, kad pažiūrėtų į ją. Dar niekada gyvenime ji nebuvo ko nors taip troškusi, kaip dabar troško laimėti šitą prizą. Motina jai neleido dalyvauti konkurse. "Puikybė yra Velnio atvaizdas", – paskelbė jinai, tačiau Žozefinos fotografijos išlaidas apmokėjo viena "naftožmogė", kuriai mergaitė labai patiko. Ir Žozefina nusprendė, kad aukso taurė bus jos. Ji įsivaizdavo ant savo tualetinio stalelio stovintį šitą spinduliuojantį grožį ir save, kasdien rūpestingai blizginančią jį. Kai Žozefina sužinojo patekusi į finalą, ji taip susijaudino, kad ir į mokyklą nepajėgė nueiti: visą mielą dienelę pratysojo lovoje – sutriko skrandis, nesugebėjęs ištverti patirtos laimės. Ji pirmą kartą gyvenime turės nors kokį tikrai gražų daiktą!

Rytojaus dieną Žozefina sužinojo, kad konkursą laimėjo Tina Hadson, "naftožmogė". Tinai labai toli buvo iki Žozefinos gražumo, bet užtat jos tėvas buvo tos bendrovės, kuriai priklausė parduotuvė, direktorių tarybos narys.

Kai Žozefina nugirdo tai, jai taip suskaudo galva, kad nors rėk. Mergaitė baiminosi, ar tik nesužinojo Dievas, kokia jai šita auksinė taurė svarbi. Bet jis, matyt, visgi sužinojo, nes galvą skaudėję nesiliovė. Naktimis ji verkdavo, bet įsikniaubusi į pagalvę, kad motina nenugirstų.

Praėjus keletui dienų po konkurso, Žozefina buvo pakviesta šeštadienį ir sekmadienį paviešėti pas Tiną. Aukso taurė švietė Tinos kambaryje ant židinio lentynos. Žozefina nuo jos akių negalėjo atplėšti.

O kai sugrįžo namo, taurę paslėpė lagaminėlyje, ten ji buvo ir tada, kai jos pasiimti atvažiavo Tinos motina.

Nubaudė Žozefiną jos pačios motina. Įkrėtė ką tik nulaužta ilga gluosnio rykšte. Bet mergaitė nesupyko ant jos dėl to.

Tos kelios minutės, kai ji laikė rankose stebuklingąją aukso taurę, buvo vertos didžiausio skausmo.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Holivudas tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt šeštais metais buvo pasaulio kino sostinė ir kaip magnetas traukė talentus ir gobšuolius, grožį ir viltis. Šitame mieste tu per vieną naktį galėjai sutviksėti žvaigžde; šis miestas buvo ir sukčių karalystė, ir viešnamiai, ir apelsinmedžių rojus, ir šventovė. Jis buvo panašus į stebuklingą kaleidoskopą, kur kiekvienas matė savo norimą paveikslą.

Tobiui Templui Holivudas buvo vieta, į kurią jis svajojo pakliūti. Atkako jis čia su kareivio maišeliu ant peties ir trim šimtais dolerių kišenėje, o apsigyveno pigiame pensione Kahungo bulvare. Apie Holivudą žinojo viską. Veikti reikėjo nedelsiant, kol neišleido pinigų. Ir jis nedelsė – nusigavo į galanterijos parduotuvę į Vainstrytą, užsisakė naują garderobą, o su tais dvidešimt dolerių, kurie liko, įžengė į restoraną "Rudoji Holivudo skrybėlė". Ten pietaudavo visos žvaigždės. Salės sienos buvo nukabinėtos žymiausių Holivudo aktorių karikatūromis. Čia jis iškart pajuto šou verslo pulsą ir tos galybės, kuri buvo užpildžiusi salę, kvėpavimą. Prie jo jau žengė viena garsenybė, gražutė kokių dvidešimt penkerių metų rusvaplaukė. Figūra jos buvo stulbinanti.

Ji nusišypsojo Tobiui ir paklausė:

– Ar negalėčiau būti jums naudinga?

Pagunda buvo didesnė už patį Tobį. Jis ištiesė rankas ir griebė merginai už krūtų. Ji persigando ir jau buvo besišaukianti pagalbos, bet Tobis pažiūrėjo į ją sustingusiom stiklinėm akim ir labai apgailestaudamas ištarė:

– Nepykit, panele, ant manęs, aš aklas.

– O, atleiskite!

Merginą užplūdo gailestis. Ji panoro parodyti jam užuojautą, todėl nuvedė prie staliuko prilaikydama už ran-

kos, pasodino ir padėjo šį bei tą užsisakyti. O kai po kelių minučių vėl sugrįžo prie "neregio" ir aptiko jį apžiūrinėjantį ant sienos paveikslus, Tobis akinamai šypsodamasis sušuko jai:

– Tai stebuklas! Aš atgavau regėjimą!

Jis buvo toks naivus ir juokingas, kad ji negalėjo susilaikyti nesijuokusi. Ir prasijuokė su Tobiu visus pietus, o paskui kikeno iš jo išdaigų ir visą naktį lovoje.

Tobis nesibodėjo jokio darbo, kurį atsitiktinai gaudavo bastydamasis po visą Holivudą, nes tai leido jam prisiliesti prie šou verslo. Pas Sairę jis prižiūrėjo aikštelėje laikomus automobilius, kiekvienam stabukui atvėręs dureles nušvitęs šypsojosi ir kiekvienu atveju rasdavo tinkamą žodelį. Jie jį ignoravo. Juk jis viso labo prižiūrėtojas. Tobis spoksodavo į lipančias iš automobilių gražuolėles brangiomis, siauromis tarsi priskretusiomis prie kūno suknelėmis ir galvodavo apie save: "Jeigu jos žinotų, kokia didele žvaigžde aš ruošiuosi tapti, tuoj pat spjautų į visus tuos debilus".

Jis reguliariai lankė agentus, bet greitai suprato, kad veltui gaišta. Nėra ko jam lakstyti paskui **juos**. Reikia pasiekti, kad paskui **jį** lakstytų. Dažniausiai Tobis girdėdavo minint Kliftono Laurenso vardą, nes domėjosi tik pačiais garsiausiais agentais ir planavo jiems neįtikėtiną kontraktą. "Kada nors, – Tobis neabejojo, – Kliftonas Laurensas bus mano agentas."

Tobis užsisakė du šou verslo enciklopedijomis laikomus leidinius "Varjetė dienraštį" ir "Holivudo žinias" ir iškart, taip atrodė jam, tapo "savu". Filmą "Amžina ugnis" nupirko kino bendrovė "20 amžius – Foksas", o pastatyti jį pavesta režisieriui Otui Premindžeriui. Eva Gardner pasirašė sutartį suvaidinti pagrindinį vaidmenį filme "Prievartinis sustojimas". Jos partneris bus Džordžas Raftas ir Džordža Kertrait, o "Gyvenimą su tėvu" nupirko "Vornerio Brazerso" studija. Ir staiga Tobio akis pagavo neryškią

žinutę, kuri jam net širdį pervėrė: "Prodiuseris Semas Vintersas paskirtas kino studijos "Pan Pasifik" viceprezidentu..."

SEPTINTAS SKYRIUS

Kai Semas Vintersas grįžo iš karo, jo vieta kino studijoje "Pan Pasifik" tebebuvo laisva. Per tą laiką, kol jo nebuvo, čia įvyko daug pasikeitimų. Studijos vadovą atleido, o jo pareigas, kol ras naują, pasiūlė eiti grįžusiam Semui. Bet Vintersas taip puikiai tvarkėsi, kad naujo vadovo paieškas tuoj pat nutraukė ir jį paskyrė viceprezidentu oficialiai. Naujas darbas buvo labai įtemptas, bet Semas jį mėgo labiau už viską pasaulyje.

Holivudas buvo panašus į cirką su trimis arenomis, kur grūmėsi nesutramdomi išprotėję personažai, lyg minų laukas, pilnas trypiančių idiotų. Dauguma aktorių, režisierių ir prodiuserių sirgo egocentrizmu ir didybės manija, tai buvo nedėkingos, ištvirkusios destruktyvios personos. Bet Semas darė išlygą: jeigu jos talentingos, visa kita nesvarbu. Talentas yra stebuklingasis raktelis.

Semo kabineto duris pradarė jo sekretorė Liusil Elkinz. Ji atnešė ką tik peržiūrėtą paštą. Liusil buvo iš tų aukštos klasės profesionalių, kurios keičiantis šefams likdavo savo vietose.

– Atėjo Kliftonas Laurensas, – pranešė jinai.

– Įleisk.

Laurensas Semui patiko. Jis turėjo savo stilių. Fredas Alenas sakydavo: "Visą Holivudo nuoširdumą sukišk į uodo skrandį ir dar liks vietos keturiems kmyno grūdams ir agento širdžiai".

Klifas Laurensas buvo nuoširdesnis už kitus agentus. Jis tapo Holivudo legenda, o jo klientų sąraše galėjai rasti visus gabiausius pramoginio biznio žmones. Biuras, kuriame jis dirbo, turėjo vienintelį darbuotoją – jį patį. Ir tas darbuotojas nuolat būdavo išvykęs, teikdavo paslaugas sa-

vo klientams Londone arba Šveicarijoje, Romoje arba Niujorke. Jis artimai pažinojo visus įtakingus Holivudo valdininkus ir kiekvieną savaitę lošdavo džiną su trijų studijų vyriausiaisiais prodiuseriais. Du kartus per metus Laurensas išsinuomodavo jachtą, surinkdavo pustuzinį patrauklučių "fotomodelių" ir kviesdavo aukštuosius studijų valdininkus "pameškerioti". Malibu pakrantėje Kliftonas Laurensas turėjo puikiai įrengtą vasarnamį, kuriuo pasinaudoti jo bičiuliai galėjo visada.

Kliftono ryšius su Holivudu galima buvo gerai apibūdinti vienu žodžiu – simbiozė. Tie ryšiai naudingi buvo visiems.

Į kambarį Laurensas skriste įskrido. Atrodė jis elegantiškai, vilkėjo puikiai pasiūtu kostiumu. Priėjęs prie Semo, agentas ištiesė išpuoselėtą ranką ir pasakė:

– Aš tik pasisveikinti užlėkiau. Kaip sekasi, seni?

– Ogi štai kaip: jeigu dienos būtų laivai, tai šiandieną aš pavadinčiau "Titaniku", – atsakė Semas.

Kliftonas Laurensas užjaučiamai krenkštelėjo.

– Kaip jums vakarykštė peržiūra? – paklausė Semas.

– Išmetus pirmąsias dvidešimt minučių ir nukirtus naująjį galą, liktų tai, ko reikia.

– Tiesiog pirštu į akį, – nusišypsojo Semas. – Kaip tik tai mes ir darome. Siūlysite man ką nors iš savo klientų?

– Apgailestauju, bet jie visi jau dirba.

Jie tikrai dirbo. Garsiausios kino žvaigždės bei keletas režisierių ir prodiuserių, elitinė Kliftono Laurenso "arklidė", paklausą turėjo visada.

– Pasimatysime penktadienį per pietus, Semai, čiau!

Laurensas išskubėjo.

O per mikrofoną pasigirdo Liusil balsas:

– Atėjo Dalas Berkas.

– Tegu užeina.

– Jus nori matyti ir Melas Fosas. Sako turįs neatidėliotiną reikalą.

Melas Fosas vadovavo "Pan Pasifik" televizijos skyriui.

Semas žvilgtelėjo į kalendorių ant stalo.

– Pasakykite jam, kad mudu galime susitikti rytoj per pusryčius "Polo Laundž".

Tuo tarpu sučirškė telefonas ir Liusil pakėlė ragelį:

– Pono Vinterso priimamasis.

– Sveiki! Ar didysis žmogus neišėjęs? – pasigirdo nepažįstamas balsas.

– O kas kalba?

– Perduokite jam, kad skambina jo senas bičiulis, Tobis Templas. Mes kartu armijoje buvom. Jis man sakė, kad susiieškočiau jį, jei kada pakliūsiu į Holivudą... Ir štai Pilypas iš kanapių išlindo – aš čia!

– Jis susirinkime, pone Templai. Perduoti, kad pats jums paskambintų?

– Žinoma.

Tobis padiktavo jai savo numerį, o Liusil jį įmetė į šiukšlidę. Jau ne pirmą kartą jai bruka šitą numerį su seno armijos laikų bičiulio pavarde.

Dalas Berkas buvo vienas iš režisūros ir kino industrijos pradininkų. Berko filmus rodė visuose koledžuose, kur tik dėstė kinematografijos kursą. Gal pusė tuzino jo ankstyvųjų filmų buvo laikomi klasika ir nė vienas iš jų nenublanko ir nepaseno. Berkui buvo gerokai per septyniasdešimt, kadaise stambus šio vyriškio kūnas dabar buvo susitraukęs taip, jog drabužiai kadaravo klostėmis.

– Malonu jus vėl matyti, – šypsojosi Semas į kabinetą įėjusiam senukui.

– Ir man tave, mažuli, – Berkas mostelėjo į kartu įėjusį žmogų. – Su mano agentu tu pažįstamas.

– Be abejo. Sveikas, Piteri.

Vyrai susėdo.

– Girdėjau, turite man siužetą, – tarė Berkui Semas.

– Taip, be to, nepaprastą siužetą, – senuko balsas net virptelėjo iš susijaudinimo.

– Malonu bus pasiklausyti, – patikino Semas. – Pradėkite.

Berkas palinko į priekį ir pradėjo:

– Kas labiausiai domina visus pasaulio žmones, mažuli? Meilė! Teisingai? O mano siužetas apie pačią švenčiausią, kokia tik egzistuoja pasaulyje, meilės rūšį – motinos meilę savo vaikui.

Berkas taip susijaudino, kad net jo balsas tvirtesnis pasidarė.

– Veiksmas prasideda Long Ailende, kur viena devyniolikmetė dirba turtingų aristokratų šeimoje sekretore. Tai suteiktų mums progą filmuoti prabangią aplinką. Suprantate, ką aš turiu galvoj? Aukštuomenę, visa kita... Žmogus, pas kurį ji tarnauja, vedęs manieringą aristokratę. Jam patinka sekretorė, o jai – jis, nors ir didelis jų amžiaus skirtumas...

Semas klausėsi tik viena ausimi ir vis mėgino įspėti, kuo tas siužetas baigsis – kaip "Gatvė užkampyje" ar kaip "Veidmainingas gyvenimas", nors tai neturėjo jokios reikšmės: Semas vis tiek norėjo jį pirkti. Jau beveik dvidešimt metų, kai Dalui Berkui niekas nebesiūlo nieko statyti. Semas negalėjo kaltinti dėl to kino industrijos. Trys paskutinieji Berko filmai buvo brangūs, senamadiški ir patyrė finansinę katastrofą. Dalas Berkas kaip režisierius žlugo visiems laikams. Bet juo reikėjo pasirūpinti: šis žmogus nebuvo susitaupęs nė vieno cento. Kai jam pasiūlė kambarį kinematografininkų prieglaudoje, jis perpykęs atsisakė.

– Kiškit į uodegą savo utėlėtą labdarą! – užstaugė jis. – Jūs kalbate su žmogumi, kuris duodavo nurodymus Dugui Ferbenksui, Džekui Barimorui, Miltonui Silzui ir Bilui Farnumui. Aš gigantas! Ar jūs girdite mane, šunų jūs išperos! Pigmėjai!

Jis tikrai buvo gigantas, vaikštanti legenda, bet ir žmogui legendai reikia valgyti.

Kai Semas tapo prodiuseriu, jis paskambino vienam pažįstamam agentui ir paprašė atvesti pas jį Berką su siužetu scenarijui. Nuo to laiko Semas kasmet pirko iš Berko beviltiškus jo siužetus ir mokėjo už juos tiek, kad senukui užtektų pragyventi, o išeidamas į armiją pasirūpino, jog

sutartis nebūtų nutraukta.

– ...Tai va, – tęsė Dalas Berkas, – mergaitė auga nežinodama, kas jos motina. Tačiau motina jos iš akių neišleidžia. Pabaigoje, kai duktė išteka už to turtingo gydytojo, mes parodom vestuves, kurias švenčia daugybė svečių. O žinai, Semai, kur čia šuo pakastas? Štai, klausyk, tai nuostabu! Motinos į iškilmes neįleidžia! Jai tenka slapta įsigauti į bažnyčią, kad pamatytų tikros savo dukros vestuves. Žiūrovų salėje nebus nė vienos poros sausų akių... Štai kaip! Ką tarsi?!

Semo spėlionės nepasitvirtino. Pasirodė, kad šis siužetas – kaip "Stelos Dalas". Jis žvilgtelėjo į agentą, o tas nudelbė akis ir sutrikęs nagrinėjo savo gerų batų nosis.

– Puiku! – sušuko Semas. – Tai kaip tik toks scenarijus, kokio studija ieško! – ir atsisuko į agentą.

– Piteri, paskambinkite į komercijos skyrių ir sudarykite sutartį. Aš juos įspėsiu.

Agentas linktelėjo.

– Pasakyk jiems, kad šitam siužetui teks apvalią sumą pakloti, kitaip aš jį atiduosiu "Vorneriui Brazersui", – pridūrė patenkintas Dalas Berkas. – Jums pirmiems pasiūliau dėl to, kad esame draugai.

– Aš tai labai vertinu, – patikino Semas.

Semas žiūrėjo išeinantiems vyrams įkandin. Jis suprato neturįs teisės bendrovės pinigų švaistyti dėl tokių sentimentų, bet kino industrija tokiems žmonėms kaip Dalas Berkas buvo labai skolinga: jeigu ne jis ir į jį panašūs, iš viso nebūtų jokio kino.

Kitą rytą apie aštuntą Semas Vintersas su savo automobiliu įriedėjo po viešbučio "Beverli Hilz" portiku. Už kelių minučių jis jau brovėsi pro "Polo Laundž" kavinės staliukus ir lankstėsi bičiuliams, pažįstamiems ir konkurentams. Šitoje salėje pusryčių, priešpiečių ir kokteilių metu buvo sudaroma daug daugiau sutarčių negu visų studijų kartu paėmus raštinėse. Kai Semas priėjo prie Melo Foso staliuko, tas pakėlė galvą.

– Labas rytas, Semai.

Vyrai paspaudė vienas kitam rankas, ir Semas atsisėdo. Fosą į darbą Semas priėmė prieš aštuonis mėnesius. Priėmė "Pan Pasifik" studijos Televizijos skyriaus viršininku. Televizija – pramoginio biznio naujagimis – populiarėjo neįtikėtinai greitai. Prie televizijos jau linko ir tos studijos, kurios kadaise į ją žiūrėjo labai įtariai.

Priėjo padavėja priimti užsakymo. Merginai pasišalinus, Semas paklausė:

– Kas gero, Melai?

Melas Fosas purtė galvą.

– Gero – nieko, – atkirto, – turime nemalonumų!

Semas tylėjo.

– Su "Reiderais" baigta!

Semas nustėro.

– Betgi serialo reitingas aukštas. Kodėl bendrovė nebenori jo rodyti? Nėr jau labai paprasta gauti tai, kas turėtų pasisekimą.

– Čia visai kas kita, – pertraukė jį Fosas. – Bėda su Džeku Nolanu.

"Reideruose" Džekas Nolanas vaidino pagrindinį vaidmenį ir akimoju pelnė ir kritikos, ir žiūrovų palankumą.

– O kas jam? – nesuprato Semas.

– Neskaitei šios savaitės "Piko"?

– Neskaičiau jo ne tik šios savaitės! Tai pamazgų duobė!

Staiga Vintersui paaiškėjo, kur Fosas suka.

– Jie apie Nolaną suuodė?

– Kaip iš rašto perskaitė, – atsakė Fosas. – Šitas pusgalvis užsitempė savo geriausią mezginiuotą suknelę ir nusirioglino į vakarėlį. Kažkas jį ten ir nupaveikslavo.

– Vadinasi, negerai?

– Blogiau ir būti negali. Vakar man gal dešimt kartų skambino iš televizijos. Ir sponsoriai, ir bendrai, visi traukiasi iš žaidimo. Niekas nenori turėti reikalų su pašlemėku homoseksualu...

– Su transtraversi, – patikslino Semas.

Jis tikėjosi per kito mėnesio valdybos posėdį Niujorke perskaityti solidų pranešimą apie televiziją. Tai, ką sužinojo iš Foso, padėjo ant to pranešimo kryžių. "Reiderų" praradimas bus didelis smūgis.

Reikia kažko griebtis.

Įstaigoje Semo laukė Liusil ir jau rodė į krūvą korespondencijos.

– Tai, ko atidėti negalima, viršuje, – pasakė ji. – Jūsų klausia...

– Paskui. Sujunkite mane su Bilu Hantu iš Ai Bi Si.

Po poros minučių Semas jau kalbėjosi su "Internešenel Brodkasting Kompani" galva. Hantą Semas pažįsta jau keleri metai ir jaučia jam simpatiją. Karjerą Hantas pradėjo jaunystėje advokato patarėju ir nuėjo gana painų kelią, tačiau televizijos bendrovėje pasiekė viršūnę. Susitikti su reikalais jiems tekdavo retai, nes televizijos klausimai nebuvo Semo darbo sritis. Dabar jis apgailestavo, kad neieškojo progos susidraugauti su Hantu artimiau. Kai jį sujungė, Semas prisivertė kalbėti nerūpestingai ir žvaliai.

– Labas rytas, Bilai.

– Koks malonus netikėtumas, – nudžiugo Hantas. – Seniai besišnekėjom, Semai.

– Per daug seniai. Ir vis per tą mūsų biznį, Bilai. Visai nėr kada susitikti su tais, kurie patinka.

– Kas tiesa, tai tiesa.

Semas mėgino apsimesti, kad tai, ką sako, jam tik dabar šovė į galvą.

– Beje, ar skaitėte tą begėdišką "Piko" straipsniūkštį?

– Be abejo, ir jūs tai žinote, – ramiai atsakė Hantas. – Dėl to ir serialo neberodysime, Semai.

Jo žodžiai nuskambėjo taip, lyg viskas jau būtų nuspręsta galutinai.

– Bilai, o kaip jūs įvertintumėte mano žodžius, kad visa šita Džeko Nolano istorija surežisuota?

Kitame laido gale nusijuokė:

– Aš pasakyčiau, kad jums verta pagalvoti apie rašyto-

jo karjerą.

– Aš visiškai rimtai sakau, – Semas pradėjo karščiuotis. – Aš **pažįstu** Džeką Nolaną. Jis toks pat kaip ir aš su jumis. Ta nuotrauka padaryta per maskaradą. Džeko mergina šventė gimtadienį, jis juokais šitą suknelę apsivilko.

Semas pajuto, kad suprakaitavo jo delnai.

– Aš negaliu...

– Kaip įrodymą, kad aš pasitikiu Džeku, štai ką pasakysiu: aš paskyriau jam pagrindinį vaidmenį mūsų didžiajame vesterne "Ladero", mes jį ketiname filmuoti kitais metais.

Stojo tyla.

– Jūs čia rimtai, Semai?

– Dar ir kaip! Šitas filmas kainuos tris milijonus. Jeigu Džekas Nolanas tikrai būtų žydras, jį taip išjuoktų, kad kūlvirsčiais iš ekrano išlėktų. Reklamos agentūros per patrankos šūvį nesiartintų prie filmo. Ar aš taip rizikuočiau, jei nebūčiau garantuotas?

– Na...

Bilas Hantas jau abejojo.

– Klausykite, Bilai, nejaugi jūs leisite šitam niekingam "Piko" lapeliui sugadinti geram žmogui karjerą? Juk serialas jums patinka, ar ne?

– Labai patinka! Velniškai patrauklus daikčiukas. Tik sponsoriai...

– Bet čia gi jūsų televizija. Sponsorių jūs turite daugiau negu laiko eteryje. Mes davėm jums aukščiausios klasės dalykėlį. Jūs abejojate tuo, kas žada sėkmę?

– Taip, bet...

– Fosas dar nesvarstė su jumis mūsų studijos kito sezono plano, susijusio su "Reiderais"?

– Ne...

– Matyt, norėjo padaryti siurprizą, – pertraukė jį Semas. – Kad jūs žinotumėt, ką jis planuoja! Ta proga kviečiamos žvaigždės, žinomiausi rašytojai, vesternų autoriai, natūralistinis filmavimas – visas rinkinys! Jeigu "Reiderai" neiškils raketos greitumu į pirmą vietą, manykite, kad

aš apsirikau pasirinkdamas darbą!

Kiek patylėjęs, Bilas Hantas nedrąsiai ištarė:

– Tegu Fosas man paskambina. Gal mes čia visi kiek per daug panikuojam...

– Jis paskambins, – užtikrino Semas.

– Štai dar kas, Semai, jūs gi suprantate mano poziciją. Aš niekam nenorėjau pakenkti.

– Žinoma, ne, – kilniaširdiškai pritarė Semas. – Aš per gerai jus pažįstu, kad taip manyčiau, Bilai. Užtat ir nusprendžiau: jums reikia žinoti tiesą.

– Aš jums dėkingas už tai.

– O kaip dėl priešpiečių kitą savaitę?

– Su malonumu. Pirmadienį jums paskambinsiu.

Vyrai atsisveikino ir padėjo ragelius. Semas sėdėjo visiškai bejėgis. Kurgi ne! Džekas Nolanas tikrų tikriausias homoseksualas, nėra ką ir kalbėti. Jį jau seniai reikėjo nukišti kiek galima giliau. O juk nuo tokių maniakų ir jo, Semo, ateitis priklauso. "Vadovauti studijai – tas pats, kas šėlstant sniego pūgai eiti virš Niagaros krioklio ištempta virve. Reikia būti bepročiu, kad dirbtum tokioje vietoje!" – pagalvojo Semas. Jis pakėlė telefono ragelį ir surinko numerį, o po poros sekundžių jau kalbėjosi su Melu Fosu.

– "Reiderai" lieka eteryje, – pranešė Semas.

– Ką?! – apstulbęs paklausė Fosas.

– Ką girdėjai. Kuo greičiau pašnekėk su Džeku Nolanu. Pasakyk jam: jei dar sykį susimanys šitaip koją sau pakišti, aš pats savo rankomis ištrenksiu jį iš miesto, tikrai eis po velnių! Aš nejuokauju. Jeigu įsigeis ko pačiulpti, tegul bananą nusiperka!

Semas šleptelėjo ragelį atgal ir atsilošęs kėdėje ėmė svarstyti: užmiršo gi Fosui pasakyti, ką su didžiausiu įkvėpimu primelavo Bilui Hantui. Teks ieškoti rašytojo, kuris sukurtų scenarijų, tinkamą pavadinimui "Ladero".

Atsidarė durys, ant slenksčio stovėjo Liusil. Jos veidas buvo baltas kaip drobė.

– Ar negalite nusileisti tiesiai į Dešimtąją aikštelę? Ją kažkas padegė.

AŠTUNTAS SKYRIUS

Tobis Templas kelis kartus mėgino prasibrauti pas Semą Vintersą, bet sienos pramušti taip ir nepavyko. Ta siena buvo gan bjauri sekretorė. Galų gale Tobis atsitraukė. Jis apėjo visus naktinius klubus, visas kino studijas, bet nieko nepešė, todėl prekiavo nekilnojamuoju turtu, galanterijos gaminiais, dirbo draudimo agentu, o pagavęs laisvą valandėlę lėkė vaidinti į barus ir prastus naktinius klubus. Tik kino studijos slenksčio peržengti nepavyko.

– Tu pasirinkai neteisingą taktiką, – patarė jam vienas iš draugų. – Padaryk taip, kad **jie tave** gainiotųsi!

– O kaip aš tai padarysiu? – nuliūdęs klausė Tobis.

– Stok į "Artistų kalvę".

– Į artistų mokyklą?

– Tai ne šiaip mokykla. Jie stato pjeses, visos miesto kino studijos stebi juos.

Mokykla dvokė profesionalizmu. Šitą kvapą Tobis užuodė vos peržengęs jos slenkstį. Sienos buvo nukabinėtos diplomantų fotografijomis. Daugelis iš jų buvo kylančios žvaigždės.

Sėdinti prie stalo šviesiaplaukė sekretorė paklausė:

– Ar negalėčiau jums kuo nors padėti?

– Taip. Aš esu Tobis Templas. Norėčiau įstoti čia...

– Aktorinę patirtį turite? – domėjosi mergina.

– Gal ir neturiu, – abejojo Tobis, – bet aš...

Sekretorė palingavo galva.

– Apgailestauju, tačiau ponia Tener pokalbiui nekviečia tų, kurie neturi profesinės patirties.

Valandėlę Tobis susikaupęs žiūrėjo jai į akis.

– Jūs nejuokaujate?

– Ne. Tokios mūsų taisyklės. Ji niekada...

– Aš gi ne apie tai, – nutraukė ją Tobis. – Aš noriu paklauti – jūs tikrai nežinote, kas aš toks?

Blondinė vėl nužvelgė Tobį ir vėl papurtė galvą.

Tobis atsiduso.

– Viešpatie! – sudejavo jis. – Lelandas Heivardas buvo teisus. Jeigu tu dirbi Anglijoje, Holivudas net nežino, kad gyveni šitame pasaulyje!

Jis šyptelėjo ir pradėjo atsiprašinėti.

– Aš pajuokavau. Maniau, pažinsite...

Mergina sutriko ir visai nebežinojo, kaip elgtis.

– Vadinasi, jūs dirbote kaip profesionalas?

Tobis nusijuokė:

– Reikia manyti – taip!

Blondinė paėmė blanką.

– Kokius vaidmenis esate suvaidinęs ir kur?

– Čia – jokių, – burbtelėjo Tobis. – Paskutiniuosius dvejus metus praleidau Anglijoje, dirbau repertuaro teatre.

Blondinė linktelėjo.

– Aišku. Ką gi, aš turiu pasikalbėti su ponia Tener.

Iš direktorės kabineto ji išėjo po kelių minučių.

– Ponia Tener priims jus. Linkiu sėkmės.

Tobis mirktelėjo sekretorei, giliai atsiduso ir žengė į ponios Tener kabinetą.

Elis Tener buvo malonaus aristokratiško veido tamsiaplaukė. Iš pirmo žvilgsnio jai galėjai duoti kokius trisdešimt penkerius, vadinasi, ji dešimčia metų vyresnė už Tobį. Ji sėdėjo prie rašomojo stalo, tos kūno dalys, kurias Tobis galėjo matyti, buvo nuostabios. "Su ja turėtų būti tikrai puiku", – nusprendė vaikinas.

Šypseną jis nutaisė tokią, kurios užburia:

– Aš esu Tobis Templas.

Elis Tener atsistojo ir priėjo artyn. Jos kairioji koja buvo įsprausta į sunkų metalinį įtvarą, todėl ėjo jinai raišuojančiam būdinga eisena. Ir buvo aišku, kad tai žmogus, seniai susitaikęs su savo negalia.

"Poliomielitas", – susivokė Tobis. Jis nežinojo, ar bus mandagu, jei ką nors užsimins apie tai.

– Vadinasi, norite į mūsų mokyklą įstoti?

– Labai noriu, – patvirtino Tobis.

– Leiskite paklausti, kodėl?

Jis stengėsi, kad balsas būtų nuoširdus:

– Todėl, kad visur, kur tik aš buvau, visi tik ir šneka apie jūsų, ponia Tener, mokyklą, apie puikiąsias pjeses, kurias jūs statote. Lažinuosi, jūs nė neįsivaizduojate, kokią reputaciją turi šita įstaiga!

Keletą sekundžių jinai tyrė jį.

– Atvirkščiai, aš labai gerai įsivaizduoju. Todėl turiu būti labai atsargi, kad neįsileisčiau kokių šarlatanų.

Tobis pajuto, kad rausta, bet nusišypsojo savo berniokiška šypsena ir tarė:

– Kurgi ne! Tikriausiai jų čia nemažai stengiasi įlįsti!

– Taip, pakankamai, – sutiko ponia Tener ir žvilgtelėjo į kortelę savo rankose. – Tobis Templas.

– Jūs greičiausiai mano vardo nesate girdėjusi, – teisinosi jis, – mat aš pastaruosius dvejetą metų...

– Vaidinote Anglijos repertuaro teatre.

– Taip.

Elis Tener pažiūrėjo į jį ir ramiai ištarė:

– Pone Templai, amerikiečiams uždrausta vaidinti Anglijos repertuaro teatruose. To neleidžia Anglijos artistų profsąjunga "Ekviti".

Tobis pajuto po širdimi vakuumą.

– Jeigu būtumėte pasistengęs tai sužinoti laiku, mes abu būtume išvengę šitos nemalonios scenos.

Ponia Tener atsisuko į savo stalą. Pokalbis buvo baigtas.

– Palaukite!

Šis žodis iš Tobio lūpų nuskambėjo kaip rimbo smūgis.

Moteris nustebusi atsisuko. Tą akimirką Tobis dar nė mažiausio supratimo neturėjo, ką jis pasakys ar padarys. Jis tik viena žinojo: ant svarstyklių lėkštės dabar padėta jo ateitis. Priešais jį stovinti moteris buvo laiptai į viską, ko jis nori, dėl ko liejo prakaitą. Jis neleis jai sutrukdyti jam!

– Talentui negalima pritaikyti taisyklių, ledi! Tiek to, aš nevaidinau teatre. O kodėl? Ogi todėl, kad tokie žmo-

nės kaip jūs nenorėjo duoti man šanso. Jūs suprantate, ką aš turiu galvoje? – ištarė jis Fildso balsu.

Elis Tener jau vėrė lūpas prašnekti, bet Tobis paprasčiausiai jai neleido. Jis jau buvo Džimis Kegnis, prašantis jos suteikti vargšui vaikinukui šansą, paskui jam pritariantis Džeimsas Stiuartas ir Klarkas Geiblas, įrodinėjantis, jog be galo norėtų dirbti su mažyliu, ir Keris Grantas, pridūręs, kad mažylis yra tikrasis spindesys. Kambarys buvo pilnas Holivudo žvaigždžių ir visos tos žvaigždės sakė labai įdomius dalykus, tokius, kurie Tobiui Templui anksčiau ir į galvą neateidavo. Žodžiai ir sąmojai liejosi kaip iš gausybės rago, o iš tiesų – iš didžiausios nepaaiškinamos nevilties. Jis atrodė kaip žmogus, skęstantis savo beprotybės rūke ir čiumpantis gelbėjimosi plaustą, suraišiotą iš žodžių, ir tik žodžiai teikė jam jėgų plaukti. Tobis apsipylęs prakaitu lakstė po kambarį, mėgdžiodamas vaizduojamojo personažo judesius. Jis visiškai prarado nuovoką, užmiršo, kur esąs ir ko čia atėjo, kol išgirdo Elis Tener riksmą:

– Liaukitės! Gana!

Ji taip juokėsi, kad net apsiašarojo.

– Baikite! – pakartojo gaudydama kvapą.

Ir Tobis pamažu nusileido ant žemės. Ponia Tener išsitraukusi nosinę šluostėsi akis.

– Jūs... jūs beprotis, – pareiškė jinai. – Ar jūs tai žinote?

Tobis įsmeigė į ją akis, jautė, kaip plūsta į jį audringa džiaugsmo banga, kaip pakelia ir neša...

– Jums patiko, ar ne?

Elis Tener papurtė galvą ir giliai kvėpuodama dar vis tebetramdė juoką:

– Ne, nelabai.

Tobis tebespoksojo į ją ir vos nesprogo iš piktumo.

– Tai ko juokiatės? – piktai paklausė.

Ji šypsodamasi ramiai atsakė:

– Iš jūsų. Tai buvo pats kvailiausias pasirodymas, kokį esu mačiusi. Už visų šitų kino žvaigždžių slepiasi didžiai

talentingas jaunuolis. Jums visiškai nereikia pamėgdžioti kitų žmonių. Jūs – tikras komikas!

Tobis pajuto atlėgstant pyktį.

– Manau, iš jūsų kada nors galėtų išeiti tikrai geras artistas, jeigu sutiktumėte padirbėti šia linkme. Tai kaip, sutinkate?

Jo veidą nutvieskė džiugi žavinga šypsena:

– Raitau rankoves ir dirbu!

Šeštadienio rytą Žozefina triūsė išsijuosusi, padėjo motinai tvarkyti namus. Apie pietus Sisi su keletu bičiulių užvažiavo pasiimti jos į pikniką.

Ponia Činski matė, kaip Žozefina su "naftožmogių" vaikais ilgu limuzinu išvažiavo iš kiemo. Ji tarė sau: "Žozefinai kada nors tikrai atsitiks kas nors baisaus. Nereikėjo leisti jos pas tuos piktus žmones. Jie – Šėtono vaikai". Ir klausė save: "Ar netūno koks Nelabasis ir Žozefinoje? Reikia šnektelti su garbiuoju Damianu. Jis tikrai žino, kaip reikia elgtis!"

DEVINTAS SKYRIUS

"Artistų kalvėje" buvo du skyriai: grupė "Vitrina", kur mokėsi labiau prityrę, ir grupė "Dirbtuvė". Pjeses statė "Vitrina". O kai tos pjesės buvo rodomos, kino studijos į jų spektaklius siųsdavo talentų medžiotojus. Tobį paskyrė į "Dirbtuvės" grupę. Elis pasakė, kad "Vitrinos" pjesėje jis galės vaidinti gal po pusmečio, o gal net tik po metų.

Klasėje dirbti Tobiui buvo įdomu, bet trūko vieno svarbaus magiško komponento: žiūrovų, aplodismentų, juoko, jį dievinančių žmonių.

Pirmomis savo pamokų klasėse savaitėmis direktorę Tobis sutikdavo labai retai. Elis Tener užsukdavo į "Dirbtuvę" pažiūrėti, kaip jie improvizuoja, ir pasakydavo kokį padrąsinantį žodį. Tobis galėjo ją sutikti ir pakeliui į mokyklą, bet jis troško, kad būtų kaip nors intymiau, ir labai

dažnai pagaudavo save svajojantį apie Elis Tener. Jam ji atrodė tokia, apie kurias sakoma, – aukščiausios klasės ledi. Ir tai jį viliojo. Netrukus Tobis įtikėjo štai kuo: šita moteris yra tai, ko jis vertas. Kiek neramu buvo iš pradžių tik dėl nesveikos kojos, bet vėliau ta koja ėmė teikti savotišką seksualinį žavesį.

Tobis kreipėsi į ją dar kartą, vėl prašė priimti į "Vitrinos" pjesę, kur jį būtų galėję pamatyti kritikai ir studijų atstovai.

– Jūs dar nepasiruošęs, – pareiškė jam Elis Tener.

Ji stovėjo jam skersai kelio ir neleido mėgautis sėkme. "Laikas kažką daryti!" – nusprendė Tobis.

"Vitrina" repetavo dar vieną pjesę, o per premjerą Tobis sėdėjo vidurinėje eilėje su viena iš mokslo draugių, vardu Karen. Tai buvo maža storulė, tokius ir vaidmenis pasirenkanti. Vaidindamas su Karen dialogą, jis sužinojo apie merginą du dalykus: kad ji nenešioja apatinių baltinių ir kad iš jos burnos eina bjaurus kvapas. Ir ko tik šita mergina neišdarinėjo (gal tik dūmų signalų nedavė) stengdamasi parodyti Tobiui, kad nori su juo permiegoti, bet jis apsimetė, kad nesupranta. "Viešpatie, – svarstė jis, – su ja miegoti juk tas pats, kas statinėje karštų taukų skęsti."

Kol jie laukė spektaklio pradžios, Karen sudirgusi rodė jam Los Andželo laikraščių "Taims" ir "Herald-Ekspres" kritikus, paskui talentų medžioklius iš kino bendrovių "20 amžius – Foks", Em Dži Em ir "Vorneris Brazersas". Tobis irzo: jie čia suėjo pasižiūrėti į aktorius scenoje, o jis kaip kaliausė sėdi žiūrovų salėje. Ir vos nugalėjo pagundą atsistoti ir suvaidinti vieną savo numerį – apakinti juos, parodyti, kaip atrodo **tikrasis** talentas.

Žiūrovai buvo patenkinti, tik Tobis be perstojo galvojo apie talentų medžioklius, kurie sėdi čia pat, tik ranką ištiesk, apie žmones, nuo kurių priklauso jo ateitis. Jeigu jau šita mokykla yra masalas jiems, jis tuo pasinaudos, bet šešių mėnesių laukti nenusiteikęs, nė šešių savaičių jis nelauks.

Kitą rytą Tobis įžengė į Elis Tener kabinetą.

– Kaip jums patiko pjesė? – paklausė jinai.

– Pjesė nuostabi! Aktoriai puikūs!

Jis liūdnai nusišypsojo.

– Aš suprantu, ką jūs turite galvoje, sakydama, kad aš dar nepasiruošęs.

– Jie labiau prityrę, tik tiek. Užtat jūs turite unikalią individualybę. Jūs viską padarysite, tik reikia pakentėti.

Tobis atsiduso:

– Nežinau. Gal man geriau viską užmiršti, vėl dirbti draudimo agentu ar dar kuo?

Ponia Tener nustebo:

– Kas jums?

Tobis tik galva lingavo.

– Po vakarykščio spektaklio, kai aš pasižiūrėjau į tuos profesionalus, aš... man atrodo, aš nesugebėsiu...

– Sugebėsite, dar ir kaip sugebėsite, Tobi. Aš draudžiu jums taip kalbėti!

Jos žodžių intonacija buvo tokia, kokią jis ir troško išgirsti. Auklėtoja su mokiniu šitaip nekalba, šitaip kalba moteris vyrui, kuriam ji neabejinga, kai nori padrąsinti. Tobis pajuto pasitenkinimą.

Jis bejėgiškai gūžtelėjo pečiais.

– Aš jau abejoju... Aš visiškai vienas visame mieste. Aš neturiu net pasikalbėti su kuo!..

– Jūs visada galite pasikalbėti su manimi, Tobi. Norėčiau būti draugė jums...

Jos balsas Tobiui pasirodė grėsmingai kimus, tad įsmeigtos į ją mėlynos jo akys buvo nustebusios ir susižavėjusios. Ji pamatė, kaip jis priėjo prie kabineto durų ir užrakino jas. O sugrįžęs atgal Tobis suklupo prie jos kojų ir priglaudė prie jų savo galvą, ir kai jos pirštai palietė jo plaukus, jis kilstelėjo jai sijoną ir pamatė negailestingai įspraustą į plieną šlaunį. Atsargiai nuėmęs tuos metalo gniaužtus, Tobis švelniai išbučiavo jų paliktas raudonas dėmeles. Paskui iš lėto atsegė guminį korsetą ir vis kalbė-

jo, kaip ją myli ir kaip jam jos reikia. Jo lūpos bučiuodamos slydo pilvo apačia prie apnuogintų kitų drėgnų lūpų. Paskui nunešė jis ją ant plačios oda aptrauktos kušetės ir ten jie abu mylėjosi.

Vakare Tobis persikraustė pas Elis Tener gyventi.

Naktį lovoje jis sužinojo, kad Elis Tener buvo siaubingai vieniša ir be galo troško turėti žmogų, su kuriuo būtų galėjusi pasikalbėti, kurį būtų galėjusi mylėt. Gimė ji Bostone. Jos tėvas, turtingas fabrikantas, paskyrė jai didelę sumą pinigų ir daugiau nerodė jokio dėmesio. Elis mėgo teatrą ir įstojo į aktorinį fakultetą, bet mokydamasi kolegijoje susirgo poliomielitu ir svajonėms atėjo galas. Ji kalbėjo Tobiui, kaip tai pakeitė jos gyvenimą. Jos sužadėtinis ją metė vos sužinojęs apie tai. Elis išėjo iš namų ir ištekėjo už psichiatro, kuris po pusmečio nusižudė. Visos jos emocijos buvo užsklęstos sieloje, o dabar išsiveržė kaip galingas vulkanas, užpildydamas dvasinę tuštumą, nešdamas ramybę ir gaivų atilsį.

Tobis neišėjo iš Elis kūno tol, kol ji pusiau be sąmonės šėlo iš malonumo, kad taip nuostabiai ją užpildo jo didysis geismas, kad taip juda jo strėnos, jo didžiajai meilei padėdamas pasiekti, atrodė, kiekvieną jos kūno kertelę. Elis šnabždėjo:

– Mielasis, kaip aš tave myliu! O Viešpatie, kaip tai nuostabu!..

Bet kai Tobis prašnekdavo apie mokyklą, Elis jam nedarė jokių nuolaidų. Jis įkalbinėjo ją skirti jam vaidmenį kitoje pjesėje, pristatyti jį režisieriams, kurie renkasi aktorius, pakalbėti apie jį su įtakingais žmonėmis iš kino studijų, bet ji tvirtai laikėsi savo:

– Tu pats sau pakenksi, jeigu eisi stačia galva. Svarbiausia taisyklė yra štai kokia: reikšmingiausias yra pirmasis tavo padarytas įspūdis. Jeigu tu jiems kartą nepatiksi, jie nė už ką neateis į tave pažiūrėti antrą. Turi būt pasiruošęs.

Nuo tos dienos, kai ji ištarė šituos žodžius, jie tapo priešais. Jinai buvo prieš jį, bet Tobis užgniaužė savo pyk-

tį ir prisivertė šypsotis jai.

– Žinoma, tu teisi. Tik man sunku laukti. Aš noriu prasimušti ne tik dėl savęs, bet ir dėl tavęs.

– Tikrai? Oi, Tobi, kaip aš tave myliu!

– Ir aš tave, Elis.

Jis šypsojosi žvelgdamas į karštą meilę spinduliuojančias jos akis. Tobis suprato, kad šitą kalę, kuri stovi tarp jo ir to, ką jis geidžia gauti, teks pergudrauti. Jis nekentė jos ir keršijo jai.

Lovoje Tobis vertė Elis daryti tai, ko ji anksčiau niekada nedarė ir ko jis nereikalavo nė iš vienos prostitutės, – smaginti jį burna, pirštais, liežuviu. Maža to, kasdien siekė vis daugiau, vis labiau ją žemino. Ir kiekvieną kartą ją pažeminęs, gyrė taip, kaip giriamas šuo už išmoktą naują pamoką. O ji džiaugėsi, kad pelnė jo pagyrimą. Ir kuo labiau jis ją žemino, tuo labiau jautėsi pažemintas pats. Jis pats save baudė, tik neturėjo nė menkiausio supratimo, už ką.

Tobis susikūrė planą, o proga jį įvykdyti pasitaikė greičiau, negu jis tikėjosi. Elis Tener paskelbė, jog "Dirbtuvė" artimiausią penktadienį vyresniosioms klasėms parodys uždarą šou. Kiekvienas dalyvis galės parodyti savo paties paruoštą numerį. Tobis pasirinko monologą ir kiekvieną laisvą minutę jį vis repetuodavo.

Tą dieną, kai turėjo vykti šou, Tobis, vos sulaukęs pamokų pabaigos, priėjo prie Karen, prie storulės, kuri sėdėjo šalia jo per spektaklį praeitą kartą.

– Tu gali man padaryti paslaugą? – atsainiai paklausė jis.

– Be abejo, Tobi, – buvo matyti, kad ji nustebo ir susidomėjo.

Tobis žengė atatupstas, kad ne taip jaustų iš jos burnos einantį kvapą.

– Aš noriu pasijuokti iš vieno savo seno bičiulio. Tau reikės paskambinti Kliftono Laurenso sekretorei. Prisistatysi kaip Semo Golduino sekretorė ir pasakysi, kad Golduinas prašo poną Laurensą nueiti į šios dienos mokyklos šou pasižiūrėti puikaus komiko. Sakyk, kad bilietas jam

paliktas kasoje.

Karen išpūtė akis:

– Dieve šventas, senutė Tener nusuks man galvą! Tu gi žinai, kad į "Dirbtuvės" spektaklius pašalinių ji niekada neįleidžia.

– Patikėk, viskas bus gerai.

Jis suspaudė jai ranką.

– Tu šiandien popiet užsiėmusi?

Tobis nurijo seiles ir kvėpuoti ėmė tankiau.

– Ne... ne, jeigu tu kažką siūlai.

– Aš kai ką siūlau.

Po trijų valandų Karen susijaudinusi rinko reikiamą numerį.

Salė buvo pilna visų klasių artistų ir jų svečių, bet Tobis spoksojo tik į vieną žiūrovą – žmogų, sėdintį trečioje eilėje prie tako. Jį apėmė baimė: "O jeigu jo sumanymas neišdegs? Toks protingas žmogus kaip Kliftonas Laurensas tikriausiai galėjo suprasti, kad čia apgavystė. Bet nesuprato. Atėjo!"

Dabar scenoje vaikinas su mergina vaidino epizodą iš "Žuvėdros". Tobis vylėsi, kad jie neprivers Kliftono Laurenso išbėgti. Bet štai jie baigė, nusilenkė ir dingo už kulisų.

Išmušė Tobio valanda. Už kulisų labai netikėtai atsirado Elis ir sukuždėjo:

– Linkiu sėkmės, mielasis!

Ji nė neįtarė, kad jo sėkmė sėdi žiūrovų salėje.

– Ačiū, Elis.

Mintyse Tobis sukalbėjo maldelę, ištiesino pečius ir išlėkęs į sceną nusišypsojo savo vaikiška šypsena.

– Ei, sveiki! Mano vardas Tobis Templas. Paklausykite, ar jūs kada susimąstėte apie vardus ir apie tai, kaip mūsų tėvai mums juos išrenka? Galima išprotėti! Aš klausiau savo mamos, kodėl ji man išrinko Tobio vardą. O ji atsakė: užteko tik kartelį į tavo marmūzę žvilgtelėti – ir visas darbas!

Juokas ėmė jau vien pasižiūrėjus į jį. Tobis salėje ant tos pakylos atrodė toks nuoširdus, toks naivus, kad žiūrovai jį įsimylėjo. Sąmojai, kuriuos jis laidė, buvo kraupūs, bet tai kažkodėl neturėjo jokios reikšmės. Vaikinas atrodė be galo pažeidžiamas, ir visi norėjo jį apginti. Ir gynė. Gynė aplodismentais: tarsi meilės dovanas mesdami juos tiesiai Tobiui į širdį ir pripildydami ją beveik nepakeliamo džiugesio. Jis vaidino Edvardą Robinsoną ir Džimį Kengį. Kengis sakė:

– Ei tu, žiurke susmirdusi! Tu kam susimanei įsakinėti?

O Robinsono balsas atsakė:

– Tau, snargliau ištižęs! Aš – mažasis Cezaris. Aš – bosas. O tu – tuščia vieta. Žinai, kas tai yra?

– Žinau. Tu – tuščios vietos bosas!

Salė kvatojo. Žiūrovai Tobį dievino.

O štai pro dantis košiamas Bogarto balsas:

– Aš spjaučiau tau į akis, žioply, bet mano lūpos prie dantų priskreto.

Žiūrovai sėdėjo užburti.

Dabar Tobis vaidino Piterį Lorė:

– Aš mačiau, kaip toji mažutė mergytė savo kambaryje su juo smagindamasi susijaudino. Nežinau, kas man užėjo. Aš nieko negalėjau sau padaryti. Tylutėliai įsėlinau pas ją į kambarį ir pradėjau veržti timpą vis smarkiau ir smarkiau, kol plyšo jos os-os...

Nugriaudėjo juokas. Viskas ėjo kaip sviestu patepta.

Po to atėjo eilė Laureliui ir Hardžiui, ir tada jo dėmesį patraukė kažkoks sujudimas salėje. Tobis žvilgtelėjo į tą pusę – Kliftonas Laurensas ėjo prie durų.

Likusią vakaro dalį Tobis į viską žiūrėjo tarsi pro rūką.

Kai pasibaigė vaidinimai, prie jo priėjo Elis Tener.

– Tu buvai nuostabus, mielasis. Aš...

Į ją pakelti akių jis nesugebėjo, nebūtų ištvėręs ir kieno nors kito žvilgsnio. Jis norėjo likti su savo kančia vienas ir pamėginti užsmaugti tą skausmą, kuris jį plėšė į gabalus. Pasaulis jam subyrėjo. Jis turėjo šansą – bet sudegė.

Laurensas išėjo net nesulaukęs, kol jis baigs. Šitas žmogus talentus moka atskirti, jis profesionalas, pažįsta pačius geriausius artistus. Ir jeigu Laurensui neatrodė, kad Tobis kažką turi... Jam pasidarė bloga.

– Aš noriu pasivaikščioti, – pasakė jis Elis.

Per Vainstrytą Tobis patraukė į centrą, prasliūkino pro "Kolambijos", RKO, "Paramaunt" pastatus. Visi vartai buvo uždaryti. Jis ėjo Holivudo bulvaru ir žiūrėjo į kalvos viršų, kur tarsi šaipydamasi iš jo puikavosi milžiniška iškaba su užrašu "Holivudlendas". Jokio Holivudlendo nebuvo. Buvo tik apgaulinga svajonė, tūkstančius iš esmės normalių žmonių įsukusi į žvaigždžių beprotybės sūkurį. Žodis "Holivudas" virto stebuklingu magnetu, spąstais, kurie viliojo pasakiškais pažadais ir sirenų giesmėmis apie išsipildžiusias svajas, kol pagaliau pražudydavo.

Tobis visą naktį klaidžiojo gatvėmis ir vis klausė save, kaip jam gyventi toliau. Jo pasitikėjimas savimi buvo sutrintas į miltus, jis jautė nukirstas savo šaknis ir matė, kaip plaukia pasroviui. Tobis visą gyvenimą įsivaizdavo save vienaip: jis – žiūrovų linksmintojas. O jeigu negali šito daryti, iki gyvenimo pabaigos vilks katorgininko jungą dirbdamas nuobodų monotonišką darbelį. Jo lemtis – Ponas Nežinomasis. Niekas niekada nesužinos, kas jis toks. Jis mąstė apie niūrių metų virtinę, apie karčią vienatvę, kuri laukė jo daugybėje bevardžių miesteliūkščių, apie žmones, kurie plojo jam, juokėsi iš jo sąmojų ir mylėjo. Jis apraudojo praeitį ir verkė dėl ateities.

Kai Tobis sugrįžo prie balto tinkuoto namelio, kur jiedu su Elis gyveno, aušo rytas. Jis įėjo į miegamąjį ir sustojęs žiūrėjo į miegančią moterį. Kadaise jis vylėsi, kad ji bus jo stebuklingas raktelis ir atvers duris į pasakų karalystę. Tačiau jokios pasakų karalystės nėra, bent jau jam. Jis čia daugiau nebegyvens. Išeis... Net nežinodamas kur. Jam jau greit dvidešimt septyneri, ir jokių ateities prošvaisčių!

Tobis bejėgiškai susmuko ant kušetės ir užsimerkęs

klausėsi gyventi bundančio miesto garsų. Visų miestų ryto garsai vienodi. Jis prisiminė Detroitą, prisiminė motiną. Ji stovi sau virtuvėje prie viryklės ir kepa jam blynus su obuoliais. Jis labai aiškiai užuodė jaudinantį nuostabiai moterišką jos kvapą, sumišusį su kepamų aliejuje obuolių aromatu, girdėjo, kaip ji sako: "Dievas nori, kad tu išgarsėtum!"

...Stovi jis vienas didžiulėje scenoje. Akina prožektoriai, o jis niekaip negali prisiminti savo personažo žodžių. Jau norėjo prašnekti, bet dingo balsas. Jį apėmė siaubinga baimė. Salėje pasigirdo triukšmingas bildesys ir didelė banga ritosi artyn... Prožektoriai blėso, Tobis jau matė, kaip sujudo kilti iš savo kėdžių žiūrovai, kaip jie puola prie scenos, kaip ropščiasi prie jo ir nori užmušti. Jų meilė virto neapykanta. Jie supa jį, čiumpa ir šaukia: "Tobi! Tobi! Tobi!"

Tobis krūptelėjęs atsibudo, gerklė buvo perdžiūvusi iš baimės. Pasilenkusi Elis purtė jį už peties.

– Tobi! Telefonas! Kliftonas Laurensas skambina.

...Kliftono Laurenso kontora buvo įsikūrusi Beverlidraive, į pietus nuo Vilšyro, nedidukame dailiame pastate. Ant sienų kabojo prancūzų impresionistų paveikslai, o priešais židinį, išpuoštą juodu marmuru, aplink grakštų arbatos stalelį stovėjo keletas senoviškų kėdžių ir sofa. Tobis nebuvo matęs nieko panašaus.

Arbatą pilstė rausvaplaukė labai gražaus sudėjimo sekretorė.

– Pone Templai, arbatą jūs geriate pasaldintą?

"Pone Templai!"

– Malonėkite, vieną gabaliuką.

– Štai jūsų arbata.

Ji nusišypsojo ir išėjo.

Tobis nežinojo, kad šita arbata ypatinga, importinė, ir kad ji verdama su tam tikros rūšies mineraliniu vandeniu, tik buvo girdėjęs, kad ji labai skani. Viskas šitame kambaryje atrodė nuostabu, tačiau puikiausias buvo nedidukas dabitiškai apsirengęs žmogus. Sėdėjo jis krėsle ir tyrinėjo

Tobį. Kliftonas Laurensas buvo kiek žemesnio ūgio, negu Tobis įsivaizdavo, bet užtat spinduliavo autoritetą ir galybę.

– Nerandu žodžių padėkoti jums už šitą susitikimą, – iškilmingai ištarė Tobis. – Atleiskite, kad teko apgaule atvilioti į...

Kliftonas Laurensas atsilošė ir nusijuokė:

– Atvilioti? Mane? Vakar buvau susitaręs per priešpiečius susitikti su Golduinu. O į jus atėjau pasižiūrėti tik todėl, kad norėjau įsitikinti, ar jūsų talentas prilygsta įžūlumui. Pasirodo, taip.

– Bet juk jūs išėjote! – sušuko Tobis.

– Mielasis, nebūtina suvalgyti visą dėžutę ikrų, kad sužinotum, ar jie skanūs! Per šešiasdešimt sekundžių aš suvokiau, ko jūs vertas.

Tobis pajuto vėl atplūstant euforiją. Po vakarykštės juodos nevilties vėl pajusti, kaip tave šitokiu štai būdu kelia į aukštumas, vėl paimti į rankas gyvenimą... O! Tai dieviška!

– Mano nuojauta apie jus, Templai, kai ką sako, – tęsė Kliftonas Laurensas. – Man kilo mintis paimti jauną aktorių ir padaryti jam karjerą! Aš nusprendžiau priimti jus savo klientu...

Tobio siela iš džiaugsmo dainavo. Jis norėjo atsistoti ir visu balsu šaukti: "Kliftonas Laurensas bus mano agentas!"

– ...tvarkyti jūsų reikalus su viena sąlyga, – toliau tęsė agentas. – Jūs vykdysite tiksliai tai, ką aš jums pasakysiu. Kaprizų aš nepakenčiu. Vienas vienutėlis nepaklusnumas – ir mudu skiriamės. Supratote?

Tobis iškart linktelėjo:

– Taip, sere. Aš suprantu.

– Pirmiausia jums reikia pažiūrėti tiesai į akis.

Jis nusišypsojo Tobiui ir pareiškė:

– Jūsų numeris klaikus. Paties žemiausio stiliaus.

Tobiui pasirodė, kad kažkas trenkė į pilvą. Kliftonas Laurensas pasikvietė jį čia, kad nubaustų už beprotišką telefono skambutį, jis nė nesiruošia dirbti su juo. Jis...

Bet mažasis agentas tęsė:

– Vakarykštis pasirodymas buvo mėgėjiškas, toks jūs ir esate.

Dabita atsistojo ir pradėjo vaikščioti po kambarį.

– Dabar pasakysiu, ką jūs turite, ir paaiškinsiu, ko trūksta, kad taptumėte žvaigžde.

Tobis sėdėjo ir klausėsi.

– Pradėkime nuo jūsų teksto, – šnekėjo Kliftonas. – Jį reikia suplėšyti ir išmesti.

– Taip, sere. Ko gero, kai kas tikrai nuvalkiota šiek tiek, bet....

– Toliau. Jūs neturite savito stiliaus.

Tobis pajuto, kad sugniaužė kumščius.

– Žiūrovai, aš mačiau...

– Toliau. Jūs nemokate judėti. Jūs nevikrus.

Mažasis agentas priėjo artyn, nužvelgė jį nuo galvos iki kojų ir tarsi skaitydamas jo mintis paklausė:

– Bet jeigu tu toks blogas, tai kodėl esi čia? Tu esi čia todėl, kad turi kažką tokio, ko už pinigus nenupirksi. Kai tu stovi scenoje, žiūrovai pasirengę pasmaugti tave beglėbesčiuodami – tu jiems labai patinki. Ar tu bent įsivaizduoji, kokia gali būti to kaina?

Tobis sunkiai atsiduso ir atsirėmė į kėdės atlošą.

– Pasakykite man.

– Daugiau negu tu galėjai susapnuoti. Turėdamas gerą tekstą ir teisingą režisūrą, tu gali tapti žvaigžde.

Tobis sėdėjo ir kaito nuo šiltų spindulių, kuriuos skleidė Kliftono Laurenso ištarti žodžiai. Jam vaidenosi, kad viskas, ką jis darė iki šiol, vedė jį į šitą akimirką, dingojosi, jog jis jau žvaigždė, ir viskas seniai išsipildę. Išsipildę taip, kaip pranašavo motina.

– Estrados artisto sėkmės laidas – individualumas, – kalbėjo Kliftonas Laurensas. – Jo nenupirksi, nesuvaidinsi. Reikia gimti individualybe. Tu, drauguži, – vienas iš laimingųjų.

Jis žvilgtelėjo sau į riešą, į "Pjažė" firmos auksinį laikrodį.

– Antrą valandą sutartas pasimatymas su O'Henlonu ir Reindžeriu. Tai patys geriausi komedijos žanro kūrėjai. Jie rašo visiems garsiesiems komikams.

Tobis sutrikęs pralemeno:

– Aš galiu tiek pinigų neturėti...

Kliftonas Laurensas neleisdamas daugiau prieštarauti mostelėjo ranka.

– Dėl šito, drauguži, nesikrimsk. Paskui tu man grąžinsi skolą.

Kai Tobis Templas išėjo, dar ilgai Laurensas sėdėjo ir galvojo apie jį, vis prisiminė stulbinamai nuoširdų veidą ir patiklias, doras mėlynas akis. Jau daug metų Kliftonui neteko pristatyti publikai visiškai nežinomo artisto. Visi jo klientai buvo garsūs, o studijos viena su kita kovojo, stengdamosios juos pritraukti pas save. Darbas su jais jau seniai jo nebejaudina. Kai jis pradėjo savo karjerą, viskas buvo daug įdomiau ir patraukliau. Taip, žavu, paims jis šitą žalią vaikinuką ir padarys iš jo vertingą nuosavybę. Kliftonas jautė, kad šitas projektas suteiks jam nemažai džiaugsmo. Vaikinukas jam patiko. Netgi labai.

Pasimatymas su rašytojais vyko studijoje "20 amžius – Foks", vakarinėje Los Andželo dalyje, Piko bulvare, kur buvo įsikūrusi O'Henlono ir Reindžerio kontora.

Rašytojų būstas nedideliame mediniame pastatėlyje studijos teritorijoje buvo neišvaizdus ir nešvarus.

Nebejauna nevalyva sekretorė, vilkinti vilnonį megztinį, pakvietė Tobį į kabinetą. Kambario sienos buvo niūriai žalios, vienintelė puošmena jame – žaidimo "Šauliai" lenta ir lentelė su užrašu "Planuok pirmyn!". Trys paskutinės šito užrašo raidės buvo beveik nusitrynusios. Pro sulaužytas žaliuzes kartais įlįsdavo koks saulės spindulėlis ir krisdavo ant rudo iki skylių nutrinto kilimo. Du apzulinti rašomieji stalai stovėjo pristumti vienas prie kito, abu užversti krūvomis popierių, pieštukais, nustatyti popierinėmis stiklinaitėmis su ataušusiais kavos likučiais.

– Sveikas, Tobi. Atleisk už netvarką. Šiandien mūsų

tarnaitės poilsio diena, – prašneko vienas iš vyrų. – Mano vardas – O'Henlonas.

Jis mostelėjo į savo bendrą.

– O šitas... šš...?

– Reindžeris.

– A, taip, taip. Šitas Reindžeris.

O'Henlonas buvo aukštas ir storas ir nešiojo akinius su raginiais rėmais, o Reindžeris – mažas ir gležnutis. Jiems buvo per trisdešimt, ir jau dešimt metų tai buvo sėkmingas rašytojų tandemas.

– Kiek suprantu, vaikinai, jūs man parašysite keletą sąmojų? – paklausė Tobis.

Rašytojai susižvalgė, o Reindžeris tarė:

– Klifas Laurensas mano, kad tu tapsi nauju Amerikos sekso simboliu. Pažiūrėsim, ką moki. Na, turi kokį nors epizodą?

– Žinoma, – atšovė Tobis.

Bet prisiminė, ką girdėjo iš Kliftono apie savo numerius, ir staiga susigėdo.

Rašytojai atsilošė kėdėse ir sukryžiavo ant krūtinės rankas.– Na, pradėk, smagink mus, – juokėsi žiūrėdami vienas į kitą.

Tobis dairėsi.

– Tiesiog va šitaip, ekspromtu?

– O kaip tu norėtum? – paklausė Reindžeris. – Įžangos ir šešiasdešimt muzikantų orkestro?

Jis atsisuko į bičiulį:

– Skambink muzikiniam skyriui.

"Ach tu, šuns mėšle! – nusikeikė mintyse Tobis. – Kad jūs prasmegtumėt abu!" Jis žinojo, ko jie siekia. Jie nori jį sumauti, o paskui eis pas Kliftoną Laurensą ir sakys: "Mes jam niekaip negalime padėti. Jis lavonas". Na ne! Šitas pokštas jiems neišdegs. Jis pasistengė nusišypsoti, nors linksma tikrai nebuvo, ir pradėjo vaidinti Ebotą ir Kostelą.

– Ei, Lu, kaip tau negėda? Tu visiškas tinginio pantis esi! Kodėl nepasiieškai sau darbo?

– Aš turiu darbą.

– Kokį?

– Ieškau darbo.

– Ir tai tu vadini darbu?

– Žinoma. Aš visą dieną užsiėmęs, net laikas nustatytas, ir namo grįžtu tiksliai prieš vakarienę.

Šitas dvejetas tyrė Tobį, apžiūrinėjo ir vertino ir apkalbinėti jį pradėjo dar jam nebaigus. Šnekėjo taip, tarsi Tobio čia nė nebūtų.

– Jis visai nemoka stovėti.

– O rankom mosikuoja kaip malkas kapodamas, jam reikia parašyti intermediją apie medkirtį.

– Pernelyg jau jis stengiasi.

– Viešpatie, o tu turėdamas tokį tekstą kažin kaip atrodytum jo vietoje?

Kiekviena sekundė Tobį vedė iš pusiausvyros. Jam nebūtina čia stypsoti ir klausytis šitų bepročių įžeidinėjimų. Juo labiau, kad jų tekstai, ko gero, visai niekam tikę.

Ir jis neištvėrė.

Jis liovėsi vaidinęs ir virpančiu iš pykčio balsu išdrožė:

– Man jūsų nereikia, išgamos jūs nelaimingi! Mersi už svetingumą!

Ir movė pro duris.

Reindžeris pašoko kaip įgeltas.

– Ei! Kokia musė tau įkando?

Tobis įtūžo:

– O tu nežinai, kokia, velniai griebtų? Tu... tu...

Jis taip susijaudino, kad vos nepravirko.

Reindžeris atsisuko į O'Henloną ir reikšmingai mirktelėjo.

– Atrodo, mes nugalėjome jį.

– Ar tikrai?

Tobis įkvėpė pilną krūtinę oro.

– Klausykite, jūs!.. Man nusispjaut, kad aš jums nepatikau, tik...

– Betgi mes tave mylim! – šūktelėjo O'Henlonas.

– Mes tave nuostabiu laikome! – pritarė Reindžeris.

Visiškai išmuštas iš pusiausvyros, Tobis dėbčiojo tai į vieną, tai į kitą.

– Ką? Betgi jūs...

– Žinai, Tobi, kur tavo nelaimė? Tu visiškai nepasitiki savimi. Nusiramink. Aišku, tau reiks daug ko išmokti, bet ir gerai. Jeigu jau dabar būtum gatavas Bobas Haupas, tau čia nebūtų kas veikia.

O'Henlonas pridūrė:

– Ir žinai kodėl? Todėl, kad Bobas dabar Karmele.

– Žaidžia golfą. Tu žaidi golfą? – klausė Reindžeris.

– Ne.

Rašytojai sutrikę susižvalgė.

– Vadinasi, visi sąmojai apie golfą atkrenta. Velniava!

O'Henlonas pakėlė telefono ragelį:

– Būk gera, Zaza, atnešk mums kavytės!

Padėjęs ragelį, jis vėl atsisuko į Tobį.

– Žinai, kiek mūsų mielame mažame versliuke sukinėjasi žmonių, vaizduojančių komikus?

Tobis papurtė galvą.

– Galiu tau tiksliai pasakyti: trys milijardai septyni šimtai dvidešimt aštuoni milijonai – tiek buvo vakar vakare, šeštą valandą. Be Miltono Berlio brolio. Per mėnulio pilnatį jie visi išlenda iš savo urvų. O tikrų, klasikinių komikų kažin ar susidarys pustuzinis. Visi kiti jais niekada ir netaps. Komedija – tai pats rimčiausias dalykas pasaulyje. Juokinti velniškai sunku, net komikams sunku ir komiškiems aktoriams sunku.

– O kuo jie skiriasi?

– Labai skiriasi. Komikas atidaro juokingas duris paprastai, o komikas aktorius – juokingai atidaro.

Reindžeris paklausė:

– Tu kada nors susimąstei, kodėl vieni komedijos artistai iškart tampa populiarūs, o kiti žlunga?

– Dėl tekstų, – Tobis norėjo įsiteikti.

– Po velnių! Paskutinį naują juokingą pasakojimą sugalvojo Aristofanas. Pokštai iš principo niekada nesikei-

čia. Džordžas Bernsas gali iš naujo pasakoti visus šešis anekdotus, kuriuos ką tik sakė prieš jį vaidinęs jaunuolis, o žiūrovai iš Bernso juoksis garsiau. Žinai kodėl? Individualybė! Kaip tik taip jam sakė ir Kliftonas Laurensas. Be jos tu – niekų niekas! Pradedi nuo individualybės ir paverti ją forma. Paimk Haupą. Jeigu jis užliptų į sceną ir perskaitytų Džeko Benio monologą kaip Džekas Benis, jį nušvilptų. Kodėl? Dėl to, kad jis jau turi savo formą, o žiūrovai iš jo tik to ir laukia. Kai Haupas lipa į sceną, žiūrovas jau laukia jo šmaikščių sąmojų. Tai labai simpatingas aštrialiežuvis vaikinas iš didelio miesto, jam irgi kartais kliūva. O Džekas Benis – visiška priešingybė. Jis nežinotų, ką veikti su Bobo stiliaus monologu, užtat jis gali žiūrovus pravirkdyti arba priversti spiegti tiesiog padaręs poros minučių pauzę. Kiekvienas iš brolių Marksų irgi turi savo stilių. Fredas Alenas – unikali asmenybė! Mes artėjame prie tavęs. Žinai, kur tavo bėda, Tobi? Tu – tai jie visi, iš kiekvieno po trupinėlį. Tu mėgdžioji visus žinomus komikus. Ir nuostabu, jeigu nieko prieš visą gyvenimą ką nors imituoti. O jeigu nori tikros sėkmės, tau reikia susikurti savo stilių. Kai išeini į sceną, prieš tau prasižiojant žiūrovas turi žinoti, jog priešais jį stovi Tobis Templas. Suvokei?

– Taip.

Po to prašneko O'Henlonas:

– Žinai, ką tu turi, Tobi? Simpatišką veidą. Gaila, kad aš jau su Klarku Geiblu esu susituokęs, tikrai tave įsižiūrėčiau. Tu kažkoks naiviai graudus. Šitą bruožą pateikus gražiai įpakuotą, galima surinkti velnioniškus pinigus.

– Apie velnionišką kiekį merginų aš jau nekalbu, – pridūrė Reindžeris.

– Tau laimingai baigsis tai, už ką kitas neliktų nenubaustas. Kaip berniukui, patarnaujančiam per mišias, kuris ištaria nepadorų žodį. Tai patrauklu, nes jūs esate tikras: jis nesupranta to, ką pasakė, prasmės. Įėjęs čia, tu paklausei, ar mes esame tie vaikinai, kurie rašys tau anekdotus. Atsakau: ne. Čia ne anekdotų cechas. Mes ruošiamės štai

ką daryti: parodyti tau, ką tu turi, ir patarti, kaip tuo pasinaudoti. Mes padėsime tau sukonstruoti stilių. Na, ką tu į tai?

Tobis nužvelgė vieną, paskui kitą ir linksmai nusišypsojęs ištarė:

– Raitom rankoves ir dirbam!

Po to Tobis kasdien pietaudavo O'Henlono ir Reindžerio studijoje. Studijoje "20 amžius – Foks" valgykla buvo didelė ir visada sausakimša žvaigždžių. Kiekvieną dieną Tobis matė Taironą Panerą ir Loretą Jang, Beti Greibl ir Doną Amešą, Etil Fei ir Ričardą Vindmarką, Viktorą Metjūzą, brolius Ricus ir dešimtis kitų. Kai kurie iš jų sėdėjo prie staliukų didžiojoje salėje, o kai kurie tenkinosi mažesne valgykla, darbuotojams, prisiglaudusia prie didžiosios. Tobiui patikdavo visus stebėti. Netrukus jis bus vienas iš jų, žmonės kaulys jo autografų. Jis jau kelyje į tikslą, jis būtinai bus geresnis už kiekvieną iš jų.

Elis Tener džiūgavo, kad Tobiui viskas taip susiklostė.

– Aš žinau, viskas bus gerai. Didžiuojuosi tavimi.

Jis tik šypsojosi ir tylėjo.

Visa trijulė – Tobis, O'Henlonas ir Reindžeris – daug ir ilgai diskutavo apie paveikslą, kurį turi sukurti Tobis.

– Tegu jis dedasi prityrusiu aukštuomenės žmogumi, – pasiūlė O'Henlonas, – kuris priėjęs prie tikslo tuoj pat suskysta.

– O ką jis veikia? – klausė Reindžeris. – Painioja metaforas?

– Šitas tipas turi gyventi su motina. Jis įsimylėjęs mergaitę, bet bijo išeiti iš namų, nesiryžta jos vesti. Šiaip jie jau penkeri metai kaip vedę.

– Dešimt būtų juokingiau.

– Tikrai! Vadinasi, dešimt. Motina – tikra pabaisa. Kai tik Tobis užsimena apie vedybas, ji kiekvieną kartą susigalvoja kokią nors ligą. Kiekvieną savaitę skambina į žur-

nalą "Taims", kad sužinotų pačias naujausias medicinos žinias.

Tobis sėdėjo ir klausėsi. Veržlus dialogas jį užburė. Su tikrais profesionalais jis dar nebuvo dirbęs, o su jais bendrauti jam be galo patiko. Ypač dėl to, kad dėmesio centre buvo jis pats. O'Henlonas ir Reindžeris tris savaites rašė Tobiui tekstą. Ir kai pagaliau parodė jam, šis net apsvaigo iš susižavėjimo. Tekstas buvo nuostabus! Jis kai ką pasiūlė ir pats, jie šį bei tą pataisė, eilutę pridėjo, eilutę išmetė. Tobio Templo paveikslas buvo gatavas. Kliftonas Laurensas pranešė, kad nori su juo pasimatyti.

– Tavo premjera vyks šeštadienio vakarą "Baulingbole".

Tobis nustebo. Jis laukė panašaus į Čiro arba "Trokadero" angažemento.

– O... o kas tai yra "Baulingbolas"?

– Nedidelis klubas Vesterno aveniu.

Tobio veidas ištįso.

– Nesu girdėjęs tokio.

– Ir jie nieko apie tave nėra girdėję. Tas ir yra, mano berniuk. Jeigu tu ten susikirsi, nė viena siela nesužinos.

"Išskyrus Kliftoną Laurensą!"

"Baulingbolas" buvo daržinė. Joks kitas žodis jam pavadinti netiko. Grynų gryniausia kopija daugybės kitų purvinų ankštučių barelių, kurių šalyje prisėta buvo sėte, girdykla nevykėliams. Tobis buvo vaidinęs tūkstančiuose tokių užeigėlių tūkstantyje miestų. Jų nuolatiniai klientai būdavo daugiausia pusamžiai vyrai, fabrikų darbininkai, iš papratimo užėję su bičiuliais pasėdėti ir paspoksoti į pervargusias padavėjas aptemptais sijonais ir giliomis palaidinių iškirptėmis, prie porcijos pigaus viskio ar puodelio alaus persimesti keliais nešvankiais juokais...

Estradinė programa vyko ant nedidelio nušluoto apskritimėlio tolimiausiame salės kampe, kur grojo trys nuobodžiaujantys muzikantai. Pirmasis programos numeris buvo homoseksualisto dainos, po to akrobatinis šokis su triko, o paskui pasirodė mergina su miegančia kobra.

Tobis tuo metu su Kliftonu Laurensu, O´Henlonu ir Reindžeriu sėdėjo už scenos esančiame tolimiausiame kambaryje, stebėjo artistų pasirodymą ir klausėsi publikos, mėgindami nustatyti, kokia jos nuotaika.

– Alukaušiai, – paniekinamai leptelėjo Tobis.

Kliftonas jau norėjo prieštarauti, bet žvilgtelėjo Tobiui į veidą ir nutilo: Tobis bijojo. Kliftonas žinojo, kad Tobiui yra tekę pasirodyti tokiose užeigose, bet šį kartą buvo visai kas kita. Jo laukė išmėginimas. Kliftonas prašneko tyliai:

– Kai alukaušiai sėdės tavo kišenėje, su šampansiurbiais susitvarkyti bus kaip nusispjaut. Šitie žmonės visą dieną sunkiai dirba, Tobi. Kai jie kur nors eina vakare, už savo kruvinuosius nori gauti viską, kas priklauso. Jeigu tu sugebėsi prajuokinti juos, prajuokinsi visus.

Tą pačią akimirką Tobis išgirdo, kaip konferansjė paskelbė jo numerį.

– Įkrėsk jiems į skudurus, vaikine! – palaimino jį O´Henlonas.

Tobio valanda išmušė.

Scenoje jis stovėjo įsitempęs ir sukluseęs, tyrė žiūrovų nusiteikimą ir atrodė panašus į budrų miško žvėrelį, išpūstomis šnervėmis gaudantį artėjančio pavojaus kvapą.

Žiūrovai jam atrodė kaip šimtagalvis slibinas, o visos tos galvos skirtingos. Ir jam reikėjo prajuokinti šitą slibiną. Tobis giliai atsiduso. "Lai patiksiu aš jums!" – meldėsi jis.

Ir pradėjo savo numerį.

Niekas jo nesiklausė ir niekas nesijuokė. Tobis jautė, kad kaktą pila prakaitas. Vaidinti nesisekė. Jis vis šypsojosi dirbtine šypsena ir kalbėjo, visai nekreipdamas dėmesio į garsų salės šurmulį ir žiūrovų tarpusavio pokalbius. Jautė, kad nesugeba patraukti jų dėmesio. Jie ir toliau norėjo žiūrėti į nuogas bobas. Pernelyg daug jų gyvenime buvo šventvakarių, kai teko klausytis netalentingų komikų, nejuokingų juokdarių. Jis žvilgtelėjo į salės galą ir pamatė

Kliftoną Laurensą su dviem rašytojais, kurie sunerimę stebėjo jo pasirodymą.

Tobis dirbo. Žiūrovų nebuvo. Žmonės salėje kalbėjosi tarp savęs, aptarinėjo savo rūpesčius, savo gyvenimą. Didelis jiems čia daiktas, kur dabar Tobis Templas – šitoje salėje ar už milijono mylių nuo jos, ir ar iš viso gyvena šioje žemėje toks! Tobiui iš baimės perdžiūvo gerklė, pasidarė sunku tarti žodžius. Dirstelėjęs žvairom į šoną, jis pamatė, kad ant pakylos užlipo užeigos direktorius ir eina prie muzikantų. Jis lieps jiems groti, ruošiasi "išjungti" jį. Viskas baigta! Tobio delnai sušlapo, o viduje viskas pavirto į kisielių. Jis pajuto, kad per koją teka šilta srovelė, ir taip sutriko, jog pradėjo painioti žodžius. Į Kliftoną Laurensą pažvelgti nebedrįso. Nežiūrėjo ir į rašytojus. Apėmė baisi gėda. Klubo direktorius jau buvo prie muzikantų ir jiems kažką sakė. Jie žvilgtelėjo į artistą ir linktelėjo. O Tobis iš nevilties vis šnekėjo ir šnekėjo ir geidė tik vieno – kad viskas greičiau pasibaigtų ir kad galima būtų kur nors pabėgti ir pasislėpti.

Moteris, sėdėjusi prie staliuko priešais pat Tobį, po kažkurių jo ištartų žodžių sukikeno. Jos kaimynas pritilo: norėjo sužinoti, kas jai juokinga. O Tobis apimtas beprotybės priepuolio kalbėjo toliau. Dabar jau klausėsi visi prie to staliuko sėdintys. Klausėsi ir kikeno. Paskui pradėjo juoktis ir gretimas staliukas.

Po to dar vienas. Pamažu šurmulys nutilo. Jie klausėsi jo! Tai vienur, tai kitur garsiai nusikvatodavo – nuoširdžiai, veržliai; juokas ėjo garsyn ir jau buvo visuotinis. Į salę susirinkę žmonės virto žiūrovais. Jis pelnė jų dėmesį! Taip, velniai rautų, jis užvaldė jų dėmesį! Dabar buvo visiškai nesvarbu, kad tai prasta smuklė, pilna paprastų alumi dvokiančių darbininkų. Svarbu, kad jie juokiasi, kad jis jiems patinka. Tobis suposi ant šitų bangų. Pirmiausia jis juos privertė kikenti, paskui plyšti iš juoko ir galų gale verkti iš juoko. Jie nebuvo girdėję nieko panašaus nei šitame utėlių knibždėlyne, nei kurioje nors kitoje vietoje. Jie plojo, pritariamai šaukė, o pačioj pabaigoj vos nenuvertė

šitos daržinės stogo. Šitie žmonės buvo fenomeno gimimo liudytojai. Žinoma, jie to nė neįtarė. Bet Kliftonas Laurensas ir O´Henlonas su Reindžeriu tai žinojo. Ir Tobis Templas žinojo.

Dievas pagaliau tarė savo žodį!

Tėvas Damianas kyštelėjo liepsnojantį fakelą Žozefinai prie pat veido ir suriko: **"O Viešpatie Visagali, išdegink šitame nuodėmingo vaiko kūne pyktį!"**. Maldininkai atsiliepė garsiu **"Amen!"** Žozefina pajuto, kaip ugnis lyžtelėjo jai veidą, o tėvas Damianas vėl sukliko: **"Padėk šitai nusidėjėlei atsikratyti nelabuoju, o Viešpatie! Mes išvarysime jį malda, išdeginsime ugnimi, nuskandinsime jį vandenyje!"** Štai Žozefiną sugriebė kažkieno rankos ir nieko nelaukdamos panardino į medinį puskubilį su šaltu vandeniu. Panardino ir laikė, o nakties ore skardėjo balsai, maldaujantys Visagalį pagalbos. Žozefina spurdėjo, duso, ir kai ją pusiau be sąmonės ištraukė, tėvas Damianas tęsė: **"Dėkojame Tau, Viešpatie mūsų Jėzau, už tavo malonę. Ji išgelbėta!"** Ir visi aplink labai džiaugėsi dėl to, ir kiekvienas jautė sustiprėjęs dvasiškai... išskyrus Žozefiną, kurią pradėjo kamuoti dar didesni galvos skausmai.

DEŠIMTAS SKYRIUS

– Priėmiau tau siūlomą angažementą iš Las Vego, – pranešė Kliftonas Laurensas Tobiui. – Susitariau, kad Dikas Lendris su tavim padirbėtų. Tai geriausias man žinomas estrados numerių režisierius.

– Fantastika! Koks viešbutis? "Flamingas"? "Audronaša"?

– "Oazė".

– "Oazė"? – Tobis klausiamai žvilgtelėjo į Kliftoną: ar nejuokauja? – Aš nesu...

– Žinau, – šypsojosi Laurensas. – Tu apie tokį viešbutį

nė girdėjęs nesi. Sutinku. Bet ir jie apie tave nėra girdėję. O ir angažuoja jie iš esmės ne tave, o mane. Jie tiki mano žodžiu, kad su tavim nepralošiu.

– Nusiramink, – pažadėjo Tobis, – nepralošiu.

Apie gautą kvietimą į Las Vegą Elis Tener Tobis pasakė prieš pat išvažiuodamas.

– Žinau, tu tikrai tapsi ryškiausia žvaigžde, – nudžiugo jinai. – Išmušė tavo valanda. Žiūrovai dievins tave, mielasis.

Paskui prisiglaudė prie jo ir paklausė:

– O kada tu važiuoji? Kaip man apsirengti per jauno genialaus komiko premjerą?

Tobis apgailestaudamas lingavo galva.

– Džiaugčiausi galėdamas ir tave pasiimti, Elis. Bet man reiks dirbti dieną ir naktį: reiks sugalvoti daugybę naujo teksto.

Elis mėgino nuslėpti nusivylimą.

– Suprantu, – ji glaudėsi dar arčiau. – Kiek tu ten išbūsi?

– Dar nežinau. Matai, čia lyg ir laisvas angažementas...

Elis pajuto pavojų, bet suprato, kad neišmintinga būtų tai parodyti.

– Kai tik galėsi, paskambink, – paprašė ji.

Tobis pabučiavo ją ir išėjo, išėjo smagaus šokio žingsniu.

Atrodė, Nevados miestas Las Vegas pastatytas vien tik Tobio Templo džiaugsmui. Jis tai pajuto vos koja palietęs jo grindinį. Miestukas turėjo nuostabios kinetinės energijos, kuri Tobį užplūdo iškart, ir galybę, labai panašią į tą, kuri pulsavo paties Tobio sieloje. Į Las Vegą Tobis atskrido su O'Henlonu ir Reindžeriu. Kai jų lėktuvas nusileido, prie aerouosto jau laukė "Oazės" viešbučio limuzinas. Tą akimirką Tobis pirmą kartą pajuto išsvajoto pasaulio, kuris jau greitai bus jo, skonį. Jis patenkintas atsilošė į didžiulio automobilio sėdynės atramą ir išgirdo vairuotojo

klausimą:

– Ar malonus buvo skrydis, pone Templai?

"Kaip tik mažieji žmonės pirmieji pajunta sėkmę dar tada, kai ji neatėjusi", – pagalvojo Tobis.

– Įprasta nuobodybė, – atsainiai burbtelėjo jis. Pastebėjęs, kaip pašaipiai susižvalgė rašytojai, mirktelėjo. Mirktelėjo ir pajuto, kokie jie visi artimi. "Visi kartu mes esame komanda, šou verslo komanda, po velnių!"

"Oazė" buvo net nepanaši į dailųjį Stripą ir juo labiau į pačius ištaigingiausius viešbučius. Privažiuodamas artyn, Tobis pamatė, kad šis viešbutis kur kas mažesnis ir už "Flamingą", ir už "Audronašą", ir kur kas prastesnis už juos, bet šis viešbutis turėjo tai (Tobis nebūtų pasakęs – ką), kas jam patiko daug labiau negu kitų viešbučių. Virš durų kabantis didžiulis reklaminis skydas skelbė:

RUGSĖJO 14-ĄJĄ – PREMJERA!
LILI VOLES
TOBIS TEMPLAS

Tobio vardas buvo išrašytas nenusakomo šviesumo raidėmis, o didumo šitos raidės atrodė kokių šimto pėdų. Puikesnio reginio nebuvo visame šitame pasaulyje.

– Jūs tik pažiūrėkit! – sušuko jis, apimtas rojaus palaimos.

O´Henlonas žvilgtelėjo į reklamą ir pratarė:

– Taip, tikrai! Kaip jums patinka tai? Lili Voles!

O patylėjęs nusijuokė ir pridūrė:

– Nesijaudink, Tobi. Po premjeros viršuje būsi tu.

"Oazės" valdytojas, pusamžis išgeltusio veido vyriškis, visų vadinamas Parkeriu, Tobį pasitiko pats ir nulydėjo į jam rezervuotą numerį. O pakeliui pataikūniškai šokinėjo aplink:

– Negaliu apsakyti, kaip mes džiaugiamės, kad jūsų pasirodymas įvyks pas mus, pone Templai. Jeigu jums ko nors prireiks – kad ir ko, – iškart skambinkite man.

Tobis suprato, kad už tokį priėmimą turi dėkoti Kliftonui Laurensui. Pirmą kartą legendinis impresarijus parodė

didelę malonę ir vienam savo klientui užsakė kambarį šitame viešbutyje. "Oazės" valdytojas vylėsi, jog dabar čia pasirodys ir viena kita pati ryškiausia Kliftono Laurenso globojama žvaigždė.

Vienu žvilgsniu apartamentai buvo neaprėpiami: trys miegamieji, didžiulė svetainė, baras, terasos... Svetainėje ant stalelio stovėjo buteliai įvairiausių gėrimų, puokštė gėlių ir dubuo su ką tik nuskintais vaisiais bei įvairiausių rūšių sūriais. Visa tai – nuo viešbučio administracijos.

– Tikiuosi, jums patiks, pone Templai, – maloniai pasakė Parkeris.

Tobis apsidairė ir prisiminė visus niūrius ankštus su knibždančiais tarakonais kambarėlius pigiuose viešbučiuose, kur teko gyventi.

– Taip, normalu.

– Ponas Lendris užsiregistravo prieš valandą. Aš liepiau jūsų repeticijai trečią valandą atlaisvinti "Miražo" salę.

– Ačiū.

– Nepamirškite: jeigu jums nors šio to prireiktų...

Ir valdytojas dingo.

Tobis nė iš vietos nepajudėjo, tyrė tai, kas buvo aplink. Dabar jis iki gyvenimo pabaigos gyvens tokiuose viešbučiuose kaip šis. Atsiras visko – moterų, pinigų, aplodismentų. Daugiausia – aplodismentų. Žmonės juoksis, šauks pagyrimus, dievins jį! Tai ir yra jo gyvybės palaikymo šaltinis. Jam nereikia nieko kito!

Dikas Lendris, prakaulus, smulkaus sudėjimo pliktelėjęs ilgomis kojomis grakštus vaikinas, turėjo apie trisdešimt. Savo karjerą jis pradėjo čigono vaidmeniu Bordvėjuje ir visoje grupėje buvo geriausias šokėjas. Paskui tapo choreografu, o dar vėliau – režisieriumi. Lendris visada labai gerai nujautė, kas žiūrovams patinka. Prasto numerio padaryti geru jis negalėjo, bet sugebėdavo padaryti taip, kad jis atrodytų geras, o jeigu jam duodavo gerą numerį, Lendris darė iš jo sensaciją. Vos prieš dešimt dienų Lend-

ris ir girdėjęs apie Tobį Templą nebuvo. Tik dėl to, kad Kliftonas Laurensas prašė, jis pakeitė savo pasiutusį grafiką ir atkako į Las Vegą surežisuoti Tobio numerio. Kliftonas buvo tas žmogus, kuris padėjo jam jo karjeros starto momentu.

Pabendravęs su Tobiu Templu penkiolika minučių, Dikas Lendris jau žinojo dirbąs su talentingu artistu. Klausydamasis Tobio monologo, Lendris pajuto, kad juokiasi, o taip būdavo retai. Ir juokingi buvo ne Tobio sakomi žodžiai, juokingas buvo pats Tobis, jis taip svajingai tarė tuos žodžius... Toks mielas buvo Tobio nuoširdumas, kad net širdį maudė: kaip mažas pergąsdintas kiškutis, kuriam atrodo, kad tuoj tuoj dangus ant galvos užgrius. Ir tiesiog magėjo pulti prie jo, apkabinti ir guosti, kad viskas bus gerai.

Kai Tobis nutilo, Lendris vos susilaikė nepradėjęs ploti, bet prie scenos, kur stovėjo Tobis, priėjo.

– Gerai! – pakiliai šūktelėjo jisai. – Tikrai gerai!

– Ačiū! – pradžiugo Tobis. – Klifas sakė, jūs galite išmokyti mane tai padaryti nuostabiai.

– Pamėginsiu, – pažadėjo Lendris. – Pirmiausia išmokite įvairinti savo talentą. Kol kas jūs paprasčiausiai stovite scenoje ir žarstote sąmojus. Jei ir toliau taip elgsitės, liksite stovinčiu komiku, ir tik tiek. Imkime ir paklausykim, kaip jūs dainuojate.

Tobis nusišypsojo.

– Išsinuomokite kanarėlę. Dainuoti aš nemoku!

– O jūs pamėginkite.

Tobis pamėgino. Lendris buvo patenkintas.

– Balsas ne kažin koks, užtat klausa gera, – išgirdo išvadą Tobis. – Parinkus tinkamas dainas, jūs galėtumėte dainuoti kaip Sinatra. Reikia susitarti su kokiu dainų autoriumi, kad sukurtų ką nors specialiai jums. Nenorėčiau, kad jūs dainuotumėt tas pačias dainas, kur ir kiti. O dabar parodykite, kaip judate.

Tobis parodė.

Lendris susikaupęs stebėjo.

– Nieko, nieko. Šokėjas iš jūsų neišeis, bet pasistengsiu padaryti, kad atrodytumėte ne blogesnis už šokėją.

– O kam? – paklausė Tobis. – Tokių, kurie šoka ir dainuoja, nors vežimu vežk.

– Komikų taip pat, – nepasidavė Lendris. – Aš nusiteikęs iš jūsų padaryti estrados artistą.

Ir vėl Tobis plačiai nusišypsojo:

– Raitom rankoves ir dirbam!

Ir jie dirbo. O'Henlonas ir Reindžeris sėdėjo kiekvienoje repeticijoje, taisė tekstus, kūrė naujus variantus ir žiūrėjo, kaip Lendris gainioja Tobį. Grafikas buvo alinantis. Tobis repetuodavo tol, kol pradėdavo skaudėti visus iki vieno raumenis, užtat numetė penkis svarus ir pasidarė lieknesnis, grakštesnis. Be to, kasdien vyko ir dainavimo pamokos, ir jo vokalas taip ištobulėjo, kad vaikinas uždainuodavo net sapne. Atsikėlęs Tobis pirmiausia su vaikinais repetuodavo naujus komiškus numerius, po to ilsėdavosi ir mokydavosi naujų dainų, o paskui – vėl tęsdavo rytinę repeticiją.

Ir beveik kiekvieną dieną savo pašto dėžutėje rasdavo raštelį, kad skambinusi jam Elis Tener. Jis atsiminė, kaip jinai jį stabdydavo: "Tu dar nepasiruošęs!" Na štai, jis jau pasiruošęs. Ir pasiruošęs **prieš jos valią**. Tegu ji po velnių eina! Raštelius jis išmesdavo. O paskui jų ir neberasdavo. Repeticijos tęsėsi.

Į Tobio premjerą atskrido Kliftonas Laurensas ir liko pažiūrėti tos, kurią jis rodys per vakarienę. Tobis buvo sukrėstas: dėl jo Kliftonas numojo į kitus savo klientus! Kai Tobis savo programą baigė, dviese jie nuėjo į naktinį barą.

– Tu matei ten visas tas žvaigždes? – susižavėjęs klausė Tobis. – Kai jie atsirado mano grimo kambary, aš vos galo negavau.

Kliftonas šypsojosi matydamas Tobio triumfą. Šitas vaikinukas taip maloniai skiriasi nuo visų kitų persisotinusių jo klientų!.. Toks tikras katinėlis. Švelnus mėlynakis

katinėlis!

– Jie sugeba atskirti talentą, – ramiai ištarė Kliftonas. – Ir "Oazė" sugeba. Jie siūlo tau dar vieną angažementą. Ir honorarą nori padidinti – nuo šešių šimtų penkiasdešimties per savaitę iki tūkstančio.

Tobiui iš rankų iškrito šaukštelis.

– Tūkstantis per savaitę? Puiku, Klifai!

– Porą kartų taikėsi meškerę mesti ir "Audronaša", ir "El Ranča".

– Jau?! – džiūgavo Tobis.

– Neprišlapink kelnių. Visa tai – tik viešbučio žmonių linksminimas.

Kliftonas nusišypsojo.

– Istorija nenauja, Tobi. Tu man – žvaigždė, sau pačiam tu irgi žvaigždė, bet ar tu žvaigždė žvaigždei? – agentas atsistojo. – Man reikia suspėti į Niujorko lėktuvą. Rytoj skrendu į Londoną.

– Į Londoną ? O kada grįši?

– Po kelių savaičių, – Kliftonas pasilenkė į priekį. – Paklausyk manęs, mano berniuk. Tu čia būsi dar dvi savaites. Elkis taip, lyg būtum mokykloje. Norėčiau, kad kas vakarą lipdamas į sceną pagalvotum, kaip suvaidinti geriau. O'Henloną su Reindžeriu įkalbėjau pasilikti. Jie nusiteikę dirbti su tavimi dieną ir naktį. Išnaudok juos. Šeštadieniais ir sekmadieniais važinės čia Lendris pažiūrėti, kaip sekasi.

– Gerai, – tarstelėjo Tobis. – Ačiū, Klifai.

– Oi, vos nepamiršau, – nerūpestingai sumurmėjo Kliftonas Laurensas ir ištraukęs iš kišenės dėžutę padavė Tobiui.

Dėžutėje buvo dvi dailios briliantinės žvaigždės formos sąsagos...

Kai tik Tobis gaudavo minutę atokvėpio, eidavo prie didelio baseino už viešbučio. Šou programoje dalyvavo dvidešimt penkios merginos, taigi visada ten galėjai rasti visą tuziną dailučių kabareto šokėjų, su maudymosi kostiumėliais priiminėjančių saulės vonias. Karštą vasaros vi-

durdienį jos atrodė kaip per vėlai sužydę vienas už kitą gražesni žiedai. Sunkumo bendraudamas su merginomis jis niekada nejautė, bet tai, kas jo gyvenime vyko dabar, buvo visiškai nauja. Šitos merginos apie Tobį Templą ir girdėjusios iki šiol nebuvo, tačiau jo vardas, išrašytas lempučių šviesa, dabar puikavosi virš viešbučio fasado. Šito buvo gana. Jis buvo žvaigždė, ir jos visos draskėsi tarp savęs dėl privilegijos atsigulti su juo.

Likusias dvi savaites Tobis praleido nuostabiai. Nubusdavo apie pusiaudienį, valgykloje pusryčiaudavo neturėdamas ramybės per trokštančius gauti jo autografą, paskui porą valandų repetuodavo. O jau po to išsirinkdavo vieną arba dvi ilgakojes gražuoles, kur lepinosi prie baseino, ir eidavo su jomis į savo numerį pasivartalioti lovoje.

Tobis sužinojo ir kai ką naujo. Kadangi merginų sceniniai kostiumai vos pridengdavo jų sarmatą, reikėjo atsikratyti plaukais tam tikroje kūno vietoje. Ir buvo atsikratyta, bet viskas buvo padaryta taip, kad ant patiės kauburėlio liktų žemyn einanti juostelė garbanų.

– Yra tokie stiprūs medikamentai, – kaip paslaptį pasakojo Tobiui viena iš merginų. – Reikia tik kelias valandas pavaikščioti labai aptemptomis kelnėmis – ir tampi padūkusia sekso maniake.

Tobis nesivargino įsimindamas merginų vardus. Jis vadindavo jas arba "beibi", arba meilutėmis. Visos jos jam buvo susiliejusios į vieną nuostabią jaudrinančią šlaunų, lūpų ir nekantrių kūnų konvulsiją.

Vieną paskutinės savaitės vakarą, kai baigęs šou programą Tobis sėdėjo grimo kambaryje ir šluostėsi veidą, jį "Oazėje" aplankė svečias: prasivėrė durys ir restorano vyresnysis padavėjas negarsiai prašneko:

– Ponas Elas Karuzas kviečia jus prie savo stalo.

Elas Karuzas buvo gerai žinomas Las Vege žmogus. Vienas viešbutis jam priklausė išimtinai vienam, be to, sklandė gandai, kad į kitus du ar tris jis irgi yra įdėjęs nemažą kapitalą. Buvo kalbama ir apie jo ryšius su nusikaltėlių pasauliu, tačiau Tobio tai nejaudino. Svarbus buvo

tik vienas dalykas: jeigu jis Karuzui patiks, sutartys su Las Vegu bus garantuotos iki gyvos galvos. Tobis greitosiomis apsirengė ir nusiskubino į restoraną, kur jo laukė toks svarbus lankytojas.

Elas Karuzas pasirodė besąs neaukšto ūgio penkiasdešimtmetis, plaukai jo buvo žili, akys – švelnios ir judrios, turėjo pasiauginęs ir nedidelį pilviūkštį. Tobiui jis priminė miniatiūrinį Santa Klausą. Kai Tobis priėjo prie jo stalo, Karuzas atsistojo, ištiesė ranką ir šiltai nusišypsojęs pasakė:

– Elas Karuzas. Paprasčiausiai noriu pasakyti, ką apie tave manau, Tobi. Trauk kėdę, sėskis.

Prie stalo šalia Karuzo sėdėjo dar dvejetas vaikinų tamsiais kostiumais. Abudu buvo tvirto sudėjimo, siurbčiojo sau kokakolą ir per visą susitikimą nepratarė nė žodžio. Paprastai Tobis pietaudavo po pirmojo šou, todėl dabar buvo alkanas kaip vilkas! Tačiau Karuzas buvo tik ką pavalgęs, todėl Tobis nenorėjo pasirodyti, lyg maistas jam svarbesnis už pasimatymą su dideliu žmogum.

– Tu darai įspūdį, sūneli, – pagyrė jį Karuzas. – Tikrai darai įspūdį.

Jis spindulingai nusišypsojo Tobiui, žvitrios rudos akys tik sublizgėjo.

– Ačiū, pone Karuzai, – nudžiugo Tobis. – Jūsų žodžiai man daug reiškia.

– Vadink mane Elu.

– Taip, sere... Elai.

– Tu turi ateitį, Tobi. Aš mačiau ne vieną, kuris kaip atėjo, taip išėjo. Bet tie, kurie turi talentą, ilgai išlieka. Tu turi talentą.

Tobio kūną apgaubė maloni šiluma. Jis žaibiškai sumetė: sakyti ar nesakyti Elui Karuzui, kad dėl jo pasirodymų jis tartųsi su Kliftonu Laurensu? O gal geriau pačiam šitą sutartį sudaryti? "Jeigu Karuzas taip užsidegė, – galvojo Tobis, – aš galėčiau susitarti naudingesnėmis sąlygomis negu kad Klifas". Bet nusprendė leisti Karuzui pirmiausia pasiūlyti sumą, o tada jiedu gerai pasiderės.

– Aš vos į kelnes neprileidau... – šnekėjo Karuzas. – Tas tavo anekdotas apie beždžionę – gyvenime nieko juokingesnio nesu girdėjęs.

– Kai tokius dalykus sakote jūs, tai jau tikras komplimentas, – nuoširdžiai prisipažino Tobis.

Mažasis Santa Klausas net apsiašarojo iš juoko, todėl išsitraukė baltą šilkinę nosinę, nusišluostė akis ir atsisuko į savo palydovus.

– Na, aš sakiau, kad jis labai juokingas?

Tie abu linktelėjo.

Elas Karuzas vėl atsisuko į Tobį.

– Dabar klausyk, dėl ko norėjau susitikti su tavimi, Tobi.

Štai jis, stebuklingasis akimirksnis, jo startas į didžiąją sėkmę. Kliftonas Laurensas kažkur Europoje sudarinėja kontraktus dėl kadų kadais išgarsėjusių klientų, užuot buvęs čia ir šitą kontraktą pasirašęs. Bet nesvarbu, kai Laurensas grįš, gaus tikrą siurprizą.

Tobis palinko į priekį ir žavingai šypsodamasis ištarė:

– Aš klausau, Elai.

– Mili tave pamilusi.

Tobis sumirksėjo. Jis kažko nesuprato. O senis žibančiomis akimis ir toliau stebėjo jį.

– Aš... atleiskite, – sumurmėjo sutrikęs jis. – Ką jūs pasakėte?

Elas Karuzas švelniai nusišypsojo:

– Mili tave myli. Ji pati man tai sakė.

Mili? Gal ji Karuzo žmona? Arba duktė? Tobis kažką suniurnėjo, bet Elas Karuzas pertraukė jį.

– Ji puiki mergaitė. Treji ar ketveri metai aš ją išlaikau, – jis atsisuko į palydovus. – Ketveri metai?

Tiedu linktelėjo.

Elas Karuzas vėl atsigręžė į Tobį.

– Aš tą mergaitę myliu, Tobi. Tiesiog iš proto dėl jos einu.

Tobis pajuto, kad blykšta.

– Pone Karuzai...

Baigti Elas Karuzas jam neleido.

– Mes su Mili sudarėm sutartį. Aš nelaužau jai ištikimybės su niekuo, išskyrus nuosavą žmoną, o ji neperspėjusi nesulaužo ištikimybės man.

Ir vėl Tobiui prieš veidą suspindo jo šypsena. Bet šį sykį šitam angeliškam šypsny Tobis pamatė tai, kas sustingdė jo gyslose kraują.

– Pone Karuzai...

– Žinai, Tobi, tu esi pirmas, su kuriuo ji man sulaužė ištikimybę.

Jis atsisuko į vyrus prie stalo.

– Tai šventa tiesa, ar ne?

Tie linktelėjo.

Prašneko Tobis užsikirsdamas:

– Aš... aš prisiekiu, aš nežinojau, kad ji jūsų bičiulė. Jeigu nors susapnavęs būčiau, kad taip, nė pirštu nebūčiau jos palietęs. Aš per mylią būčiau jos lenkęsis, pone Karuzai...

Santa Klausas vėl nušvito šypsena:

– Elai. Vadink mane Elu.

– Elai, – prikimęs sukarkė Tobis, jausdamas, kaip nuo pažastų bėga žemyn prakaitas. – Paklausykite, Elai, – meldė jis. – Aš... aš daugiau nebesusitikinėsiu su ja. Niekada. Patikėkite, aš...

Karuzas akių nuo Tobio neatitraukė.

– E, o tu, kaip žiūriu, visai manęs nesiklausei.

Tobis prarijo seiles.

– Ne, ne, aš klausiausi. Girdėjau kiekvieną jūsų žodį. Jums niekada nereikės nerimauti dėl...

– Aš pasakiau – mažylė myli tave. Jeigu jai tavęs reikia, aš noriu, kad ji tave turėtų. Noriu, kad ji būtų laiminga. Supranti?

– Aš...

Tobiui svaigo galva. Vieną beprotišką akimirką jam tikrai atrodė, kad priešais jį sėdintis žmogus trokšta atkeršyti jam. O pasirodo, Elas Karuzas siūlo jam savo draugužę. Tobis vos garsiai nepradėjo juoktis – jam taip paleng-

vėjo.

– Viešpatie, Elai, – nudžiugo Tobis. – Žinoma, bus taip, kaip tu nori... kaip nori Mili... Taip taip! Kaip nori Mili.

– Aš žinojau, kad tu geras vaikinas, – atsakė Karuzas ir pasisuko į savo palydovus. – Sakiau aš, kad Tobis Templas geras vaikinas?

Tie linktelėjo ir tylėdami siurbtelėjo kokakolos.

Elas Karuzas atsistojo. Striktelėjo ir palydovai ir žaibiškai atsirado Elui Karuzui prie šonų.

– Vestuvėmis aš pats pasirūpinsiu, – pareiškė Karuzas. – Išnuomosime didžiąją "Maroko" banketų salę. Tau dėl nieko nereikės gaišti. Aš viską imuosi ant savęs.

Žodžiai Tobį pasiekė tarsi per filtrą, tarsi iš neišmatuojamos tolybės. Smegenys užfiksavo tai, kas pasakyta, bet prasmės nesugebėjo pagauti.

– Palaukite valandėlę, – pasipriešino jis. – Aš negaliu...

Tobiui ant peties nusileido galinga Karuzo ranka.

– Tau pasisekė, vaikine, – griežtai ištarė jis. – Aš noriu pasakyti štai ką: jeigu Mili nebūtų manęs įtikinusi, kad jūs abu mylite vienas kitą, jeigu aš manyčiau, jog tu paprasčiausiai tik pasismaginai su ja kaip su kokia šliundra už du dolerius, tai galėjo baigtis visai kitaip. Tu supratai, ką aš noriu pasakyti?

Tobis nevalingai žvilgtelėjo į asmens sargybinius tamsiais rūbais. Tiedu linktelėjo.

– Tu čia viską baigi šeštadienio vakarą, – tęsė Elas Karuzas. – Vestuvės bus sekmadienį.

Tobiui vėl perdžiūvo gerklė.

– Aš... matote, Elai, aš ir daugiau čia sutarčių turiu. Aš...

– Jos palauks, – vėl sušvito Karuzas meilia šypsena. – Aš pats Mili išrinksiu vestuvinę suknelę. Iki, Tobi...

Dar ilgai Tobis stovėjo ir žiūrėjo į tą pusę, kur išnyko trys siluetai.

Iki ryto Tobio baimė išgaravo. Viskas nutiko per daug staiga. Bet dabar ne Al Kaponės laikai. Niekas jo negali apvesdinti prievarta. Ir Elas Karuzas ne koks nusmurgęs gangsteris, ne plėšikas, jis – turtingas viešbučio savininkas. Kuo ilgiau Tobis galvojo apie šitą nuotykį, tuo jam jis darėsi įdomesnis. Mintyse jis jį gerokai pagražino, kad atrodytų juokingesnis. Iš tiesų Karuzas jo nė nepergąsdino labai, bet pasakos jis visiems, kad buvo siaubingai pakraupęs. "Vadinasi, prieinu aš prie to stalo, o ten sėdi Karuzas su šešiais banditais. O tos jų vietos, kur patrankos sukabintos, atsikišusios taip ir styro." Tikrai. Iš to gali išeiti neblogas dalykėlis. Gal net linksmutėlį numeriuką sukurps.

Visas likusias savaitės dienas Tobis nuo baseino laikėsi atokiai, vengė ir kazino, ir visų tų merginų. Karuzo jis nebijojo, bet ir rizikuoti be reikalo nenorėjo. Iš Las Vego Tobis planavo išskristi lėktuvu sekmadienį apie vidurdienį. Bet su nuomos punktu jau iš anksto susitarė, kad automobilį į aikštelę už viešbučio jam pristatytų jau šeštadienio vakarą. Lagaminus jis susikrovė prieš paskutinį savo pasirodymą, kad į Los Andželą galėtų išvykti tiesiog nuo scenos. Kurį laiką Las Vego teks vengti. Elas Karuzas visgi nejuokavo, Kliftonas Laurensas grįžęs sutvarkys viską.

Paskutinis Tobio pasirodymas buvo nuostabus. Žiūrovai plojo stovėdami. Tai buvo pirmoji jo gyvenime ovacija jam. Būdamas scenoje, jis jautė iš žiūrovų salės atplūstančias meilės bangas, kurios užliejo jį nuostabiai švelnia šiluma. Išgirdęs publikos "bis!", vieną programos numerį jis pakartojo, bet tik tam, kad jį paleistų, o paleistas tekinas užlėkė į viršų. Šitos trys savaitės – nuostabiausios jo gyvenimo savaitės! Per labai trumpą laiką jis padarė milžinišką šuolį: su luošėmis ir padavėjomis miegantis menkysta virto dievaičiu, kuris štai permiegojo su Elo Karuzo meiluže. Gražuolės maldavo jį smaginti jas, žiūrovai liko pakerėti, o garsiausi viešbučiai kvietė koncertuoti. Jis pasiekė viską ir žinojo, kad tai tik pradžia. Iš kišenės Tobis išsitraukė kambario raktą. Pravėręs duris, išgirdo pažįstamą balsą:

– Prašau, prašau, sūneli.

Įėjo Tobis iš lėto. Kambary buvo Elas Karuzas ir du jo bičiuliai. Tobį nukrėtė šiurpas. Bet ne, viskas gerai. Karuzas vėl nusišypsojo:

– Šiandien tu buvai nuostabus, Tobi, tiesiog nuostabus.

– Man pasisekė su žiūrovais, – jis pasijuto gerėliau.

Karuzo akys sužibo.

– Tai tu juos privertei tapti gerais žiūrovais. Aš gi sakiau, Tobi, tu turi talentą.

– Ačiū, Elai, – jis labai norėjo, kad jie išsinešdintų, tada jis galėtų tuoj pat išvažiuoti.

– Tu daug dirbi, – tarstelėjo Karuzas ir žvilgtelėjo į savo kūnsargius. – Aš sakiau, kad gyvenime dar nemačiau šitaip dirbančio?

Tiedu linktelėjo.

Karuzas vėl atsisuko į Tobį.

– Taip... Mili kaip ir įsižeidė, kad tu jai nepaskambinai. Aš jai paaiškinau, sakau, tu labai daug dirbi.

– Tikrai, – skubinosi pritarti Tobis. – Malonu, kad tu tai supranti, Elai.

Karuzas vėl šypsojosi.

– Be abejo. Bet žinai, ko aš nesuprantu? Tu nepaskambinai, kad paklaustum, kurią valandą vestuvės.

– Aš ruošiausi ryte paskambinti.

Elas Karuzas sukikeno, iš tolumos atskriejo jo balsas:

– Iš Los Andželo?

Tobis pajuto pavojų.

– Elai, apie ką tu čia?

Dabar Karuzas žvelgė jau priekaištingai.

– Lagaminai tavo, žiūrėk, jau sukrauti, – jis erzindamas žnybtelėjo Tobiui į skruostą. – Aš gi sakiau, kad užmušiu tą, kuris nuskriaus Mili.

– Palauk! Sekundėlę! Tiesą sakant, aš ne...

– Tu geras vaikinas, Tobi, bet kvailas. Matyt, protingų genijų ir nebūna, a?

Tobis žiūrėjo į besišypsantį išpurtusį veidą ir nežinojo, ką sakyti.

– Jau tu manim patikėk, – tyliu balsu šnekėjo Elas Karuzas toliau. – Aš esu tavo draugas. Ir noriu būti tikras, kad tau nieko blogo neatsitiks. Dėl Mili neatsitiks. Bet jeigu tu manęs negirdi, ką aš galiu padaryti? Žinai, kaip galima asilėną priversti girdėti?

Tobis tylėdamas pakrutino galvą.

– Pirmiausia reikia stuktelti jam nedideliu basliu per makaulę.

Tobį apėmė baimė.

– Kuria ranka tu viską darai? – vėl paklausė Karuzas.

– De... dešine, – sumurmėjo Tobis.

Karuzas geraširdiškai linktelėjo ir atsisuko į savo padėjėjus.

– Sulaužykite ją, – paliepė tiems.

Staiga nežinia iš kur vieno iš jų rankose atsirado laužtuvėlis. Abu jie žengė Tobio link. Baimės šešėlis virto milžinišku baubu, nuo kurio visas kūnas pradėjo virpėti.

– Dieve mano, – išgirdo Tobis savo balsą, kuris iš siaubo pasidarė panašus į mekenimą. – Jūs nepadarysite šito!

Vienas iš jų trenkė Tobiui į pilvą. O kitą sekundę jis pajuto baisų skausmą: į jo dešinę ranką sutrupindamas kaulą atsitrenkė laužtuvas. Tobis pargriuvo ir susirietė. Jis norėjo šaukti, bet negalėjo atgauti kvapo, o pro ašaras žvilgtelėjęs aukštyn, pamatė virš savęs stūksantį besišypsantį Elą Karuzą.

– Dabar tu mane girdi? – tyliai paklausė Karuzas.

Įveikdamas skausmą, Tobis linktelėjo.

– Tai gerai, – pagyrė Karuzas ir kreipėsi į vieną iš vyrų. – Atsek jam kelnes.

Palieptasis pasilenkė ir atsegė Tobio kelnių užtrauktuką. Po to paėmė laužtuvą, pabaksnojęs juo užkabino varpą ir ištraukė į viršų.

Karuzas stovėjo ir gal kokią minutę apžiūrinėjo ją.

– Tu esi laimės kūdikis, Tobi. Tokio daikčiuko galima pavydėti.

Tobį apėmė toks siaubas, kokio ir įsivaizduoti nebūtų

galėjęs.

– O Dieve... būkite geri... nereikia... nedarykite man šito, – sugargė jis.

– Aš tau nieko nedarysiu, – patikino Karuzas, – kol tu su Mili gerai elgsiesi, tu – mano bičiulis. Jeigu jinai man niekada nepasiskųs, kad tu nuskriaudei ją... na, kaip nors nuskriaudei... tu mane supranti?..

Bato nosimi jis paspyrė sulaužytą Tobio ranką. Tobis suriko.

– Malonu, kad mes vienas kitą suprantame, – vėl viepėsi Karuzas. – Vestuvės antrą valandą.

Karuzo balsas tai išnykdavo, tai vėl priartėdavo. Tobis prarasdavo ir vėl atgaudavo sąmonę. Bet jis žinojo, kad turi laikytis.

– Aš negaliu, – sudejavo jis, – mano ranka...

– Dėl šito nesibaimink, – ištarė Elas Karuzas. – Daktaras jau ateina, jis ir pasirūpins. Sugipsuos ir duos ką praryti, kad neskaudėtų labai. Rytoj vaikinukai užsuks tavęs. Tu būsi pasiruošęs? Juk taip?

Gulėjo Tobis kankinamas nežmoniško skausmo ir iš apačios dėbsojo į išsiviepusį Santa Klausą. Jis dar nepatikėjo, jog visa tai ne sapnas. Jis matė – Karuzo batas vėl artėja prie jo rankos.

– T-taip, – sudejavo Tobis, – aš būsiu pasiruošęs.

Ir vėl prarado sąmonę.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Jungtuvių iškilmės vyko "Maroko" viešbučio pokylių salėje. Atrodė, sugužėjo ten pusė Las Vego. Atėjo estrados artistai, visų viešbučių savininkai, merginos iš kabareto, o visos tos sueigos centras buvo Elas Karuzas. Jį supo gera dešimtis bičiulių – nekalbių, santūriai apsirengusių, kurie beveik visi nieko negėrė. Salė skendėjo puikiausiose gėlių kompozicijose, tarp svečių sukinėjosi muzikantai, buvo didžiulis bufetas, dalijo visokiausius skanėstus, o iš dviejų

fontanų liejosi šampanas. Elas Karuzas viskuo pasirūpino.

Visi užjautė jaunikį, nes buvo sugipsuota jo ranka: mat netyčia nugriuvo nuo laiptų. Ir visi kalbėjo, kokia nuostabi jaunavedžių pora ir kokios nuostabios jų vestuvės.

Tobis buvo taip apsvaigintas skausmą slopinančių vaistų, kuriais jį apgirdė gydytojas, kad per visą ceremoniją gerai nesuvokė, kas čia dedasi. O kai vaistų poveikis apsilpo ir vėl prasidėjo skausmai, jį vėl apėmė neviltis ir neapykanta. Knietėjo rėkti taip, kad visi čia esantys išgirstų, kaip siaubingai jis yra pažemintas.

Tobis atsisukęs pasižiūrėjo į savo nuotaką. Dabar jis Mili prisiminė. Tai buvo simpatinga gražaus stoto mergina, šiek tiek vyresnė kaip dvidešimties, šviesaus medaus spalvos plaukais. Nepamiršo jis ir dar vieno dalyko: kad ji garsiau už visus juokėsi iš jo anekdotų ir visą laiką slankiojo iš paskos. Jis prisiminė ir dar kai ką: ji buvo viena iš tų nedaugelio, kuri gultis su juo atsisakė, o tai Tobio apetitą tik sužadino. Jis dabar prisiminė viską viską.

– Tu mane vedi iš proto, – prisiekinėjo jis jai. – Nejaugi aš tau nepatinku?

– Žinoma, patinki, – atsakė Mili. – Bet aš turiu bičiulį.

Kodėl jis jos neišklausė? Užuot iškamantinėjęs, įkalbėjo eiti su juo į numerį ko nors išgerti, o paskui pradėjo pasakoti visokiausias juokingas istorijas. Mili taip kvatojosi, kad beveik nematė, ką Tobis daro, kol pagaliau nuoga buvo paguldyta į jo lovą.

– Tobi, labai prašau, nereikia, – maldavo mergina. – Mano bičiulis supyks.

– Užmiršk jį. Tuo atmata aš paskui pasirūpinsiu, – atsakė Tobis. – O dabar rūpinsiuosi tavimi.

Meilės naktis buvo audringa. Kai Tobis ryte nubudo, Mili gulėjo šalia ir verkė. Vis dar tebebūdamas gerai nusiteikęs, Tobis apkabino ją ir paklausė:

– Ei, meilute, kas yra? Tau nepatiko?

– Pats žinai, kad patiko. Tik...

– Na, liaukis, – sudraudė ją Tobis. – Aš myliu tave.

Ji atsirėmė ant alkūnių ir žiūrėdama jam į akis paklausė:

– Tai tiesa, Tobi? Aš noriu pasakyti, iš tikrųjų?

– Na taip, kad tave kur galas! – nusikeikė nugalėtojas, bet tuoj pat nusprendė: viskas bus gerai. O kad būtų gerai, reikia tik to, ką jis ir ruošiasi dabar su ja daryti. Pasirodė, geresnio būdo nuotaikai pakelti ir sugalvoti neįmanoma.

...Ji žiūrėjo, kaip jis grįžta iš dušo, šluostydamasis šlapius plaukus ir niūniuodamas savo mėgstamiausios dainelės melodiją. Kupina laimės Mili nusišypsojo ir paklausė:

– Atrodo, pamilau tave iš pirmo žvilgsnio.

– O! Tai puiku! Užsisakykim pusryčius.

Tuo viskas ir pasibaigė... Iki pat šio momento. Per kvailą mergiščią, su kuria permiegojo vičvieną kartelį, visas gyvenimas aukštyn kojom apvirto.

Dabar Tobis stovėjo ir žiūrėjo, kaip Mili su vestuvine suknele eina prie jo, kaip šypsosi jam, ir keikė save, savo geismą, net tą dieną, kai gimė.

Žmogus, sėdintis priekinėje sėdynėje, tyliai prunkštelėjo ir patenkintas pasakė:

– Taip, reikia pripažinti, bose. Tas nelaimingas išsigimėlis net suvokti nesuspėjo, kuo jam užvažiavo.

Karuzas linksmai sukrizeno. Viskas labai gerai baigėsi. Nuo tos akimirkos, kai jo žmona, dievaži, tikra ragana, sužinojo apie jo ryšius su Mili, Karuzas suprato, kad jam reiks rasti būdą atsikratyti kabareto blondinėle.

– Primink man, kad retkarčiais pasidomėčiau, ar gerai jis su Mili elgiasi, – tyliai paprašė Karuzas.

Tobis su Mili apsigyveno mažame namelyje Benedikt Kanjone. Iš pradžių jis ištisas dienas kūrė planus, kaip jam nusimesti sutuoktuvių jungą. Mili gyvenimą jis padarys tokį nepakeliamą, kad ji pati maldaus skyrybų. Arba pakiš jai kitą vaikiną, o paskui pareikalaus skyrybų. Arba tiesiog paliks ją. Ir tegu tik Karuzas pamėgina jam ką pada-

ryti. Bet šitos minties atsisakė pasikalbėjęs su savo režisieriumi Diku Lendriu.

Praėjus kelioms savaitėms po vestuvių, jiedu valgė priešpiečius "Bet Eire" ir Lendris paklausė:

– Tu tikrai gerai pažįsti Elą Karuzą?

Tobis sukluso:

– O ką?

– Su juo niekada neprasidėk, Tobi. Tai žmogžudys. Aš tau papasakosiu, ką labai gerai žinau. Jaunesnis Karuzo brolis vedė tik ką iš vienuolyno išleistą devyniolikmetę. Po metų savo žmoną jis užtiko lovoje su kažkokiu vaikinu ir apie tai pasakė Elui.

Tobis klausėsi akių atplėšti nuo Lendrio negalėdamas.

– Ir kas iš to? – tarstelėjo.

– Karuzo banditai paėmė kirvelį mėsai kapoti ir nukirto jam... žinai ką?.. O paskui tą, kurį nukirto, apipylė benzinu ir uždegė. Vaikinas visa tai matė. Kai sudegė... išėjo, o vaikinas liko plūsti krauju...

Tobis prisiminė, kaip Karuzas pasakė: "atsekite jam kelnes", kaip šiurkščios rankos grabinėjo aplink užtrauktuką... Jį išpylė šaltas prakaitas ir apėmė nerimas. Tobis pašiurpo supratęs, kad pasirinkimo – nėra.

Kai Žozefinai sukako dešimt metų, ji surado duris į kitą pasaulį. Tame pasaulyje ji galėjo pasislėpti nuo motinos bausmių ir nuolatinių gąsdinimų Pragaro Liepsna ir Amžinuoju Prakeikimu. Tas kitas pasaulis buvo stebuklų ir grožio pasaulis. Ji valandų valandas prasėdėdavo jame – tamsiose kino teatro salėse – ir žiūrėdavo į stebuklingus žmones ekrane. Visi jie gyveno puikiuose namuose, dėvėjo gražius drabužius ir visi buvo labai laimingi. Žozefina galvojo: "Kada nors aš išvažiuosiu į Holivudą ir gyvensiu kaip jie". Ji tikėjosi, kad motina supras, kodėl ji taip pasielgė.

O motina vis bambėjo: "kinas – šėtono išmonė", todėl į kino teatrą Žozefinai reikėdavo eiti patyliukais už tuos pinigus, kuriuos ji užsidirbdavo prižiūrėdama vaikus. Šiandien filmas buvo apie meilę. Kai jis prasidėjo, mer-

gaitė net į priekį pasilenkė iš susijaudinimo ir laukė. Pirmiausia parodė titrus. Žozefina perskaitė: "Semo Vinterso filmas"...

DVYLIKTAS SKYRIUS

Kartais Semui Vintersui atrodydavo, kad jis vadovauja ne kino studijai, o beprotnamiui, ir kad visi ligoniai yra susitarę jį nugalabyti. Kaip tik tokia diena pasitaikė ir šiandien, nemalonumų – iki ausų. Prieš pat vidurnaktį studijoje kilo dar vienas gaisras – jau ketvirtas. Serialo "Mano tarnas Penktadienis" sponsorius, įžeistas šio filmo pagrindinio veikėjo, pareikalavo, kad filmo toliau neberodytų. Jaunas gabus režisierius Bertas Fairstaunas sustabdė įpusėtą filmuoti penkis milijonus kainavusį filmą, o Tesi Brand viešai atsisakė vaidmens juostoje, kurią turėjo pradėti filmuoti po keleto dienų.

Semo kabinete trypinėjo gaisrininkų brigados vadas ir studijos inspektorius.

– Ar daug nuostolių pridarė vakarykštis gaisras? – klausė Semas.

– Iš dekoracijų liko pelenai, pone Vintersai. Penkioliktąjį paviljoną reiks naują pastatyti. Šešioliktąjį galima bus atstatyti, bet prireiks trijų mėnesių, – pareiškė inspektorius.

– Mes neturime trijų mėnesių, – atkepė Semas. – Skambinkite į "Golduiną", tarkitės dėl patalpų nuomos. Dirbkite šeštadienį ir sekmadienį, pradėkite gaminti naujas dekoracijas. Priverskite pakrutėti visus.

Jis atsisuko į gaisrininkų vadą Reilį, kuris Semui atrodė panašus į aktorių Džordžą Benkroftą.

– Kažkas ant jūsų dantį griežia, pone Vintersai, tuo aš neabejoju, – prašneko Reilis. – Visi gaisrai tyčiniai. Jūs tikrinote niurnas?

Niurnomis vadindavo nepatenkintuosius darbininkus, neseniai atleistus iš darbo arba turinčius darbdaviui pre-

tenzijų.

– Du kartus pervertėme visų dosjė, – atsakė Semas. – Ir nieko neaptikome.

– Žmogus, mėtantis šitas bombeles, puikiai moka savo amatą. Tam naudoja laikrodžio mechanizmą ir sujungia jį su degiuoju sprogmeniu. Tai gali būti elektrikas arba mechanikas.

– Ačiū, – tarstelėjo Semas. – Perduosiu.

– Skambina Rodžeris Tepas iš Taičio.

– Sujunkite, – paliepė Vintersas.

Tepas – tai serialo "Mano tarnas Penktadienis" prodiuseris. Šitas filmas buvo statomas Taityje, o pagrindinį vaidmenį jame vaidino Tonis Flečeris.

– Kas nutiko? – paklausė Semas.

– Tu niekaip nepatikėsi, Semai. Čia dar tebevieši Filipas Heleris su šeima, serialą finansuojančios bendrovės valdybos pirmininkas. Vakar jie užėjo į aikštelę kaip tik tuo momentu, kai buvo filmuojamas Tonis Flečeris. Taigi jis tik atsisuko į juos ir kad tėškė...

– O ką jis pasakė?

– Iš **jo salos** nešdintis įsakė!

– Teisusis Dieve!

– Va va! Jis ir mano toks esąs. Heleris kaip tigras niršta, serialą nori sustabdyti.

– Važiuok pas jį ir atsiprašyk. Dabar pat. Sakyk, kad Toniui Flečeriui nervinis priepuolis buvo. Poniai Heler nusiųsk gėlių, nusivesk tą šeimynėlę kur papietauti. O su Flečeriu aš pats šnektelsiu.

Žadėtas pokalbis vyko pusę valandos. Jis prasidėjo tokiais Semo žodžiais: "Klausyk, tu, gyvuly neraliuotas, skrabale tu apsigimęs...", o baigėsi taip: "Aš tikrai tave myliu, beibi. Kai tik ištrūksiu, atskrisiu aplankyti tavęs. Dėl šventos ramybės, Toni, žiūrėk, nepermiegok netyčia su ponia Heler!"

Kita nelaimė buvo Bertas Fairstaunas, jauniausias reži-

sūros genijus, siaubiantis "Pan Pasifik" trisdešimtmetis gudrutis, pradėjęs televizijos šou pastatymais, į kuriuos atėjus Čikagos studijoje buvo galima išlošti prizą, ir nuėjęs iki filmų Holivude. Trys pirmieji Fairstauno filmai įvertinti buvo kukliai, o ketvirtas banko sąskaitą užvertė doleriais. Po tokio pinigų fontano jį pradėjo gainiotis. Semas atsimena pirmąjį jų susitikimą. Fairstaunas atrodė kaip penkiolikmetis bernužėlis, kuriam dar ir barzda neželia: blyškus, drovus, tamsiais akiniais raginiais rėmais, už jų – mažutės trumparegės akutės. Semui buvo jo gaila. Holivude Fairstaunas nepažinojo nieko. Vintersas dėl jo padėjo daug pastangų – kviesdavo į savo namus pietų ir labai stengėsi, kad ir kiti kviestų ir į vakarėlius, ir į piknikus. Fairstauno filmas "Visada yra rytojus" yra filmuojamas jau šimtas dešimt dienų, o sąmata neseniai padidinta daugiau kaip milijonu dolerių. Ir staiga Bertas Fairstaunas sustabdo jo gamybą, vadinasi, ne tik žvaigždės, ir šimtas penkiasdešimt statistų veltui padus plėšė.

Kai jie pirmą sykį kalbėjosi apie tą filmą, Fairstaunas elgėsi gana pagarbiai. Sakė Semui, kad pasirengęs ir pasimokyti, kiekvieną žodį gaudė, su viskuo sutiko. Jeigu jam paskirsią šitą filmą, kalbėjo Fairstaunas, jis, be abejo, labai daug vilčių dedąs į pono Vinterso patirtį, žinias...

Taip buvo iki pasirašant kontraktą. O kai pasirašė, Fairstaunas pradėjo elgtis taip, kad šalia jo Adolfas Hitleris būtų atrodęs kaip Albertas Šveiceris. Mažas nesubrendęs berniukas per vieną naktį virto tikru gangsteriu. Su niekuo nebendravo. Visiškai ignoravo Semo nuomonę dėl vaidmenų atlikėjų, pareikalavo pakeisti puikų scenarijų, kurį Semas jau buvo patvirtinęs, pakeitė daugumą taip pat galutinai aptartų filmavimo vietų. Semas jau norėjo nušalinti Fairstauną nuo darbo, bet Niujorko tarnyba patarė jam pakentėti. Bendrovės prezidentą Rudolfą Hergershorną užhipnotizavo paskutinio Fairstauno filmo atneštas milžiniškas pelnas. Todėl Semas sėdėjo ir tylėjo. Jam atrodė, kad vaikino didybė auga kasdien. Per gamybinius pasitarimus Fairstaunas paprastai išsėdėdavo ramus, kol savo

nuomones pasakydavo visi prityrę skyrių vedėjai, o jau tada pradėdavo su žemėmis maišyti visus ir viską. Semas griežė dantimis, bet kentėjo. Netrukus Fairstaunas gavo ir pravardę – "Imperatorius", bet ne mažiau populiari tarp kolegų buvo ir kita jo pravardė – Varpgaliukas iš Čikagos. Kažkas buvo pasakęs apie jį taip: "Tai hermafroditas. Negali garantuoti, kad pasismaginęs pats vienas nepagimdys pasauliui dvigalvio monstro".

Ir štai dabar, pačiame filmavimo įkarštyje, jis sustabdė darbą.

Vintersas nuėjo pas Devliną Kelį, meninio skyriaus viršininką.

– Išdėstyk man trumpai esmę, – pareikalavo Semas.

– Dėstau. Varpgaliukas pareikalavo...

– Tik be šitų pravardžių. Jo vardas – ponas Fairstaunas.

– Atsiprašau. Ponas Fairstaunas prašė mane padaryti jam pilies dekoraciją. Eskizus padarė pats. Tu juos priėmei.

– Jie buvo geri. O toliau?

– O toliau štai kas. Mes jam ir padarėme dekoraciją, padarėme lygiai tokią, kokios Varpga... kokios jis norėjo, o vakar užėjęs pasižiūrėti jis nusprendė, kad jų jam visai neprireiks. Pusė milijono dolerių šuniui ant...

– Aš su juo pasikalbėsiu, – pažadėjo Semas.

Bertas Fairstaunas už Dvyliktosios aikštelės žaidė beisbolą su vaikinais iš filmavimo grupės. Šitą aikštelę jie įsirengė savavališkai, užsibrėžė linijas, pasikabino krepšius...

Semas stabtelėjo ir valandėlę žiūrėjo, kaip jie žaidžia. Šitas žaidimas studijai kainuoja du tūkstančius dolerių per valandą.

– Bertai!

Atsisukęs Fairstaunas išvydo Semą ir pamojavo jam. Ir tą pačią akimirką pagavo kamuolį, padaužė jį, padarė apgaulingą judesį, sėkmingai pataikė į krepšį ir tik po to priėjo prie Semo.

– Kaip reikalai? – paklausė jis lyg niekur nieko.

Žiūrėdamas į vaikišką besišypsantį veidelį, Semas pagalvojo, kad Bertas Fairstaunas serga protlige. Talentingas, gal net genialus, bet tikrai trenktas. O jo rankose – bendrovės pinigai, penki milijonai dolerių.

– Girdėjau, iškilo nesusipratimų dėl kažkokios dekoracijos, – iš tolo pradėjo Vintersas. – Sutvarkykim reikalą.

Bertas Fairstaunas tingiai vyptelėjo:

– Nėra ko nė tvarkyti, Semai. Šita dekoracija nedirbs.

Semas neištvėrė.

– Kokias tu čia nesąmones sapalioji? Mes davėme tau tiksliai tai, ką tu buvai užsakęs. Tu pats darei eskizus. Štai ir aiškink man, kas tau dabar netinka?!

Fairstaunas spoksojo į Semą ir tik mirkčiojo.

– Na, čia ne tai svarbu, tinka ar netinka. Aš persigalvojau. Pilies man nereikia. Ne ta atmosfera. Supranti, ką noriu pasakyti? Tai Elen ir Maiko išsiskyrimo scena. Norėčiau, kad Elen ateitų pas Maiką į laivą prieš jam išplaukiant.

Semas suglumo.

– Mes neturime laivo dekoracijos, Bertai.

Bertas Fairstaunas pasiraivė, skėstelėjo rankomis, vėl nusiviepė ir pasakė:

– Tai padarykite man ją, Semai.

– Na taip, mane jis irgi siutina, – kalbėjo Vintersui Rudolfas Hersterhornas tarpmiestiniu telefonu, – bet jo negalima keisti, Semai. Mes per giliai įklimpę. Mūsų filme nėra žvaigždžių. Mūsų žvaigždė – Bertas Fairstaunas.

– O jūs žinote, kiek dėl jo padidinta sąmata?

– Žinau. Bet kaip kad Golduinas sakė: "Niekada daugiau neprasidėsiu su šituo kalės vaiku, kol jo man vėl neprireiks!" Jo mums reikia filmui užbaigti.

– Jūs klystate, – nesutiko Vintersas. – Negalima jam leisti jo užbaigti.

– Sakykite, Semai, jums patinka tai, ką jis jau padarė?

Vintersas turėjo prisipažinti:

– Tai nuostabu!

– Tuomet pradėkite jam tą laivą statyti.

Po dešimties dienų dekoracija buvo gatava, ir Bertas Fairstaunas vėl pradėjo filmuoti. Filmas "Visada yra rytojus" atnešė didžiausią tais metais pelną.

Kitas didelis Semo rūpestis buvo Tesi Brand – populiariausia estrados dainininkė. Kai Semui Vintersui pasisekė pasirašyti su ja kontraktą trims kino juostoms, apstulbo visi. Kol kitos studijos vedė derybas su jos agentais, Semas nuskrido į Niujorką į jos koncertą, o po šou nusivedė ją pavakarieniauti. Šita vakarienė tęsėsi iki kitos dienos septintos valandos ryto.

Tesi buvo pati negražiausia iš Semo kada nors matytų moterų ir gal pati talentingiausia. Galų gale talentas ir nugali. Ji buvo Bruklino siuvėjos duktė, niekada gyvenime neturėjusi dainavimo mokytojo. Bet kai šita mergina užlipdavo ant scenos ir kai suskambėdavo jos balsas, nuo kurio suvirpėdavo lubos, publika ėjo iš proto. Tesi vienaname neturėjusiame pasisekimo Brodvėjaus miuzikle kartą gavo dublerės darbą. Miuziklą rodė tik šešias savaites. Paskutinio spektaklio dieną pagrindinio vaidmens atlikėja padarė didelę klaidą, apsimetė sergančia ir į spektaklį neatėjo. Tą vakarą debiutavo Tesi Brand ir negausiai publikai per dainą išliejo savo skaudamą širdį. Į šitą spektaklį atsitiktinai buvo pakliuvęs Brodvėjaus prodiuseris Polas Varikas. Savo statomame miuzikle Tesi jis paskyrė pagrindinį vaidmenį. Šią vidutinišką daiktelį ji pavertė triukšminga sėkme. Kritikams pritrūko aukščiausio laipsnio būdvardžių aprašyti Tesi negražumui ir jos balso puikumui. Tada ji įdainavo ir pirmąją savo plokštelę, kuri iškart nurungė kitas. Paskui išleido savo albumą, ir jau pirmą mėnesį žmonės išgraibstė jo du milijonus egzempliorių. Ji buvo antras karalius Midas: kur tik prisiliesdavo, ten prikrisdavo krūvos aukso. Brodvėjaus prodiuseriai ir studijos lobo iš Tesi Brand. Nepraleido progos ir Holivudas. Teisybė, holivudiečių įkarštis prigesdavo pasižiūrėjus į Tesi vei-

dą, bet sąskaitos skaičiai iškart padarydavo jį patrauklų.

Pasikalbėjęs su Tesi penketą minučių, Semas jau žinojo, kaip reikia su ja elgtis.

Patį pirmą pažinties vakarą jinai prisipažino Semui štai ką:

– Labiausiai mane baugina mintis, kaip atrodys mano veidas per visą didelį ekraną. Aš juk pakankamai negraži ir natūralaus dydžio, ar ne? Visose studijose man sako, kad pagražins mane, bet tai didžiausia nesąmonė.

– Didžiausia nesąmonė jį pagražinti, – užginčijo ir Semas.

Tesi nustebo.

– Neleisk niekam nė pamėginti pakeisti tave. Jie tave pražudys, Tesi.

– Taip?

– Kai Em Dži Em pasirašė kontraktą su Deniu Tomasu, Lui Mejeris užsimanė pataisyti jam nosį. Bet Denis nesutiko, tiesiog išėjo iš studijos. Jis žinojo, kad jo vertė yra jis pats, jo asmenybė. Taigi ir tavo vertė – Tesi Brand, o ne kokia dirbtinė nepažįstamoji.

– Tu pirmas kalbi su manimi atvirai, – atsakė Tesi. – Tu tikras vyras! Vedęs?

– Ne, – atsakė Semas.

– Paskui sijonus lakstai?

Jis nusijuokė:

– Tik ne paskui dainininkių. Man lokys ant ausies užmynė.

– Tavo ausies ir nereiks, – šypsojosi Tesi. – Tu man patinki.

– Pakankamai patinku, kad sutiktum pastatyti su manimi keletą filmų?

– Taip.

– Ir puiku! Kontrakto sąlygas aptarsime su tavo agentu.

Tesi paglostė Semui ranką ir paklausė:

– O tu tikrai žinai, kad nelakstai paskui sijonus?

Pirmieji du filmai su Tesi Brand atnešė sensacingą pelną. Pirmas jos vaidmuo pateko į konkursą, o už antrą Tesi gavo auksinį "Oskarą". Viso pasaulio žiūrovai išsirikiavo prie teatrų, kad galėtų pamatyti ją ir išgirstų jos balsą. Ji buvo žavinga, mokėjo dainuoti ir mokėjo vaidinti. Jos negražumas buvo jos pranašumas, nes žiūrovai lygino ją su saimi. Tesi Brand dievino visi, kurie buvo nepatrauklūs, nemylimi, negeidžiami.

Ji ištekėjo už savo partnerio pirmoje savo kino juostoje. Kai filmavimas buvo baigtas, išsiskyrė su juo ir ištekėjo už pagrindinio vaidmens atlikėjo antrame filme. Semą pasiekė kalbos, kad ir šita santuoka – jau sudainuota dainelė, bet juk Holivudas buvo tikras paskalų šaltinis. Semas nekreipė dėmesio į šnekas, manė, kad tai jo visai neliečia.

Bet, pasirodo, klydo.

Kartą Semui Vintersui paskambino Tesi agentas Baris Germanas ir pasisveikinęs iškart pradėjo kalbėti mįslingom užuominom.

– Bari, aiškiai sakyk, kur šuo pakastas?

– Naujame Tesi filme. Ji nepatenkinta.

Vintersas pajuto, kad susinervino.

– Minutėlę! Juk Tesi sutiko ir su prodiuseriu, ir su režisieriumi, ir su scenarijum. Dekoracijos gatavos, mes pasiruošę filmuoti. Ji juk negali dabar apsisukti ir išeiti. Aš...

– Ji ir nenori išeiti.

Semas apstulbo.

– Tai kokio velnio ji nori?

– Jai reikia kito prodiuserio?

– Ko?! – suriaumojo į ragelį Semas.

– Ralfas Dastenas jos nesupranta.

– Dastenas yra geriausias šou prodiuseris. Jai pasisekė, kad jis dirbs su ja.

– Aš visiškai sutinku su tavim, Semai. Bet... Tarp jų – psichologinė nedermė. Kol jis neišeis, Tesi nesifilmuos.

– Ji sudarė sutartį, Bari!

– Žinau, branguti. Tesi rimtai nusiteikusi ją vykdyti, jeigu tai bus įmanoma fiziškai. Kai susijaudina, ją pradeda

tampyti, o tada jau visai negalvoj vaidmuo...

– Aš tau paskambinsiu, – įsiutęs sumurmėjo Vintersas ir padėjo ragelį.

"Tai velnio merga! Nėra jokios priežasties nušalinti Dasteną. Matyt, atsisakė permiegoti ar ką nors kita ne mažiau juokinga daryti". Semas pasišaukė Liusil:

– Tegu užeina Ralfas Dastenas.

Ralfas Dastenas buvo malonus penkiasdešimties metų vyras. Pradėjo jis scenarijais, o paskui tapo prodiuseriu. Jo filmai išsiskyrė geru skoniu ir ypatingu žavesiu.

– Ralfai, – prašneko Semas, – nežinau, nuo ko ir pradėti...

Dastenas iškėlė ranką:

– Viską žinau, Semai. Aš jau ir ėjau tau pasakyti, kad išeinu.

– Kas ten per velniava pas jus? – susijaudino Semas.

Dastenas gūžtelėjo pečiais.

– Mūsų primadonai kai kur panižo. Ji nori, kad kažkas kitas kasytų tą vietą.

– Tu nori pasakyti, kad ji surado, kuo tave pakeisti?

– Viešpatie, gal tu iš Marso nukritai? Gal aukštuomenės kronikos neskaitai?

– Kiek galiu, skaitau. Kas jis?

– Tai ne jis, tai – ji.

Semas susmuko ant kėdės:

– Ką?!

– Tai dailininkė, kurianti jos filmavimo kostiumus. Barbara Karter.

– Tu tikras tuo?

– O tu vienintelis vakarų pusrutulyje to nežinantis.

Semas tik galvą kraipė.

– Aš Tesi normalia laikiau...

– Gyvenimas, Semai, kafeterija. O Tesi – nepasotinama mergina.

– Na ne! Aš nesiruošiu kažkokios bobos, kostiumų dailininkės, skirti filmo, kainuojančio keturis milijonus, vadove.

Dastenas krenkštelėjo.

– Tu ką tik pasakei tai, ko nevertėjo sakyti.

– Kaip suprasti?

– Ogi taip: Tesi nuomone, moterims didžiajame versle neduotas sėkmės šansas. Tavo mažoji primadona virto tikra feministe.

– Aš nedarysiu šito.

– Kaip nori. Bet aš tau duosiu nemokamą patarimą: kitos išeities tu neturi, jeigu nori pastatyti šitą filmą.

Semas surinko Bario Germano numerį.

– Perduok Tesi, kad Ralfas Dastenas pats atsisakė dirbti prie šito filmo.

– Jai bus malonu tai išgirsti.

Semas sukando dantis ir prakošė:

– Ji jau numatė, kas galėtų filmą užbaigti?

– Tiesą sakant, numatė, – nė nemirktelėjęs atsakė Germanas. – Ji rado gana gabią personą, kuri, kaip Tesi sako, pasiruošusi priimti tokį iššūkį. Kai vadovauja toks puikus profesionalas kaip tu, Semai...

– Apsieikime be pagyrų, – nukirto Semas. – Tai gautinė sąlyga?

– Ko gero, taip, Semai. Atleisk.

Barbara Karter iš pažiūros buvo miela, grakšti ir, kaip atrodė Semui, visiškai moteriška. Jis žiūrėjo, kaip ji sėdosi jo kabinete ant odinio fotelio, kaip žaismingai sukryžiavo ilgas, dailias kojas. Kai prašneko, Semas jos balse nuklausė lyg ir kažkokį gargesį, bet tai galėjo būti vien dėl to, kad jis ieškojo kokio būdingo bruožo. Ji nužvelgė Semą švelniu pilkų akių žvilgsniu ir pasakė:

– Man atrodo, situacija mano yra baisi. Aš visai neketinau atimti iš ko nors darbo. Ir visgi, – ji bejėgiškai kilstelėjo ranką, – panelė Brand sako daugiau nebesifilmuosianti, jeigu prodiuserė jos būsiu ne aš. Kaip, jūsų manymu, aš turėčiau pasielgti?

Semui taip ir panižo liežuvį pasakyti, kaip. Bet jis nugalėjo akimirką užplūdusį silpnumą ir užuot pasakęs tai

paklausė:

– Ar jūs turite nors kokią šou verslo darbo patirtį?.. Išskyrus kostiumų modeliavimą?

– Aš bilietus pardavinėdavau ir daugybę filmų mačiau. "Žavu!"

– O kas paskatino panelę Brand manyti, kad jūs sugebėsite pastatyti filmą?

Atrodė, Semas palietė slaptą spyruoklę. Barbara Karter iškart pagyvėjo.

– Mudvi su Tesi daug kalbame apie šitą filmą (jau nebe "panelė Brand"! – pastebėjo Semas). Mano galva, šitas scenarijus turi daug trūkumų. Kai aš juos išvardijau Tesi, ji irgi pritarė.

– Manote apie scenarijus žinanti daugiau negu prityręs jų autorius, profesionalas, Akademijos premijos laureatas, parašęs tuziną jų tokių, kurie turėjo pavydėtiną pasisekimą Brodvėjuje?

– Oi, ne! Ką jūs, pone Vintersai! Aš tik manau, kad geriau pažįstu moteris, – pilkos akys sužiuro griežčiau, o balsas pasidarė piktesnis. – Ar jums neatrodo juokinga, kad moterų vaidmenis kuria vyrai? Juk tik mes pačios žinom, ką jaučiam iš tikrųjų. Logiška, ar ne?

Semui šitas žaidimas nusibodo. Jis žinojo, kad teks priimti ją į darbą ir nekentė savęs už tai. Tačiau jis vadovauja studijai ir užtikrinti filmų išleidimą yra jo pareiga. Jeigu Tesi Brand užsigeis, kad filmą statytų jos prijaukinta voverė, tai jis, Semas, užsakys jai riešutų. Filmas su Tesi Brand rankos mostelėjimu gali atnešti nuo dvidešimt iki trisdešimt milijonų dolerių pelną. Be to, Barbara Karter jau nebegalės filmo sugadinti labai. Per vėlu! Jau nedaug laiko iki filmavimo pradžios, kad galima būtų iš esmės jį perdaryti.

– Jūs mane įtikinote, – su pašaipa pratarė Semas. – Šita vieta jūsų. Sveikinu!

Kitą rytą "Holivudo žinios" ir "Varjetė" pirmuosiuose puslapiuose rašė, kad naują filmą, kuriame vaidina Tesi Brand, stato Barbara Karter. Semas jau grūdo laikraščius į

šiukšlių dėžę, bet siaurutės skilties apačioj pamatė neryškią žinutę: "Viešbutyje "Tahau" – Tobis Templas".

Tobis Templas! Semas prisiminė jaunutį energingą komiką karine uniforma ir nusišypsojo. Ir nusprendė būtinai pamatyti jo programą, jei kada šitas vaikinas pasirodytų jų mieste.

Įdomu, kodėl Tobis Templas taip ir neieškojo jo?..

TRYLIKTAS SKYRIUS

Kad ir kaip keista, garsėti Tobiui padėjo kaip tik Mili. Kai jiedu susituokė, Tobis tebuvo vilčių turintis pradedantis komikas. Po vedybų atsirado naujas teigiamas šia prasme veiksnys – neapykanta. Tobį jėga privertė vesti merginą, kurios jis nekentė. Jis taip širdo, kad būtų galėjęs ją plikom rankom pasmaugti.

Mili buvo nuostabi, atsidavusi žmona, nors Tobis ir nematė to. Jinai jį dievino ir darė viską, kad vyras būtų patenkintas. Bet kuo labiau ji stengėsi įtikti jam, tuo labiau jos nekentė jis. Jis visada su ja buvo mandagus ir šaltas, labai stengėsi nepadaryti ir nepasakyti to, kas galėjo Mili sujaudinti ir paskatinti skambinti Elui Karuzui.

Kol gyvas Tobis neužmirš to smūgio laužtuvėliu ir baisaus rankos skausmo. Neužmirš ir Elo Karuzo fizionomijos, kai tas pasakė: **"Jeigu tu nors kada nuskriausi Mili..."**

Kadangi jis negalėjo išlieti savo neapykantos ant žmonos, visą įniršį nukreipė į žiūrovus. Kiekvienas, kuris tik taukšteldavo šaukšteliu į lėkštelę arba atsistodavo eiti į tualetą, ar, gink Dieve, išdrįsdavo ištarti žodį, kai Tobis būdavo scenoje, iškart tapdavo nuožmios tirados objektu. Tobis pasakydavo ją su tokia naivia apstulbusio žmogaus išraiška, kad žiūrovai likdavo sužavėti ir, kol artistas taršydavo nelaimingą auką, kvatodavo iki ašarų. Nekalto veido nuoširdumas ir kandus liežuvis buvo neatskiriami Templo vaidybos elementai. Jis galėjo kalbėti neįtikinamiausius dalykus, bet viskas baigdavosi gerai. Atsitiko keistas da-

lykas: užkliūti Tobiui už liežuvio ir pereiti jo pirtį tapo geru ženklu. Jo aukoms ir į galvą neateidavo, kad jis sako tai, ką galvoja. Iki šiol jis buvo teikiantis viltį jaunas komikas (kiek jų buvo tokių!), o dabar apie jį pradėjo kalbėti visas estrados verslo pasaulis.

Sugrįžęs iš Europos, Kliftonas Laurensas nustebęs sužinojo, kad Tobis vedė kabareto merginą. Tai buvo jam labai netikėta, bet kai apie tai prašneko su Tobiu, šis tik nudūrė akis ir atsakė:

– Ką čia pasakoti, Klifai? Sutikau, va, Mili, įsimylėjau, ir viskas...

Bet žodžiai nuskambėjo nenuoširdžiai. Buvo ir dar vienas atvejis, kuris uždavė impresarijui širdį. Sykį savo kabinete jis pasakė Tobiui:

– Tu tapai tikrai populiarus. Aš sudariau tau keturių mėnesių sutartį su "Audronaša". Du tūkstančiai už savaitę.

– O kaip tas turnė?

– Jį galima užmiršti. Las Vegas moka dešimteriopai daugiau. Ir čia pamatys tave...

– Atsisakyk Vego. Suorganizuok man turnė.

Kliftonas nustebo.

– Bet Las Vegas...

– Padaryk man turnė!

Tobio balsas buvo toks, kokio Kliftonas Laurensas dar nebuvo girdėjęs. Tai nebuvo išdidumas ar kaprizas, tai buvo kur kas daugiau – giliai tūnantis tramdomas pyktis.

Ypač nesmagu buvo dėl to, kad šį jausmą skleidė tokio nuoširdaus vaikiško veido žmogus.

Nuo to laiko Tobis pradėjo keliauti. Kelionės buvo vienintelė proga ištrūkti iš kalėjimo. Jis vaidindavo naktiniuose klubuose, teatruose, pramogų salėse, o kai ši sutartis pasibaigė, jis privertė Kliftoną Laurensą organizuoti jo pasirodymus koledžuose. Tiko viskas – kad tik toliau nuo Mili.

Jis įgijo neribotą laisvę smagintis su geidžiančiomis jo patraukliomis moterimis. Ir kiekviename mieste – tas pats. Jos laukė Tobio prieš pasirodymus ir po jų šalia jo persi-

rengimo kambario ir jame, tykojo viešbučių, kur jis gyveno, fojė.

Neprasidėjo Tobis nė su viena iš jų. Jis vis galvojo apie tą vaikiną, kuriam nukirto ir sudegino brangiausią kūno dalį. Taip pat prisiminė ir Elo Karuzo žodžius: **"Tokio daikčiuko galima pavydėti... Aš nieko tau nedarysiu – tu – mano bičiulis, – kol gerai elgsiesi su Mili..."** Ir Tobis atstumdavo visas iš eilės.

– Aš esu įsimylėjęs savo žmoną, – droviai kalbėdavo jis. Ir visi juo tikėjo, dievino jį, net pradėjo kalbėti (to jis ir troško): Tobis Templas nuotykių neieško, jis labai prisirišęs prie šeimos.

Bet jaunutės gražuolės ir toliau jį gainiojosi. Ir kuo labiau jis atsisakinėjo, tuo labiau buvo geidžiamas. Tobis taip troško moters, kad jam pradėjo be perstojo skaudėti paslėpsnius, dėl ko kartais net dirbti sunku pasidarydavo. Jis vėl pradėjo masturbuotis. Kiekvieną kartą, kai taip atsitikdavo, jis prisimindavo visas gražias merginas, kurios tik ir laukė progos atsirasti jo patale, o tada pratrūkdavo keiktis ir visaip koneveikti savo likimą. Dėl tokio susilaikymo Tobis visą laiką galvojo apie seksą. Kai po gastrolių grįždavo namo, Mili jo laukė pasiruošusi mylėti. Bet tereikėjo jam vos dirstelėti į ją, visas jo geismas iškart supliukšdavo. Ji buvo jo priešė. Tobis jos nekentė dėl to, ką ji jam padarė. Ir prisiversdavo permiegoti su ja tik pildydamas Elo Karuzo reikalavimą. Kiekvieną kartą paimdamas Mili, Tobis būdavo toks nesuvaldomai šiurkštus, kad ji šūkčiodavo iš skausmo, o jis apsimesdavo šituos garsus laikąs aimana iš malonumo ir veržđavosi į ją vis didesne jėga, kol patirdavo orgazmą. Bet orgazmas ateidavo kaip pykčio priepuolis ir jo nuodinga sėkla neišsiliedavo į jos įsčias. Meilės viršūnės Tobis nepasiekdavo, nugrimzdavo į neapykantos dugną.

Tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimtųjų birželį Šiaurės Korėja perkirto trisdešimt aštuntąją paralelę ir užpuolė Pietų Korėją, o prezidentas Trumenas nusiuntė ten

Jungtinių Valstijų armiją.

Gruodžio pradžioje "Varjetė" pranešė, kad Bobas Haupas ruošiasi Kalėdinei turnė, Seule linksmins karius. Perskaitęs šitą pranešimą, po trisdešimties sekundžių Tobis jau kalbėjosi su Kliftonu Laurensu telefonu.

– Klifai, tu turi man padėti išvykti į šitą kelionę.

– O ko? Tau jau beveik trisdešimt. Patikėk, drauguži, į šitokią kelionę leistis – ne medų laižyti. Aš...

– Man nusispjauti, medų ar nemedų! – subliuvo į ragelį Tobis. – Kareiviai ten savo gyvybe rizikuoja. Aš galiu tik menkiausią dalyką padaryti – pajuokinti juos truputėlį.

Kad šitokį bruožą Tobis turėtų, Kliftonas dar nebuvo patyręs. Jis susijaudino ir nudžiugo.

– Gerai. Jeigu tu taip nusiteikęs, pažiūrėsiu, ką galima padaryti, – pažadėjo jis.

Po valandos Tobiui paskambino jis.

– Aš kalbėjau su Bobu. Jis labai nudžiugo, bet jeigu tu staiga persigalvotum...

– Niekada gyvenime, – atšovė Tobis ir padėjo ragelį.

Kliftonas Laurensas dar ilgai galvojo apie Tobį. Jis labai didžiavosi juo. Tobis nuostabus žmogus, jam, Kliftonui Laurensui, labai malonu būti jo impresarijumi, malonu padėti daryti jam karjerą.

Templas pasirodė Teguje, Pusane, Čondžuje. Kareivių juokas jam buvo paguoda. Paskui išvažiavo į Guamą. Ir visur jis visiems patiko. O iš ten patraukė į Tokiją, kur linksmino karo ligoninėje sužeistuosius. Bet pagaliau atėjo laikas grįžti namo.

Kai Tobis grįžo po dešimties savaičių gastrolių, Mili jo laukė aerouoste. Pirmieji jos žodžiai buvo tokie: "Mielasis, aš turėsiu kūdikį!"

Jis apstulbęs spitrėjo į moterį, o ji tai suprato kaip džiaugsmo išraišką:

– Tai puiku, ar ne?! – džiaugėsi jinai. – Dabar kai tu išvažiuosi, man nebus su mažyliu liūdna. Tikiuosi, bus berniukas, tu galėsi pasiimti jį į beisbolą, galėsi...

Kokias kvailystes ji dar šnekėjo, Tobis negirdėjo. Mili žodžiai skambėjo kaip iš didžiausios tolybės. Širdies gilumoj Tobis vis dar tikėjosi, kad išeitį kada nors ras. Jie gyvena dveji metai, o jam atrodo, visą amžinybę. Ir dabar – štai dar. Mili jo niekada nepaleis.

Niekada.

Kūdikis turėjo gimti prieš Kalėdas. Tobis tarėsi su grupe važiuoti į Guamą, bet nežinojo, ar pritars tam Elas Karuzas, juk tuo laiku Mili turės gimdyti. Tobis paskambino į Las Vegą.

Ragelyje iškart suskambo linksmas guvus Karuzo balsas:

– Sveikas, sūneli. Malonu tave girdėti!

– Ir man malonu, Elai.

– Sužinojau, kad tėvu tapti ruošiesi. Matyt, labai jaudiniesi.

– Ne tas žodis, – Tobis nemelavo, o balsą irgi nutaisė rūpestingą. – Užtat ir skambinu, Elai. Kūdikis turi atsirasti apie Kalėdas ir...

Dabar reikia labai atsargiai parinkti žodžius.

– ...Aš nežinau, ką daryti. Norėčiau būti čia, šalia Mili, kai vaikas gims, bet mane prašo dar sykį nuvažiuoti į Korėją ir į Guamą, vėl koncertuoti kariams.

Stojo ilga tyla.

– Taip, situacija sudėtinga.

– Nenorėčiau vaikinų pavesti, bet ir Mili tokią valandą nenoriu palikti vienos.

– Taip.

Vėl ragelyje tyla. Ir staiga Karuzas tarė:

– Žinai, sūneli, ką aš manau? Visi mes – geri amerikiečiai, ar ne? O tie vaikinai kariauja už mus, taip?

Tobis pajuto, kaip atsipalaidavo kūnas.

– Taip, bet aš nenorėčiau...

– Mili ir vienai nieko neatsitiks, – nuramino jį Karuzas. – Gimdo moterys nuo neatmenamų laikų. Važiuok į Korėją.

Po šešių savaičių, Kalėdų išvakarėse, kai Tobis griaudėjant aplodismentams nulipo nuo karinio dalinio, dislokuoto Pusane, salėje įrengtos scenos, jam įteikė telegramą. Telegrama pranešė, kad Mili, pagimdžiusi negyvą berniuką, numirė.

Tobis buvo laisvas.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt antrųjų rugpjūčio keturioliktąją Žozefinai Činski sukako trylika metų. Tą dieną ją į svečius pakvietė Meri Lu Kenion. Ji irgi buvo tądien gimusi, – o Žozefinos motina uždraudė jai ten eiti. "Tai nedori žmonės, – murmėjo motina. – Sėstum geriau ir bibliją skaitytum."

Bet sėdėti namie Žozefina nenorėjo. Jos draugai nebuvo nedori žmonės. Jai buvo apmaudu, kad negali tuo įtikinti motinos. Kai tik motina paliko ją ramybėje, Žozefina pasiėmė penkis dolerius, uždirbtus prižiūrint vaikus, ir išvažiavo į miesto centrą pirkti sau balto gražaus maudymosi kostiumėlio. O paskui nuvažiavo pas Meri Lu. Žozefina jautė, kad diena bus nuostabi.

Meri Lu Kenion gyveno pačiame gražiausiame "naftožmogių" name. Šitas namas buvo pilnas senoviškų daiktų, brangių gobelenų ir gražiausių paveikslų. Aplink jį stovėjo kotedžai svečiams, arklidės, teniso kortas, blizgėjo orlaivių nusileidimo takas ir du plaukymo baseinai: vienas didžiulis – patiems Kenionams ir jų svečiams, o kitas – mažėlesnis, už namo – tarnams.

Meri Lu turėjo vyresnį brolį Deividą. Žozefina jį buvo mačiusi tik probėgomis. Jis jai atrodė gražiausias iš visų kada nors regėtų vaikinų: aukštas, plačiapetis, kaip futbolininkas, pašaipių pilkų akių. Tikras amerikietis saugas. Deividas gaudavo Rodso stipendiją. Meri Lu turėjo ir vyresnę seserį, jos vardas buvo Bet. Vyresnioji Meri Lu se-

suo mirė, kai Žozefina buvo dar visai maža.

Šventės metu Žozefina tik ir dairinėjosi neprarasdama vilties pamatyti Deividą, bet jo niekur nebuvo. Jiems buvo tekę ir anksčiau susitikti, Deividas net yra užkalbinęs ją kelis kartus, bet ji tik raudonavo ir žodžio negalėjo pralementi.

Šventė buvo smagi kaip reta. Buvo keturiolika berniukų ir mergaičių. Pirmiausia svečius pavaišino skaniais priešpiečiais – ant iešmo kepta veršiena, viščiukais, bulvių su ankštiniais pipirais salotomis ir limonadu. Limonadą jiems į terasą atnešė tarnai su livrėjomis ir kambarinės. Paskui sukaktuvininkės apžiūrėjo savo dovanas. Visi kiti sustoję ratu aptarinėjo jas.

Po šitos ceremonijos Meri Lu pasiūlė:

– Eime maudytis!

Visi puolė į persirengimo kabinas. Vilkdamasi naujuoju kostiumėliu, Žozefina galvojo, kad dar niekada nebuvo tokia laiminga. Diena buvo kaip reta džiugi ir praleido jinai ją būry draugų. Ir pati buvo viena iš draugų, dalijosi su jais juos supančiu grožiu. Ir nieko čia nėra nuodėmingo. Kaip ji troško sustabdyti laiką, pažaboti šitą dieną ir laikyti, neleisti jai pasibaigti!..

Žozefina išėjo į saulę. Žengdama prie baseino, pastebėjo, kad visi spokso į ją – mergaitės pavydžiai, o berniukai droviai, iš padilbų. Per paskutinius kelis mėnesius neregėtai pasikeitė Žozefinos kūnas. Atsirado kietos nemažos krūtys, dabar tempiančios maudymosi kostiumėlio audinį, suapvalėjo, beveik moteriškos pasidarė strėnos. Žozefina šmurkštelėjo į baseiną, kur jau pliuškenosi draugai.

– Pažaiskime "Marko Polo", – šūktelėjo kažkuris.

Žozefinai patiko šis žaidimas. Ji mėgdavo plūduriuoti užmerktom akim šiltame vandeny. Ji turi sušukti: "Marko!", o kiti atsiliepti: "Polo!" Ji lekia į garso pusę, o jie – į šalis. Ji stengiasi paliesti kurį nors, o tada paliestasis gaudo vietoj jos.

Žaidimas prasidėjo. Pirmoji gaudė Sisi Toping. Ji nusivijo berniuką, kur jai patiko. Tai buvo Bobas Džeksonas,

bet nepavijusi jo, palietė Žozefiną. Žozefina kietai užsimerkė ir klausėsi – ar neišsiduos kuris suteliuskavęs vandenį.

– Marko! – šūktelėjo ji.

Choras atsakė: "Polo!" Žozefina nėrė į artimiausio balso pusę, bet ten nieko nebebuvo. Pasisukinėjusi aplink, ji vėl šūktelėjo:

– Marko!

Ir vėl atsiliepė choras:

– Polo!

Vis dar užsimerkusi, ji graibstė orą. Žozefina nė kiek nesijaudino, kad kiti vaikai vikresni už ją, jai buvo svarbu žaisti, žaisti ir nesustoti ir kad šita diena niekada nesibaigtų...

Ji sustojo, reikėjo išgirsti vandens pleškenimą, kikenimą ar šnabždesį. Paskui pajudėjo – užsimerkusi, ištiestomis rankomis – ir palietė kopėtėles. O kad nesukeltų triukšmo pati, pasilypėjo ant pirmo laiptelio ir vėl šūktelėjo:

– Marko!

Šį kartą atsakymo nebuvo. Ji kiek palaukė ir vėl riktelėjo:

– Marko!

Tyla. Žozefinai pasirodė, kad ji palikta viena kažkokioj šiltoj, drėgnoj, tuščioj erdvėj. Jie susitarė pasijuokti iš jos, susitarė neatsiliepti. Žozefina nusišypsojo ir atsimerkė.

Baseino pakrašty stovėjo ji viena. Kažkas privertė ją pasižiūrėti žemyn. Jos baltas kostiumėlis apačioj buvo raudonas, o per šlaunį vinguriavo srovelė kraujo. Pakraupusi Žozefina žvilgtelėjo viršun.

– Aš...

Ir nutilo, nes neturėjo ką pasakyti. Paskui vėl greitai įlindo į vandenį, kad paslėptų savo gėdą.

– Mes baseine taip nedarome, – pasakė Meri Lu.

– O lenkai daro, – sukrizeno kažkuris.

– Ei, bėgam į dušą.

– Aha... Kažkaip nemalonu.

– Kas gi norės jame maudytis?

Žozefina vėl užsimerkė ir klausėsi, kaip jie tolsta, kaip

palieka ją vieną... Ji stovėjo bijodama praverti akis ir vieną prie kitos spaudė kojas, mėgino sulaikyti tą gėdingą kraujavimą. Mėnesinių jai iki šiol nebūdavo. Viskas įvyko labai netikėtai. Tuoj pat, po minutės, visi jie sugrįš ir pasakys, kad tik pajuokavo, kad jie tokie pat jos draugai kaip ir iki šiol, kad džiaugsmas niekada nesibaigs. Jie ateis ir pasakys, kad tai tik žaidimas. Gal jie jau sugrįžo ir toliau žaidžia. Neatmerkusi akių, ji vėl šūktelėjo:

– Marko!

Vidurdienio karšty apmirė aidas. Ji nežinojo, kiek laiko prastovėjo vandeny taip užsimerkusi.

"Mes baseine taip nedarom."

"O lenkai daro."

Jai nežmoniškai suskaudo galva. Pradėjo pykinti, skrandį surakino spazmai. Bet Žozefina žinojo, kad turi stovėti čia kietai užmerktom akim, kol jie sugrįš ir pasakys, kad tai buvo pokštas.

Ji išgirdo žingsnius ir šiugždesį virš galvos, ir staiga pajuto, kad viskas gerai. Jie sugrįžo. Žozefina atsimerkė ir žvilgtelėjo aukštyn.

Ant baseino krašto su frotiniu chalatu rankose stovėjo vyresnysis Meri Lu brolis Deividas.

– Aš atsiprašau už juos visus, – pasakė jis nenatūraliu balsu ir ištiesė jai chalatą. – Štai. Lipk ir apsirenk.

Bet Žozefina vėl užsimerkė ir iš vietos nepajudėjo, tarsi suakmenėjo. Ji norėjo kuo greičiau numirti.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Tai atsitiko vieną iš "gerųjų" Semo Vinterso dienų. Pirmieji filmo su Tesi Brand epizodai tikrai buvo puikūs. Iš dalies sėkmę galima buvo paaiškinti štai kaip: Tesi iš kailio nėrėsi norėdama pateisinti savo poelgį. Nesvarbu, kaip ten viskas iš tikrųjų buvo, bet Barbara Karter ėmė garsėti kaip žymiausia metų prodiuserė. Šitie metai kostiumų modeliuotojai žadėjo stulbinančią sėkmę.

"Pan Pasifik" išleisti televizijos serialai visi turėjo pasisekimą, o populiariausias buvo "Mano tarnas Penktadienis". Televizijos bendrovės vedė derybas su Semu norėdamos pratęsti šį kontraktą dar penkeriems metams.

Semas jau ėjo priešpiečių, kai įsiskubinusi į jo kabinetą Liusil pranešė:

– Ką tik pagavo žmogų, mėginusį padegti rekvizito skyrių. Atveda.

Jis sėdėjo ant kėdės veidu į Semą ir tylėjo. Už nugaros jam stypsojo du studijos sargai. Semas vis dar negalėjo atsigauti.

– Bet kodėl?! – šaukė jis. – Dėl Dievo meilės, kodėl?!

– Todėl, kad man nereikia tavo utėlėtos labdaros! – karščiavosi ir Dalas Berkas. – Nekenčiu ir tavęs, ir šitos studijos, ir viso šito kiauliško verslo! Aš sukūriau šitą verslą, šunies tu išpera! Už pusę šito sąšlavų miesto studijų aš užmokėjau. Visi čia praturtėjo per mane! Kodėl tu neleidai man statyti filmo?! Kam vis krataisi manimi apsimetinėdamas? Kam moki už krūvas šiukšlių, už vogtus siužetus? Tu nupirktum iš manęs ir telefonų sąrašą, Semai! Man iš tavęs jokių išmaldų nereikia – aš norėjau darbą gauti! Per tave aš numirsiu nevykėlis! Aš niekada tau šito neatleisiu, niekše!

Kai Dalą Berką išvedė, Semas dar ilgai sėdėjo ir galvojo apie jį, prisiminė visus jo didžiuosius darbus, nuostabius filmus. Bet kuriame kitame darbe Dalas Berkas būtų tapęs didvyriu, firmos valdybos prezidentu arba būtų išėjęs į pensiją su solidžiu išlaikymu ir su garbės aureole.

Bet čia Viešpats buvo Kinas...

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Šeštojo dešimtmečio pradžioje Tobį lydėjo sėkmė. Jis pasirodydavo garsiuose naktiniuose klubuose, tokiuose kaip "Še Pari" Čikagoje, Filadelfijos "Romėnų kazino",

Niujorko "Kopakabana", rengdavo benefisus ir labdaros koncertus vaikų ligoninėse. Jis vaidindavo visiems, visur, visada. Jam reikėjo tik aplodismentų ir žiūrovų meilės. Templas pasinėrė į šou verslą. Pasaulyje vyko dideli dalykai, Tobiui jie buvo tik žaliava jo numeriams.

Kai tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt pirmais metais Tobis išgirdo atstatydinto generolo Makarturo žodžius: "Seni kareiviai nemiršta – jie pamažu tampa nematomi", jis pridūrė: "Puiku! Reikia pamėginti jų skalbimo miltelių".

Tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt antraisiais, kai buvo numesta vandenilinė bomba, Tobis atsiliepė taip: "O kas gi tai! Jūs būtumėt matę, kas dėjosi mano premjeroje Atlantoje!"

Prezidentu tapo Aikas, mirė Stalinas. Amerikos jaunimas nešiojo a la Deivi Kroket skrybėles, o Montgomeryje įvyko autobusų vairuotojų boikotas.

Kai Tobis savo sąmojus pažerdavo nuoširdžiai susimąstęs ir gailiu balsu, žiūrovai verkdavo iš juoko.

Tobio "pagrindinės" frazės buvo tokios: **"na, jis ir sako: "Luktelk valandėlę, aš pasiimu skrybėlę ir einu su tavim..." arba "tiesą sakant, visa tai labai žadino apetitą ir aš jį prarijau pats!", arba "...aš būčiau buvęs šnipas...", arba "...dabar aš turiu tave, o garlaivio nėr...", arba "man taip nesiseka, man visada pakliūva vaidmuo, kur reikia valgyti..."** ir taip toliau, ir taip toliau, o žiūrovai krizeno ir ašarojo. Jie mylėjo Tobį, o jis šita meile buvo gyvas, jinai jį ugdė ir kėlė jo meistriškumą. Bet širdyje, giliai giliai, kirbėjo nesutramdomas nerimas. Tobis visą laikė siekė daugiau, negu pasiekta. Niekuo jis negalėjo ramiai mėgautis, nes vis kankinosi, kad galbūt galėjo šiuo momentu būti linksmesniame vakarėlyje arba vaidinti įdomesniems žiūrovams, arba bučiuoti gražesnę moterį. Moteris Tobis keitė taip pat dažnai kaip ir marškinius. Po nuotykio su Mili didelių susižavėjimų jis vengė. Kartais jis prisimindavo "Klozetinius turnė", prisimindavo, kaip pavydėdavo komikams, kurie turėjo dide-

lius limuzinus ir gražių moterų. Dabar ir jis tai turi, bet tebebuvo toks pat vienišas, kaip ir tada. Kažkas yra pasakęs: "Kai gauni tai, ko nori, matai, kad to ten nėra..."

Tobis Templas užsibrėžė tapti "pirmu numeriu" ir žinojo, kad taps. Jam tik vieno buvo gaila – kad motina niekada nepamatys, kaip išsipildė jos pranašystė.

Šitą pranašystę žinojo tik Tobio tėvas.

Privati Detroito ligoninė buvo įsikūrusi apgriuvusiame plytiniame pastate, išlikusiame dar iš praeito šimtmečio. Iš sienų sklido slogus senatvės, ligų ir mirties kvapas.

Tobio Templo tėvas gulėjo čia po infarkto, jo gyvenimą dabar galima buvo pavadinti egzistencija. Žmogus abejingai žvalgėsi į nieką nekreipdamas dėmesio. Sujaudino jį tik sūnaus apsilankymas. Tobis stovėjo nešvariame žalsvais kilimais išklotame gydyklos hole, kurioje dabar dienas stūmė jo tėvas, apsuptas susispietusių susižavėjusių slaugių ir pacientų.

– Aš jus mačiau per Haroldo Hobsono programą praėjusią savaitę. Sukrečiantis vaizdas buvo. Kaip jūs šituos nuostabius juokus sugalvojate?

– Juos sugalvoja mano autoriai, – atsakė Templas, ir visi nusijuokė iš jo kuklumo.

Koridoriaus gale pasirodė sanitaras, stumiantis vežimėlį su jo tėvu. Tėvas buvo ką tik nuskustas, gražiai sušukuotas. Sūnaus vizito garbei jis leido įvilkti save į kostiumą.

– Ei, juk tai Bobas Brumelis! – šūktelėjo Tobis, ir visi pavydžiom akim atsisuko į poną Templą, galvodami, kaip gerai būtų turėti tokį žymų, tokį ypatingą sūnų kaip Tobis, kuris atvažiuotų jų aplankyti.

Tobis priėjo prie tėvo, pasilenkė ir apkabino jį.

– Ką tu nori apgauti? – paklausė Tobis ir parodęs į sanitarą pridūrė: – Tai tu jį turi vežioti, tėte.

Visi sukikeno ir stengėsi įsidėmėti šitą pasakymą, kad progai pasitaikius galėtų papasakoti bičiuliams, ką iš Tobio girdėję: **"Aš čia šiom dienom buvau vienoje kompa-**

nijoje su Tobiu Templu, jis sakė... Aš stovėjau visai arti, va, kaip su jumis dabar, ir girdėjau, jis sakė...“

Tobis stovėjo ir linksmino tuos, kurie buvo šalia, jis šaipėsi iš jų, ir jiems tai patiko. Jis traukė per dantį jų seksualinio gyvenimo ”priemones“, vaikus, juokėsi iš jų sveikatos. Šią trumpą valandėlę jie galėjo pasijuokti patys iš savo negalios ir rūpesčių. Pagaliau Tobis nuliūdęs ištarė:

– Nenoriu iš jūsų išeiti, jau seniai bemačiau tokią simpatingą publiką (tai jie irgi įsimins), bet reikia su tėčiu dviese truputį pabūti. Jis žadėjo man porą naujų anekdotų papasakoti.

Kaip atsakymas nuvilnijo juokas ir susižavėjimo šūksniai.

Tobis su tėvu sėdėjo mažutėje svetainėje. Net ir joje tvyrojo mirties kvapas. ”Bet juk čia tai ir vyksta, argi ne?“ – pagalvojo Tobis. Mirtis? Šita vieta paskirta nereikalingoms motinoms ir besipainiojantiems po kojomis tėvams. Juos gujo iš visur, iš kampinių miegamųjų, iš valgomųjų, iš svetainių, kur tik senukų buvimas tapdavo visokiausių nesmagumų šaltiniu, kai ateidavo svečiai, ir vežė į šitą gydyklą tikri vaikai, giminės ir artimieji. **”Patikėk, mes tau tik gero norime, tėve (mama, dėde Džordžai, teta Bes). Ten bus daugybė malonių tavo amžiaus žmonių. Ten visą laiką bus su kuo bendrauti. Supranti, ką aš noriu pasakyti?“ O iš tikrųjų norėjo pasakyti štai ką: ”Aš vežu tave ten numirti kartu su kitais nebenaudingais seniais. Man nusibodo žiūrėti, kaip tau valgant bėga iš burnos ant stalo, nusibodo be perstojo tavo kartojamos vienos ir tos pačios istorijos, kaip lendi tu prie vaikų, šlapiniesi į patalą.“** Eskimai šiuo atveju elgėsi padoriau. Nuveždavo savo senukus į ledynus ir palikdavo.

– Gerai, kad tu atėjai šiandien, – ištarė tėvas iš lėto. – Norėjau pasikalbėti su tavimi. Turiu gerų naujienų. Senis Artas Railis iš gretimo kambario numirė vakar.

Tobis sukluso.

– Tu sakai, čia gera naujiena?

– Taigi aš galiu pereiti į jo kambarį, – paaiškino tėvas. – Jis vienvietis.

Štai ir visa senatvės kvintescencija: išgyventi! Kabintis į dar išlikusius gyvūniškus malonumus! Tobis čia matė žmonių, kuriems mirtis būtų buvusi pati geriausia išeitis, bet už gyvenimo jie laikėsi įsikibę su nuožmia jėga. **"Su gimimo diena, pone Dorsetai. Kaip jūs šiandien jaučiatės, kai jums devyniasdešimt penkeri?.. Kai aš pagalvoju apie alternatyvą, jaučiuosi puikiai."**

Pagaliau atėjo laikas Tobiui judėti.

– Aš vėl aplankysiu tave, kai tik galėsiu, – pažadėjo jis. Tobis paliko tėvui pinigų, nepagailėjo arbatpinigių seserims ir slaugėms. – Jūs jį gerėliau prižiūrėkite, sutariam? Senukas man reikalingas mano programos numeriams.

Ir Tobis išėjo. O išėjęs pro duris, iškart užmiršo visus šito namo gyventojus. Templas jau galvojo apie savo koncertą vakare.

O jie dienų dienom tik ir kalbėjo apie jį...

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Kai Žozefinai Činski suėjo septyniolika, Teksaso valstijos mieste Odesoje ji buvo pati gražiausia mergina. Oda jos visada gražiai įdegdavo, ilguos juoduos plaukuos saulėje mirgėjo rausvi atspindžiai, o giliose rudose akyse žibėjo aukso dulkelės. Figūrą šita mergaitė turėjo nuostabią – nemažas apvalias krūtis, ploną liemenį, išplatėjantį į kurtizanės strėnas, ir grakščias kojas.

Su "naftožmogiais" Žozefina daugiau nebendravo. Baigusi mokyklą, ji nuėjo į automobilininkų restoraną "Auksinis Derikas" dirbti padavėja. Ten užvažiuodavo ir Meri Lu, ir Sisi Toping su savo draugėmis ir jų draugais. Žozefina visada mandagiai juos aptarnaudavo, bet santykiai jau buvo pasikeitę.

Ji buvo pilna nerimo ir kažin kokio nežinomybės ilgesio. Ji norėjo dingti iš šito niekingo miesteliūkščio, tik ne-

žinojo, kur dingti ir kuo dingus užsiimti. Ji tiek daug apie tai mąstė, kad vėl prasidėjo galvos skausmai.

Į Žozefinos kavalierius taikė apie dešimt jaunuolių ir vyrų. Jos motinai labiausiai patiko Vorenas Hormanas.

– Vorenas tau būtų nuostabus vyras. Reguliariai lanko bažnyčią, gerai uždirba, būsimas santechnikas. Be to, iš proto dėl tavęs eina.

– Jam dvidešimt penkeri ir jis labai riebus.

Motina tiriamai nužvelgė dukterį.

– Pas neturtingas lenkes spinduliuojantys šlove riteriai neatvažiuoja. Nei į Teksasą, nei kur kitur. Liaukis save apgaudinėti.

Žozefina leisdavo Vorenui Hormanui kartą per savaitę nusivesti ją į kiną. Jis laikydavo mergaitės ranką savo dideliame suprakaitavusiame nuospaudotame delne ir per visą seansą ją spaudydavo. Žozefina menkai ir jautė tai, nes būdavo įsigilinusi į tai, kas vyksta ekrane. Atėjusi į kiną, ji vėl atsidurdavo gražių žmonių ir daiktų pasaulyje, kuriuo žavėjosi nuo pat mažumės, tik iš ekrano šitas pasaulis atrodė dar didesnis ir dar nuostabesnis. Slapčiausia širdies kertele jinai jautė, kad Holivudas jai galėtų duoti tai, apie ką ji svajoja: grožį, linksmybes, juoką ir laimę. Ji suprato, kad kelias į tokį gyvenimą jai vienas – reikia ištekėti už turtingo žmogaus. O tokius jaunuolius išgraibstė turtingosios.

Visus, išskyrus vieną.

Išskyrus Deividą Kenioną. Žozefina dažnai apie jį galvodavo. Jau kadų kadais iš Meri Lu namų ji nugvelbė jo fotografiją. Slėpė ją Žozefina savo spintelėje ir išsitraukdavo žvilgtelėti kiekvieną kartą, kai būdavo nusivylusi. Žiūrėdama į nuotrauką, ji visada atsimindavo tą akimirką, kai Deividas prie baseino pasakė: "Aš atsiprašau už juos visus" ir kai nuo jo švelnumo ir šilumos pamažu išnyko karti nuoskauda. Po tos kraupios dienos jinai matė jį tik kartą. Jis su savo šeima važiavo automobiliu. Žozefina paskui sužinojo, kad tada jį vežė į geležinkelio stotį. Išvažiavo jis į Angliją, į Oksfordą. Tai buvo prieš ketverius

metus, tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt antraisiais. Namus Deividas aplankydavo per vasaros atostogas ir per Kalėdas, bet jų keliai niekada nesusikryžiavo. Žozefina ne kartą girdėjo apie jį plepant kitas merginas. Be turto, paveldėto iš tėvo, penkių milijonų dolerių kapitalą jam paliko senelė. Deividas tikrai buvo pavydėtina partija. Bet ne baltinių siuvėjos lenkės dukteriai.

Žozefina nežinojo, kad Deividas Kenionas grįžo iš Europos. Vieną vėlų liepos šeštadienio vakarą ji kaip ir paprastai dirbo restorane. Tą vakarą atrodė, kad pusė Odesos gyventojų suvažiavo čia atsigaivinti limonadu, ledais ar sodos vandeniu. Buvo tiek lankytojų, kad Žozefina neturėjo kada nė stabtelti. Neono lempomis nušviestą restoraną visą laiką supo ratas automobilių – tarsi metaliniai žvėrys išsirikiavusių eilėje prie siurrealistinės girdyklos. Žozefina gal jau milijoninį kartą išnešė prie automobilio padėklą su užsakytais dešrainiais ir kokakola, išsitraukė iš kišenaitės meniu ir priėjo prie ką tik privažiavusio balto sportinio automobilio.

– Labas vakaras, – maloniai pasisveikino padavėja. – Žvilgtelsite į meniu?

– Sveika, nepažįstamoji.

Nuo Deivido Keniono balso suspurdėjo Žozefinos širdis. Jis tebebuvo lygiai toks pats, kokį jinai jį prisiminė, tik dar gražesnis. Atrodė subrendęs, pasitikįs savimi, visa tai jis įgijo užsienyje. Šalia jo sėdėjo Sisi Toping, grakšti, žavinga, brangaus šilko sijonu ir palaidine.

– Sveika, Žozi, – šyptelėjo ir jinai. – Kaip tu gali dirbti tokį tvankų vakarą, brangioji?

Galima pagalvoti, kad Žozefina savo noru pasirinko šitą darbą, užuot sėdėjusi kino salėj su kondicionieriais arba važiavusi sportiniu automobiliu su Deividu Kenionu.

– Darbas mane sulaiko nuo gatvės, – santūriai tarstelėjo Žozefina ir pastebėjo, kad Deividas šypsosi jai. Vadinasi, jis suprato.

Kai jie nuvažiavo, Žozefina dar ilgai galvojo apie Deividą ir vis kartojo jo pasakytus žodžius: "Sveika, nepažįs-

tamoji... Man veršienos su skrebučiais ir gaivos, ne, geriau kavos. Šaltus gėrimus gerti karštą vakarą nepatartina... Ar tau patinka čia dirbti?.. Kiek man užmokėti? Grąžą pasilik sau... Malonu buvo vėl tave pamatyti, Žozefina". Ji ieškojo šituose žodžiuose užslėptos prasmės ar bent reikšmingo niuanso, kurio būtų dar nepagavusi. Aišku, jis ir negalėjo pasakyti ko nors ypatingo, kai šalia sėdėjo Sisi. Bet iš esmės jam su Žozefina nebuvo apie ką ir kalbėti. Keista, kad jis dar atsimena jos vardą.

Ji stovėjo restorano virtuvėlėje prie plovyklos tokia susimąsčiusi, kad priėjęs jaunutis virėjas meksikietis Pako net nustebo.

– Que pasa, Josita? Tu taip žiūri... – pratarė jis.

Pako jai patiko. Tai buvo liesas tamsiaakis trisdešimties metų vaikinas, visada su šypsena, visada linksmas, net tada, kai dirbti reikėdavo labai įtemptai ir kai viskas nervino.

– Kas yra?

Žozefina nusišypsojo:

– Nieko, Pako.

– Bueno. Ten visas šešetas alkanų automobilių jau išprotėti baigia. Vamos!

Jis paskambino jau kitą rytą. Nė ragelio nepakėlusi Žozefina suprato, kas skambina. Ji galvojo apie Deividą visą naktį.

Pirmieji jo žodžiai buvo tokie:

– Žinoma, tu nieko naujo nesugalvojai, kol manęs nebuvo, užaugai ir esi gražuolė.

Ji vos nenumirė iš laimės.

Tą patį vakarą jis nusivedė ją papietauti. Žozefina manė, kad eis jie į kokį nuošalų restoranėlį, kur Deividas galės apsisaugoti nuo atsitiktinių susitikimų su bičiuliais ir pažįstamais, bet ėjo jie į jo klubą, kur visi sustodavo prie jų staliuko pasisveikinti. Deividas ne tik nesigėdijo, kad sėdi su Žozefina, atvirkščiai, jis tuo didžiavosi. Ir ji mylėjo jį už tai ir dar dėl tūkstančio kitų dalykų. Už tai, kaip jis

atrodo, kad švelnus ir supratingas, vien už džiaugsmą būti kartu. Ji net nežinojo, kad esama tokių nuostabių žmonių kaip Deividas Kenionas. Jie susitikdavo kasdien, kai tik Žozefina pabaigdavo darbą.

Būdama keturiolikos metų, Žozefina jau turėjo gintis nuo vyrų. Ji buvo seksuali ir patraukli, spinduliavo tai ir visiems krisdavo į akis. Vyrai kabinėdavosi prie jos, mėgindavo sugriebti už krūties arba pakišti ranką po sijonu, šitaip tikėdamiesi sukelti jos potraukį, nė neįtardami, kaip jai tai šlykštu.

Deividas Kenionas buvo visai kitoks. Tereikėdavo jam viena ranka paliesti jos petį ar tik truputėlį užkliudyti, ir sušurmuliuodavo visas jos kūnas. Šitokio atsako dar niekas niekada nebuvo sužadinęs. Tom dienom, kai ji Deivido nepamatydavo, negalėdavo nė galvoti apie ką nors kitą.

Žozefina suprato įsimylėjusi jį. O kadangi laikas bėgo ir vis daugiau to laiko jie praleisdavo kartu, ji nusprendė, kad stebuklas visgi įvyko: ir Deividas ją įsimylėjo.

Jis pasakodavo jai savo rūpesčius ir šeimos nesutarimus.

– Mama nori, kad visus reikalus tvarkyčiau aš, – kalbėjo kartą Deividas, – bet aš dar abejoju, ar savo gyvenimą noriu nugyventi taip.

Kenionų kapitalas buvo įdėtas ne tik į naftos verslo įmones, jie buvo ir vienos didžiausių galvijų fermos pietvakariuose akcininkai, jiems priklausė keletas viešbučių, keletas bankų, keletas nemažų draudimo bendrovių.

– O pasakyti jai tiesiog "ne", Deividai, tu negali?

Vaikinas atsiduso:

– Tu nepažįsti mano motinos.

Žozefina pažinojo jo motiną. Šita miniatiūrinė moteriškutė (atrodė neįtikėtina, kad Deividas atėjo į šį pasaulį iš šito mažučio kūno) buvo pagimdžiusi tris vaikus. Būdama nėščia ir kiekvieną kartą po gimdymo ji mirtimi vaduodavos, o kai gimė trečias kūdikis, ją ištiko širdies priepuolis. Paskui ji dažnai pasakodavo savo vaikams apie patirtas kančias, ir jie išaugo įsitikinę, kad jų motina rizikavo

savo gyvybe norėdama kiekvienam iš jų padovanoti gyvenimą.

– Aš noriu savaip nugyventi gyvenimą, – guodėsi jis Žozefinai, – bet negaliu daryti to, kas įskaudintų mamą. Ir daktaras Jangas mano, kad jai jau ne kažin kiek liko gyventi.

Vieną vakarą Žozefina pasisakė Deividui apie savo svajonę važiuoti į Holivudą ir tapti kino žvaigžde. Jis pasižiūrėjo į ją ir tvirtai ištarė:

– Aš neleisiu tau išvažiuoti.

Ji išgirdo, kaip garsiai ėmė plakti jos širdis. Kiekvieną kartą būdami kartu jie pasijusdavo vis artimesni. Žozefinos kilmė Deividui buvo visiškai nesvarbi. Jis neturėjo nė trupinėlio snobizmo. Užtat jai tikrą šoką sukėlė tai, kas vieną vakarą atsitiko prie automobilininkų restorano.

Deividas sėdėjo savo automobilyje ir laukė, kol restoraną uždarys. Žozefina su Pako paskubom virtuvėje tvarkė paskutiniuosius indus.

– Svarbus pasimatymas, ką? – paklausė Pako.

Žozefina nusišypsojo.

– Kaip tu supratai?

– Atrodai kaip prieš Kalėdas. Gražutis veidelis taip ir šviečia. Perduok jam nuo manęs, kad jis laimės hombre!

Tebesišypsodama Žozefina pažadėjo:

– Gerai, perduosiu.

Būdama geros nuotaikos, ji nepajuto, kaip persilenkė per stalą ir pakštelėjo Pako į skruostą. Po sekundės orą sudrebino variklio riaumojimas ir kraupiai sužviegė padangos. Atsisukusi ji tik spėjo pamatyti, kaip baltas sportinis Deivido automobilis rėžėsi į kito automobilio kampą ir kaip nurūko tarsi dūmas nuo restorano. Ji stovėjo ir savo akimis netikėjo, kad taip įvyko, ir vis dar sekė tolstančias raudonas ugneles.

Apie trečią valandą nakties, kai ji akių nesudėjusi blaškėsi po lovą, po jos miegamojo langais pasigirdo stabdomo automobilio gaudesys. Ji dirstelėjo pro langą. Prie vairo sėdėjo Deividas. Girtas girtutėlis. Žozefina užsimetė ant

marškinių chalatą ir išbėgo į gatvę.

– Sėskis, – davė komandą jis.

Žozefina atsidarė dureles ir įsmuko į vidų šalia jo. Abu ilgai tylėjo. Kai Deividas pagaliau prašneko, balsas jo buvo prislėgtas, bet ne vien nuo išgerto viskio. Jo sielą draskė kažkokia beprotybė, nuožmus pyktis, išmetantis į orą žodžius tarsi sprogmenis.

– Tu nesi mano nuosavybė, – driokstelėjo jis. – Gali elgtis taip, kaip tau šaus į galvą. Bet kol susitikinėji su manimi, nesibučiuok su jokiais prakeiktais meksikiečiais. Ai-aišku tau?

Ji sutrikusi pradėjo teisintis:

– Aš Pako pabučiavau, kai jis... na, jis pasakė tokį dalyką, kuris mane labai pradžiugino. Jis mano draugas.

Deividas giliai atsiduso, mėgino nuslopinti putojančias emocijas.

– Aš noriu tau papasakoti vieną dalyką, kurio nesu pasakojęs iki šiol jokiai gyvai būtybei.

Žozefina apmirė, ji ir nenutuokė, kas iš to išeis.

– Aš turiu vyresnę seserį, – pradėjo Deividas. – Jos vardas Bet. Aš... aš ją labai myliu.

Žozefina truputėlį prisiminė Bet – baltaplaukę, šviesiaodę, gražią. Kai ji ateidavo pas Meri Lu, kartais pamatydavo ir ją. Kai Bet numirė, Žozefinai buvo aštuoneri, o Deividui turbūt apie penkiolika.

– Aš atsimenu, kai Bet mirė, – pasakė Žozefina.

Tai, ką ji išgirdo iš Deivido, pritrenkė ją:

– Bet gyva.

Ji įsmeigė į vaikiną akis.

– Aš... juk visi mano...

– Ji pamišėlių namuose, – jis atsisuko į Žozefiną ir liūdnai kalbėjo toliau. – Ją išprievartavo vienas mūsų sodininkas meksikietis. Į Bet miegamąjį aš galėjau patekti per holą. Naktį išgirdęs, kaip ji rėkia, iškart puoliau gelbėti. Jis draskė jos naktinius marškinius, o ją pačią traukėsi po savimi... – Deividui perdžiūvo gerklė. – Aš mušiausi su juo, kol atbėgo mama ir iškvietė policiją. Pagaliau jie at-

važiavo ir tą tipą uždarė į kalėjimą. Tą naktį jis kameroje ir nusižudė. Tačiau Bet išprotėjo. Ir ji niekada neišeis iš tų namų. Niekada. Aš negaliu tau apsakyti, Žozi, kaip ją myliu. Man taip jos trūksta. Nuo pat pirmos nakties aš negaliu...

Ji uždėjo savo delnuką jam ant rankos ir ištarė:

– Atleisk, Deividai. Aš suprantu. Gerai, kad pasakei man.

Keista, tačiau tas įvykis juos dar labiau suartino. Jie pradėjo kalbėti apie tokius dalykus, apie kuriuos anksčiau nė neužsimindavo. Kai Žozefina Deividui papasakojo apie savo motinos fanatizmą, jis tik nusijuokė:

– Aš turėjau tokį dėdę. Jis gyvena Tibete, dabar kažkokiame vienuolyne užsidarė.

– Kitą mėnesį man sueis dvidešimt ketveri, – pasakė vieną dieną Žozefinai Deividas. – Pagal seną šeimos tradiciją Kenionų giminės vyrai, sulaukę tokio amžiaus, kuria šeimas.

Ir vėl džiaugsmingai suplasnojo Žozefinos širdelė.

Kitam vakarui Deividas buvo nupirkęs du bilietus į teatrą. Užvažiavęs pas Žozefiną, jis pasiūlė:

– Žinai, neikim į teatrą. Reikia pasikalbėti apie ateitį.

Išgirdusi šituos žodžius, ji tą pačią akimirką suprato, kad tai, ko ji meldė, tampa tikrove. Ji skaitė tai Deivido akyse. Jos buvo pilnos meilės ir geismo.

Žozefina atsakė:

– Važiuojam prie Djui ežero.

Jinai troško, kad jo pasiūlymas būtų pats romantiškiausias pasaulyje, šita meilės istorija kada nors taps legenda, jinai ją žodis į žodį vis pasakos ir pasakos savo vaikams. Ji troško įsiminti kiekvieną šios nakties akimirką.

Nedidukas Djui ežerėlis buvo už keturiasdešimties mylių nuo Odesos. Naktis sutemo nuostabi. Žvaigždėtame danguje švietė mėnulio priešpilnis. Žvaigždės žibėjo ir vandeny, oras buvo pilnas nematomo pasaulio garsų, Visa-

tos mikrokosmoso, kur milijonai mažutėlaičių neregimų dalelių šoko giminės pratęsimo ritualo šokius, medžiojo vienos kitas, tapdavo grobiu ir mirdavo.

Jie sėdėjo automobilyje ir tylėjo, klausėsi nakties muzikos. Žozefina matė prie vairo tarsi sustingusį Deividą, jo gražus veidas susikaupęs, rimtas. Dar niekada jinai jo nemylėjo taip karštai, kaip šią valandą. Ji norėjo padaryti dėl jo kažką nepaprasto, ką nors padovanoti, kas įrodytų, koks jis jai brangus. Ir staiga ji suprato, ką norėtų padaryti.

– Deividai, pasimaudykim, – pasiūlė Žozefina.

– Mes maudymosi drabužių neturime.

– Nesvarbu.

Jis atsisuko į mergaitę norėdamas kažką pasakyti, bet jinai jau išlindo iš automobilio ir nubėgo prie ežero. Vilkdamasi suknelę, ji girdėjo, kaip jos pėdomis artėja jis. Ji griuvo į šiltą vandenį. Po minutės ir jis atsirado šalia.

– Žozi...

Ji atsisuko, prisiglaudė prie jo, o išsiilgęs kūnas prisipildė skausmingo geismo. Jie apsikabino vandeny, ir ji savo kūnu pajuto stangrų jo geismo prisilietimą.

– Žozi, mes negalime!.. – kimiai ištarė jis.

Bet balsas nutrūko – jis geidė jos, geismas suspaudė gerklę. O ji nuleido žemyn ranką, palietė jį ir pasakė:

– Taip. O taip, Deividai!

Štai jie jau krante, jis virš jos ir joje, ir jis yra vienas kūnas su ja, o jie abu – dalis žvaigždėto dangaus ir žemės, ir nakties švelnumo...

Jie ilgai gulėjo apsikabinę. Ir tik daug vėliau, jau tada, kai Deividas parvežė ją namo, Žozefina prisiminė, kad jis taip ir nepasipiršo jai. Bet tai buvo jau nesvarbu. Tai, ką jie kartu išgyvenę, surišo tvirčiau nei kokia sutuoktuvių ceremonija. O pasipirš jis rytoj.

Tą rytą ji pramiegojo iki vidurdienio ir nubudo šypsodamasi. Ji šypsojosi ir tada, kai į miegamąjį įėjo jos motina su nuostabia senoviška vestuvine suknele.

– Eik į Brubeikerio parduotuvę ir nupirk dvylika pėdų tiulio. Ponia Toping ką tik atnešė savo vestuvinę suknelę.

Iki šeštadienio turiu ją persiūti Sisi. Ji išteka už Deivido Keniono.

Deividas Kenionas su savo motina atėjo pasikalbėti iškart po to, kai sugrįžo nuvežęs Žozefiną namo. Motina gulėjo lovoje – mažutė, trapi, kadaise buvusi be galo graži.

Kai Deividas įėjo į blausiai apšviestą miegamąjį, ponia Kenion atsimerkė. Pamačiusi sūnų, ji nusišypsojo.

– Sveikas, sūnau. Taip vėlu, o tu dar nemiegi?

– Aš buvau su Žozefina, mama.

Ji nieko neatsakė, tik įdėmiai pervėrė jį savo protingomis pilkomis akimis.

– Aš ruošiuosi ją vesti, – pareiškė Deividas.

Ji iš lėto sujudino galvą.

– Aš negaliu leisti tau padaryti tokios klaidos, Deividai.

– Tu gi nė nepažįsti kaip reikiant Žozefinos. Ji...

– Žinau, ji puiki mergina. Bet būti vieno iš Kenionų žmona netinka. Sisi Toping padarys tave laimingą. O jeigu tu vesi ją, laimingą padarysi mane.

Jis paėmė smulkutę jos rankelę ir ryžtingai pasakė:

– Aš labai tave myliu, mama, bet jau esu pakankamai suaugęs savarankiškai nuspręsti.

– Nejaugi? – tyliai paklausė ji. – Tu visada elgiesi taip, kaip reikia?

Jis tylėjo, o ji tęsė toliau:

– Ar galima tikėtis, kad tu ir toliau elgsiesi teisingai? Nepadarysi baisios...

Ranką jis atitraukė.

– Ar visada tu žinojai, ką darai, sūnau? – jos balsas buvo vos girdėti.

– Mama, dėl Dievo meilės!

– Tu mūsų šeimai jau pakankamai nemalonumų esi pridaręs, Deividai. Neprislėk manęs dar viena našta. Nemanau, kad pakelčiau ją.

Deividas išblyško.

– Tu juk žinai, kad.. Tai ne mano kaltė...

– Tu per didelis, kad galima būtų vėl kur nors tave išsiųsti. Dabar tu vyras. Ir aš noriu, jog elgtumeis, kaip vyrui dera.

– Aš... aš myliu ją!.. – sušuko Deividas pilnu kančios balsu.

Motiną ištiko priepuolis. Deividas iškvietė gydytoją. Po valandėlės gydytojas jam pasakė:

– Bijau, kad jūsų motina ilgai netrauks, Deividai.

Taip viskas buvo nuspręsta prieš jo valią.

– Aš myliu kitą merginą, – prisipažino Deividas. – Mama visą laiką manė, kad tu ir aš...

– Aš irgi taip maniau, brangusis.

– Žinau, kad mano prašymas siaubingas, bet... ar tu sutinki būti mano žmona, kol... gyva bus mano mama, o po jos mirties išsiskirti su manimi?

Sisi pasižiūrėjo į jį ir linktelėjo:

– Gerai, jeigu tu taip nori, Deividai.

Jam tarsi didžiausias kalnas nuo pečių nusirito.

– Ačiū tau, Sisi, aš žodžių nerandu, kaip...

Ji nusijuokė:

– O kas tada yra seni draugai?

Kai tik Deividas išėjo, Sisi Toping nedelsdama paskambino jo motinai ir pasakė vienintelę frazę:

– Viskas sutvarkyta...

O Deividas Kenionas nebuvo numatęs vienintelio dalyko: kad Žozefina apie būsimas jo vestuves sužinos anksčiau negu suspės viską paaiškinti jai jis. Kai Deividas ėjo pas Žozefiną, tarpduryje jį pasitiko ponia Činski.

– Norėčiau pamatyti Žozefiną, – pasakė jis.

Jinai įrėmė į jį piktai triumfuojančias akis:

– Viešpats Dievas paguldys visus kniūbsčiomis ir pervers priešus savo! Nedorieji bus prakeikti amžinai!

Deividas ramiai pakartojo:

– Aš noriu pasikalbėti su Žozefina.

– Jos nėra, – piktai atkirto ponia Činski, – ji išvažiavo!

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Pilnas dulkių tarpmiestinis autobusas, važiuojantis maršrutu Odesa–El Pasas–San Bernardas–Los Andželas į Holivudo autobusų stotį, į Vainstrytą, atriedėjo septintą valandą ryto. Kažkuriuo šios dviejų dienų kelionės momentu – juk reikėjo nukakti pusantro tūkstančio mylių – Žozefina Činski virto Džil Kasl. Virtusi Džil Kasl, iš išorės Žozefina nepasikeitė. Permaina įvyko jos viduje. Kažko joje nebebuvo. Visiems laikams nutilo juokas.

Išgirdusi pritrenkiančią žinią, Žozefina suprato, kad jai reikia bėgti. Daiktus į lagaminą ji susimetė mechaniškai. Supratimo, kur važiuoja ir ką veiks, neturėjo. Žinojo tik viena – nedelsiant reikia išnykti iš čia.

Išeidama iš miegamojo, ji užmetė akį į kino žvaigždžių fotografijas ant sienos ir kur važiuoti paaiškėjo iškart. Po dviejų valandų ji jau sėdėjo autobuse į Holivudą. Odesa ir visi jos žmonės nuslinko į antrą planą ir pamažu bluko iš atminties, nes autobusas ją artino prie naujo likimo.

Ji stengėsi užmiršti, kad plyšta galva. Gal reikėjo nueiti pas gydytoją ir pasakyti apie šituos baisius skausmus? Bet dabar jau vis tiek! Šitie skausmai – dalis jos praeities ir dabar turbūt išnyks. Nuo šio momento gyvenimas bus nuostabus. Žozefina Činski mirė.

Tegyvuoja Džil Kasl!

Antra knyga

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Žvaigždžių žvaigžde Tobis Templas tapo tik per neįtikėtiną atsitiktinumą.

Vašingtono spaudos klubas rengė savo kasmetinius pietus ir garbės svečiu pakvietė prezidentą. Tai buvo pres-

tižinis renginys. Į jį buvo sukviesti viceprezidentai, senatoriai, vyriausybės nariai, vyriausieji teisėjai. Taip pat dalyvavo ir tie, kurie galėjo nusipirkti, gauti ar pavogti kvietimą. Kadangi šį įvykį nušviesdavo ir tarptautinė spauda, gana gardus kąsnelis buvo ir konferansjė vaidmuo. Šiais metais šiam darbui buvo pasirinktas garsiausias Amerikos komedijos teatro artistas. Kai jis priėmė šitą pasiūlymą, po savaitės jam buvo iškelta byla dėl penkiolikmetės mergaitės tėvystės nustatymo. Savo advokato patariamas, komediantas nieko nelaukdamas išvyko neribotam laikui į užsienį atostogų. Pobūvio organizacinė komisija kreipėsi į antrąjį sąrašo kandidatą, populiarų kino ir teatro aktorių. Į Vašingtoną jis atskrido pobūvio išvakarėse. O tos dienos, kai turėjo vykti šventė, rytą paskambino jo impresarijus ir pranešė: aktorius netikėtai atsidūrė ligoninėje, kur jam tuoj pat darys apendicito operaciją.

Iki pietų buvo likusios vos šešios valandos. Komisija karščiuodamasi skaitė kandidatų sąrašą ir ieškojo, kas galėtų pagelbėti. Visi žinomi artistai arba filmavosi nežinia kur, arba buvo išsitrenkę vos ne į pasaulio kraštą ir į Vašingtoną reikiamu laiku net labai norėdami nebūtų suspėję. Kandidatai vienas po kito buvo braukiami. Galų gale pačioj apačioj sumirgėjo Tobio Templo pavardė. Vienas iš komisijos narių purtė galvą:

– Templas vaidina naktiniuose klubuose. Jis per smarkus. Mes negalime šitaip rizikuoti – rodyti jį prezidentui.

– Jis pasirodytų gerai, jei tik įkalbėtume jį kiek sušvelninti savo sąmojus.

Komisijos pirmininkas pervedė visus akimis ir tarė:

– Žinote, draugai, kuo jis yra nuostabesnis už visus kitus? Jis Niujorke, o po valandos gali būti ir čia. Pobūvis juk šįvakar, velniai rautų!

Taip jau nutiko, kad komisija nubalsavo už Tobį Templą.

Permetęs akimis sausakimšą pobūvių salę, Tobis pagalvojo: jeigu šiandien čia numestų kas bombą, Jungtinių

Valstijų vyriausybė liktų be aukštojo ešelono.

Prezidentas sėdėjo prie stalo ant pakylos. Šitas stalas buvo skirtas tiems, kurie pasakė iškilmėse kalbas. Jam už nugaros spietėsi pulkas slaptosios tarnybos darbuotojų. Per galutinio pasiruošimo šurmulį niekas nepagalvojo, kad Templą reikia pristatyti prezidentui, bet Tobis neįsižeidė. "Prezidentas tikrai mane įsimins", – pagalvojo jis. Tobis prisiminė savo susitikimą su Dauniu, organizacinės komisijos pirmininku. Daunis pasakė jam: "Mums patinka jūsų humoras, Tobi. Kai jūs ką užsipuolate, jums išeina labai juokingai, bet... – jis nutilo, kad atsikrenkštų. – Šiandien čia pas mus... jautri auditorija. Supraskite mane teisingai. Aš nenoriu pasakyti, kad jie nepakeltų kokio nors švelnaus sąmojo savo adresu, bet reikalas tas... Viską, kas šitoje salėje šiandien bus pasakyta, visuomenės informavimo priemonės išnešios po visą pasaulį. Ir niekas iš mūsų... be abejo... nenori, kad būtų kalbama tai, kas Jungtinių Valstijų prezidentą ar kongreso narius pastatytų į keblią padėtį, pajuoktų. Kitaip tariant, mes norime, kad būtų juokinga, bet nenorime, jog jūs sukeltumėte kieno nors pyktį".

– Būkite ramus, – nusišypsojo Tobis.

Kai pradėjo nešti nuo stalų indus, Daunis priėjo prie mikrofono.

– Pone prezidente, gerbiami svečiai! Man atiteko malonumas pristatyti jums mūsų konferansjė, vieną iš pačių nuostabiausių jaunųjų estrados artistų. Ponas Tobis Templas!

Svečiams kukliai plojant, Tobis atsistojo ir priėjo prie mikrofono. Pirmiausia jis nužvelgė žiūrovus, o paskui atsisuko į prezidentą.

Prezidentas buvo paprastas, be pretenzijų žmogus. Jis netikėjo tuo, kas buvo vadinama cilindrų diplomatija. "Liaudis – liaudžiai, – pasakė jis visai šaliai per televiziją, – štai ko mums reikia! Laikas nustoti pasikliauti kompiuteriais! Pradėkime vėl pasitikėti savo instinktais! Sėdėdamas už derybų stalo su užsienio valstybių vadovais, aš mėgstu vadovautis sėdėjimo jutimais". Šie žodžiai tapo

aforizmu.

Dabar Tobis žvelgė į Jungtinių Valstijų prezidentą ir trūkčiojančiu iš pasididžiavimo balsu ištarė:

– Pone prezidente, aš nerandu žodžių apsakyti, kaip didžiai esu susijaudinęs dėl to, kad stoviu ant tos pačios pakylos su žmogumi, prie kurio sėdmenų prijungtas visas pasaulis.

Vieną sekundėlę, kuri pasirodė be galo ilga, viešpatavo kraupi tyla. Bet štai prezidentas plačiai nusišypsojo, paskui nusikvatojo, ir staiga visa salė sugriaudėjo nuo juoko ir aplodismentų. Nuo tos akimirkos Tobis galėjo daryti, ką nori. Jis puolė čia esančius senatorius, Aukščiausiąjį teismą, spaudą. Ir jie buvo sužavėti. Jie cypė ir kaukė iš juoko, nes žinojo: Tobis visa tai sako juokais, vien dėl to, kad būtų linksma. Be to, buvo labai juokinga girdėti tokius aštrius žodžius iš žmogaus tokiu nuoširdžiu vaikišku veidu. Tą vakarą salėje buvo užsienio ambasadų patarėjų. Į juos Tobis kreipėsi tarsi jų gimtąja kalba, ir ta kalba buvo tokia panaši į jų gimtąją, kad jie pritariamai linksėjo galvomis. Jis elgėsi kaip pamišęs išminčius, tarškėjo be perstojo: tai gyrė juos, tai koneveikė, o šitų kvailų tauškalų prasmė buvo tokia aiški, kad visi salėje suprato, ką Tobis sako.

Ovacijas jam sukėlė stovėdami. O prezidentas priėjo artyn ir pasakė:

– Tai buvo nuostabu. Tiesiog nuostabu. Baltuosiuose rūmuose pirmadienio vakarą mes rengiame nedidelę vakarienę. Tobi, man būtų labai malonu...

Rytojaus dieną apie Tobio Templo triumfą rašė visi laikraščiai. Visur buvo cituojamos jo replikos. Baltuosiuose rūmuose jis turėjo dar didesnį pasisekimą. Savimeilę glostantys pasiūlymai pasipylė iš viso pasaulio. Tobis paruošė specialią programą ir parodė ją Londono "Paladiume" prašomas karalienės. Jį prašė diriguoti simfoniniams orkestrams labdaros koncertuose ir būti Nacionalinio menų komiteto nariu. Dažnai jis su prezidentu žaisdavo golfą, jį kvietė ir kvietė į Baltųjų rūmų pietus. Templas susitikinėjo su įstatymų leidėjais, gubernatoriais ir didžiausių

Amerikos bendrovių vadovais. Jis kritikavo juos visus, bet kuo piktesni buvo jo juokai, tuo labiau jis juos žavėjo. Jie mėgdavo kviesti Tobį pas save į svečius ir žiūrėdavo, kaip jo kandus protas susitvarko su kitais svečiais. Draugystė su Tobiu tapo aukščiausios kastos žmonių garbės simboliu.

Pasiūlymai plaukė fenomenalūs. Kliftonas Laurensas dėl jų jaudinosi nė kiek ne mažiau už patį Tobį. Be to, Kliftono jaudinimasis visai nebuvo susijęs nei su bizniu, nei su pinigais. Tobis Templas pasirodė esąs pats nepaprasčiausias jo klientas, kartais net vaidenosi, lyg Tobis būtų jo sūnus. Tobio karjerai Laurensas panaudojo daugiau laiko negu kurio nors kito savo kliento reikalams, bet auka buvo verta rezultatų. Tobis dirbo atkakliai, gludino savo talentą tol, kol jis sušvito kaip deimantas. Be to, vaikinas buvo dėkingas ir dosnus, o šitie bruožai šou versle pasitaiko ne itin dažnai.

– Visi prestižiniai Vego viešbučiai tave gainiojasi, – pranešė Templui Kliftonas Laurensas. – Pinigai nesvarbu. Jie nori tavęs – ir kvit! Štai ten, ant mano stalo "Foks", "Universal", "Pan Pasifik" scenarijai. Ir visur pagrindiniai vaidmenys. Gali važiuoti į turnė po Europą, dalyvauti visose svečių programose, jei tik panorėsi. Arba surengti savo televizijos šou kurioje tik pageidausi televizijos studijoje. Bet ir šiuo atveju turėsi laiko vaidinti Vege ir filmuotis viename filme per metus.

– Kiek aš galėčiau uždirbti turėdamas savo televizijos šou, Klifai?

– Manau, už valandinį estrados šou per savaitę galėtume išspausti dešimt tūkstančių. Jiems teks duoti tvirtą kontraktą dvejiems ar gal net trejiems metams. Jeigu jiems tavęs labai reikia, sutiks.

Tobis atsilošė fotelyje. Jis džiūgavo. Dešimt tūkstančių už šou, maždaug keturiasdešimt šou per metus. Per trejus metus bus daugiau kaip milijonas už tai, kad pasakys pasauliui, ką apie jį mano! Jis žvilgtelėjo į priešais sėdintį Kliftoną. Mažasis impresarijus stengėsi neparodyti, kad

jaudinasi, bet Tobis matė – nori jis, kad Tobis priimtų šitą televizininkų pasiūlymą. O kodėl gi ir nepriėmus? Kliftonas gautų dvidešimt tūkstančių komisinių už Tobio talentą ir prakaitą. Tik ar nusipelnė Kliftonas tokių pinigų? Jam juk neteko žemintis prišiukšlintuose klubeliūkščiuose ar turėti reikalų su girtais žiūrovais, kurie apsvaidytų jį tuščiais buteliais, arba naudotis gobšuolių šarlatanų iš bevardžių kaimelių paslaugomis prašant, kad išgydytų nuo triperio, nes vienintelės jam prieinamos moterys buvo nuvalkiotos šliundros, "dirbančios" "Klozetinių turnė" kloakose.

Argi Kliftonas Laurensas įsivaizduoja, ką reiškia gyventi tarakonų knibždėlyne, valgyti ataušusį maistą ir nesibaigiančiose kelionėse trankytis naktiniais autobusais, kad iš vienos skylės persikeltum į tokią pat kitą? Jis niekada šito nežinos! Vienas kritikas apie Templą pasakė: jo meistriškumas – vieno vakaro pasisekimas. Tobis tada garsiai nusijuokė. O dabar, sėdėdamas Kliftono Laurenso kontoroje, jis pasakė:

– Aš noriu nuosavo televizijos šou.

Po šešių savaičių buvo pasirašytas kontraktas su "Konsolideited Brodkasting".

– Bendrovė nori, kad deficitinio finansavimo imtųsi viena kino studija, – pranešė Tobiui Kliftonas Laurensas. – Man šita mintis patinka, ją galima pakeisti filmo kontraktu.

– O kokia studija?

– "Pan Pasifik".

Tobis paniuro.

– Semas Vintersas.

– Taip. Man atrodo, jis pats šauniausias studijos vadovas. Be to, jam priklauso filmas, kurį aš noriu gauti tau – "Mažylis išvyksta į Vakarus".

Tobis susimąstė:

– Aš su Vintersu tarnavau armijoje. Gerai. Bet jis liko skolingas man. Taigi nuo šito kalės vaiko kaip dera nulupk!

Kliftonas Laurensas su Semu Vintersu sėdėjo pirtyje ant plautų šalia "Pan Pasifik" studijos sporto salės ir kvėpavo šiltu eukaliptais kvepiančiu oru.

– Čia tai tikras gyvenimas, – atsiduso mažasis impresarijus. – Kam reikalingi tokiam gyvenimui pinigai?

Semas nusijuokė:

– Kodėl tu taip nesakai, kai mes vedam derybas, Klifai?

– Nenoriu tavęs lepinti, mano berniuk.

– Girdėjau, pasirašei Tobio Templo kontraktą su "Konsolideited Brodkasting"?

– Didesnio kontrakto jie nebuvo sudarę.

– O kas imsis deficitinio šito šou finansavimo?

– Kodėl tu šito klausi, Semai?

– Tai galėtų mus sudominti. Aš net pridėčiau kokią sutartį, sakykim, dėl filmo. Ką tik pirkau komediją "Mažylis išvyksta į Vakarus". Dar nė anonso nebuvo. Manau, Tobis čia idealiai tiktų.

Kliftonas Laurensas paniuro:

– Velniava! Gaila, Semai, anksčiau nežinojau. Aš jau tariausi su Em Dži Em.

– Ir galutinai susitarei?

– Na, beveik. Aš daviau jiems žodį...

Po dvidešimties minučių Kliftonas Laurensas sudarė kontraktą labai naudingomis Tobiui Templui sąlygomis: "Pan Pasifik" studija ėmėsi atsakomybę už laidą "Tobio Templo šou" ir davė jam pagrindinį vaidmenį filme "Mažylis išvyksta į Vakarus".

Derybos būtų buvusios ilgesnės, jeigu pirtyje nebūtų pasidarę taip nežmoniškai karšta.

Viename iš Tobio Templo sutarties punktų buvo parašyta, kad jam nebūtina vaikščioti į repeticijas. Jo dubleris repetuos su aktoriais atskirus epizodus ir šokių numerius, o pats Tobis pasirodys tik generalinėje ir kai bus filmuojama. Tai sudarė sąlygas Tobiui išsaugoti visą savo naujumą ir patrauklumą.

Televizijos šou premjeros dieną – tai buvo tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt šeštais metais – Tobis atėjo į Vainstryto teatrą, kur turėjo būti filmuojama, ir atsisėdo žiūrėti repeticijos. Kai repeticija baigėsi, dublerį pakeitė Tobis. Teatras tarsi įsielektrino. Spektaklis atgijo, sužibėjo ir sukibirkščiavo. O vakare įrašas buvo parodytas keturiasdešimčiai milijonų žiūrovų. Atrodė, televizija sukurta kaip tik Tobiui Templui. "Stambiu planu" jis atrodė dar simpatingesnis: žiūrovai susižavėjo. Šou turėjo neregėtą pasisekimą, iškart įšoko į aukščiausią reitingą ir ten liko. Tobis Templas jau nebebuvo tik žvaigždė!

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Holivudas pasirodė esąs gražesnis negu Džil Kasl svajojo. Ji važinėjo po miestą su ekskursija ir žiūrėjo į namus, kur gyveno žvaigždės. Ji tikėjo, kad kada nors ir pati turės gražų namą kur nors Bel Eire arba Beverli Hilze. O kol kas glaudėsi apgriuvusiame mediniame sename dviejų aukštų pastate, kur buvo nuomojami kambariai. Jos kambarys buvo nebrangus. Džil tikėjosi, kad kurį laiką išsivers su tais dviem šimtais sutaupytų dolerių. Šitas namas buvo Bronsone, vos kelios minutės pėsčiomis iki Vainstryto, centrinės Holivudo gatvės.

Buvo dar vienas dalykas, dėl kurio namas Džil atrodė patrauklus. Visi šio namo gyventojai – jų buvo apie tuziną – taip pat norėjo pakliūti į kiną arba dirbti ten statistais, vaidino epizodinius vaidmenis, o kai kas jau buvo iš kino verslo išėjęs į poilsį. Senbuvės slankiojo po namą užskalbtais chalatais ir su plaukų suktukais, vyrai vilkėjo sulamdytais kostiumais, avėjo tokiais aptrintais batais, kurių jau niekaip nebebuvo galima išblizginti. Senbuviai atrodė ne tiek susenę, kiek išvargę. Name buvo bendra svetainė su atšerpetojusiais aplūžusiais baldais, kur visi susirinkdavo vakarais ir aptarinėdavo girdėtas paskalas. Visi negailėjo Džil patarimų, o tie patarimai buvo beveik prieštaringi.

– Jeigu nori pakliūti į kiną, meilute, reikia rasti pe-erį, kuriam patiktum, – pasakė visada viskuo nepatenkinta dama, kurią neseniai išmetė iš televizijos serialo.

– O kas yra pe-eris? – paklausė Džil.

– Režisieriaus padėjėjas, – tai buvo pasakyta tokiu tonu, iš kurio Džil turėjo suprasti, jog jai atleidžiama už tokį tamsuoliškumą. – Juk tai jis samdo sjūpus.

Džil taip sumišo, kad klausti, kas yra tie sjūpai, jau nebeišdrįso.

– Jeigu nori mano patarimo, klausyk: susirask seksualų režisierių. Pe-eris gali tau duoti vaidmenį tik savo filme, o režisierius – visur, kur nori.

Tai pasakė jai bedantė moteris, kuriai buvo tikrai ne mažiau kaip aštuoniasdešimt.

– Na, žinoma! Dauguma iš jų juk homoseksualai, – pareiškė pliktelėjęs aktorius.

– O koks skirtumas? Noriu pasakyti, ar labai jau čia svarbu, kokia bus pradžia? – įsiterpė jaunuolis su akiniais, degantis troškimu tapti rašytoju.

– O ką, jeigu pradėjus statiste? – paklausė Džil. – Centrinis įrašų biuras...

– Ten nieko neišeis. Jie tavęs net neužrašys, jeigu tu nesi kokia specė.

– Aš... atleiskite, o kaip suprasti specė?

– Na, jeigu tau, sakykim, kas būtų amputuota... Už tai moka trisdešimt tris penkiasdešimt aštuonis, o ne dvidešimt vieną penkiasdešimt, kaip įprasta. Arba jeigu tu turi vakarinę suknelę arba moki jodinėti – tada gauni dvidešimt aštuonis trisdešimt tris. Jeigu moki dalinti kortas arba žinai, kaip elgtis prie stalo, kai žaidžia kauliukais, – tada bus dvidešimt aštuoni trisdešimt trys. Jeigu žaidi futbolą arba beisbolą, tau užmokės trisdešimt penkis penkiasdešimt aštuonis – tiek, kiek berankiui ir bekojui. Jeigu moki joti ant kupranugario arba ant dramblio, gauni penkiasdešimt penkis devyniasdešimt keturis. Aš tau patariu net nemėginti įsitaisyti statiste. Eik į epizodinius vaidmenis.

– Aš nelabai suprantu, koks skirtumas, – prisipažino

Džil.

– Kai vaidini epizodinį vaidmenį, pasakai nors vieną frazę, o statistams neleidžiama nė išsižioti, nebent masuotėse.

– Kur kur?

– Masuotėse, ten, kur reikia triukšmingo fono.

– Pirmiausia tau reikia susirasti agentą.

– O kaip tai padaryti?

– Jų sąrašus spausdina "Kino aktorius". Tai žurnalas. Leidžia Kino aktorių gildija. Aš kambary turiu vieną numerį. Einu atnešiu.

Agentų sąrašą su Džil perskaitė visi senbuviai ir galų gale apsistojo ties mažiau žinomais. Mat bendra nuomonė buvo tokia: per garsius agentus patirti sėkmę Džil šansų nėr.

Su šituo sąrašu ji ir pradėjo žygius. Pirmieji šeši aplankytieji su ja net nesikalbėjo. Septintąjį Džil užklupo jau išeinantį iš kontoros.

– Atleiskite, – kreipėsi Džil. – Aš ieškau agento.

Valandėlę jis tyrinėjo ją, paskui ištarė:

– Duokite, pažiūrėsiu jūsų albumą.

– Mano ką?

– Jūs turbūt ką tik iš autobuso. Šiame mieste be albumo nėr ko ir į duris belstis. Užsakykite keletą fotografijų. Įvairiomis pozomis. Prabangesnių. Biusto. Sėdmenų.

Kalver sityje, šalia "Deivid Selznik" studijos Džil susirado fotografą, kuris už trisdešimt penkis dolerius jai padarė albumą. Su juo pas agentą ji užėjo po savaitės. Nuotraukos jam labai patiko. Ji atrodė įspūdingai. Fotokamera pagavo ir įamžino tikras jos nuotaikas. Vienur ji buvo liūdna, kitur pikta... švelni... seksuali. Fotografas sukaišiojo nuotraukas į knygelę celofanuotais puslapiais.

– Štai čia, priekyje, reikia įklijuoti aktorinės tarnybos lapą, – paaiškino jis.

Tarnybos lapas... bus kitas jos žingsnis.

Per kitas dvi savaites Džil aplankė ar mėgino aplankyti

visus savo sąrašo agentus. Nė vieno iš jų ji nesudomino nė truputėlį. O vienas net taip pasakė:

– Tu jau buvai čia vakar, vaikeli.

Ji papurtė galvą.

– Ne, nebuvau.

– Na, toji, kur buvo vakar, atrodė lygiai taip, kaip tu. Tas ir yra. Visos jūs panašios į Elizabet Teilor, Leną Terner ar Evą Gardner. Jeigu tu kitame mieste ieškotum kito darbo, tave griebte pagriebtų. Tu graži, patraukli, seksuali, tavo figūra puiki. Bet Holivude grožis – pati pigiausia prekė. Gražios merginos suvažiuoja čia iš viso pasaulio. Viena suvaidino mokyklos spektaklyje, kita grožio konkursą laimėjo, trečiai draugužis pasakė, kad jos vieta kine. Ir štai rezultatas! Jos plūsta čia tūkstantinėmis bandomis, ir visos – kaip du vandens lašai. Taigi patikėk, vaikeli: tu jau buvai čia vakar.

Namo gyventojai padėjo Džil sudaryti naują agentų sąrašą. Šitie turėjo mažesnes kontoras ir jos buvo tuose rajonuose, kur agentų paslaugos kainavo pigiau, bet rezultatas nebuvo geresnis.

– Užeik, kai turėsi nors kokią aktorinę patirtį, mažute. Tu nebjauri. Ką gali žinoti, gal esi didžiausia aktorė po Garbo, bet aš neturiu laiko tam tikrinti. Kada nors, kai tu nusifilmuosi, aš būsiu tavo agentas.

– Kaipgi aš galiu nusifilmuoti, jeigu niekas manęs į darbą nenori priimti?

Jis linktelėjo.

– Taip. Tas ir yra. Linkiu sėkmės.

Džil sąraše buvo likusi tik viena agentūra. Nueiti ten jai patarė mergina, kuri atsitiktinai prisėdo prie jos "Mayflower" kavinėje Holivudo gatvėje. "Daning" agentūra buvo įsikūrusi gyvenamajame rajone. Pirmiausia Džil ten paskambino telefonu norėdama užsirašyti į priėmimą. Kitame laido gale kalbanti moteris paprašė užeiti šeštą valandą.

Ir šeštą valandą Džil jau buvo nedidelio namelio kambarėlyje, kuris kadaise kažkam atstojo svetainę. Kabinete

stovėjo senas apibrozdintas stalas, užverstas popieriais, dirbtine oda aptraukta kušetė, kai kur užklijuota baltu chirurginiu pleistru, ir trys pinti krėslai. Iš kito kambario atėjo aukšta, apkūni moteris su raupų pėdsakais ant veido ir tarė:

– Sveiki. Kuo galiu padėti?

– Aš esu Džil Kasl. Man paskirtas pasimatymas su ponu Daningu.

– Su panele Daning, – pataisė moteris. – Tai aš.

– Štaip kaip, – nusistebėjo Džil. – Atleiskite, aš maniau...

Moteris šiltai ir draugiškai nusijuokė.

– Nieko nieko.

"Bet tai viską keičia iš esmės", – pagalvojo Džil staiga susijaudinusi. Kodėl gi jai anksčiau neatėjo į galvą? Moteris, dirbanti agente, gal bus patyrusi tokias pačias nesėkmes ir supras, ką išgyvena jaunos merginos savo kelio pradžioje. Ji užjaus Džil labiau nei koks vyras.

– Matau, jūs atsinešėte savo albumą, – nutraukė jos mintis panelė Daning. – Galima pažiūrėti?

– Žinoma, – nudžiugo Džil.

Moteris vartė albumą ir vis pritariamai linkčiojo.

– Fotokamerai jūs patinkate.

Džil nežinojo, ką sakyti.

– Ačiū.

Panelė Daning itin įdėmiai apžiūrinėjo tas nuotraukas, kur ji buvo su maudymosi kostiumėliu.

– Jūsų graži figūra. Tai svarbu. Iš kur jūs?

– Iš Teksaso, – atsakė Džil. – Odesos.

– Jūs jau seniai Holivude, Džil?

– Kokie du mėnesiai.

– Pas kelis agentus buvote?

Vieną akimirką ji vos nesusigundė pameluoti, bet moters akyse tematė užuojautą ir supratimą.

– Gal pas trisdešimt ar apie tiek.

Moteris nusijuokė.

– Ir galų gale nusileidote iki Roz Daning. Na, ne taip

jau tai ir blogai. Žinoma, aš nesu Em Si Ei ar Viljamas Morisas, bet darbo savo klientams visada randu.

– Aš neturiu jokios aktorinio darbo patirties.

Moteris nė kiek nenustebo.

– Jeigu jūs ją turėtumėte, eitumėte į Em Si Ei ar pas Viljamą Morisą. Aš esu tarsi šlifavimo punktas, o iš manęs pasigriebia didesnės agentūros.

Pirmą kartą po daugelio dienų Džil širdyje suplazdeno viltis.

– Jūs manote... jums atrodo, kad darbas su manimi galėtų sudominti? – paklausė ji.

Moteris šyptelėjo.

– Aš įtaisiau į darbą klientes, kurios ir pusės jūsų gražumo neturėjo. Manau, kad ir jus galėsiu... Juk tik taip ir įgyjama patirtis, ar ne?

Džil užplūdo dėkingumas.

– Šitame prakeiktame mieste bėda ta, kad naujokėms, kaip kad jūs, jokios prošvaistės prasimušti. Visos studijos vienu balsu klykia, jog jiems reikia jaunų talentų, o patys atsitvėrę aukščiausiomis sienomis ir nieko neprisileidžia. Na, o mes juos apgausim. Aš žinau tris atvejus, kuriems jūs gal tiksite. Tai dieninė muilo opera, epizodas Tobio Templo filme ir vaidmuo naujoje Tesi Brand juostoje.

Džil apsvaigo galva.

– Bet ar norės jie?

– Jei aš rekomenduosiu, paims. Aš nesiunčiu netinkamų klientų. Jūs supraskite, tai tik epizodinis vaidmenėlis, bet visgi tai startas.

– Aš negaliu apsakyti, kokia jums dėkinga esu, – pralinksmėjo Džil.

– Muilo operos scenarijų, atrodo, turiu čia.

Roza Daning sunkiai atsistojo atsiremdama į kėdę, kurioje sėdėjo, ir davusi ženklą Džil eiti iš paskos, pasuko į kitą kambarį.

Tas kambarys buvo miegamasis. Kampe prie lango stovėjo dvigulė lova, o priešingoje pusėje buvo įtaisyta metalinė kartoteka. Roz Daning priėjo prie jos, ištraukė

vieną dėžę, išėmė scenarijų ir sugrįžo prie Džil.

– Štai scenarijus. Parenkantis artistus režisieriaus padėjėjas – geras mano bičiulis. Jeigu jums tai pasisektų, jis jus ir vėl pasamdytų.

– Man pavyks, – karštai patikino Džil.

Roz Daning nusišypsojusi tarė:

– Bet aš negaliu siųsti jam katės maiše. Ką, jei paprašyčiau paskaityti man?

– Prašau, žinoma.

Panelė Daning atvertė scenarijų ir atsisėdo ant lovos.

– Perskaitykite štai šitą sceną.

Džil atsisėdo šalia ir žvilgtelėjo į tekstą.

– Jūsų herojė – Natali. Ji yra turtinga mergina, ištekėjusi už silpnavalio žmogaus. Ji nori išsiskirti su juo, bet jis nesutinka. Jūs įsiterpsite štai šitoje vietoje.

Džil permetė akimis popieriaus lapą ir apgailestavo, kad negali jo gauti visai nakčiai ar bent valandai. Ir be galo norėjo padaryti gerą įspūdį.

– Jūs pasiruošusi?

– Aš... taip, manau, taip, – sumurmėjo Džil.

Ji užsimerkė ir stengėsi prisišaukti savo herojės mintis. Tai turtinga moteris. Kaip motinos tų, su kuriais ji užaugo, kaip žmonės, laikantys visiškai natūraliu dalyku imti iš gyvenimo viską, ko užsigeidžia, ir manantys, jog kiti žmonės egzistuoja tik jų patogumui. Kaip Sisi Toping ir panašios į ją. Džil atsimerkė, palinko prie scenarijaus ir pradėjo skaityti:

– **Aš noriu pasikalbėti su tavimi, Piteri.**

– **Ką, ar negali palaukti?** – šituos žodžius perskaitė Roz Daning, atsakydama į Džil repliką.

– **Aš jau ir taip per ilgai šito laukiau. Šiandien išskrendu į Rino.**

– **Iškart jau ir išskrendi?**

– **Ne. Aš jau penkti metai noriu pakliūti į šitą lėktuvą, Piteri. Šį sykį jo praleisti nesiruošiu.**

Džil pajuto, kaip Roz Daning ranka paplekšnojo jai per šlaunį.

– Labai gerai, – pagyrė Daning. – Tęskite.

Bet ranka ant šlaunies liko.

– Tavo nelaimė yra ta, kad tu dar neužaugai. Tu dar tebežaidi vaikiškus žaidimus. Na štai, nuo šiol žaisi vienas!

Roz Daning ranka Džil šlaunį pradėjo glostyti. Mergina susigėdo.

– Puiku! Tęskite, – nervingai pratarė Daning.

– Ir nemėginkite daugiau susisiekti su manimi. Tikiuosi, aiškiai pasakiau?

Ranka pradėjo judėti greičiau ir slinko vis arčiau pilvo. Džil pastūmė scenarijų ir pažiūrėjo į Roz Doning. Moteris paraudo, jos akys padūmavo...

– Tęskite, skaitykite, – prikimusi ištarė ji.

– Aš... aš taip negaliu, – persigando Džil. – Jeigu jūs...

Moters ranka dar greitesnė pasidarė.

– Aš noriu padėti tau sukurti reikiamą nuotaiką, meilute. Juk supranti, šitos nesantaikos priežastis – seksas. Aš noriu pajusti tavyje seksą.

Dabar ranka spustelėjo jau stiprokai ir atsidūrė tarp Džil kojų.

– Ne!

Visa virpėdama Džil striktelėjo.

Iš moters burnos varvėjo seilės.

– Padaryk, kad man būtų gera, o aš padarysiu gera tau, – jau maldavo moteris. – Ateik čia, beibi.

Ji ištiesė rankas mėgindama sučiupti Džil, bet ji jau bėgo iš kambario. Gatvėje Džil susivėmė. Net kai spazmai nurimo, geriau jai nepasidarė. Vėl pradėjo skaudėti galvą.

Tai buvo neteisinga. Galvos skausmai neturėjo jokio ryšio su ja, su Džil Kasl, jie buvo Žozefinos Činski.

Per penkiolika mėnesių Džil Kasl tapo pilnateise "išlikusiųjų" genties nare. Tai buvo žmonės, gyvenantys šou verslo apylinkėse daugelį metų, o kai kurie ir visą gyvenimą, mėginę prasimušti į kino pasaulį, bet laikinai dirbantys visai kitus darbus. Tai, kad tas laikinumas tęsėsi po de-

šimt penkiolika metų, jų nė kiek nejaudino.

Kaip kad senovės gentys sėdėdavo prie savo laužų ir pasakodavo sagas apie narsius žygius, "išlikusieji" sėdėjo Švabo smuklėje ir pasakojo legendines šou verslo istorijas, šildė tarp delnų ataušusią kavą ir dalijosi naujais įspūdžiais. Jie nebuvo susiję su šou verslu, bet kažkokiu paslaptingu būdu girdėjo, kaip plaka pati jo širdis. "Išlikusieji" galėjo jums papasakoti, kuri iš žvaigždžių bus pakeista, kurį prodiuserį rado lovoje su jo režisieriumi ir ką kas kvietėsi ant kilimo. Pirmiausia visa tai jie sužinodavo per savo pranešimų sistemą, kuri buvo panaši į džiunglių būgnus, nes Holivudas ir buvo džiunglės. Šitie žmonės manė galėsią rasti būdą įsibrauti į šį pasaulį pro studijų vartus. Jie – artistai, jie – išrinktieji. Holivudas – jų Jerichonas; štai Jėzus pūstels į savo auksinį trimitą, ir galingi vartai kris, jų priešai pavirs į dulkes ir – o dangau! – Semas Vintersas sumosuos savo stebuklinga lazdele, ir ant jų sušiugždės šilkiniai rūbai, jie taps kino žvaigždėmis, o kilminga publika juos šlovins amžinai. Amen. Ir Švabo užeigos kava jau virto stipriu aukojimo vynu, o jie – "ateities mokiniais". Svajotojai glaudėsi artyn ieškodami vienas kito paramos, šildydami vienas kitą savo iliuzijomis, juk sėkmė – čia pat, visai šalia. Jie susipažino su režisieriaus padėjėju, kuris sakė tą ir tą, su prodiuseriu, kuris tvirtino taip ir taip, su režisieriumi, kuris žada va ką ir dar štai šitą, taigi dabar jau kiekvieną minutę jų svajonė gali virsti tikrove.

O kol kas jie dirbo supermarketuose ir garažuose, kosmetikos salonuose arba plovė automobilius. "Išlikusieji" gyveno vienas su kitu, vienas su kitu tuokėsi ir vienas su kitu skyrėsi, nenujausdami, kaip juos išduoda laikas. Jie nepastebėdavo naujų savo raukšlių, žilstančių smilkinių ir to, kad dabar rytmetinis makiažas trunka jau pusvalandžiu ilgiau. Šie žmonės prarado prekinę išvaizdą nenaudojami, suseno nesubrendę; jie jau seni pradėti karjerą net plastmasių gamyklose, per seni gimdyti vaikus, per daug seni kiek jaunesnių personažų vaidmenims, kurių taip troško kadaise.

Jie dabar tapo tikrais artistais, bet vis dar svajojo.

Jaunesnės ir gražesnės merginos uždarbiavo tokiu būdu, kurį vadindavo "čiužininiu uždarbiu".

– Kam čia trinti užpakalį nuo devynių iki penkių nežinia kur, jei gali kelias minutes pagulėti aukštielninka, kol lauki agento skambučio, ir gauti dvi dešimtis?

Džil tai neviliojo. Jai rūpėjo tik karjera. Neturtinga lenkė niekada neištekės už tokio kaip Deividas Kenionas. Tai ji jau įsisąmonino. Bet kino žvaigždė Džil Kasl galės gauti ką tik norės. Jeigu ji to nepasieks, vėl taps Žozefina Činski.

Bet ji neleis, kad taip atsitiktų!

Savo pirmąjį vaidmenį Džil gavo Heriet Markus dėka. Heriet turėjo antros eilės pusseserę, kurios tolimas giminaitis dirbo antruoju režisieriaus padėjėju ir dirbo prie televizijos serialo apie medikų gyvenimą. Filmą kūrė "Universal studios". Jis ir sutiko leisti Džil pamėginti. Šitas vaidmuo buvo viena frazė, už kurią Džil turėjo gauti penkiasdešimt septynis dolerius. Iš jų ji turėjo sumokėti pajamų mokestį ir įnašą bedarbių kinematografininkų namams paremti. Džil turėjo vaidinti medicinos seserį. Pagal scenarijų ją turėjo filmuoti ligoninės palatoje prie sergančiojo lovos tikrinančią jo pulsą pasirodžius gydytojui.

"Gydytojas: **Kaip jis, sesele?**

Seselė: **Bijau, daktare, kad ne kažin kaip".**

Ir tik tiek.

Jai įteikė atšviestą scenarijaus lapą pirmadienį popiet ir liepė kitą dieną šeštą valandą ryto ateiti į grimo kambarį. Sceną ji perskaitė šimtą kartų ir apgailestavo, kad neturi viso scenarijaus. Argi iš vienos eilutės galima ką nors nuspręsti apie vaidmenį? Džil stengėsi įsivaizduoti, kokio tipo moteris ta medicinos sesuo. Ištekėjusi ar vieniša? Ar neįsimylėjusi ji gydytojo? O gal tarp jų buvo romanas, bet pasibaigė? Kokie jos jausmai ligoniui? Ar baugino ją mintis apie jo mirtį? O gal ji laukė jo mirties?

"Bijau, daktare, kad ne kažin kaip".

Vieną kartą ji pasakė tai susirūpinusi. Ir pakartojo:

"Bijau, daktare, kad ne kažin kaip".

Šį kartą ji buvo susijaudinusi: jam lemta mirti.

"Bijau, daktare, kad ne kažin kaip".

Nuskambėjo priekaištingai. Tai gydytojas kaltas. Jeigu jis nebūtų išvažiavęs su meiluže...

Džil nemiegojo visą naktį, nes labai jaudinosi, kol išmoko vaidmenį, bet į studiją nuėjo pakili ir guvi. Prie vartų, esančių Lankeršimo bulvare, ji privažiavo dar nepražvitus. Automobilį paskolino draugė Heriet. Vartus saugojo sargas. Jam ji ir pasakė savo pavardę, o jis, patikrinęs žurnale, mostelėjo ranka, kad ji įvažiuotų.

– Septintoji aikštelė, – sumurmėjo jis. – Už dviejų blokų sukite į dešinę.

Jos pavardė įrašyta į žurnalą. "Universal studios" jos laukė. Panašu į nuostabų sapną. Važiuodama prie filmavimo aikštelės, Džil nusprendė aptarti savo vaidmenį su režisierium: tegu jis supranta, kad jinai sugeba įvairiai interpretuoti šį epizodą, taip, kaip jis norės. Automobilį Džil paliko aikštelėje ir nuėjo į Septintąjį paviljoną.

Ten šmirinėjo daugybė žmonių, jie susikaupę perstatinėjo prožektorius, stumdė įvairiausius elektroninius įrenginius, tvirtino kameras ir nurodinėjo kažką kažkam jai visai nesuprantama technine kalba.

Džil stabtelėjo pažiūrėti, kas čia vyksta, pasimėgauti šituo šou verslo reginiu, jo kvapais ir garsais. Tai buvo jos pasaulis, jos ateitis. Ji žinos, kaip padaryti režisieriui įspūdį, parodys jam, kad ji – ne bet kas. Jis ją perpras kaip asmenybę, ji nebus tik dar viena artistė.

Antrasis režisieriaus padėjėjas nuvedė ją ir dar kokį dešimt vyrų ir moterų į kostiuminę, kur jai padavė medicinos sesers drabužius ir persirengus liepė vėl grįžti į filmavimo aikštelę, o ten viename kampelyje visus šituos epizodų vaidintojus nugrimavo. Kai tik baigė grimuoti, iškart režisieriaus padėjėjas ir pašaukė ją pavarde. Džil tuoj pat atsirado prie ligoninės palatos dekoracijos, kur jau stovėjo režisierius ir kalbėjo su pagrindinio vaidmens atlikėju. Tai buvo aktorius Rodas Hensonas. Jis ir vaidino chi-

rurgą, užuojautos ir išminties įsikūnijimą. Džil einant artyn, Rodas Hensonas kalbėjo:

– Aš turiu vokiečių aviganį, kuris tau pralos dialogą šimtą kartų geriau už šitą dvasną. Kodėl scenarijų autoriai niekaip nenori suteikti mano paveikslui ryškumo, velniai griebtų!

– Rodai, serialas jau penkti metai eina. Nereikia gerinti to, kas ir taip turi pasisekimą. Žiūrovams tu patinki toks, koks esi.

Prie režisieriaus priėjo operatorius:

– Įjungta, šefe.

– Ačiū, Holai, – režisierius vėl atsisuko į Rodą Hensoną.

– Beibi, ar galime tai nufilmuoti? Diskusiją pratęsim paskui.

– Vieną gražią dieną šitai studijai aš parodysiu užpakalį, – piktai burbtelėjo Hensonas ir nuėjo.

Džil atsisuko į režisierių. Jis dabar stovėjo vienas. Jai yra proga pasikalbėti apie vaidmens interpretavimą, parodyti, kad ji supranta jo problemas ir stengsis šią sceną padaryti puikią. Ji nusišypsojo jam – šiltai, draugiškai.

– Aš esu Džil Kasl, – prisistatė. – Vaidinu medicinos seserį. Manau, kad mano vaidmenį galima atlikti tikrai įdomiai, turiu vieną kitą mintį dėl...

Jis linktelėjo, bet jo mintys buvo kažkur kitur, ir parodė:

– Štai ten, prie lovos.

Mostelėjo ranka ir nuėjo kažko pasakyti operatoriui.

Džil stovėjo ir suglumusi žiūrėjo jam įkandin. Antrasis režisieriaus padėjėjas, tolimas Heriet giminaitis, pribėgo prie Džil ir tyliai sukuždėjo:

– Dėl Dievo, argi jūs negirdėjote, ką jis pasakė? Eikite štai ten, prie lovos!

– Aš norėjau paklausti jo...

– Jūs viską sugadinsite! – jau sušnypštė padėjėjas. – Greičiau eikite ten.

Džil priėjo prie lovos ir atsistojo.

– Gerai. O dabar visi tylite, – padėjėjas žiūrėjo į režisierių. – Repetuosime, šefe?

– Ką tu čia?! Filmuok.

– Duokite mums skambutį. Visi ramūs. Tyla. Pradėk. Motoras.

Susijaudinusi Džil išgirdo skambutį. Ji metė kupiną nevilties žvilgsnį į režisierių, visgi norėjo paklausti, kaip jai geriau interpretuoti sceną, koks jos požiūris į ligonį, ar jai...

Kažkieno balsas garsiai užriko: "Pradėk!"

Visi sužiūro į Džil ir laukė. Ji pagalvojo, ar nepaprašius sekundei išjungti kameros, kad aptartų sceną ir...

Režisierius sustaugė:

– Dieve gailestingasis! Sesele! Čia ne lavoninė, čia ligoninė. Ieškokite prakeikto pulso, kol jis dar nenutilo iš senumo!

Džil persigandusi nužvelgė į ją atsuktas lempas. Paskui giliai atsiduso, pakėlė ligonio ranką ir pradėjo skaičiuoti pulsą. Jeigu niekas nenori patarti, sceną ji interpretuos savaip. Ligonis – gydytojo tėvas. Jiedu susipykę. Tėvas pateko į nelaimingą atsitikimą, o gydytojui apie tai ką tik pranešė. Džil pakėlė akis ir pamatė artėjantį Rodą Hensoną. Jis priėjo prie jos ir paklausė:

– Kaip jis, sesele?

Jo akyse Džil pamatė pavojų. Ji norėjo pasakyti jam tiesą – kad jo tėvas miršta, kad jau vėlu ir jiedu jau nebespės susitaikyti. Bet reikėjo visa tai pasakyti taip, kad jis nesugniužtų ir...

Atsipeikėjo ji nuo režisieriaus riksmo:

– Stop! Stop! Stop! Velniai rautų! Šitai idiotei reikia pasakyti viso labo vieną frazę, o ji net jos negali atsiminti. Iš kur jūs ją tokią išknisot?

Į tamsoje riaumojančio balso pusę Džil atsisuko degdama iš gėdos.

– Aš... aš žinau savo žodžius, – jos lūpos iš susijaudinimo virpėjo. – Aš tik norėjau...

– Jeigu žinote, tai netylėkite, po velnių! Per šitą pauzę

buvo galima visą traukinio sąstatą praleisti. Kai tik jis jūsų paklaus, iškart ir atsakykite. O'kei?

– Aš tik maniau, ar ne geriau...

– Iš naujo. Iškart. Skambutis.

– Skambutis. Eina. Prilaikom. Pirmyn.

– Variklis.

– Pradedam.

Džil pakirto kojas. Jai atrodė, kad šis epizodas be jos daugiau niekam nerūpi. O juk viso labo ji norėjo sukurti kažką nuostabaus. Nuo prožektorių karščio pradėjo svaigti galva, ji pajuto, kad per rankas bėga prakaitas ir kad jis išteps gurgždantį iškrakmolintą chalatą.

– Pradedam! Sesele!

Džil palinko prie ligonio ir paėmė jam už riešo. Jeigu jai vėl nepasiseks, kito karto nebebus. Ji pagalvojo apie Heriet, apie savo bičiulius – namo kaimynus, apie tai, ką jie kalbės...

Į palatą įžengęs gydytojas artėjo prie jos.

– Kaip jis, sesele?

Ji jau nebus jų draugijoje. Ji taps pajuokos objektu. Holivudas – miestelis nedidelis, gandai čia sklinda greitai.

– Bijau, daktare, kad ne kažin kaip.

Prie jokios kitos studijos ir artyn jos neprisileis. Šitas vaidmuo bus jai paskutinis. Ateis galas viskam, sugrius visas jos pasaulis.

Gydytojas tarė:

– Ligonį – į reanimaciją, tuoj pat.

– Gerai! – šūktelėjo režisierius. – Kirpkite ir montuokite!

Džil beveik nematė pro šalį lakstančių žmonių, kurie tuoj išmontavo šitą dekoraciją, atlaisvino vietą kitai. Ką tik nufilmavo pirmą jos sceną, ir jos mintys sukosi savu ratu. Ji pagalvojo, ar nereikėtų prieiti prie režisieriaus ir padėkoti jam, bet jis kitoje aikštelės pusėje kalbėjosi su žmonėmis. Antrasis režisieriaus padėjėjas priėjęs paplekšnojo jai per ranką ir pasakė:

– Viskas normalu, mažyte. Tik kitą kartą išmok žodžius.

Ji nufilmuota. Tai pirmoji jos rekomendacija.
"Dabar aš visą laiką dirbsiu", – galvojo Džil.

Kitą kartą ji gavo vaidmenį po trylikos mėnesių. Suvaidinti epizodą šį kartą jai pasiūlė Em Dži Em. Per tą laiką ji truputėlį dirbo ir "civilinį" darbą: reklamavo firmos "Eivon" prekes prie baro su gaivinamaisiais gėrimais, o vienu metu net taksi važinėjo.

Pinigų turėjo nedaug, todėl butą nusprendė nuomoti su Heriet Markus kartu. Bute buvo du miegamieji. Savąjį Heriet eksploatavo intensyviai. Ji vienoje universalinėje parduotuvėje miesto centre dirbo manekene. Heriet buvo patraukli mergina ir turėjo puikų humoro jausmą. Plaukus nešiojo trumpus, buvo tamsiaakė, gražaus kūno sudėjimo.

– Kai esi gimusi Hobokene, – juokavo jinai, – humoro neišvengsi.

Iš pradžių Džil baugino šalta Heriet nepriklausomybė, bet netrukus jinai suprato, kad po šita dirbtine kauke slepiasi gera, baikšti mergina. Ji visą laiką buvo įsimylėjusi. Vos tik Džil susipažino su ja, Heriet pareiškė:

– Noriu pristatyti tau savo Ralfą. Kitą mėnesį mes susituoksime.

Po savaitės Ralfas, sėdęs į Heriet automobilį, išdardėjo nežinoma kryptimi.

Kai dingo Ralfas, po keleto dienų Heriet susipažino su Toniu. Šito jaunuolio verslas buvo eksporto ir importo operacijos. Įsimylėjo jinai jį iki ausų.

– Jis labai įtakingas, – kaip paslaptį Heriet pakuždėjo draugei.

Bet kažkas manė visai kitaip, nes po mėnesio jo lavoną su obuoliu burnoje ištraukė iš Los Andželo upės.

Kitas buvo Aleksas.

– Tokio gražuolio tu dar nematei, – įtikinėjo draugę Heriet.

Aleksas tikrai buvo gražus. Vilkėjo brangiais rūbais, važinėjo efektingu sportiniu automobiliu ir daug laiko praleisdavo hipodrome. Romanas tęsėsi, kol baigėsi Heriet

pinigai. Džil piktinosi, kad Heriet, kiek tai lietė vyrus, turėjo tiek nedaug sveiko proto.

– Nieko sau negaliu padaryti, – prisipažino Heriet. – Mane traukte traukia prie pakliuvusių į bėdą vaikinų. Tai tikriausiai mano motinos instinktas.

Ji nusijuokė ir pridūrė:

– Mano motina buvo kvaiša.

Džil matė visą procesiją Heriet jaunikių. Buvo Nikas, paskui Bobas, po to – Džonas, po Džono – Reimondas, o paskui Džil susipainiojo, nebežinojo tikrosios jų eilės.

Praėjus keliems mėnesiams gyvenimo bendrame bute, Heriet pasisakė esanti nėščia.

– Tikriausiai nuo Leonardo, – pašaipiai tarstelėjo ji, – beje, tamsoje jie visi kaip vienas.

– Ir kur tas Leonardas?

– Nežinau, Omahe ar Okinavoje. Geografija man visada ne per geriausiai sekėsi.

– Ką tu darysi?

– Gimdysiu.

Per Heriet subtilumą jos nėštumas jau po kelių savaičių tapo akivaizdus visiems ir jai teko atsisveikinti su manekenės darbu. Kad galėtų pragyventi abi, į supermarketą nuėjo dirbti Džil.

Vieną vakarą sugrįžusi po darbo namo, ji rado Heriet paliktą raštelį. Jame buvo parašyta: "Aš visada norėjau, kad mano kūdikis gimtų Hobokene. Grįžtu namo, pas savus. Kertu lažybų – ten jau laukia nesulaukia manęs koks nors nuostabus vaikinas. Ačiū tau už viską". Ir parašas: "Heriet, vienuolė".

Butas staiga pasidarė tuščias.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Tai buvo svaigusis Tobio Templo gyvenimo tarpsnis. Būdamas keturiasdešimt dvejų metų, jis turėjo visą pasaulį – juokaudavo su karaliais, o su prezidentu žaidė golfą...

Milijonai jo gerbėjų, alaus mėgėjai, dėl šito neturėjo nieko prieš, nes žinojo: Tobis – vienas iš jų, jis – jų gynėjas, melžiantis visas šventas karves, išjuokiantis viso pasaulio galinguosius ir griaunantis nusistovėjusias normas. Jie mylėjo jį žinodami, kad ir jis juos myli.

Visuose interviu Tobis Templas paminėdavo savo motiną ir pamažu ji visiems pradėjo atrodyti kaip šventoji. Tik šitaip jis galėjo pasidalinti su ja sėkme.

Templas Bel Eire įsigijo gražų Tiudorų stiliaus namą. Name buvo aštuoni miegamieji, platūs laiptai su mediniais ranka drožinėtais turėklais, atvežtais iš Anglijos. Buvo ir kino salė, žaidimų kambariai, vyno rūsys. O kartu su namu pirktame žemės sklype dar buvo didžiulis vandens baseinas, namelis ekonomei ir du kotedžai svečiams. Dar vieną ištaigingą namą Tobis turėjo Palm Springse, be to, laikė keletą ristūnų ir trejetą komikų, savo partnerių. Ir visus tris juos vadino vienu – Mako – vardu. Visi Makai dievino jį. Vykdė nedidelius pavedimus, teikė vairuotojų paslaugas, bet kuriuo metu pristatydavo jam merginų, lydėdavo į gastroles ir masažuodavo. Ko tik šeimininkas užsimanydavo, visi trys Makai buvo pasiruošę vykdyti. Jie buvo juokdariai prie "Tautos juokdario". Sekretores Tobis turėjo šešias. Dvi tvarkė korespondenciją. Asmeninė sekretorė buvo šviesiaplaukė, dvidešimt vienerių metų Šeri. Tokį kūną, kokį turėjo Šeri, galėjo sukonstruoti tik sekso maniakas. Todėl Tobis reikalavo, kad ji segėtų trumpus sijonus ir kad po jais nieko nesivilktų. Tai sutaupydavo jiems marias laiko.

Pirmoji Tobio Templo filmo premjera pasisekė nuostabiai. Salėje sėdėjo ir Semas Vintersas su Kliftonu Laurensu. Filmo aptarti visi trys nuėjo į "Čeinzensą".

Tobis patyrė malonumą jau patį pirmą savo susitikimo su Semu Vintersu akimirksnį.

– Jei būtum atsakęs į mano skambučius, tai tau būtų kainavę mažiau, – pasakė Tobis ir išpasakojo Semui, kaip pas jį brovėsi.

– Mat kaip nepasisekė, – nuliūdo Semas.

O kai susėdo "Čeinzense" ir apšilo, Semas kreipėsi į Laurensą su pasiūlymu.

– Jeigu tu neužsiprašytum rankų ir kojų, aš pasiūlyčiau naują kontraktą Tobiui – tris filmus.

– Tik rankos! Paskambinsiu ryt ryte, – atsakė agentas ir žvilgtelėjo į laikrodį. – Man laikas.

– Kur tu važiuoji? – sukluso Tobis.

– Į pasimatymą su vienu klientu. Juk aš ne vien tavo agentas, mano berniuk.

Tobis kažkaip keistai nužvelgė jį ir tarstelėjo:

– Na, žinoma.

Kitą rytą visi laikraščiai mirgėjo liaupsinančiais atsiliepimais. Kritikai visi kaip vienas tvirtino: Tobis Templas bus ne mažesnė ir kino, kaip ir televizijos, žvaigždė.

Tobis perskaitęs recenzijas paskambino Kliftonui Laurensui.

– Sveikinu, mano berniuk, – nuoširdžiai džiaugėsi agentas. – Matei? "Žinias"? "Varjetė"? Tai ne recenzijos, tai meilės prisipažinimai.

– Aha. Šis pasaulis – tik šviežio sūrio kąsnis, o aš – didelė riebi žiurkė. Ar tu sugalvosi ką įdomesnio?

– Aš gi sakiau, Tobi, kad vieną gražią dieną pasaulis bus tavo. Ši diena atėjo: jis priklauso tau!

Agentas buvo be galo patenkintas.

– Klifai, aš norėčiau su tavimi pasikalbėti. Ar negalėtum atvažiuoti?

– Žinoma. Penktą aš baigiu ir...

– Aš turiu galvoj dabar pat.

Dvejojo Kliftonas neilgai.

– Aš turiu susitikimą...

– Na, jeigu tu taip labai užsiėmęs, tuomet tiek to.

Ir Tobis padėjo ragelį.

Po minutės jam paskambino Kliftono Laurenso sekretorė:

– Ponas Laurensas jau važiuoja pas jus, pone Templai.

Kliftonas Laurensas sėdėjo pas Tobį namie ant kušetės.

– Dėl Dievo, Tobi, tu juk žinai – tau aš niekada nesu per daug užsiėmęs. Man ir į galvą neatėjo, kad tu norėsi mane šiandien matyti. Būčiau nepaskyręs jokių susitikimų.

Tobis sėdėjo akis įrėmęs į agentą – tegu paprakaituoja, – o Kliftonas atsikrenkštė ir tęsė:

– Lai taip ir bus! Juk tu – mylimiausias mano klientas. Argi tu nežinojai šito?

"Bet tai ir tiesa, – galvojo Kliftonas. – Tai aš jį padariau juo. Jis yra mano kūrinys. Aš mėgaujuosi jo sėkme ne mažiau už jį patį."

Tobis nusišypsojo.

– Ar tikrai taip, Klifai? – jis matė, kaip atsipalaidavo dabitiškai išsipusčiusio jo mažojo agento raumenys. – Aš jau pradėjau abejoti.

– Ką tu nori tuo pasakyti?

– Tu tiek daug klientų turi, kad kartais man reikiamo dėmesio ir neskiri.

– Taip nėra. Daugiausia laiko aš...

– Aš norėčiau, kad tu dirbtum tik man, Klifai.

Kliftonas šyptelėjo.

– Tu juokauji.

– Ne, aš visiškai rimtai, – jis matė, kaip iš Kliftono veido dingo šypsena. – Man atrodo, esu pakankamai svarbi persona, kad galėčiau turėti asmeninį agentą, aš turiu galvoje ne tokį žmogų, kuris tvarko aibės kitų reikalus... Tai panašu į grupinį seksą, Klifai. Kai kas visada lieka erekcijos stadijoje.

Valandėlę patylėjęs, Kliftonas pralemeno:

– Surask mums ko nors išgerti.

Tobis nuėjo prie baro, o Kliftonas sėdėjo ir mąstė. Jis žinojo, kur šuo pakastas, – ne Tobio persona čia svarbiausia ir ne jo savo vertės pajutimas.

Tobis buvo labai vienišas. Kliftonas savo gyvenime nematė vienišesnio žmogaus. Laurensui teko matyti, kaip Tobis pirkdavo pulkus moterų ir kaip dosniomis dovano-

mis mėgino pasisamdyti sau draugų. Niekam niekada nebuvo galima apmokėti sąskaitos, jeigu buvo Tobis. Kliftonas kartą girdėjo, kaip vienas muzikantas pasakė Tobiui: "Tau nereikia pirkti meilės, Tobi. Tave ir taip visi myli". O Tobis sumirksėjo ir atšovė: "Kam gi rizikuoti?"

Šitas muzikantas iš Tobio programų išnyko visiems laikams.

Tobis norėjo, kad viskas priklausytų tik jam vienam. Jam buvo būdingas poreikis nepasisotinti: kuo daugiau jis turėjo, tuo daugiau jam trūko.

Kliftonas buvo girdėjęs, kad Tobis guldosi į lovą vienu metu visą tuziną merginų ir šitaip stengiasi numalšinti siautėjantį savo alkį. Aišku, tai nepadėdavo. Tobiui reikėjo vienos, bet ypatingos merginos, tačiau jos vis nebuvo. Todėl jis ir toliau žaidė būryje.

Jam būtinai reikėjo, kad aplink jį visą laiką būtų žmonių.

Vienatvė. Šituo jausmu Tobis atsikratydavo tik stovėdamas prieš žiūrovus, klausydamas jų plojimų ir jausdamas jų meilę. "O juk taip viskas paprasta", – galvojo Kliftonas. Kai Tobis nulipdavo nuo scenos, vesdavosi žiūrovus paskui save. Aplink jį visada sukosi muzikantai, komedijos partneriai, autoriai, merginos iš kabareto, gyvenimo sugniuždytieji juokdariai, visi be išimties, kuriuos jis galėjo įtraukti į savo orbitą.

O dabar jis nori, kad Kliftonas Laurensas priklausytų jam. Tik jam.

Kliftonas turėjo aibę klientų, bet visų jų pajamos sudėjus kartu buvo nedaug didesnės už tas, kurias Tobis gaudavo iš naktinių klubų, televizijos ir kino, nes Kliftono sudaryti kontraktai tikrai buvo neprilygstami. Bet apsispręsti Kliftonui padėjo anaiptol ne pinigai, o meilė Tobiui Templui. Jis žinojo esąs jam reikalingas. Reikalingas Tobis buvo ir jam pačiam. Kliftonas dar prisimena, koks nykus buvo jo gyvenimas, iki atėjo į jį Tobis. Nieko akinamai šviesaus ir naujo jame nebuvo daug metų iki to. Sukosi jis iš inercijos, varomas senos sėkmės variklio. Dabar jis galvo-

jo apie tą įelektrintą jaudulį, kuris viešpatavo aplink Tobį, apie linksmybes ir juoką, apie nuoširdžią draugystę, kuri juos siejo.

Kai Tobis sugrįžo prie Kliftono ir padavė jam taurę, Kliftonas iškilmingai kilstelėjo ją ir ištarė:

– Už mudu, mano berniuk.

Tai buvo sėkmės, linksmybių ir švenčių metas. Tobis buvo kiekvienos programos pasisekimo laidas. Iš jo buvo laukiama vieno, – kad linksmintų. Aktorius galėjo pasislėpti už Šekspyro, Šou arba Moljero žodžių, dainininkas galėjo tikėtis Geršvino, Rodžerso ir Harto arba Kaulo Porterio pagalbos. O štai artisto komiko niekas negalėjo užmaskuoti. Vienintelis jo ginklas buvo sąmojingumas.

Tobio Templo improvizacijos netruko išgarsinti jį Holivude. Kartą pobūvyje, surengtame vieno nusenusio studijos įkūrėjo garbei, kažkas paklausė Tobį:

– Ar tiesa, kad šitam žmogui devyniasdešimt vieni?

Tobis atsakė:

– Aha. Kai jam stuktels šimtas, jį perpjaus pusiau ir už tą pačią kainą paleis du.

Per vienus pietus visiems žinomas gydytojas, gydydavęs garsiąsias kino žvaigždes, ilgai ir nuobodžiai pasakojo grupelei komikų anekdotus.

– Dokai, – neištvėrė Tobis, – nereikia mūsų linksminti, pakanka gelbėti mums gyvybes!

O sykį studijai reikėjo filmuoti liūtus. Kai juos sunkvežimiu vežė pro Tobį, jis suriaumojo:

– Krikščionys! Dešimt minučių – ir jums atsivers laisvės durys!

Apie Tobio išdaigas buvo pasakojamos legendos. Vienas jo draugas katalikas esą pakliuvęs į ligoninę. Jam reikėję nesudėtingą operaciją daryti. Kartą prie jo lovos išdygusi jauna graži vienuolė ir uždėjusi jam ant kaktos ranką.

– Kakta švelni ir vėsi, kai palieti... Oda – tikras šilkas, – tarusi vienuolė.

– Ačiū, sesuo, – atsiliepęs ligonis.

Ji pasilenkusi ir pradėjusi taisyti jam pagalvę, o besidarbuojant krūtimi brūkštelėjusi per veidą. Vargšiukas nieko sau negalėjęs padaryti: prasidėjusi erekcija. O kai vienuolė pradėjusi taisyti antklodę, ranka užkliudžiusi pakilusį jo geismą. Nelaimingasis vos nemirė iš gėdos.

– Didysis Dieve! – surikusi vienuolė. – Kas ten toks taip?!

Ir ji, pakėlusi antklodę, po ja pamačiusi kietą kaip akmuo penį.

– Dėl Dievo meilės, sesuo, atleiskite, – miksenąs jisai. – Aš gi...

– Neatsiprašinėk. Tavo daikčiukas dieviškas, – atsakiusi vienuolė ir nedelsdama atsigulusi šalia.

Tik po pusės metų ligonis sužinojęs, kad Tobis buvo atsiuntęs pas jį prostitutę.

Išeidamas iš lifto sykį Tobis atsisukęs į vieną tokį pasipūtusį televizijos valdininką ir pasakęs: "Beje, o kaip tau pasisekė išvengti apkaltinimo amoralumu?" Lifto durys žaibiškai užsitrenkusios, o valdininkėlis taip ir likęs jame su pulku įtariai į jį žvairuojančių žmonių.

Kai atėjo laikas sudaryti Tobiui naują kontraktą, jis susitarė, kad jam į studiją pristatytų dresiruotą panterą. Pas Semą Vintersą jis įsiveržė per patį pasitarimo įkarštį ir sušuko:

– Su tavimi nori pasikalbėti mano agentas, – tai taręs įstūmė panterą ir užtrenkė duris.

Paskui Tobis pasakojo šitą istoriją taip:

– Trys vaikinai vos infarkto negavo, o panteros šlapimu ten dvokė visą mėnesį.

Templui dirbo dešimt nuolatinių autorių, tarp jų ir O'Henlonas su Reindžeriu. Bet kūriniais, kuriuos jam rašytojai atsiųsdavo, jis niekada nebūdavo patenkintas. Kartą į savo scenarijų kūrėjų grupę jis buvo priėmęs prostitutę, bet kai sužinojo, kiek laiko su ja rašytojai praleidžia miegamajame, atleido. O dar vieną kartą į darbinį pasitarimą jis atsinešė rylą ir savo beždžionėlę. Tai buvo didelis

posėdžiautojų pažeminimas, tačiau visi, neišskiriant O'Henlono su Reindžeriu, taikstėsi su tokiais užsakovo išpuoliais, nes jų kūrybą jis paversdavo aukso grynuoliu. Juk jis buvo geriausias komikas!

Dosnus Tobis buvo plevėsiškai. Savo tarnautojams ir bičiuliams dovanodavo auksinius laikrodžius, žiebtuvėlius, visą ekipiruotę, apmokėdavo keliones į Europą. Kišenėse nešiojosi milijonines sumas dolerių, už viską mokėjo grynais, net du "Rols-Rois" taip nusipirko. Išvilioti iš jo pinigus buvo vienas juokas.

Kiekvieną penktadienį pulkas dykaduonių stodavosi prie Tobio namų išmaldos. Vienam iš nuolatinių veltėdžių Tobis kartą tarė: "Ei, ką tu čia dabar veiki? "Varjetė" rašė, kad šiandien kažkur turėtum filmuotis?" Tas dirstelėjo į Tobį ir susiraukė: "Bet man turi pranešti prieš dvi savaites, velniai griebtų! Ar neturi?!"

Žmonės pasakodavo nesuskaičiuojamą daugybę Tobio nuotykių ir beveik visi jie buvo ne pramanai. Kartą vienas autorius pavėlavęs į susirinkimą, o tai buvusi mirtina nuodėmė.

– Prašau atleisti man už pavėlavimą, – šiaip taip pralemenęs vėluotojas. – Matote, širyt mano sūnelį mašina partrenkė.

Tobis dėbtelėjęs į jį ir paklausęs:

– Pokštus atnešei?

Visi susirinkusieji buvę šokiruoti. Po susirinkimo vienas autorius net prasitaręs O'Henlonui:

– Kito tokio bejausmio kalės vaiko paieškoti reikia. Gyvas tu dek – jis ir tada iš tavęs už vandenį pinigų pareikalaus.

O Tobis pakvietė garsiausią specialistą traumatologą ir paprašė jį operuoti autoriaus sūnų. Visas sąskaitas apmokėjo pats, tik berniuko tėvą prigrasino: "Jeigu tu kada nors kam nors prasižiosi apie tai, išblokšiu aš tave lauk stačia galva".

Tik darbas padėdavo Tobiui užmiršti vienatvę, tik jis jam teikė tikrą džiaugsmą. Jeigu programa pasisekdavo,

Tobis būdavo pats dėmesingiausias pašnekovas, kokį tik galima įsivaizduoti, bet jeigu ne – jis pavirsdavo demonu ir puldavo kiekvieną, kurį tik savo mąsliu protu galėdavo užkabinti.

Jis turėjo labai stiprų savininko jausmą. Kartą per jų pasitarimą Tobis apkabino rankomis Reindžerio galvą ir garsiai pareiškė:

– Jinai mano. Ji priklauso man.

Ir tuo pačiu metu jis nekentė autorių, nes jam jie buvo būtini, o jis šito nenorėjo, užtat visaip juos žemino. Algos dieną iš jų mokėjimo čekių jis lankstydavo lėktuvėlius ir svaidydavo juos per kambarį. Rašytojai buvo atleidžiami dėl menkiausio nusižengimo. Kartą vienas iš jų atėjo įdegęs, ir Tobis tuoj pat paliepė jį atleisti.

– Kam tu taip padarei? – paklausė O'Henlonas. – Jis čia geriausias iš visų.

– Jeigu jis dirbtų, – atkepė Tobis, – neturėtų laiko degintis.

Vienas ką tik priimtas autorius atnešė anekdotą apie motinas, ir jam teko iškart atsisveikinti.

Jeigu koks nors jo programos svečias sėkmingai pasirodydavo ir gerai juokindavo, Tobis paprastai garsiai sušukdavo:

– Puiku! Aš noriu matyti jus šitoje programoje kiekvieną savaitę!

Po to atsisukdavo į prodiuserį ir paklausdavo:

– Tu girdi mane?

Ir prodiuseris žinojo, kad šito artisto niekada daugiau nereikia kviesti.

Tobis buvo prieštaringumų kamuolys. Kitų komikų sėkmės jis negalėjo pakęsti, bet kartą štai kas nutiko. Išeidamas po repeticijos, jis praėjo pro persirengimo kambarį, kadaise priklausiusį garsiajam komikui Vini Terkliui, kurio komiškoji žvaigždė jau seniai buvo užgesusi. O dabar Vini buvo pakviestas į televizijos spektaklį vaidinti pirmo savo gyvenime dramatiško vaidmens. Spektaklis į eterį turėjo išeiti kaip tiesioginė laida. Terklis turėjo viltį grįžti į

sceną. Kai Tobis virstelėjo kambario duris, pamatė ant sofos besiraitantį girtą aktorių. Pralėkdamas pro šalį režisierius tarstelėjo Tobiui:

– Palik jį ramybėje. Jam jau viskas baigta.

– O kas nutiko?

– Na, žinai, pagrindinis jo amplua bruožas buvo plonas virpantis balsas. Mes pradėjome repetuoti, bet kai tik Vini prasižiodavo ir stengdavosi būti rimtas, visi pradėdavo kvatotis. Tas ir pribaigė senį.

– Jis labai daug tikėjosi iš šito vaidmens, ar ne?

Režisierius gūžtelėjo pečiais:

– Kiekvienas artistas iš kiekvieno vaidmens tikisi daug.

Tobis parsivežė Vini Terklį namo ir ėmė jį gaivinti.

– Tai pats geriausias vaidmuo tavo gyvenime, – nedavė jis ramybės humoristui. – Ir tu ruošies jį sužlugdyti.

Prislėgtas Vini lingavo galva.

– Aš jau sužlugdžiau jį, Tobi. Aš nepajėgiu jo vaidinti.

– Kas tau sakė tokį dalyką? – piktai paklausė Tobis. – Niekas pasaulyje nesuvaidins jo geriau už tave.

Senukas nesiliovė purtęs galvą.

– Jie juokėsi iš manęs.

– Taip, juokėsi. O tu žinai dėl ko? Todėl, kad tu visą gyvenimą juos juokinai. Jie ir tikėjosi iš tavęs ko nors juokingo. Bet jeigu tu ir toliau dirbsi, jie pakeis savo nuomonę. Tu juos užbursi savo vaidyba.

Visą dieną Tobis jam kalė į galvą panašias mintis, stengdamasis įpūsti pasitikėjimą savimi, o vakare paskambino režisieriui.

– Terklis atsigavo, – pranešė Tobis, – nebesijaudink.

– Nebesijaudinu, – atsakė režisierius, – aš jį pakeičiau.

– Vėl atkeisk, – pareikalavo Tobis. – Tu turi duoti jam šansą.

– Aš negaliu šitaip rizikuoti, Tobi. Jis vėl pasigers ir...

– Žinai, darom štai kaip, – pasiūlė Tobis. – Palik jam vaidmenį. Jei po generalinės repeticijos vis dar atrodys, kad jis tau netinka, aš pats suvaidinsiu, ir veltui suvaidinsiu.

Abu nutilo. Pirmasis prašneko režisierius:

– Ei! Tu rimtai?!

– Galvą guldau.

– Šaunu! – sutiko režisierius. – Pasakyk jam, kad ryt devintą būtų repeticijoje.

Kai spektaklis išėjo į eterį, iškart tapo sezono sensacija. Be to, daugiausia kritikai gyrė Vini Terklį. Jis susirinko visas premijas, kokias tik televizija davė. Ir jam atsivėrė naujos karjeros perspektyvos, jau kaip dramos aktoriaus. O kai Vini kaip dėkingumo ženklą nusiuntė Tobiui brangią dovaną, šis ją grąžino atgal su laiškeliu: "Ne aš tai padariau, tu pats". Toks buvo Tobis Templas.

Po kelių mėnesių Tobis pavedė Vini Terkliui suvaidinti vieną epizodą savo šou. Vini pašiepė patį sąmojingiausią Tobio numerį. Tą pačią akimirką Tobis jam atsikirto ir visaip žemino keturių milijonų žiūrovų akivaizdoje.

Tobis Templas būdavo ir toks.

Kažkas paklausė O'Henloną: "Koks gi Tobis iš tikrųjų yra?" O'Henlonas atsakė: "Jūs prisimenate tą filmo epizodą, kur Čarlis Čaplinas susipažįsta su milijonieriumi? Kai milijonierius pasigeria – iškart pasidaro geriausias Čarlio Čaplino draugas, o kai blaivus – veja Čarlį Čapliną lauk. Toks ir Templas, tik alkoholiui abejingas!"

Kartą per susirinkimą vienoje televizijos studijoje kažkuris iš jaunesniųjų administratorių sėdėjo burnos nepraverdamas. Vėliau Tobis guodėsi Kliftonui Laurensui:

– Matyt, aš jam nepatikau.

– Kam?

– Tam vaikinukui per susirinkimą.

– O kodėl jis tave jaudina? Jis čia – muilo dėdukas.

– Jis man nė žodžio nepratarė, – susimąstęs niurnėjo Tobis. – Aš jam tikrai nepatinku.

Tobis buvo toks susijaudinęs, kad Kliftonas Laurensas buvo priverstas ieškoti tarnautojo. Jis prisiskambino jam vidury nakties ir nustebusį vaikinuką paklausė:

– Jūs turite ką nors prieš Tobį Templą?

– Kas, aš? Jis pats komiškiausias pasaulio žmogus!

– Tuomet būkite malonus, mano berniuk, paskambinkite jam ir pasakykite tai.

– Ką?!

– Paskambinkite Tobiui ir pasakykite, kad jis jums patinka.

– Na, žinoma! Ryt iš ryto, kai tik atsikelsiu, ir paskambinsiu.

– Skambinkite dabar.

– Bet dabar trečia valanda nakties.

– Nesvarbu. Jis laukia jūsų skambučio.

Vos jaunuolis surinko numerį, ragelis buvo pakeltas ir iškart pasigirdo Tobio "alio!"

Administratorius nurijo galugerklin atsiritusį kamuolį ir sumikčiojo:

– Aš... aš tik noriu pasakyti, kad laikau jus nuostabiu aktoriumi.

– Ačiū, drauguži, – ištarė Tobis ir padėjo ragelį.

Tobio bičiulių vis daugėjo. Kartais jis atsibusdavo vidury nakties ir skambindavo draugams kviesdamas ateiti sulošti džino partijos, kartais skambindavo O´Henlonui arba Reindžeriui ir liepdavo atvažiuoti pasitarti darbo reikalais. O kartais kiaurą naktį namie žiūrėdavo filmus su trimis Maikais, Kliftonu Laurensu ir keletu žvaigždžių bei dykaduonių.

Ir kuo daugiau aplink Tobį sukinėjosi draugų, tuo vienišesnis buvo jis.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Ėjo tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt trečiųjų rugpjūtis. Saulė pavirto balkšva nė truputėlį nešildančia iš dangaus krentančia brėkšma. Rytai aušdavo ūkanoti ir vėsūs, prasidėjo žiemos liūtys.

Į Švabo kontorą Džil Kasl užsukdavo kas rytą, bet jai atrodė, kad šneka ten kasdien ta pati. "Išlikusieji" aptarinėjo, kas neteko vaidmens ir kodėl. Jie džiaugdavosi kiek-

viena neigiama recenzija ir smerkdavo kiekvieną teigiamą. Šitie jų pokalbiai būdavo panašūs į nevykėlių raudojimą, ir Džil vis dažniau susimąstydavo, ar nepanašėja ir jinai į juos. Ji dar vis neabejojo tapsianti žymia persona, bet aplink matydama vienus ir tuos pačius veidus, suprato, kad ir jie galvoja lygiai kaip ir ji. Nejaugi mes taip atitrūkome nuo tikrovės ir pasikliaujame vien svajone, kuriai niekada nelemta išsipildyti? Šitos minties pakelti ji negalėjo.

Maža to, Džil tapo šitų svajotojų nuodėmklausė. Jie eidavo pas ją guostis savo nesėkmėmis. Ji kantriai klausėsi jų ir stengėsi padėti – vienam duodavo patarimą, kitam kelis dolerius, trečią savaitei kitai apnakvindavo savo nuomojamame butuke. Į pasimatymus ji eidavo retai, nes iki kaklo buvo pasinėrusi į rūpesčius dėl savo karjeros. Be to, tokio, kuris jai patiktų, nesutiko.

Kiekvieną kartą sutaupiusi kokį pinigėlį, siųsdavo motinai su ilgu triumfo laišku apie tai, kaip puikiai jai čia sekasi. Iš pradžių ir jai motina parašydavo, įkalbinėjo gailėtis už nuodėmes ir tapti Kristaus sužadėtine. Bet Džil pradėjo daugiau filmuotis ir siuntinėti namo daugiau pinigų. Motinai tas patiko, ji net pradėjo didžiuotis dukros karjera. Ji jau nebebuvo pikta, kad dukra pasirinko artistės kelią, tik reikalavo vaidinti filmuose apie Dievą. "Aš neabejoju, ponas de Milis duos tau tokį vaidmenį, jeigu tinkamai išaiškinsi, kaip religiškai buvai auklėjama", – rašė ji dukrai.

Odesa – miestelis nedidelis. Ponia Činski vis dar tebedirbo "naftožmogiams". Džil buvo tikra, kad motina apie ją jiems papasakos, ir anksčiau ar vėliau apie jos sėkmę išgirs Deividas Kenionas. Todėl laiškuose ji prirašydavo išgalvotų istorijų apie kino žvaigždes, su kuriais dirbdavo, ir būtinai vadindavo jas tiesiog vardais. Vaidindama epizodinius vaidmenis, ji išmoko ir gudrybių – susitardavo su filmavimo aikštelės fotografais, kad nupaveiksluotų ją, stovinčią šalia aktoriaus žvaigždės. Fotografas padarydavo jai dvi nuotraukas. Vieną ji išsiųsdavo motinai, kitą pasilikdavo sau. O laiškuose duodavo suprasti, kad iki žvaigž-

dės jai – vienas žingsnis.

Pietų Karolinoje, kur niekada nesninga, gyvuoja tokia tradicija: likus trims savaitėms iki Kalėdų, Holivudo bulvaru su eisena pražygiuoja Santa Klausas, o po to kiekvieną vakarą iki Kūčių šituo keliu pranešamos jo rogelės. Holivudo gyventojai kūdikėlio Jėzaus užgimimo šventę mėgsta taip pat, kaip ir jų šiaurės kaimynai. Jie nekalti, kad karščio iškamuotame mieste iš namų ar iš automobilių kartu sklinda ir melodijos giesmių "O Kristau, dangų atidaryk!" ar "Tyliąją naktį balsas sugaudė", ir dainuška "Rudanosis elnias Rudolfas". Pietiečiai, kaip ir kiti amerikiečiai, Šventų Kalėdų troško baltų, bet kartu ir gerai žinojo, kad Dievas jiems sniego tikrai neatsiųs, todėl išmoko patys susikurti tai, ko geidžia. Gatvėse prikabinėja kalėdinių lempelių, prikaišo plastmasinių eglaičių, šalia jų pastato iš papjė-mašė padarytus Santa Klausus, roges ir elniukus.

Kino žvaigždės ir garsesni aktoriai per galvas lipa stengdamiesi pakliūti į Santa Klauso eiseną. Ir ne dėl to, kad jų širdys būtų geidusios pakelti tūkstančių vaikų ir suaugusiųjų, išsirikiavusių palei visą bulvarą žiūrėti eisenos, nuotaiką, o tik dėl to, kad šitą eiseną rodys per televiziją ir jų veidus pamatys viso žemyno žmonės.

Džil Kasl stovėjo gatvės kampe viena ir žiūrėjo, kaip slenka pro šalį ilga virtinė išpuoštų platformų, nuo kurių maloniai gerbėjams moja kino žvaigždės. Šiais metais didžioji ceremonijos pažiba buvo Tobis Templas. Jo gerbėjai, kai pro šalį slinko Tobio platforma, staugė kaip pamišę. Akimirką ir pro Džil šmėstelėjo atviraširdiškas, besišypsąs Tobio veidas, bet tik akimirką. Tuoj pat jį pakeitė kitas vaizdas.

Grodamas praplevėsavo Holivudo vidurinės mokyklos orkestras, po jo prašliaužė masonų bažnyčios platforma, maršo žingsniu pražingsniavo jūrų pėstininkų orkestras. Išdidžiai prajojo kaubojais apsitaisę raiteliai, po jų aukštai iškeltom galvom nugrojo Gelbėjimo armijos muzikantai. Po to slinko žmonės, mojuojantys vėliavomis ir kaspinais,

"Notos uogų ūkio" kėbulas, nustatytas ir nukabinėtas iš gėlių padarytais žvėreliais ir paukščiais, gaisrinės mašinos, klounai ir džiazo muzikantai. Šita eisena gal ir nebuvo labai kalėdiška, užtat labai daug turėjo holivudiško.

Su keletu aktorių, kurie dabar praplaukė pro šalį ant paaukštinimo, Džil buvo tekę dirbti. Vienas net pamojo jai iš savo aukštybių ir šūktelėjo:

– Sveika, Džil! Kaip sekasi?

Keletas minios galvų atsisuko ir pavydžiai dėbtelėjo į ją. Ji pajuto padidėjus savo vertę: žmonės žino, kad ji irgi priklauso kinui. Šalia jos pasigirdo gilus krūtininis balsas:

– Atleiskite, jūs – artistė?

Džil atsisuko. Tai buvo aukštas šviesiaplaukis vaikinas, gražus ir jaunas, gal kokių dvidešimt penkerių, įdegusio veido, o maloni šypsena rodė baltus lygius dantis. Mūvėjo jis senais džinsais, ant pečių buvo užsimetęs melsvą tvido striukę su odiniais lopais ant alkūnių.

– Taip.

– Ir aš. Tai yra, – jis vėl plačiai nusišypsojo, – mėginimas prasimušti.

Džil bakstelėjo sau į krūtinę.

– Aš – mėginanti prasimušti?

Jis nusijuokė.

– Galiu pasiūlyti puodelį kavos?

Jo vardas buvo Alanas Prestonas. Kilimo jis buvo iš Solt Leik Sičio, kur tėvas vadovavo mormonų sektai.

– Vaikystėje aš išpažinau labai daug religijų ir labai nedaug patyriau linksmybių, – prisipažino Alanas.

"Skamba kaip pranašystė, – pagalvojo Džil. – Mus supo labai panaši aplinka."

– Aš esu neblogas aktorius, – Alano balsas buvo liūdnas, – bet gyvenimas šitame mieste tikrai yra rūstus. Namie visi tau nori padėti, o čia, atrodo, visi susitelkė prieš tave.

Kalbėjo jie, kol uždarė kavinę, o kai uždarė, jie buvo jau seni draugai. Alano paklausta, ar nenorėtų pas jį užeiti, Džil tik sekundėlę dvejojo.

– Gerai, einam.

Prestonas kambarį su baldais nuomojo už Hailendo aveniu, už poros kvartalų nuo Holivudo amfiteatro. Jo kambarėlis buvo mažutis, o įeiti į jį reikėjo iš kiemo pusės.

– Jiems šitą vietą derėjo pavadinti "Padugne", – tarstelėjo jis Džil. – Kad matytum, kokie tipai čia gyvena. Ir visi įsitikinę, kad pasieks šou verslo šlovę.

"Visai kaip ir mes", – šyptelėjo Džil.

Alano kambaryje stovėjo lova, biuras, kėdė ir mažas iškleręs stalelis.

– Aš trokštu turėti nuosavą būstą, – pasisakė Alanas.

Džil nusijuokė:

– Ir aš.

Alanas norėjo apkabinti ją, bet Džil atšoko.

– Nereikia, gerai?

Jis pažiūrėjo į ją ir švelniai atsakė:

– Gerai.

Nuo to "gerai" Džil pasidarė nejauku. Ir iš viso, ką ji šito žmogaus kambaryje veikia? Beje, atsakymą žinojo. Ji buvo be galo vieniša. Jai labai reikėjo nors ko, su kuo būtų galėjusi pasikalbėti. Ji troško atsidurti vyriškų rankų vainike, troško, kad ją kas nors apkabinęs guostų, kalbėtų, jog viskas bus nuostabu... Kaip seniai šitaip buvo! Ji prisiminė Deividą Kenioną, bet tai buvo kitas gyvenimas, kitas pasaulis. Deividas jai buvo toks reikalingas, kad jo netektis pasidarė skausminga fiziškai. Kai po valandėlės Alanas Prestonas vėl apkabino ją, Džil užsimerkė ir įsivaizdavo, kad tai Deividas ją bučiuoja, nurengia drabužius ir myli...

Tą naktį Džil praleido su Alanu, o po kelių dienų jis persikraustė pas ją.

Ji dar nebuvo sutikusi žmogaus, kuriam būtų buvęs taip svetimas nepilnavertiškumas. Alanas visada buvo geraširdiškai linksmas, gyveno šia diena, visiškai nesirūpindamas rytojumi. Kai Džil pradėdavo kalbėti apie jo gyvenimo būdą, jis atsakydavo: "Klausyk, tu atsimeni "Pasimatymą Samaroje"? Jeigu kas turi atsitikti, būtinai atsi-

tiks. Likimas pats tave susiras. Nėra prasmės jį gainiotis“.

Kai Džil atsikėlusi eidavo ieškoti darbo, jis dar ilgai vartydavosi lovoje, o sugrįžusi rasdavo jį fotelyje arba skaitantį, arba geriantį su draugais alų. Pinigų į namus jis neparnešdavo nė cento.

– Kvaiša tu, – kurstė Džil viena draugė. – Jis miega tavo lovoje, tu jį maitini, girdai. Vyk tu jį po velnių.

Bet Džil nepaklausė.

Dabar ji pradėjo suprasti ir Heriet. Džil dabar žinojo, kodėl jos draugė taip beviltiškai kabinosi už vyrų, kurių ne tik nemylėjo, kurių nekentė.

Ji bijojo vienatvės.

Džil sėdėjo be darbo. Iki Kalėdų bebuvo kelios dienos, pinigus išleido beveik visus, o būtinai turėjo nusiųsti motinai šventinę dovaną. Visus nesklandumus sutvarkė Alanas. Vieną rytą jis atsikėlė anksti ir išėjo iš namų. Bet kur eina, nepasakė. O grįžęs paskelbė:

– Radau mums darbą.

– Kokį?

– Vaidinsim. Juk mes artistai, ar ne?

Džil nudžiugino šmėstelėjusi viltis.

– Tu nejuokauji?

– Žinoma, ne. Sutikau vieną bičiulį, jis režisierius. Rytoj pradeda naują juostą sukti. Atsirado darbo ten ir mudviem. Moka po šimtą kiekvienam už dieną.

– Tai nuostabu! – džiaugėsi Džil. – Šimtas dolerių!

Už šituos pinigus ji galės nupirkti motinai gražios angliškos vilnos paltui, liks ir neprastam odos rankinukui.

– Tik tas filmas ne visai padorus. Jie jį filmuoja barake už kažkokio garažo.

Džil gūžtelėjo pečiais.

– Ką mes prarasim? Juk tai vaidmuo.

Tas garažas stovėjo pietiniame Los Andžele, rajone, per labai trumpą laiką iš prašmatnaus virtusiame tokiu, kuriame apsigyveno vidurinysis luomas, o dar po kiek laiko – skurdžiai.

Tarpdury juos pasitiko juodbruvas neaukštas žmogus.

Spustelėjęs Alanui ranką, jis linksmai prašneko:

– Drauguži, tu atėjai. Puiku!

Po to jis atsisuko į Džil ir patenkintas švilptelėjo:

– Tu nemelavai, bičiuli. Ji – mergina kaip reta!

– Džil, tai Peteris Teraljas. Džil Kasl, – supažindino juos Alanas.

– Sveiki! – atsiliepė Džil.

– Pitas – režisierius, – paaiškino Alanas.

– Režisierius, prodiuseris, vyriausiasis butelių plovėjas. Visko po truputį. Prašom į vidų.

Vedė jis juos tuščiu garažo koridoriumi, kur kadaise buvo tarnų kambariai. Čia pat buvo ir du miegamieji. Vieno jų durys žiojėjo praviros. Eidami prie jų, jie išgirdo balsus. Džil dirstelėjo vidun ir apstulbusi sustojo savo akimis netikėdama. Vidury kambario ant lovos gulėjo keturi nuogi žmonės: vienas negras, antras meksikietis ir dvi merginos – negrė ir baltoji. Operatorius reguliavo šviesas, o viena mergina praktikavosi su meksikiečio lytiniais organais. Minutėlę atsipūtusi, ji riktelėjo:

– Ei tu, kote, stovėk!

Džil pradėjo pykinti. Ji apsisuko ir norėjo pulti lauk, bet pajuto, kad linksta keliai. Alanas čiupo ją į glėbį.

– Kas tau? Ar negera?

Atsakyti ji nepajėgė. Pradėjo siaubingai skelti galvą ir raižyti pilvą.

– Palauk, – paliepė nulėkdamas Alanas.

Po minutės jis atsirado su buteliuku žirnelių ir stikline degtinės. Iškratęs iš buteliuko dvi piliules, ištiesė jas Džil.

– Nuo jų tau pasidarys geriau.

Džil susidėjo žirnelius į burną, o galvoj tarsi kūju kas tebedaužė.

– Užsigerk, – paliepė Alanas.

Ji taip ir padarė.

– Dar praryk.

Alanas įbruko jai dar vieną piliulę. Ir vėl ištiesė stiklinę užsigerti.

– Tau valandėlę reikia prigulti.

Jis nuvedė Džil į tuščią miegamąjį. Ji atsigulė, bet labai iš lėto. Vaistai pradėjo veikti. Didysis negerumas praėjo.

Po penkiolikos minučių ir galvą apstojo skaudėti. Alanas sugirdė jai dar vieną žirnelį. Džil prarijo jį nė nesusimąsčiusi. Nesusimąsčiusi gurkštelėjo ir degtinės. Kokia laimė, kad skausmas mažėja! Alanas atrodė keistai – sukosi aplink lovą.

– Sėsk ir nejudėk, – sukomandavo jinai.

– Aš ir nejudu.

Džil tai atrodė juokinga ir ji pradėjo kikenti. Ir kikeno, kol ašaros pradėjo riedėti.

– Kas tai per... piliulės?

– Nuo galvos skausmų, brangute.

Į kambarį kyštelėjo galvą Teraljas:

– Kaip reikalai? Visi patenkinti?

– Vi... visi patenkinti, – suniurnėjo Džil.

Teraljas susižvalgė su Alanu ir burbtelėjo:

– Penkios minutės.

Kai tik režisierius išėjo, Alanas pradėjo glostyti Džil krūtis, šlaunis, paskui pakėlė sijoną ir ėmė darbuotis tarp kojų. Paveikė. Net sujaudino. Labai sujaudino. Džil staiga įsigeidė, kad jis įeitų į ją.

– Klausyk, mažyte, – kalbėjo Alanas, – aš neprašysiu daryti tavęs ko nors negero. Tu tiesiog mylėsiesi su manimi. Juk mes vis tiek tai darome, tik šį kartą mums už tai užmokės. Du šimtus dolerių. Ir visi pinigai bus tavo.

Ji papurtė galvą. Jai pasirodė, kad purtė labai ilgai.

– Aš negaliu to daryti, – neaiškiai sumurmėjo ji.

– Kodėl negali?

Kad pasakytų, jai teko labai susikaupti:

– Todėl, kad... kad noriu tapti kino žvaigžde. Negalima filmuotis porno...

– O su manim pasimylėti nori?

– Taip! Taip! Aš geidžiu tavęs, Alanai.

Alanas dar norėjo kažką sakyti, bet persigalvojo ir numojo ranka.

– Kas be ko, beibi. Aš irgi geidžiu. Eime.

Jis paėmė Džil už rankos ir pakėlė iš lovos. Jai pasirodė, kad jiedu skrenda.

Šitaip abu perlėkė koridorių ir sustojo prie pirmo miegamojo durų.

– O'kei! – nudžiugo juos pamatęs Teraljas. – Mizanscenos nekeičiame. Tik naujo kraujo įleisime.

– Paklodes mainyt? – paklausė kažkas.

– Kuriam perkūnui? Čia tau ne Em Dži Em.

Džil įsikibo į Alaną.

– Deividai, čia yra žmonių.

– Jie tuoj išeis, – ramino ją Alanas. – Štai, imk.

Jis iškrapštė dar vieną žirnelį ir vėl įkišo jį Džil. Paskui prie lūpų priglaudė degtinės. Džil išgėrė. Nuo to momento viskas nugrimzdo į rūką. Nurengė ir vis guodė ją Deividas. Paskui ji atsirado su juo lovoje. Jo nuogas kūnas buvo visai arti, tačiau plykstelėjo apakindama šviesa...

– Dėk į burną, – pasigirdo šį kartą Deivido balsas.

– Gerai gerai!

Ji švelniai paglostė tai, ką jai buvo liepta dėti į burną, bet kambaryje kažkas sušneko, ir Deividas nusisuko nuo jos. Į Džil veidą spigino šviesa, ji susiraukė, kad nieko nemato, ir pajuto, kaip ją pervertė ant nugaros, o paskui Deividas atsidūrė joje ir pradėjo ją mylėti, bet kartu ir burnoje tebebuvo tai, ką jis liepė įdėti. O kaip ji mylėjo Deividą! Tik šviesa ir kažkieno balsai vis trukdė. Džil norėjo paprašyti, kad jis užgesintų šviesą, kad nuvarytų juos, bet buvo apimta tokios svaigios ekstazės, kūną persmelkdavo viens po kito nesiliaujantys orgazmai... jai net pradėjo vaidentis, kad ji plyš pusiau... Deividas myli ją, o ne Sisi, jis grįžo pas ją, ir jie susituokė. O dabar jų medaus mėnuo... Dieviškas mėnuo...

– Deividai! – šūktelėjo jinai.

Džil atsimerkė ir ant savęs pamatė meksikietį. Meksikietis laižė ją. Ji norėjo paklausti, kur Deividas, bet negalėjo nė žodžio ištarti. Ir vėl užsimerkė, o meksikietis su jos kūnu išdarinėjo keisčiausius dalykus. Kai ji vėl atsimerkė,

vyras kažkokiu būdu buvo pasivertęs moterimi ilgais rausvais plaukais ir didelėmis krūtimis, kurios trynėsi į Džil pilvą. Paskui šita moteris irgi pradėjo Džil laižyti. Džil vėl užsimerkė ir prarado sąmonę.

Prie lovos stovėjo du vyrai ir žiūrėjo į moters kūną ant jos.

– Ar ji atsigaus? – paklausė Teraljas.

– Žinoma, – patikino Alanas.

– Tu tikrai sugebi jų prižvejoti, – žavėjosi režisierius. – Ji tiesiog sukrečianti. Geresnės dar neturėjau.

– Malonu girdėti, – Alanas ištiesė ranką.

Teraljas ištraukė iš kišenės pluoštą bloknotų ir atskyręs du padavė Alanui.

– Va, imk! Ar nenori užeiti pas mus kalėdinių pietų? Stela apsidžiaugtų.

– Negaliu, – atsakė Alanas. – Kalėdas praleisiu su žmona ir vaikais. Artimiausiu reisu išskrendu į Floridą.

– Velniškai pasisekė šį kartelį filmukas, – Teraljas linktelėjo į gulinčią be gyvybės ženklų merginą. – Kaip ją čia titruose užrašius?

Alanas nusijuokė:

– O kodėl gi neužrašius tikro jos vardo? Žozefina Činski. Kai filmukas pasieks Odesą, visiems draugužiams bus tikras malonumas.

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Visa tai – melas ir apgavystė! Laikas – joks draugas, gydantis visas žaizdas. Laikas – priešas, bjaurojantis ir žudantis jaunystę.

Keitėsi metų laikai. Kiekvienas sezonas Holivudui atnešdavo naują "produkcijos derlių". Konkurentai plūdo pakeleivingais automobiliais, motociklais, traukiniais ir lėktuvais. Visi jie buvo liauni ilgakojai aštuoniolikmečiai, visų jų veidai buvo rausvi ir gaivūs, o šypsenos akino dan-

tų baltumu, tų dantų dar nereikėjo taisyti ir slėpti po karūnėlėmis. Ir kiekvienais metais naujam "derliui" suplaukus, Džil tapdavo metais vyresnė. Tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt ketvirtaisiais jai sukako dvidešimt penkeri.

Iš pradžių dėl pornografinio savo filmuko ji sunerimo nejuokais. Ne tik sunerimo. Ji bijojo, kad koks režisierius sužinojęs neįtrauktų jos į juoduosius sąrašus. Bet bėgo savaitės, mėnesiai, ir Džil baimė nyko. Tačiau keitėsi ir Džil. Kiekvieni metai palikdavo joje tam tikrus pėdsakus, rūstybės rievę – kaip medžiuose paliekamos metų juostos. Ji pradėjo nekęsti tų žmonių, kurie neleido jai vaidinti, žmonių, davusių pažadus, bet niekada jų nevykdžiusių.

Džil perėjo daug monotoniškų, nepelningų darbų. Dirbo sekretore ir registratore, bufeto virėja ir ateinančia aukle, pozuotoja ir padavėja, telefoniste ir pardavėja – ir vis laukė iškvietimo.

Bet nesulaukė. Užtat darėsi vis rūstesnė. Kartkartėmis jai pasitaikydavo suvaidinti nebylų vaidmenėlį arba tokį, kur reikėdavo vieną frazę pasakyti, bet geresnio nepasitaikė nieko. Ji prieidavo prie veidrodžio ir nagrinėdavo laiko perspėjimus: "Skubinkis!" Žiūrėti į savo atvaizdą yra tas pats, kas gręžiotis atgalios į prabėgusį laiką. Vis dėlto tai buvo ta pati jaunutė mergina, į Holivudą atvažiavusi prieš septynetą metų. Dabartinę Džil nuo anos skyrė keletas smulkučių raukšlelių akių kampučiuose. Gilesnės buvo ir linijos nuo šnervių iki pasmakrės. Tai buvo įspėjamieji bėgančio laiko ir nepagautos sėkmės ženklai, daugybės nedidelių, bet liūdnų pralaimėjimų paminklėliai. "Skubėk, Džil, skubėk!"

Kaip tik dėl to ji ir pasakė "taip", kai Fredas Kaperis, aštuoniolikmetis "Foks" režisieriaus padėjėjas, pažadėjo duosiąs gerą vaidmenį, jeigu ji permiegosianti su juo.

Susitiko jiedu studijoje per jo priešpiečių pertrauką.

– Aš viso labo turiu pusvalandį, – įspėjo jis. – Leisk pagalvoti, kur mes galim valandėlei pasislėpti.

Jis pastovėjo suraukęs antakius, pamąstė ir staiga nušvito.

– Dubliavimo kambaryje. Eime!

Dubliavimo kambarys – tai mažutė garso nepraleidžiančiomis sienomis kabina, kur į vieną juostą įrašinėjami visi garso virpesiai.

Fredas permetė akimis tuščią patalpėlę ir nusikeikė:

– Tai velniava! Kadaise čia kušetė stovėjo.

Jis žvilgtelėjo į laikrodį.

– Teks apsieiti be jos. Nusirenk, brangute. Dubliavimo brigada grįš po dvidešimties minučių.

Keletą sekundžių Džil lyg kokia prostitutė žiūrėjo į jį ir nekentė jo. Bet tikrųjų jausmų neparodė. Į sėkmę ji ėjo savais keliais, tačiau nepriėjo jos. Dabar pamėgins priimti jų sąlygas. Ji nusivilko suknelę, nusimovė kelnaites. Kaperis negaišo nusirenginėdamas. Jis tik atsisegė kelnes ir iškišo išpampusią varpą, paskui žvilgtelėjo į Džil ir nusiviepė:

– Tavo gražus užpakalis. Pasilenk.

Ji apsidairė, į ką būtų galima atsiremti. Priešais ją stovėjo juoko aparatūra, lyg stovas su rateliais, pilna kilpinių fonogramų su daugybe mygtukų ant priekinės plokštės.

– Na, greičiau, lenkis.

Džil padvejojusi pasilenkė į priekį ir atsirėmė rankomis į grindis. Kaperis užėjo jai už nugaros, ir Džil tuoj pat pajuto, kaip jis pirštais praskyrė jos sėdmenis, o dar po akimirkos jo varpa jau spraudėsi jai į išeinamąją angą.

– Palauk! – suriko Džil. – Ne taip! Aš... aš negaliu...

– Tu man parėk, beibi!

Ir nieko nelaukdamas sugrūdo ten visą organą, jos kūną tarsi peiliu perskrosdamas. Džil suriko, o jis smelkėsi vis gilyn. Ji pamėgino išsilaisvinti, bet jis buvo tvirtai įsikibęs jai už šlaunų ir vis daužėsi į jos sėdmenis pirmyn ir atgal – darė tai, kas jam teikė malonumą. Džil neteko pusiausvyros ir pradėjo graibyti orą priešais save, ieškojo atsparos taško. Netyčia jos pirštai palietė juoko aparato mygtuką ir kambarys prisipildė klaikaus kvatojimo. Raičiodamasi iš skausmo, Džil taukštelėjo per aparatą ranko-

mis, kambary pradėjo juoktis moteris, po jos – sugageno minia, prunkštelėjo mergaitė, o paskui vėl gal šimtas balsų kikeno, purškė ir kvatojosi iš kažkieno pasakytų nepadorių žodžių. Džil iš skausmo jau šaukė, tik jos balsas, atsimušęs į sienas, čia pat pranykdavo...

Staiga ji pajuto keletą nevalingų krūptelėjimų ir po akimirkos svetimo kūno dalis iš jos kūno išėjo. Pamažu nutilo ir juokas. Džil stovėjo užsimerkusi. Dar tebeskaudėjo. Kai pagaliau ji pajėgė atsimerkti ir pažiūrėti į Fredą Kaperį, jis segėsi kelnių užtrauktuką.

– Tu buvai fenomenali, brangute. Tokios aimanos mane pasiutiškai užveda.

O Džil pagalvojo: "Koks tu gyvulys būsi po metų".

Jis pamatė, kad jai teka kraujas.

– Eik, susitvarkyk ir tuoj pat – į dvyliktą aikštelę. Dirbti pradėsi jau šiandien.

Po pirmojo "išbandymo" viskas vyko nesunkiai. Džil pradėjo reguliariai gauti darbo daugelyje studijų: ir "Vornerio Brazerso", ir "Paramaunt", ir Em Dži Em, ir "Universal", ir "Kalambijoje", ir "Foks". Iš esmės visur, išskyrus Disnėjaus studiją, kur seksas neegzistavo.

Vaidmuo, kurį Džil kūrė lovoje, buvo jos fantazijos vaisius. Ji suvaidindavo jį labai meniškai, repetuodavo taip, lyg kada nors turėtų pasirodyti scenoje. Ji skaitė knygas apie rytų erotiką, sekso parduotuvėje Santa Monikos bulvare pirkdavo "meilės" žolelių ir kitokių lytinį potraukį žadinančių dalykų. Viena tarptautinių reisų stiuardesė iš rytų jai atvežė losjono, kuris turėjo vos vos juntamą susijaudinimo kvapą. Ji išmoko savo partneriams daryti masažą, iš lėto, jausmingai. "Tu tiesiog gulėk ir galvok apie tai, ką aš darau tavo kūnui, – kuždėdavo jinai ir švelniais sukamaisiais judesiais įtrindavo losjoną į vyro krūtinę, paskui pilvą, iki pat kirkšnių. – Užsimerk ir mėgaukis."

Jos pirštai būdavo lengvučiai, kaip plaštakės sparneliai, jie skrajojo po visą vyro kūną ir glostė jį. Kai jam prasidėdavo erekcija, Džil imdavo išpurtusią varpą į del-

ną, o liežuviu lyžčiodavo tarpkojį, kol jos partneris pradėdavo raitytis iš malonumo, tada liežuvis eidavo toliau, iki pat kojų pirštų. Paskui Džil vyrą apversdavo kniūbsčią ir vėl padėdavo viską iš naujo. Kai varpa suglebdavo, jos viršūnėlę ji įsidėdavo į makšties prieangį ir iš lėto įsiurbdavo į save, jausdama, kaip ji kietėja ir įsiręžia. Ji mokė vyrus "krioklio" metodo – pasiekti didžiausią malonumą ir sustoti likus vienai sekundei iki orgazmo, o paskui vėl pakilti į palaimos viršūnę. Taigi pagaliau prasidėjęs orgazmas būdavo tarsi ekstazės prasiveržimas. Pasismaginę vyrai apsirengdavo ir išeidavo. Nė vienas iš jų nė vieną kartelį nepabuvo nors kiek ilgiau, nepadovanojo jai pačių nuostabiausių penkių sekso minučių: švelnių glamonių atslūgstant aistrai ir dieviškos ramybės vyriškų rankų vainike.

Džil duoti vaidmenys nebuvo per dosnus atlyginimas už tą malonumą, kurį ji suteikdavo vaidmenų skirstytojams, režisierių padėjėjams ir prodiuseriams. Mieste ji išgarsėjo kaip "įkaitęs užpakalis". Savo dalį atsiimti norėjo visi vyrai. Ir Džil ją jiems atiduodavo. Kiekvieną kartą po tokių procedūrų numirdavo dalelė jos savigarbos ir meilės ir tiek pat padidėdavo neapykantos ir kartėlio kamuolys.

Ji nežinojo, kada tai bus, bet neabejojo: ateis laikas, ir šitas miestas užmokės už viską, ką iš jos padarė.

Kitus penkerius metus Džil filmavosi dešimtyse filmų, televizijos šou, reklaminiuose vaizdeliuose. Ji suvaidino sekretorę, kuriai reikėjo pasakyti: "Labas rytas, pone Stivensai", ateinančią auklę, kuri savo vaidmens partnerius turėjo nuraminti šiais žodžiais: "O dabar būkite ramūs, nesijaudinkite dėl nieko, linksminkitės. Aš vaikus suguldysiu!", ar liftininkę, vis kartojančią: "kitas aukštas – šeštas". Buvo ji ir slidinėjimo kostiumu apsirengusi mergina, kuriai reikėjo pasakyti: "visos mano draugės perka tik "Deintiz" tamponus". Ir nieko nepaprasto neįvyko. Ji – viso labo bevardis veidas minioje. Ji ir buvo šou verslo dalyvė, ir kartu nebuvo. Nuo minties, kad taip ir nugyvens gyvenimą, ją apimdavo baimė.

Tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt devintais metais mirė jos motina, ir Džil išvažiavo į Odesą jos laidoti. Diena slinko vakarop. Į bažnyčią neatėjo nė dešimt žmonių, o tarp tų keleto atėjusių nebuvo nė vienos moters, kuriai jos motina visą gyvenimą dirbo. Stovėjo keletas parapijiečių, visą gyvenimą sapaliojusių apie Baisųjį teismą. Džil atsiminė, kaip jai būdavo bjauru jų susirinkimuose. Bet jos motina ten rasdavo paguodą, jie padėdavo jai atsikratyti kankinančiais ją demonais.

Staiga Džil išgirdo pažįstamą balsą:

– Sveika, Žozefina.

Kai atsisukusi pamatė, kas stovi šalia, kai pažiūrėjo jam į akis, jai pasirodė, lyg jie nė išsiskyrę nebuvo, lyg vis dar tebepriklausytų vienas kitam. Metai jo veidą papuošė brandos bruožais, pilkai apdažė smilkinius, bet jis nepasikeitė, kaip ir anksčiau tebebuvo Deividas, jos Deividas. Ir visgi jie buvo svetimi.

– Man labai gaila, kad numirė tavo motina, – nuoširdžiai užjautė jis.

Džil išgirdo savo atsakymą:

– Dėkoju, Deividai.

Atrodė, suvaidino pjesės epizodą.

– Man reikia su tavimi pasikalbėti. Ar negalėtum šįvakar susitikti su manimi? – prašė jis primygtinai.

Ji prisiminė, kaip jie leisdavo kartu laiką, prisiminė paskutinį jų pasimatymą, net artumą pajuto, vėl šmėstelėjo viltys ir svajonės.

– Gerai, Deividai.

– Prie ežero? Tu turi automobilį?

Ji linktelėjo.

– Aš būsiu ten po valandos.

Kai Deividas grįžo namo, Sisi stovėjo pusnuogė prieš veidrodį, ruošėsi į kviestinius pietus. Jis įėjo į jos miegamąjį ir sustojo. Apie savo žmoną Deividas galėdavo galvoti be jokių emocijų, nes nejautė jai jokio jausmo. Ji buvo graži. Sisi rūpinosi savo kūnu, laikėsi dietos ir sporta-

vo. Tai buvo pagrindinis jos kapitalas. Deividas turėjo pamato manyti, kad ji tuo kapitalu dosniai dalijasi su kitais – su savo golfo treneriu, su slidinėjimo mokytoju, su savigynos instruktoriumi. Bet jis nesmerkė jos: jau labai seniai su ja nebemiega.

Iš pradžių Deividas tikrai neabejojo, kad po mamytės Kenion mirties Sisi sutiks su juo skirtis. Jis niekaip nesuprato, apgavo Sisi jį ar įvyko stebuklas. Praėjus pusmečiui po laidotuvių, Deividas kartą priminė Sisi:

– Aš manau, laikas mums apie skyrybas pasikalbėti.

– Apie kokias skyrybas? – nustebo Sisi.

Pamačiusi, kaip jis suglumo, ji tik šyptelėjo.

– Man patinka būti ponia Kenion, mielasis. Nejaugi tu tikrai manei, kad aš atsisakysiu tavęs dėl tos niekingos lenkų šliundros?

Jis tada sušėrė jai per veidą.

Kitą dieną Deividas nuėjo pasitarti su advokatu. Kai jis baigė pasakoti, advokatas tarė:

– Aš galiu pasiekti tavo skyrybų, bet jeigu Sisi nepaleis tavęs gera valia, tai labai daug kainuos.

– Pasiek!

Kai Sisi gavo skyrybų dokumentus, ji užsidarė vonioje ir prarijo nežinia kiek migdomųjų. Deividas su dviem tarnais išlaužė sunkias duris. Sisi su mirtimi grūmėsi dvi paras. Kai vyras aplankė žmoną ligoninėje, ji pasakė:

– Labai gaila, Deividai, bet gyventi be tavęs aš nenoriu. Štai ir viskas.

Kitą rytą ieškinį dėl santuokos nutraukimo jis panaikino.

Visa tai buvo beveik prieš dešimt metų. Deivido santuoka virto tarsi nevykusiu susitaikymu. Jo pečius užgriuvo visi Kenionų imperijos reikalai, tam jis ir atidavė visą savo energiją. Fizinį pasitenkinimą jis patirdavo su moterimis, kurias išlaikė įvairiuose miestuose visame pasaulyje, ten, kur jį nuvesdavo darbo reikalai. Bet Žozefinos neužmiršo.

Deividas nė menkiausio supratimo neturėjo, ką ji jam jaučia. Jis norėjo tai sužinoti, bet ir bijojo. Gal ji jo neken-

čia? Išgirdęs apie ponios Činski mirtį, jis atėjo į laidotuves tik į Žozefiną pažiūrėti. Ir pamatęs ją tą pačią akimirką suprato, kad niekas nepasikeitė. Nepasikeitė jam. Iškart išnyko visi prabėgę metai, jis tebėr įsimylėjęs ją taip pat, kaip tada.

"Man reikia su tavimi pasikalbėti... šįvakar susitikti..."

"Gerai, Deividai..."

"Prie ežero."

Pajutusi vyro žvilgsnį, Sisi atsisuko.

– Eitum tu geriau persirengti, Deividai. Mes jau vėluojam.

– Aš ruošiuosi susitikti su Žozefina. Jeigu ji neprieštaraus, mes susituoksime. Laikas baigti šitą farsą. Aš taip manau. O tu?

Iš veidrodžio į Deividą žvelgė beveik nuoga Sisi.

– Leisk apsirengti, – paprašė ji.

Deividas linktelėjęs išėjo į didžiąją svetainę ir neramiai žingsniavo iš vieno kampo į kitą: ruošėsi jų vedybinio gyvenimo aptarimui. Greičiausiai dabar Sisi jau neprieštaraus skyryboms, juk tai tėra tuščias apvalkalas. Jis atiduos jai viską, ko tik ji... Deividas išgirdo Sisi automobilio burzgimą, paskui padangų spiegimą ir pamatė, kaip siūbuodamas į šonus jis nuskriejo per alėją. Jis puolė prie lauko durų – Sisi automobilis jau lėkė plentu. Jis irgi nedelsė, sėdo į savąjį ir šoko vytis.

Kol Deividas įvažiavo į plentą, Sisi jau sunku buvo ir įžiūrėti. Jis spustelėjo akseleratorių. "Mazeratis" buvo greitesnis už "Rolsą". Jis dar smarkiau spustelėjo: 70... 80... 90. Sisi automobilis jau matyti...

100... 110... Nieko.

Kai Deividas užvažiavo ant kalvelės, Sisi automobilį vėl pamatė ryškiau, bet vis tiek jis atrodė kaip žaislinis. Šitas žaislelis tą akimirką darė posūkį ir paslydo į šoną. "Mazeratis" pasiūbavo, bet atgavo pusiausvyrą ir įvažiavo į kitą kelią, tik iš smarkumo trenkėsi į kelkraščio sutvirtinimą, o jau tada šoktelėjo į viršų lyg paleistas iš katapul-

tos akmenėlis ir kūliais nuvirto per lauką.

Bejausmį Sisi kūną Deividas iš automobilio ištraukė prieš keletą sekundžių iki kurtinančio trenksmo – sprogo benzino bakas.

...Tik šeštą valandą ryto iš operacinės išėjęs vyriausiasis chirurgas pranešė Deividui:

– Ji gyvens!

Džil prie ežero atvažiavo prieš saulėlydį. Privažiavusi iki pat vandens, ji išjungė variklį ir klausėsi, kaip šnara vėjas. "Neatsimenu, kada buvau tokia laiminga! – džiaugėsi ji. Ir tuoj pat pasitaisė. – Ne, atsimenu. Tai buvo čia. Su Deividu." Ji pajuto ant savęs jo kūną: iš geismo pasidarė silpna. Geismas jai kilo dar tada, kai ji pamatė Deividą. Ji dar tebebuvo įsimylėjusi jį. Tikrai taip.

Džil žiūrėjo, kaip į vandenį nyra kruvinai raudona saulė. Pradėjo temti. Deividas galėtų pasiskubinti.

Praėjo valanda. Dvi. Atvėso. Ji tyliai sėdėjo automobilyje ir net nejudėjo. Matė, kaip į dangaus skliautą atplaukė mėnuo, didelis ir mirtinai blyškus. Klausėsi nakties garsų – o jie sklido iš visų pusių – ir kalbėjo sau: "Deividas atvažiuos".

Prie ežero Džil prasėdėjo visą naktį, o paryčiais, kai saulė vėl nurausvino horizontą, ji įjungė variklį ir grįžo namo, į Holivudą.

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Atsisėdusi prie tualetinio stalelio, veidrodyje Džil nagrinėjo savo atvaizdą. Pamačiusi naują mažytę raukšlelę prie akies, iškart apsiniaukė. "Kokia neteisybė, – galvojo jinai, – vyrams viskas gerai. Jiems gražu žili plaukai, jie gali turėti pilvą, o veidai jų gali atrodyti kaip kelių žemėlapiai. Niekas į tai ir dėmesio nekreips. Bet jeigu moters veide pamatys nors raukšlelę..." Ji pradėjo gražintis. Keleto savo "numeriukų" ją buvo išmokęs vyriausiasis Holivudo grimuotojas dailininkas Bobas Šiferas. Vietoj pudros

Džil užsitepė kompaktinį sluoksnį. Pudra sausina odą, o kompaktinis sluoksnis palaiko drėgmę. Paskui ji ėmėsi akių. Paakių grimas turi būti trim ar net keturiais tonais šviesesnis, tuomet akys atrodo švelnesnės. Ji truputėlį padažė vokus, kad paryškintų akių spalvą, paskui atsargiai prisiklijavo dirbtines blakstienas ir užlenkė jas keturiasdešimt penkių laipsnių kampu. Paskui savąsias blakstienas patepė "Dou" klijais ir suklijavo su dirbtinėmis. Akys iškart pasidarė didesnės. Kad blakstienos atrodytų tankesnės, ant apatinio voko po blakstienomis pridėjo smulkučių taškelių. Paskui išsidažė lūpas, papudravo jas ir užtepė antrą dažų sluoksnį. O po to jau parausvino ir išsipudravo skruostus. Ploto aplink akis nelietė: pudra tik pagilins raukšles.

Užbaigusi darbą, Džil atsirėmė į kėdės atlošą ir įdėmiai žiūrėjo į veidrodį – tyrinėjo... Atrodė ji puikiai. Kada nors jai teks griebtis ir sudėtingesnio grimo – "skečo" – bet tie laikai, ačiū Dievui, dar toli. Džil žinojo, kiek daug yra gerokai už ją vyresnių artisčių, kurios jau dabar grimuojamos šituo būdu: prie veido prie pat plaukų prilipinami mikroskopiniai gabaliukai "skečo", o prie tų gabaliukų tvirtinami siūlai ir paslėpti po plaukais apvyniojami aplink galvą. Šitaip ištempiama apvytusi veido oda, efektas esti kaip po kosmetinės operacijos, be to, viską galima pasidaryti nemokamai ir neskausmingai. Ir šitaip trumpam sutvarkomi kebliausi dalykai. "Skeču" galima "atjauninti" ir kitas kūno dalis, kad ir krūtis, nors Džil krūtys tebebuvo stangrios.

Ji susišukavo, dar sykį nužvelgė save veidrodyje, dirstelėjo į laikrodį ir suprato, kad gaišti nebėr kada.

Jos laukė pokalbis apie pasirodymą "Tobio Templo šou".

DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Edis Berigenas, atsakingas už artistų Tobio progra-

moms parinkimą žmogus, turėjo šeimą, tad su bičiuliu buvo sudaręs sutartį, kad tris kartus per savaitę naudosis jo butu. Vieną dieną jis ten susitikdavo su meiluže, o dvi buvo rezervuotos tam, ką jis vadino "senaisiais talentais" ir "naujaisiais talentais".

Džil Kasl buvo "naujasis talentas". Iš bičiulių Edis buvo girdėjęs, kad ji stulbinamai "keliauja aplink pasaulį" ir neprilygstamai dirba burna. Edis labai norėjo pamėginti su ja. Ir štai vienoje programoje atsirado tinkamas jai vaidmuo. Šitai artistei reikalavimų buvo keliama ne kažin kiek: reikėjo seksualiai atrodyti, ištarti kelis žodžius ir išsinešdinti.

Džil paskaitė scenarijų, Edis pasiklausė, ir buvo nuspręsta, kad jinai tiks. Kas be ko, Džil Kasl ne Ket Henbern, bet šitas vaidmuo toks menkas, kad...

– Aš tikiu tavimi, – pasakė jis.

– Ačiū, Edi.

– Štai tavo scenarijus. Repeticija rytoj iš ryto, dešimtą. Nevėluok ir išmok žodžius.

– Būtinai.

Ji lūkuriavo.

– G, g... Gal kavinukėje pasėdėtume?

Džil linktelėjo.

– Mano draugužio butas yra... Ardžaile. Numeris... devyni šimtai trylika. "Alertone".

– Aš žinau, kur tai yra, – atsakė Džil.

– Butas – šeštas "D". Trečią.

Repeticijos praėjo ramiai. Šou turėjo pasisekti. Tą savaitę į programą buvo įtraukta puiki šokėjų pora iš Argentinos, populiari roko grupė, fokusininkas, mokėjęs pradanginti visokius daiktus, ir, žinoma, dainininkė. Repeticijose nebuvo tik paties Tobio Templo. Džil paklausė Edį Berigeną, kodėl jo nėra.

– Gal serga?

Edis tik krenkštelėjo:

– Kurgi ne! Serga! Prastuomenė repetuoja, senasis la-

pinas Tobis lovoje vartosi. Jis atsiras tik šeštadienį, kai suks juostą, o paskui vėl nusiplaus.

Tobis Templas pasirodė šeštadienio rytą. Į studiją jis įžengė kaip karalius. Iš scenos kampo Džil matė, kad jį atlydėjo trys vyrai: Kliftonas Laurensas ir porelė kadaise garsių juokdarių. Šitas vaizdas Džil sukėlė pasidygėjimą. Kas yra Tobis Templas, ji puikiai žinojo. Šitas savimyla giriasi permiegojęs su visomis gražesnėmis Holivudo artistėmis. Nė viena jam nepasakiusi "ne". Džil žinojo, kas yra Tobis Templas.

Režisierius, mažutukas nervingas žmogelis, Garis Derkinas, pristatė Tobiui šou dalyvius. Daugumą jų Tobis jau pažinojo. Holivudas – didelis kaimas, čia visi veidai greitai pasidaro savi. Džil Kasl Tobis matė pirmą kartą. Ji atrodė velniškai graži su gelsva drobine suknele, gaivi, elegantiška.

– Tu čia ką veiki, širdele?

– Aš vaidinu epizodą su astronautu, pone Templai.

Jis šiltai nusišypsojo ir pridūrė:

– Draugai mane vadina Tobiu.

Aktoriai pradėjo darbą. Repeticija vyko kaip niekada pakiliai, ir Derkinas netruko suprasti, kodėl: Tobis kėlė skiauterę prieš Džil. Su visomis kitomis šou dalyvėmis jis jau buvo gulėjęs, Džil – šviežias kąsnelis.

Tobio scena su Džil buvo šou viršūnė. Jis pridėjo jai dar kelias frazes ir dalį komiško veiksmo. Kai repeticija baigėsi, Tobis pasiūlė:

– Ar neišgertumėte ko nors su manimi mano repeticijų kambary?

– Ačiū, aš negeriu.

Džil nusišypsojo ir išėjo. Ji buvo paskyrusi pasimatymą su kito filmo, reikšmingesnio už Tobio Templo, prodiuseriu. Pasirodymas su Tobiu – vienkartinis, o tas kitas galėjo garantuoti nuolatinį darbą.

Kai vakare buvo susuktas paskutinis juostos metras, programa pasirodė pati geriausia per visą Tobio artistinį gyvenimą.

– Dar viena sėkmė, – džiaugėsi Kliftonas, – scena su astronautu – aukščiausios klasės.

Šypsojosi ir Tobis:

– Aha! Man patinka ta paukštytė, kur ten vaidino. Ji kažką turi...

– Ji tikrai miela, – sutiko Kliftonas.

Merginos Tobio gyvenime keitėsi kas savaitę. Jos visos kažką turėjo, visos gulėsi į jo lovą ir tapdavo vakarykščių pokalbių tema.

– Susitark, Klifai, kad ji su mumis pavakarieniautų.

Tai nebuvo prašymas. Tai buvo įsakymas. Prieš keletą metų Kliftonas būtų pasiūlęs Tobiui susitarti pačiam. Bet kai dabar Tobis paprašydavo ką nors padaryti, padarydavo visi. Jis buvo karalius, o čia – jo karalystė. Tie, kurie nenorėjo būti ištremti, turėjo pelnyti jo malonę.

– Žinoma, Tobi, – patikino Kliftonas, – aš susitarsiu.

Koridoriuje Kliftonas pasuko į kambarį, kur persirenginėjo šokėjos ir artistės. Jis bilstelėjo į duris ir įėjo. Kambary spietėsi apie gerą dešimtį merginų ir nė vienos nebuvo apsirengusios. Bet nė viena nesusigėdo, tik pasisveikino. Džil, ką tik nusivaliusi grimą, jau vilkosi suknele. Kliftonas ir priėjo prie jos.

– Jūs puikiai vaidinote, – pagyrė jis.

Džil abejingai žvilgtelėjo į jo atvaizdą veidrodyje.

– Ačiū.

Buvo laikas, kai toks artimas bendravimas su Kliftonu Laurensu būtų ją sujaudinęs. Jis būtų galėjęs atverti jai Holivudo duris. Bet dabar visi žinojo, kad jis – tik Tobio Templo marionetė.

– Aš turiu jums gerų naujienų. Ponas Templas kviečia jus pavakarieniauti su juo.

Džil pirštų galiukais papureno plaukus ir atsakė:

– Perduokite jam, kad esu pavargusi ir einu miegoti. – Ir išėjo iš kambario.

Tą dieną vakarienė buvo nelinksma. Tobis, Kliftonas Laurensas ir Derkinas, šou režisierius, sėdėjo "Lia Riu" kavinėje vienoje iš priekinių kabinų. Derkinas pasiūlė pa-

kviesti porą merginų iš šou, bet Tobis piktai suniekino šitą mintį.

Vyriausiasis padavėjas paklausė:

– Jūs pasiruošęs užsakyti, pone Templai?

Tobis bakstelėjo į Kliftoną Laurensą ir suriaumojo:

– Taip. Šitam štai idiotui atneškite porciją liežuvio.

Kliftonas nusijuokė kartu su visais, apsimetė nesupratęs Tobio replikos.

O Tobis niršo toliau:

– Aš prašiau paprasčiausio dalyko – pakviesti mergaitę vakarienės. Kas liepė tau ją išgąsdinti?

– Ji pavargusi, – teisinosi Kliftonas. – Ji sakė...

– Nė viena mergiščia negali būti taip pavargusi, kad atsisakytų su manimi pavakarieniauti! Gal tu leptelėjai ką, ir ji užpyko.

Tobis kėlė balsą. Sėdintys gretimoje kabinoje sužiuro į jų pusę. Tobis nusišypsojo jiems savo vaikiška šypsenėle ir paaiškino:

– Mes valgome atsisveikinimo vakarienę, – ir mostelėjo į Kliftono pusę. – Štai jis savo smegenis dovanoja zoologijos sodui.

Prie staliuko pradėjo juoktis. Šiaip taip nusišypsojo ir Kliftonas, bet po stalu pakištos jo rankos susigniaužė į kumščius.

– Norite sužinoti, koks jis kvailas? – paklausė Tobis žmonių iš gretimos kabinos. – Lenkijoje apie jį anekdotai kuriami.

Juokas ėjo garsyn. Kliftonui kilo mintis atsistoti ir išeiti, bet nedrįso. Derkinui buvo nesmagu, bet jis tylėjo: puikiai žinojo, kad tokiais atvejais geriau nesikišti. Tobis jau buvo atkreipęs į save beveik visų dėmesį. Jis vėl kėlė balsą ir vėl meiliai visiems šypsojosi.

– Mūsų Klifas Laurensas dorai tapo kvailiu. Kai jis gimė, jo tėvai mirtinai susipyko dėl jo. Motina tvirtino, kad tai ne jos vaikas.

Naktį Laurensas negalėjo užmigti. Ramybės nedavė mintis, kam leidžia Tobiui Templui taip žeminti save. At-

sakymas buvo paprastas. Tobis Templas per metus jam atnešdavo daugiau kaip ketvirtį milijono dolerių pelno. Jis gyveno prabangiai ir nerūpestingai, tam neišleisdamas nė cento. Dabar, kai kitų klientų nebeturėjo, Tobis jam buvo reikalingas. Štai kur šuo pakastas. Tobis žinojo tai ir Kliftoną erzinti jam būdavo savotiška mankšta. Reikia, kol nevėlu, bėgti nuo jo kuo toliau.

Kliftonas nesuprato, kad jau vėlu bėgti.

Nesuprato, kad jau įsipainiojęs į spąstus, prisirišęs prie Tobio, kad myli Tobį. Jis matė, kaip Tobis trypia ir kitus: moteris, kurios jį pamildavo, juokdarius, mėginančius konkuruoti su juo, jį pabarančius kritikus. Bet jie buvo kiti. Kliftonui ir į galvą neatėjo, kad Tobis galėtų eiti ir prieš jį. Jiedu buvo labai artimi, Kliftonas jam buvo labai daug padaręs...

Jį net šiurpas nukrėsdavo pagalvojus, kas laukia ateity.

Šiaip jau Tobis nė kreiva akim nebūtų pažiūrėjęs į Džil Kasl. Bet jis nebuvo pripratęs, kad kas nepaisytų jo noro. Džil atsisakymas tik pakurstė jį. Jis dar sykį pakvietė ją pavakarieniauti. Kai Džil vėl nepriėmė kvietimo, Tobį nustebino šitas neprotingas žaidimas ir jis nusprendė nebegalvoti apie ją. Bet kartu suprato ir štai ką: jeigu tai tikrai būtų žaidimas, Džil nepergudrautų jo. Jis per gerai pažįsta moteris. Ne, Džil tikrai nenori susitikti su juo. O šita mintis jau nedavė ramybės. Ji niekaip nėjo jam iš galvos.

Sykį lyg tarp kitko Edis Berigenas užsiminė Tobiui, kad neblogai būtų dar sykį pakviesti Džil Kasl į jo šou. Edis ir paskambino jai. Ji atsakė jam esanti užsiėmusi: turinti epizodinį vaidmenį vesterne. Kai jis perdavė jos atsakymą Tobiui, Tobis visai pasiuto.

– Pasakyk jai, kad atsisakytų to vaidmens. Mes daugiau užmokėsim. Po velnių! Juk tai puikiausias eterio numeris! Ką šita besmegenė višta išdarinėja?!

Edis vėl paskambino Džil ir papasakojo, kaip Tobis nusiteikęs.

– Jis tikrai nori, kad tu vėl su juo vaidintum. Tu galėsi tai padaryti?

– Atleisk, – atsakė Džil, – aš vaidinu "Universal". Aš nebegaliu ten atsisakyti.

"Nė nesiruošiu. Aktorė Holivude nepadarys karjeros, jeigu taip be niekur nieko atsisakinės vaidmenų." Tobis Templas jai buvo nei daugiau, nei mažiau – viena darbo diena. Kitos dienos vakarą Didysis Žmogus pats Džil paskambino. Per telefoną jo balsas buvo švelnus, net gundantis.

– Džil? Čia tavo mažas senas kolega Tobis.

– Sveiki, pone Templai.

– Oi, liaukis! Kas čia per ponai? – į šituos Tobio žodžius atsakymo nebuvo. – Ar tau patinka beisbolas? – klausė Tobis toliau. – Aš turiu bilietus į ložę...

– Ne, beisbolo aš nemėgstu.

– Ir aš nemėgstu, – sujuko jis. – Aš tik tave išmėginti norėjau. Klausyk, ką tu pasakytum... ar negalėtum papietauti su manimi šeštadienio vakarą? Virėją aš paveržiau iš vieno Paryžiaus restorano, iš "Maksimo". Jis...

– Atleiskite, aš turiu pasimatymą, pone Templai.

Ir nė kibirkštėlės noro jos balse.

Tobis pajuto, kad pirštai spaudžia telefono ragelį smarkiau.

– O kada tu laisva?

– Aš turiu daug dirbti. Nedažnai iš viso kur nors einu. Bet už kvietimą dėkoju jums.

Ragelyje buvo mirtina tyla. Šitoji maita tiesiog spjovė į jį – kažkokia niekam tikusi epizodų vaidintoja spjovė į Tobį Templą! Jis dar nebuvo sutikęs nė vienos, kuri bent vienų savo gyvenimo metų nepaaukotų dėl to, kad galėtų su juo permiegoti vieną naktį, o ta velnio kalė atsisakė! Tobis tarsi sužvėrėjo, o savo pyktį liejo ant visų, kas tik atsirasdavo šalia. Niekas niekaip jam nebeįtiko. Scenarijai buvo šlamštas, režisierius – kvailys, muzika – baisi, o aktoriai – netikšos. Jis išsikvietė Edį Berigeną, atsakingąjį už artistų parinkimą asmenį, "ant kilimo".

– Ką tu žinai apie Džil Kasl? – griežtai paklausė Tobis.

– Nieko, – nesusimąstęs atšovė tas. Jis nebuvo kvailas.

Kaip ir visi čia dirbantys, jis žinojo, kas vyksta. Kad ir kaip viskas baigtųsi, Edis nenorėjo painiotis į šį reikalą.

– Ji čia su kuo nors miega?

– Ne, sere, – tvirtai paneigė jis. – Jeigu miegotų, aš žinočiau.

– Aš noriu, kad tu ją patikrintum, – įsakė Tobis. – Sužinok, ar turi ji bičiulį, kur eina, ką veikia. Tu supranti, ko man reikia?!

– Taip, sere, – rimtų rimčiausiai linktelėjo Edis.

Trečią valandą nakties Berigeną prižadino telefono skambutis.

– Ar tu ką nors sužinojai? – klausė kažkieno balsas.

Edis sėsdamasis trynė akis.

– Kurių velnių?..

Ir staiga jis suprato, kas sėdi kitame laido gale.

– Aš patikrinau, – susizgribo Edis. – Švari kaip rasos lašas.

– Aš tavęs ne kokios pažymos iš gydytojų apie utėles prašau, – Tobis jau pyko. – Ar miega ji su kuo?

– Ne, sere. Su niekuo. Aš mieste bičiulių paklausinėjau. Džil jiems visiems patinka, jie duoda jai darbo dėl to, kad ji gera aktorė.

Berigenas jau berte bėrė žodžius, stengėsi įtikinti pašnekovą. Jeigu Tobis Templas kada nors sužinos, kad Džil gulėjo su juo – pamanykite, jis geresnis už Tobį Templą! – Edis niekada daugiau šitame miestelyje nebedirbs. Jis tikrai kalbėjosi su savo kolegomis apie tai. Jų padėtis irgi negeresnė. Niekas nenorėjo turėti tokio priešo kaip Tobis Templas, todėl visi susitarė tylėti:

– Ji čia nemiega nė su vienu.

Tobio balsas pašvelnėjo.

– Aišku. Ji, matyt, truputį trenkta, ar ne?

– Turbūt, – lengviau atsiduso Edis.

– Ei! Aš juk neprižadinau tavęs? Ką?

– Ne ne! Viskas gerai, pone Templai.

Bet Edis dar ilgai gulėjo sunerimęs ir svarstė, kas jam nutiktų, jeigu kada paaiškėtų tiesa.

Juk šitas miestas – Tobio Templo miestas.

Tobis su Kliftonu Laurensu "Hilkrest" klube valgė priešpiečius. Šis klubas buvo įkurtas vien tam, kad tik nedaugelis garsesnių Los Andželo užmiesčio klubų įsileisdavo žydus. Šita nuostata buvo tokia griežta, jog sykį dešimtmetei Graučo Markso dukrai Melindai buvo pasiūlyta išeiti iš vieno klubo baseinų, kur ją buvo atsivedusi viena ne žydų kilmės draugė. Kai apie šį įvykį sužinojo jos tėvas, jis tuoj paskambino klubo vadovui ir pasakė: "Klausykit, mano duktė yra tik pusiau žydė. Gal leisite jai įbristi į savo baseiną nors iki juostos?"

Po keleto tokių nutikimų turtingi žydai, mėgstantys žaisti golfą, tenisą, kunkaną ir erzinti antisemitus, susibūrė ir įsteigė savo klubą, kurio akcijos buvo parduodamos tik jo nariams žydams. Klubo rūmus jie pasistatė gražiame parke už keleto mylių nuo centro ir netruko jį išgarsinti: jame buvo pats geriausias mieste bufetas, o pokalbiai – įdomiausi taip pat. Nežydai atkakliai siekė narystės jame. Klubo taryba padarė malonę – paskelbė, kad klubo nariais bus leista tapti ir keliems nežydams.

Tobis visada sėdėjo už "juokdarių" stalo, kur susirinkdavo Holivudo aštrialiežuviai papasakoti vieni kitiems anekdotų ir palyginti savo sąmojingumo. Bet šiandien Templo smegenys buvo užimtos visai kitais dalykais. Jis pasivedėjo Kliftoną į šalį ir susijaudinęs prisipažino:

– Man reikia tavo patarimo, Klifai.

Mažasis agentas nustebęs žvilgtelėjo aukštyn. Jau seniai Tobis nebeprašo patarimų.

– Klausau, mano berniuk.

– Vėl ta pati mergiūkštė, – pradėjo Tobis. Kliftonas iškart suprato, apie ką kalbama. Tai buvo pats juokingiausias dabar Holivudo anekdotas. Vienas feljetonistas net kūrinėlį išspausdino šia tema. Žinoma, be vardų. Tobis jį perskaitęs tik tiek pasakė: "Kažin kas šitas keistuolis?"

Didysis ištvirkautojas užkibo ant šliundrelės meškerės. Ji miega su visu miestu, o jį atstūmė. Buvo tik viena išeitis iš situacijos.

– Džil Kasl, – tuo tarpu dėstė Tobis, – atsimeni ją? Toji mažulė, kur vaidino šou?

– Taip, taip, labai patraukli mergaitė. Ir kokie rūpesčiai?

– Velniava! Aš pats nežinau, – prisipažino Tobis. – Atrodo, kad ji kažko pyksta ant manęs. Aš siūlau jai susitikti, o ji vis atsisako. Dėl to aš jaučiuosi kaip koks mėšlaknisys iš Ajovos.

Kliftonas nusprendė rizikuoti.

– Na, tai liaukis jai siūlęs.

– Čia ir yra visa bėda, drauguži. Negaliu. Tik tarp mūsų, aš dar nė vienos bobos šitaip nenorėjau. – Jis susigėdęs nutilo, o patylėjęs pridūrė:

– Kaip kokie velnio monai. Tu juk šitame gyvenime kai ką išmanai, Klifai. Ką man daryti?

Iš pradžių Kliftonas baudėsi pasakyti Tobiui visą teisybę. Bet jis gi negalėjo paskelbti jam, kad jo svajonių mergaitė miega su visais režisierių padėjėjais, kad tie duotų jai vienintelį epizodinį vaidmenėlį. Jeigu jis nori Tobį išlaikyti kaip klientą, tikrai negali šito padaryti.

– Aš turiu idėją, – ištarė Kliftonas. – Ji rimtai žiūri į savo darbą?

– Taip. Ji nori padaryti karjerą.

– Gerai. Tuomet pasiūlyk jai tokį vaidmenį, kurio ji negalėtų atsisakyti.

– Ką tu turi galvoj?

– Surenk savo namuose priėmimą.

– Aš tau ką tik pasakiau, kad ji...

– Leisk man pabaigti. Pakviesk studijų vadovus, prodiuserius, režisierius – žmones, kurie galėtų jai būti naudingi. Jeigu ji tikrai nori tapti aktore, ji numirs iš geismo su jais susipažinti.

Tobis surinko jos numerį.

– Sveika, Džil.

– Kas kalba? – paklausė ji.

Jo balsą pažįsta visa šalis, o ji klausia, kas kalba!

– Tai Tobis. Tobis Templas.

– A-a!

Šitas garsas galėjo reikšti ką tik nori!

– Klausyk, Džil, aš rengiu savo namuose nedidelius pietus kitą savaitę, trečiadienį, ir...

Dar jam šnekant, ji jau pradėjo atsisakinėti, bet jis nepasidavė, paskubom ištarė:

– Bus Semas Vintersas, "Pan Pasifik" vadas, keletas kitų studijų vadovų, vienas kitas prodiuseris, keli režisieriai. Sakau, neblogai būtų, jei tu su jais susipažintum. Tu laisva?

Pauzė buvo tokia trumpa, kad Tobis ją vos pajuto, ir pasigirdo Džil Kasl balsas:

– Trečiadienio vakare? Taip, aš laisva. Ačiū, Tobi.

Ir nė vienas iš jų nežinojo, kad skiria pragarišką pasimatymą.

Terasoje grojo orkestras, livrėjuoti padavėjai nešiojo padėklus su užkandžiais ir šampanu.

Kai keturiasdešimt penkias minutes pavėlavusi atvažiavo Džil, Tobis išsiskubino jos pasitikti truputėlį susijaudinęs.

Vilkėjo ji paprastute balta šilkine suknele, plaukus buvo paleidusi ant pečių. Atrodė nuostabiai. Tobis akių negalėjo atitraukti. Ir Džil žinojo, kad atrodo gražiai. Ji gerai išsimazgojo, rūpestingai susišukavo plaukus ir labai daug laiko sugaišo makiažui.

– Čia yra daug žmonių, su kuriais norėčiau tave supažindinti.

Tobis paėmė Džil už rankos ir nusivedė per didžiulę salę į išpuoštą svetainę. Džil sustojo tarpduryje pasižiūrėti į svečius. Beveik visi jie buvo matyti. Vieni "Taims", "Laif", "Pari Mač" viršeliuose, kiti ekrane. Čia buvo tie, kurie kuria kiną. Šitą momentą Džil įsivaizdavo tūkstantį kartų, matydavo save šalia kitų žmonių užsimerkusi, girdėdavo save kalbančią su jais. Dabar, kai visos svajonės išsipildė, jai sunku patikėti, kad čia ne sapnas...

Tobis jai ištiesė taurę šampano, paskui paėmė už parankės ir privedė prie žmogaus, stovinčio būrelio vidury.

– Semai, noriu supažindinti tave su Džil Kasl.

Semas atsisuko.

– Sveika, Džil Kasl, – maloniai nusišypsojo jis.

– Džil, čia Semas Vintersas, garsiausias "Pan Pasifik" indėnas.

– Aš žinau, kas yra ponas Vintersas, – juokėsi Džil.

– Džil – aktorė, Semai. Velnioniškai gabi aktorė. Galėtum su ja padirbėti. Tavo įstaigai suteiktų meistriškumo!

– Turėsiu galvoje, – mandagiai atsakė Semas.

– Eime, vaikyti, – sumurmėjo jis. – Aš visus noriu supažindinti su tavimi.

Vakaro pabaigoje Džil buvo susipažinusi su trijų studijų vadovais, kokia dešimčia garsių prodiuserių, trimis režisieriais, keletu scenaristų, su žurnalistais, atsakingais už laikraščių ir televizijos rubrikas, ir su dešimtimis kino žvaigždžių. Per pietus ji sėdėjo Tobio dešinėje. Ji klausėsi visų pokalbių ir pirmą kartą galėjo pasidžiaugti, kad priklauso šitam pasauliui ne išoriškai.

– ...vargas su šitom epinėm juostom dėl to, kad vienos jų nesėkmė gali nušluoti nuo žemės paviršiaus visą studiją. "Foks" kabo ant plauko ir dreba laukdamas, ką duos "Kleopatra".

– ...tu matei naująjį Bilio Vailderio filmą? Tai fenomenas!

– Taip? Jis man labiau patiko, kai dirbo su Breketu. Breketas – klasė!

– O Bilis turi talentą!

– ...na, aš praėjusią savaitę nusiunčiau Pekui detektyvo scenarijų. Sakė, atsakymą atsiųs po poros dienų.

– ...aš gavau kvietimą susipažinti su Pramananda. Tu įsivaizduoji, pasirodo, mes jau pažįstami: susipažinome per žydų berniukų pilnametystės šventę.

– ...jeigu suki filmą už du, tai kol gauni montažo kopiją, infliacija taip šokteli, profsąjunga irgi taria savo žodį ir jau išeina trys arba keturi.

"Milijonai?! – susijaudinusi pagalvojo Džil. – Trys ar keturi milijonai?!" Ji prisiminė "išlikusiųjų" pokalbius apie Švabo kontorą. Tikri "išlikusieji" yra šitie, kur už šio stalo, tie, kurių valia viskas Holivude ir vyksta.

Tai... žmonės, kurie laikė duris jai uždarytas, kurie atsisakė leisti jai pamėginti. Kiekvienas iš čia esančiųjų galėjo jai padėti, galėjo pakeisti jos gyvenimą, bet nė vienas iš jų jai, Džil Kasl, nerado penkių minučių. Ji nužvelgė kitoje stalo pusėje sėdintį prodiuserį, kurį nauja muzikinė kino juosta pavertė tiesiog didvyriu. Jis atsisakė net kalbėtis su ja.

Tolimiausiame stalo pakrašty su viena žvaigžde gyvai plepėjo garsus komedijų režisierius. Ta aktorė vaidino paskutiniame jo filme. O Džil jis nepriėmė.

Semas Vintersas stovėjo su kitos studijos vadovu: Džil buvo nusiuntusi Vintersui telegramą ir prašė pažiūrėti vieną televizijos šou, kur ji vaidino. Jis net neatsakė jai.

Jie užmokės už visas skriaudas ir pažeminimus. Jie ir visi kiti iš šito miesto, kurie negražiai su ja pasielgė. Dabar ji jiems yra niekas, bet pasidarys ne niekas. O taip! Kada nors tai įvyks!

Valgiai buvo puikiausi, bet Džil taip pasinėrė į savo mintis, kad nė nejuto, ką valgo. Kai puota ėjo į pabaigą, Tobis atsistojo ir tarė:

– Ei! Mums reikia paskubėti, nes filmą jie pradės be mūsų.

Vis laikydamas Džil už rankos, jis nusivedė ją į salę žiūrėti filmo.

Baldai buvo sustatyti taip, kad šešiasdešimt žmonių filmą galėjo žiūrėti patogiai susėdę ant sofų ar fotelių. Netoli durų stovėjo stalelis su saldainiais, kitoje pusėje – automatas kukurūzams spraginti.

Tobis atsisėdo prie Džil. Ji pastebėjo, kad jis daugiau žiūri į ją, o ne į ekraną. Kai filmas baigėsi ir uždegė šviesą, buvo patiekta kava su pyragaičiais. Po pusvalandžio svečiai pradėjo skirstytis. Vieną kitą iškvietė į studiją.

Kai Tobis prie durų sakė sudie Semui Vintersui, neto-

liese atsirado ir paltu apsirengusi Džil.

– Kur tu išsiruošei?! – suglumo Tobis. – Aš pats tave parvešiu namo.

– Aš su automobiliu, – Džil švelniai šypsojosi. – Ačiū už nuostabų vakarą, Tobi.

Ir išvažiavo.

Tobis stovėjo ir žiūrėjo, kaip ji tolsta. Jis negalėjo tuo patikėti. Jis kūrė svaiginančius planus apie tai, kas bus po šio vakaro. Jis planavo nusivesti Džil į viršų, į miegamąjį ir... Net buvo sugalvojęs užrašus, kuriuos norėjo iškabinti. "Kiekviena iš šiandien buvusių moterų būtų buvusi laiminga galėdama įšokti į mano lovą, – pagalvojo Tobis. – Be to, jos – žvaigždės, o ne kokios nežinomos statistės. Džil Kasl viso labo be galo kvaila, po velnių! Ji nesupranta, nuo ko suka nosį! Ką gi, nuspręsta, su ja baigta!" Pamoką Tobis suvokė.

Jis daugiau nė neprašneks apie ją.

Paskambino Tobis Džil kitą rytą devintą valandą, o atsakymas buvo magnetofono juostos įrašas: "Sveiki, tai Džil Kasl. Atleiskite, kad manęs nėr namie. Palikite savo telefono numerį ir pasakykite vardą. Sugrįžusi aš paskambinsiu. Prašau palaukti signalo. Ačiū". Po to pasigirdo šaižus gaudesys.

Tobis ilgai spaudė rankose ragelį, o paskui numetė jį nepalikęs jokios žinutės. Prakeikimas! Nesikalbėjo dar mat jis su mechaniniais balsais! Bet po minutės vėl surinko numerį. Išklausęs įrašą, pradėjo: "Tu turi patį nuostabiausią atsakovą visame mieste. Gerai būtų jį uždarius į dėžutę. Aš paprastai neskambinu merginoms, kurios išbėga vos tik pavalgiusios. Bet tau nusprendžiau padaryti išimtį. Ką tu pasakytum dėl pietų šia...?" Telefonas išsijungė. Jis per ilgai kalbėjo, pasibaigė juosta. Tikras prakeikimas! Tobis nebežinojo, ką daryti toliau. Atrodė kaip tikras kvailys. Jam labai rūpėjo paskambinti dar kartą. Jis taip ir padarė: "Aš kalbėjau, kol rabinas mane išjungė. O ką tu pasakytum dėl pietų šiandien? Lauksiu tavo skambučio".

Tobis pasakė savo telefoną ir padėjo ragelį.

Ir pralaukė vietos nerasdamas visą mielą dienelę. O ji taip ir nepaskambino. Apie septintą jis pagalvojo: "Na ir eik tu po velnių! Tai buvo paskutinis tavo šansas, vaike". Šį kartą nuspręsta galutinai. Jis išsitraukė savo telefonų sąrašą ir pradėjo varstyti. Bet nerado nė vieno numerio, kuriuo būtų norėjęs skambinti.

DVIDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Tai buvo pats didžiausias ir sudėtingiausias Džil vaidmuo jos gyvenime.

Ji niekaip nesuprato, ko Tobis taip laksto paskui ją, galėdamas turėti bet kurią Holivudo moterį. Bet tai ir nebuvo labai svarbu. Svarbus buvo tas pats faktas. Keletą dienų ji galvojo tik apie tuos kviestinius pietus ir apie tai, kaip stengėsi įtikti Tobiui visi tie dideli žmonės. Dėl jo jie buvo pasirengę viskam. Ir suprato, kad veikti reikės labai išmintingai. Tobis garsėjo tuo, kad pergulėjęs su moterimi iškart liaudavosi ja domėtis. Jam patiko pats jos gaudymas, pats persekiojimas. Džil ilgai galvojo apie Tobį ir apie tai, kaip jai su juo elgtis.

Jis skambino jai kasdien, bet pietauti su juo Džil sutiko tik po savaitės. Tobis buvo tokios pakilios nuotaikos, kad apie tai šnekėjo visi šou dalyviai, neišskiriant nė techninio personalo.

– Jeigu egzistuotų pasaulyje toks žvėris kaip meilė, – prisipažino Tobis Kliftonui, – manyčiau, kad įsimylėjau. Kiekvieną kartą, kai pagalvoju apie Džil, man prasideda erekcija.

O šyptelėjęs pridūrė:

– O kai man prasideda erekcija, tai tas pats, kas skelbimą apie tai pakabintum Holivudo bulvare.

Pasimatymo dieną Tobis užvažiavo pas Džil į namus.

– Mums užsakytas staliukas "Čeizene".

Jis neabejojo, kad tai jai patiks.

– Taip? – Džil nusivylė.

Tobis net sumirksėjo.

– Ar yra tokia vieta, į kurią tu labiau norėtum nueiti?

Buvo šeštadienio vakaras, bet Tobis žinojo, kad staliuką gaus kur tik panorės: ir "Ambasadoriuje", ir "Debri"...

– Pasakyk, kur tu norėtum?

Džil patylėjo ir nedrąsiai pratarė:

– Jūs juoksitės.

– Ne, nesijuoksiu.

– Pas Tomį.

Kliftonas Laurensas stovėjo prie baseino ir žiūrėjo, kaip vienas Makas Tobį masažuoja.

– Tu tikrai nepatikėsi, – Tobis buvo kupinas entuziazmo, – mes dvidešimt minučių stovėjom eilėj prie skylės, kur šeria dešrainiais. Ir žinai, kur yra šitas pragaras? Los Andželo centre. Los Andželo centre, kur šlaistosi šlapnugariai*! Ji trenkta! Aš buvau pasirengęs išleisti dėl jos visą šimtinę dolerių, o išleidau du dolerius ir keturiasdešimt centų. Po to norėjau nusivesti ją į "Pilą". Pasakyti, ką mes veikėme užuot ėję ten? Vaikščiojome po Santa Monikos paplūdimį. Į batus pribyrėjo smėlio. Niekas gi nevaikšto naktį paplūdimiais! Akvalangistai gali užpulti.

Jis susižavėjęs purtė galvą.

– Džil Kasl... Tu tiki, kad taip gali būti?

– Ne, – šaltai atkepė Kliftonas.

– Ji nesutiko užeiti pas mane išgerti prieš miegą po taurelę. Na, manau, įsiropšiu aš į lovą pas ją. Teisingai maniau, ar ne?

– Teisingai.

– Neteisingai. Ji net pro duris manęs neįsileido. Pakšteli man į skruostą, ir aš grįžtu namo. Kokios čia, po velnių, nakties linksmybės Čarliui superžvaigždei?

– Ir po viso to tu dar kartą ruošiesi su ja pasimatyti?

– Tu išprotėjai? Ar ne? Gali į savo kepurę pridėti – ruošiuosi!

*Nelegalūs emigrantai iš Meksikos, atplaukę per Rio Grandė upę.

Po to Tobis su Džil susitikdavo beveik kiekvieną vakarą. Jei Džil pasakydavo jam, kad negali, nes užsiėmusi ar anksti į studiją reikia, Tobis puldavo į didžiausią neviltį. Jis skambindavo jai po dešimt kartų per dieną.

Vesdavo jis ją į pačius ištaigingiausius restoranus ir į pačius aristokratiškiausius privačius miesto klubus. O Džil jį – pavaikštinėti po Santa Monikos paplūdimius, į "Trank Ino" viešbutį, į nediduką prancūzų šeimyninį restoranėlį "Teksas", į "Tėtę Karlą" ir į daugelį mažai kam žinomų vietų, kurios artistei, neturinčiai pinigų ir norinčiai prasimušti, žinomos gerai. Tobiui buvo nesvarbu, kur eina, svarbu, kad su Džil.

Pagaliau jo gyvenime atsirado žmogus, su kuriuo bendraudamas nebesijautė vienišas.

Dabar Tobis jau baiminosi galvodamas apie pasimylėjimą su Džil, abejojo, ar neišnyks visas žavesys! Tačiau tebegeidė jos, kaip nė vienos kitos moters nebuvo geidęs. Vieną vakarą, kai Džil atsisveikindama pakštelėjo jam į skruostą, Tobis apkabino jai šlaunį ir pasakė:

– Viešpatie, Džil, aš pakvaišiu, jeigu tu nebūsi mano.

Ji iškart atšoko ir šaltai ištarė:

– Jeigu tik tiek tau iš manęs reikia, už dvidešimt dolerių gali mieste bet kur tai gauti.

Ir prieš pat nosį užtrenkė duris. O pati virpėdama atsirėmė į duris: ar tik nebus per daug sau leidusi. Šita mintis jai nedavė sudėti akių visą naktį.

Kitą dieną Tobis atsiuntė jai dovanų – briliantinę apyrankę. Džil suprato, kad viskas gerai. Apyrankę ji grąžino atgal su gerai apgalvotu laiškeliu: "Vis tiek ačiū. Tu verti mane galvoti, kad esu be galo graži".

– Aš už ją tris tūkstančius užmokėjau, – gyrėsi Tobis Kliftonui, – o ji grąžino man ją atgal!

Tas netikėdamas lingavo galva.

– Ką tu apie tokią merginą manai?

Kliftonas galėjo jam pasakyti, ką mano, bet pasakė tik tiek:

– Šiaip ar taip, ji nepaprasta, mano berniuk.

– Nepaprasta! – džiūgavo Tobis. – Visos iki vienos šio miesto bobikės tik ir žiūri, kaip pasiglemžti viską, ką paliečia savo laibomis rankelytėmis. Džil pirma iš mano sutiktųjų, kuriai į daiktus nusispjaut. Argi aš kaltas, kad iš proto dėl jos einu?

– Ne, – pritarė Kliftonas. Bet jam jau pasidarė neramu. Apie Džil jis žinojo viską ir klausė save, ar ne be reikalo bus iki šiol tylėjęs.

– Aš nebūsiu prieš, jei tu apsiimsi būti jos agentu, – kartą užsiminė Tobis Kliftonui. – Einu lažybų, kad iš jos gali išeiti tikra kino žvaigždė.

– Ne, Tobi, ačiū. Man visiškai pakanka ir vienos superžvaigždės.

Tobis pradėjo juoktis.

Tą patį vakarą šitą jų pokalbį žodis į žodį išgirdo Džil.

Prisiminęs nesėkmingą mėginimą prisimeilinti, apie lovą Tobis ir užsiminti vengė. Iš esmės jis net didžiavosi, kad Džil nepriėmė jo pasiūlymo. Visos kitos mergšės, su kuriom jis tik turėjo reikalų, buvo tikri skudurai. Džil ne tokia. Kai Tobis darydavo ką, kas jai atrodydavo nederama, ji taip ir pasakydavo. Sykį jis visokiais žodžiais išvainojo kažkokį tipą, prisikabinusį prie jo autografo. Vėliau Džil pasakė: "Juokinga tada, kai tu sarkazmą vaidini scenoje, Tobi. Dabar tu paprasčiausiai įžeidei žmogų".

Tobis priėjo prie to žmogaus ir atsiprašė.

Džil užsiminė, kad tiek daug gerti jam nesveika. Jis tiek daug ir nebegėrė. Vos tik ji atsitiktinai kritiškai atsiliepė apie jo drabužius, jis iškart pakeitė siuvėją. Tobis leido Džil sakyti jam tokius dalykus, kokių nebūtų leidęs sakyti niekam kitam pasaulyje. Niekas niekada nedrįso jam įsakinėti ar kritikuoti jo.

Žinoma, išskyrus motiną.

Džil neimdavo iš Tobio pinigų ar brangių dovanų. Bet Tobis žinojo, kad pinigų ji negali turėti daug. Toks tvirtas jos nusistatymas kėlė dar didesnį susižavėjimą. Vieną vakarą laukdamas, kol Džil apsirengs, Tobis jos svetainėje pamatė šūsnį sąskaitų. Jis įsikišo jas į kišenę, o kitą dieną

paliepė Kliftonui jas apmokėti. Tobiui atrodė, kad jis kažką laimėjo, bet norėjo padaryti Džil ką nors daug reikšmingesnio, svarbesnio.

Ir staiga suprato, kas tai turi būti.

– Semai, aš ruošiuosi padaryti tau didelę paslaugą.

"Bijokite tų, kurie ateina su dovanomis", – susiraukęs pagalvojo Semas.

O Tobis tęsė:

– Tu juk iš klumpių baigi iškristi ieškodamas Kelerio filmui merginos? Tai štai – aš tau ją radau!

– Aš ją pažįstu? – paklausė Semas.

– Tu su ja susipažinai pas mane. Tai Džil Kasl.

Semas prisiminė Džil. Graži iš veido, ir figūra puiki, ir plaukai. Bet per sena, kad vaidintų paauglę. Na, jeigu jau Tobis Templas nori, kad ji pamėgintų, jis, Semas, padarys tokią malonę.

– Atsiųsk ją pas mane popiet, – sutiko jis.

Semas pasistengė, kad bandomieji epizodai su Džil Kasl būtų paruošti rūpestingai. Paskyrė patį geriausią studijos operatorių, o režisuoti ėmėsi pats Keleris.

Rezultatą Semas pamatė kitą dieną. Kaip kad jis ir manė, šiam vaidmeniui ji buvo pernelyg subrendusi. O šiaip atrodė neblogai. Trūko tik charizmo – to stebuklingo Dievo duoto žavesio, kurį turi spinduliuoti ekranas.

Tobiui jis paskambino tą pačią dieną.

– Šiandien rytą peržiūrėjau Džil juostą, Tobi. Ji fotogeniška, moka skaityti, bet pagrindinio vaidmens neištemps. Ji gali gerai uždirbti mažesnius vaidmenis gaudama, bet jeigu būtinai nori tapti kino žvaigžde, manau, ji suklydo, ne tą sritį pasirinko.

Tobis užsuko nusivežti Džil į pietus, kurie buvo rengiami žymaus anglų režisieriaus garbei. O Džil jau mėgavosi jos laukiančiais malonumais.

Ji linksma atidarė duris, bet iš Tobio veido suprato, kad naujienos prastos.

– Tu ką nors girdėjai apie mano bandymų rezultatus?

Jis nenoromis linktelėjo:

– Kalbėjau su Semu Vintersu.

Semo žodžius jis sušvelnino.

Džil stovėjo ir klausėsi nepratardama nė žodžio. Ji taip tikėjosi! Vaidmuo jai taip patiko! Atminty atgijo auksinė taurė parduotuvės vitrinoje, noras tą taurę turėti ir jos netektis, tiek daug skausmo suteikusi tai mažai mergaičiukei!.. Dabar Džil apėmė lygiai tokia pat neviltis.

Tobis tai suprato.

– Klausyk, vaikuti, tu nesijaudink dėl šito. Vintersas pats nežino, ką kalba.

Užtat kad žino! Jai nelemta tapti kino žvaigžde. Visi išgyvenimai ir skausmai, ir viltis, viskas bergždžiai. Viskas klostosi taip, kaip sakė motina: kerštingasis Dievas baudžia Džil nežinia už ką. Ji vėl girdėjo kraupų pamokslininko balsą: "Jūs matote šitą mažą mergaitę? Ji degs Pragare už nuodėmes savo, jei visa siela neatsiduos Dievui ir neatgailaus".

Džil į šį miestą atvažiavo su meile ir viltimi, o miestas ją pažemino.

Ją užgriuvo juoda neviltis, ji net nesuvokė, kad verkia, ir nepajuto, kaip atsidūrė Tobio glėby.

– Š-š! Nieko baisaus neįvyko, – švelniai ramino jis, o nuo to švelnumo ji dar karčiau raudojo.

Tobis vis guodė ją, ir ji pati nepajuto, kaip pradėjo pasakoti jam apie tėvo mirtį jai gimstant, apie tą auksinę taurę, apie paralyžiuotuosius, apie galvos skausmus ir apie pilnas košmarų naktis, kai laukdavo ateinančio su užnuodyta strėle Dievo. Ji apsakė jam, kaip gaudavo varganus savo darbelius, kuriuos dirbo siekdama tapti aktore, apie virtinę nesėkmių. Nežinia koks instinktas neleido jai užsiminti apie vyrus, kuriuos turėjo. Nors nuo pirmos savo pažinties su Tobiu akimirkos Džil apgalvodavo kiekvieną savo poelgį, dabar apsimetinėti jai ir į galvą neatėjo. Kaip tik šią absoliutaus savo pažeidžiamumo akimirką ji ir pasiekė jo širdį, o širdy palietė tą slapčiausiąją stygą, kurios dar niekas nebuvo nė jautęs.

Jis išsitraukė iš kišenės nosinę ir nušluostė jai ašaras.

– Ei! Nemanyk, kad tik tau nebuvo saldu. Klausyk, ką aš papasakosiu. Mano senis buvo mėsininkas ir...

Jie prašnekėjo iki trečios valandos nakties. Pirmą kartą Tobis kalbėjo su moterimi kaip su žmogumi ir suprato ją. O ir nekeista: jie turėjo šitiek bendro!

Tai, kas prasidėjo švelnia užuojauta ir paguoda, pamažu pavirto į jausmingą pragarišką geismą. Jie nepasotinamai bučiavosi, o jis vis glaudė ją prie savęs. Džil jautė jo vyrišką esybę. Jai reikia jo. Jis nuvelka jai drabužius, o ji padeda nusirengti jam. Ir štai stovi vienas šalia kito tamsoje ir nematoma jėga atkakliai stumia juos vieną prie kito. Ji susmuko ant grindų. Tobis palietė ją, ir ji sudejavo nuo to prisilietimo didumo. Jis jau norėjo atsitraukti, bet ji iš visų jėgų įsikibo į jį ir traukė į save. Ir tada jis pradėjo ją mylėti... pripildydamas, apvainikuodamas ir apsaugodamas. Meilė buvo švelni ir gera, bet netruko įsiliepsnoti, pradėjo šėlti ir reikalauti, sukeldama karštą kaip verdanti platina potvynį. Tai buvo jau ekstazė, nuostabus apsvaigimas, nesąmoningas, gyvuliškas aktas. Džil veriančiu balsu suriko: "Mylėk mane, Tobi! Mylėk, mylėk mane!" Į jo kūno judesius atsiliepdavo visas jos kūnas ir kiekviena jo kertelė atskirai, tai buvo jos kūno šokio dalis, nes jie tapo vienu kūnu.

Jie mylėjo vienas kitą visą naktį, ir plepėjo, ir juokėsi. Ir buvo taip, lyg vienas kitam būtų priklausę amžinai.

Anksčiau Tobis galvojo, kad myli Džil, o dabar ėjo dėl jos iš proto. Jie gulėjo. Tobis buvo apkabinęs ją, kad saugotų, ir apstulbęs mąstė: "Štai kas yra meilė!" Net atsisuko ir pasižiūrėjo į ją. Ji tokia šilta, tokia susitaršiusi ir tokia nuostabi, net kvapą gniaužia. Jis niekada nieko taip karštai nemylėjo.

– Aš noriu tave vesti, – ryžtingai pasakė jis. Tai buvo pats natūraliausias dalykas pasaulyje. Ji prisiglaudė prie jo ir atsakė:

– Taip, taip, Tobi.

Ji myli jį ir ištekės už jo.

Ir tik po daugelio valandų Džil prisiminė, kuo tai prasi-

dėjo. Jai buvo reikalinga Tobio galybė. Tos galybės jai reikėjo tam, kad atsilygintų visiems tiems žmonėms, kurie naudojosi ja, skaudino ir žemino. Džil norėjo atkeršyti.

Dabar ji tai padarys...

DVIDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Kliftonas Laurensas nusiteikęs buvo labai prastai. Tikriausiai ir jis pats truputį kaltas, kad šitie įvykiai taip toli nuėjo. Sėdėdamas pas Tobį prie baro, štai ką jis išgirdo:

– Šįryt aš jai pasipiršau, Klifai, ir ji sutiko... Klifai, aš kaip šešiolikmetis berniūkštis...

Klifas pasistengė, kad jį ištikęs šokas neatsispindėtų veide. Reikia būti itin atsargiam. Jis tik viena žinojo: jis negali šitai šliundrai leisti ištekėti už Tobio Templo. Kai tik išspausdins skelbimą apie vestuves, visi Holivudo neišromyti vyrai išlįs iš plyšių ir pradės girtis pirmieji buvę šitoje eilėje. Tikras stebuklas, kad dar iki šiol Tobis apie Džil nieko nežino, bet amžinai nuslėpti nuo jo šito nepavyks. Kai jis sužinos tiesą, bus "amen". Puls visus iš eilės. Visus, kurie leido, kad taip atsitiktų. O jis, Kliftonas Laurensas, bus pirmas. Ne, Kliftonas negali leisti, kad įvyktų šitos vestuvės. Jis jau norėjo sakyti, kad Tobis dvidešimčia metų vyresnis už Džil, bet susilaikė. Jis tik nužvelgė Tobį ir nedrąsiai ištarė:

– Gal nevertėtų taip skubėti. Žmogui pažinti laiko reikia nemažai. Tu juk gali ir persigal...

Tobis tik ranka numojo:

– Tu būsi mano vairuotojas. Kaip manai, kur geriau kelti vestuves – čia ar Vege?

Kliftonas suprato, kad veltui stengiasi. Tik vienu būdu galima sustabdyti šitą katastrofą: reikia kaip nors paveikti Džil.

Tą pačią dieną popiet jis ir paskambino jai, o paskambinęs paprašė užeiti pas jį į kontorą. Ji atėjo, nors pavėlavo visą valandą, ir iškart atkišo savo skruostą pabučiuoti,

o klestelėjusi ant sofos kraštelio, pranešė:

– Aš labai nedaug turiu laiko. Susitinku su Tobiu.

– Tai neužtruks ilgai.

Kliftonas tyrė ją. Džil stulbinamai pasikeitusi. Ji visai nebepanaši į tą merginą, su kuria jis susipažino prieš keletą mėnesių. Ji labai pasitikinti savimi, net išdidi, išdidumo anksčiau nė pėdsako nebuvo. Nieko, ne pirmas kartas, jam yra tekę turėti reikalų su tokio tipo personomis.

– Džil, aš nesiruošiu kalbėti užuolankomis. Jūs netinkama Tobiui! Aš noriu, kad jūs išvažiuotumėte iš Holivudo.

Iš stalčiaus jis ištraukė baltą voką.

– Čia penki tūkstančiai grynais. Jų pakaks išvažiuoti kur tik panorėsite.

Valandėlę Džil nustebusi tylėjo, paskui atsilošė ir nusijuokė.

– Aš nejuokauju, – supyko Kliftonas Laurensas. – Ar manote, Tobis būtų jus vedęs žinodamas, kad esate miegojusi su visu miestu?

Dabar Džil tyrinėjo Kliftoną. Ji labai norėjo pasakyti jam, kad tai jis dėl visko, kas nutiko jai, kaltas. Jis ir visi kiti, kurie savo rankose laiko valdžią, kurie nesuteikė jai šanso. Jie privertė ją mokėti savo kūnu, savo išdidumu ir siela. Bet ji žinojo: jis nesupras. Tai Kliftono blefas. Jis neišdrįs šito papasakoti: tai būtų pasakyta prieš ją.

Džil atsistojo ir išėjo.

Po valandos Kliftonui paskambino Tobis.

Kliftonas dar nebuvo girdėjęs tokio sujaudinto Tobio balso.

– Nežinau, drauguži, ką tu ten prišnekėjai Džil, bet aš tau štai ką pasakysiu: laukti ji negali. Mes išvažiuojame į Las Vegą susituokti!

Reaktyvinis lėktuvas "Lyras" skrido dviejų šimtų penkiasdešimties jūrmylių per valandą greičiu ir jau buvo už trisdešimt penkių mylių nuo Los Andželo tarptautinio aerouosto. Deividas Kenionas susisiekė su dispečere ir pa-

sakė savo koordinates.

Jo nuotaika buvo puiki. Jis skrido pas Džil.

Sisi didumą traumų išsigydė, tik veidas liko randuotas. Deividas nusiuntė ją į Braziliją pas geriausią pasaulyje plastinių operacijų chirurgą. Ji išbuvo ten šešias savaites ir visą tą laiką rašinėjo jam laiškus, pilnus susižavėjimo ją gydančiu gydytoju.

Prieš dvidešimt keturias valandas Sisi paskambino Deividui ir pranešė naujieną: negrįšianti. Ji įsimylėjo!

Iškart Deividas nepatikėjo.

– Tai... tai nuostabu, – pagaliau pralemeno jis. – Linkiu sėkmės ir tau, ir daktarui.

– Oi, tai ne daktaras, – atsakė Sisi. – Tai visai kitas žmogus, jis čia turi nedidelę plantaciją. Iš išorės jis – tavo kopija, Deividai. Nuo tavęs skiriasi tik tuo, kad myli mane.

Traškesys ausinėse nutraukė jo prisiminimus.

– Lyras-trys. Alfa-tėvas. Kalba Los Andželo prieigos dispečerinė. Jums leista nutūpti į dvidešimt penktąjį kairįjį taką. Po jūsų nusileis "Junaited-septyni-nulis-septyni". Pasiekęs žemę, riedėkite į aikštelę dešinėje.

– Supratau.

Deividas pradėjo leistis žemyn ir pajuto, kaip smarkiai spurda širdis. Jis susiieškos Džil ir pasakys, kad myli ją kaip ir anksčiau, ir paprašys jos rankos.

Eidamas per aerouosto salę ir žvilgtelėjęs į laikraščių kioską, jis pamatė užrašą: "Tobis Templas tuokiasi su aktore". Tekstą jis perskaitė net du kartus, paskui apsisuko ir nuėjo į barą.

Po trijų dienų jis išskrido atgal į Teksasą.

DVIDEŠIMT AŠTUNTAS SKYRIUS

Tai buvo nuostabiausias medaus mėnuo. Privačiu lėktuvu Tobis su Džil nuskrido į Las Gadą pasisvečiuoti prie Patino esančiame pasakiškame kurorte, kuriame raizgėsi Meksikos džiunglės ir šviętė paplūdimiai. Jaunavedžius

įkurdino atskirame vasarnamyje, apsuptame kaktusų brūzgynais, kvapniosiomis ybiškėmis ir laukinėmis orchidėjomis, kur naktimis giedojo egzotiškiausi paukščiai. Jie praleido dešimt dienų, grožėjosi gamta, plaukiojo jachta ir dalyvavo jų garbei surengtose šventėse. Valgė nuostabiausius gurmanų pagamintus valgius geriausiuose restoranuose, plaukiojo gėlavandeniuose baseinuose... Apsipirkti Džil važiuodavo į dailias iš akmenų išmūrytas Plazos krautuvėles...

Iš Meksikos jie nuskrido į Biaricą, kur apsistojo "Din Pala" viešbutyje – įmantriuose rūmuose, Napoleono III pastatydintuose imperatorienei Eženi. Jaunavedžiai ėjo lošti į kazino, mėgavosi korida, žvejojo ir kiauras naktis džiaugėsi meile.

Nuo Biskajos įlankos jie pasuko į rytus, į Gitadą, kuris buvo įsikūręs Berno Alpėse trijų su puse tūkstančio pėdų virš jūros lygio aukštyje. Jie leidosi į oro ekskursijas. Perskrido Monblaną ir Materhorną. Slidinėjo tarp žėrinčių baltų uolų, važinėjosi šunimis kinkytomis rogėmis, ėjo į vakarėlius, šoko. Tobis dar niekada nebuvo toks laimingas. Jis rado moterį, kuri jo gyvenimą padarys prasmingą. Jis nebebuvo vienišas.

Tobis nebūtų prieštaravęs, kad jų medaus mėnuo nesibaigtų, bet Džil knietėjo grįžti namo. Jos visai nedomino nei šitos vietos, nei šitie žmonės. Ji buvo ką tik karūnuota karalienė, laikoma toli nuo jos valdomos šalies. Džil Kasl karštai troško grįžti į Holivudą.

Tobio Templo žmonai reikėjo suvesti kai kurias sąskaitas.

Trečia knyga

DVIDEŠIMT DEVINTAS SKYRIUS

Nesėkmės ypatingas kvapas – kaip atgrasus miazmų

dvokas. Kaip kad šunys iš kvapo pažįsta bijantį žmogų, taip žmonės pajunta kitų žmonių nuopolį.

Ypač Holivude.

Kino pasaulyje visi iki vieno žinojo, kad Kliftono Laurenso dainelė sudainuota! Žinojo dar tada, kai jis pats to nesuprato.

Kai Tobis su Džil sugrįžo iš povestuvinės kelionės, praėjo savaitė, o Kliftonas iš jų negavo jokios žinutės. Jis nusiuntė jiems brangią dovaną, tris kartus mėgino užtikti telefonu, bet veltui: jį ignoravo. Džil... Kažkokiu būdu jai pavyko Tobį nuteikti prieš jį. Kliftonas suprato, jog su ja turės susitaikyti. Jie su Tobiu vienas kitam buvo per daug reikalingi, kad leistų atsistoti tarp jų kam nors trečiam.

Pas juos į namus Kliftonas atvažiavo vieną rytą, kai Tobis turėjo darbo studijoje. Džil pamatė jį einantį priedurio alėja ir nelaukusi skambučio atidarė duris. Atrodė ji nuostabiai, ir jis jai pasakė tai. Svečią Džil priėmė draugiškai. Jie pasėdėjo sode, išgėrė kavos, Džil papasakojo jam apie kelionę, paminėjo, kokias vietas aplankė.

– Atleisk, Klifai, kad Tobis tau nepaskambino. Tu įsivaizduoti negali, kaip jis laiko neturi, – mandagiai kalbėjo Džil.

Kai jinai atsiprašiusi nusišypsojo jam, Kliftonas nusprendė apsirikęs: ji netapo jo prieše.

– Aš norėčiau pradėti viską iš naujo, norėčiau, kad mes susibičiuliautume, – pasiūlė jis.

– Ačiū, Klifai, ir aš to norėčiau.

Kliftonas pajuto palengvėjimą.

– Aš noriu suruošti pietus jūsų abiejų garbei. Užsakysiu atskirą "Bistro" salę. Po savaitės. Skaičiuokime nuo šeštadienio. Smokingai, šimtas artimiausių jūsų draugų. Kaip?

– Nuostabu! Tobis labai apsidžiaugs.

Džil išlaukė iki iškilmių dienos popietės, o tada ėmė ir paskambino Kliftonui:

– Atleisk, Klifai. Kažin ar aš galėsiu ateiti šį vakarą. Aš truputėlį pavargusi. Tobis mano, kad man geriau bus

pabūti namie ir pailsėti.

Kliftonas stengėsi neparodyti savo jausmų.

– Labai gaila, Džil, aš suprantu... O Tobis juk ateis, taip?

Ragelyje jis išgirdo atodūsį.

– Ko gero, negalės, branguti. Jis be manęs niekur neina. Bet vis tiek linkiu tau gero vakaro.

Ir ji padėjo ragelį.

Atšaukti pietus buvo per vėlu. Sąskaita – trys tūkstančiai dolerių. Bet Kliftonui šis vakaras kainavo daug daugiau. Pas jį neatėjo jo garbingas svečias, jo vienintelis klientas. Ir visi, kas tik ten buvo, – studijų vadovai, kino žvaigždės, režisieriai, visi, kurie bent kiek pažino Holivudą, – jautė tai. Kliftonas nuslėpė tikrąją savo nesėkmės priežastį, pasakė, kad Tobis ne visai sveikas, bet kai rytojaus dieną nusipirko populiariausią dienraštį, pamatė jame vakar vakare "Dodžers" stadione nufotografuotus ponus Templus.

Dabar Kliftonas Laurensas suprato, kad kovoja už savo gyvenimą. Jeigu Tobis atsisakys jo, jis neturės, kur dingti. Nė viena garsesnė agentūra jo nepriims, nes jis neatves jiems klientų, o mintis viską pradėti nuo nulio pačiam vienam atrodė absurdiška. Jau per daug vėlu! Jam būtinai reikia susitaikyti su Džil. Jis paskambino jai ir pasakė norįs atvažiuoti ir pasikalbėti.

– Žinoma, – nudžiugo Džil, – aš vakar vakare net užsiminiau Tobiui, kad paskutiniu metu mes kažkodėl retai matomės.

– Būsiu po penkiolikos minučių, – pažadėjo Kliftonas.

Jis priėjo prie baro ir įsipylė sau škotiško viskio. Dabar jis dažnokai taip įsipila. Bjaurus įprotis gerti darbo metu, bet ką jis čia apgaudinėja? Kokio darbo? Jis kasdien gauna reikšmingų pasiūlymų Tobiui, bet niekaip negali pasiekti, kad Didysis Žmogus atsisėstų ir nors pasišnekėtų su juo apie šituos pasiūlymus. O juk kadaise aptarinėdavo viską iš eilės. Jis atsimena, kaip jiems tada būdavo gera, kokios buvo išvykos, kokie susibūrimai, kokios linksmy-

bės! O merginos! Kokie jie buvo tada artimi. Tobiui jis tada buvo reikalingas: Tobis pasikliovė juo. O dabar... Kliftonas įsipylė dar ir patenkintas pastebėjo, kad rankos jau nebe taip virpa.

Kai jis atvažiavo pas Templus, Džil terasoje gėrė kavą. Pastebėjusi svečią, ji kilstelėjo galvą ir nusišypsojo. "Tu esi komersantas, – stiprinosi Kliftonas. – Įtikink ją!"

– Malonu tave matyti, Klifai. Sėskis.

– Ačiū, Džil.

Jis atsisėdo kitapus kaltinės geležies stalo ir užsižiūrėjo į ją. Vilkėjo Džil balta vasarine suknele. Balta suknelė labai gražiai išryškino jos įdegusią odą ir juodus plaukus. Ji atrodė jaunutė ir – kito žodžio jis nerado – nekalta. Džil irgi žiūrėjo į jį, draugiškai, švelniai.

– Ar nenorėtum papusryčiauti, Klifai?

– Ne, ačiū, aš jau po pusryčių.

– Tobio nėra namie.

– Aš žinau. Aš su tavim viena norėjau pasikalbėti.

– Kuo galiu padėti?

– Priimk mano atsiprašymą! – jausmingai ištarė Klifas. Jis gyvenime nėra ko nors maldavęs, o dabar štai tenka. – Mes... aš nevykusiai pradėjau. Gal pats ir kaltas. Tikriausia taip ir yra. Tobis toks senas mano klientas ir draugas, kad aš... aš norėjau išsaugoti jį. Ar gali tu tai suprasti?

Džil linktelėjo, bet ir toliau neatitraukė nuo jo akių, o po valandėlės švelniai tarstelėjo:

– Žinoma, Klifai.

Jis giliai atsiduso.

– Nežinau, pasakojo Tobis tau ar ne, bet startą jam daviau kaip tik aš. Vos tik jį pamatęs, aš supratau, kad jis taps garsiu artistu, – Kliftonas pajuto, kad visiškai prikaustė jos dėmesį. – Tuo metu aš turėjau labai daug neeilinių klientų, Džil. Visų jų atsisakiau, kad galėčiau užsiimti vien Tobio karjera.

– Tobis sakė man, kiek daug tu dėl jo esi padaręs.

– Tikrai? – jam pasidarė bjauru, kad taip pataikūniškai nuskambėjo ištartas žodis.

Džil nusišypsojo:

– Jis pasakojo man apie tą išdaigą, kai tau kažkas paskambino Golduino vardu ir kad tu vis tiek nuėjai pažiūrėti, kaip jis vaidina. Tu tikrai padarei jam malonę.

Klifas pasilenkė į priekį ir jau melste meldė:

– Aš nenoriu sugadinti savo santykių su Tobiu. Man reikia, kad tu palaikytum mane. Prašau užmiršti, kas buvo tarp mūsų. Atleisk mano tokį neprotingą įsikišimą. Maniau apsaugosiąs Tobį. Aš buvau neteisus. Neabejoju, kad jam su tavimi puiku.

– Aš noriu šito... Labai labai!

– Jeigu Tobis manęs atsisakys, mane... tai mane pribaigs. Aš turiu galvoj ne tik darbą... Jis ir aš... Jis man kaip sūnus. Aš myliu jį, – Kliftonas nekentė savęs už tai, bet vėl pradėjo maldauti: – Būk gera, Džil, dėl Dievo meilės... – tęsti jis nebegalėjo, nutrūko balsas.

Ji ilgai žiūrėjo į jį savo giliom rudom akim, o paskui ištiesė ranką.

– Aš nesu kerštinga, – draugiškai ištarė. – Ateisi rytoj pas mus vakarieniauti?

Kliftonas giliai atsiduso, paskui nušvito laiminga šypsena.

– Ačiū, – jo akys aptemo nuo ašarų. – Aš... aš neužmiršiu šito. Niekada!

Kitą rytą atėjęs į savo kontorą Kliftonas radọ registruotą laišką, kuriuo jam buvo pranešta, kad jo paslaugų daugiau nebereikia ir kad jis daugiau nebeįgaliotas veikti kaip Tobio Templo agentas.

TRISDEŠIMTAS SKYRIUS

Džil Kasl ir Tobio Templo vedybos po kineskopo išradimo Holivude buvo įstabiausias dalykas. Kino miestelyje, kur visi gyrė karaliaus drabužius, Džil žodis kirto kaip dalgis. Ten, kur pataikavimas buvo tiesiog būtinas, Džil drąsiai sakė savo nuomonę. Šalia jos buvo Tobis. Ji nau-

dojosi jo galybe kaip lazda, puldama aukščiausius studijos pareigūnus. Jiems dar nebuvo tekę ko nors panašaus patirti. Paliesti Džil jie nedrįso, nes bijojo įžeisti Tobį. Jis buvo Holivudo vertybė, duodanti patį didžiausią pelną. Jis jiems buvo būtinas, reikalingas.

Tobis sūpavosi populiarumo viršūnėje. Jo televizijos šou vis dar tebeturėjo aukščiausią reitingą, filmai, kuriuose jis vaidindavo, vis dar sušluodavo didžiausius pinigus, o kai jis pasirodydavo Las Vege, visų kazino pajamos padvigubėdavo. Tobis Templas turėjo didžiausią paklausą. Visiems jo reikėjo, visi jį kvietė filmuotis, siūlėsi įrašyti jo plokšteles, albumus, meldė koncertuoti, prašė reklamuoti jų prekes, dalyvauti jų benefisuose ir daug kur kitur.

Visi įtakingiausi miesto žmonės nėrėsi iš kailio stengdamiesi įtikti Tobiui. Ir visi jie netruko suprasti, kad įtikti Tobiui galima įtinkant Džil. Ji sudarinėjo jo susitikimų grafiką ir jo gyvenimą tvarkė taip, kad vietos jame atsirasdavo tik tiems, kuriems malonę suteikdavo jinai. Ji išmūrijo aplink jį neperžengiamą sieną. Tobį pasiekti galėjo tik pačios turtingiausios, pačios garsiausios ir pačios galingiausios personos. Ji buvo ugnies sergėtoja. Kadaise neturtinga lenkaitė dabar kvietė į svečius gubernatorius, ambasadorius, garsiausius pasaulio artistus ir Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentą. Šitas miestas krėtė jai siaubingiausius dalykus. Bet daugiau šito nebebus. Bent jau kol ji turi Tobį Templą.

Blogiausia buvo įtrauktiems į Džil nekenčiamų žmonių sąrašą.

Savo jausmingomis glamonėmis patale ji sukeldavo Tobio ekstazę. O kai Tobis nurimdavo, ji įsitaisydavo jo glėby patogiau ir pradėdavo:

– Mielasis, aš esu tau pasakojusi apie tuos laikus, kai ieškodama agento pakliuvau pas tokią moterį – palauk, koks gi jos vardas? Oi! Taip! Pas Rozą Daning. Ji pasakė turinti man vaidmenį, ir atsisėdo ant lovos skaityti su manimi scenarijaus...

Tobis atsisuko į ją ir prisimerkęs paklausė:

– Ir kas buvo?

Džil nusijuokė.

– Vargana kvailelė! Aš pradėjau skaityti ir pajutau, kad ji čiupinėja mano šlaunį, – Džil atkragino galvą ir pradėjo juoktis. – Aš mirtinai persigandau. Gyvenime nebuvau taip greitai bėgusi.

Po dešimties dienų miesto licencijų komitetas visiems laikams anuliavo kadaise Rozai Daning išduotą licenciją steigti agentūrą.

Vieną savaitgalį Tobis ir Džil praleido savo name Palm Springse. Pasitiesęs storą frotinį rankšluostį, Tobis gulėjo ant masažų stalo vidiniame kiemelyje su vatos tamponais uždengtomis nuo ryškios saulės akimis, o Džil darė jam ilgą raminantį masažą.

– Tu dėl Klifo man tiesiog akis atvėrei, – piktinosi Tobis. – Jis buvo tikras parazitas, abiem rankom melžė mane. Girdėjau, laksto po miestą ir ieško, ar nepriims kas į kompaniją. Niekam jo nereikia. Be manęs jis net už grotų negali atsisėsti.

Kiek patylėjusi, Džil tarstelėjo:

– Man gaila Klifo.

– Čia ir yra visa bėda, brangute. Tu ne galva mąstai, o širdimi. Tau reikia išmokti būti griežtesnei.

Džil švelniai šypsojosi.

– Aš nieko negaliu sau padaryti. Esu tokia, kokia esu.

Ji buvo susikaupusi ties Tobio kojomis ir iš lėto rankomis slinko aukštyn prie strėnų, trynė jas švelniai, jausmingai. Jam prasidėjo erekcija.

– O Viešpatie! – sudejavo jis.

Jos rankos kilo vis aukštyn, artėjo prie Tobio geismo – erekcija stiprėjo. Ranka atsirado tarp jo kojų, paskui palindo apačion. Kremu išteptas pirštas slystelėjo per jautriausią vietą ir milžiniška varpa pasidarė kieta kaip titnagas.

– Greičiau, beibi, – dusdamas sušvokštė jis, – šok ant manęs!

... Jie stovėjo uoste, "Džil" denyje. Tai buvo didelė

motorinė valtis su burėmis. Ją Tobis nupirko žmonai. Pirmasis naujojo sezono televizijos šou turėjo būti pradėtas filmuoti rytojaus dieną.

– Tai pačios geriausios atostogos mano gyvenime, – prisipažino Tobis. – Taip nenoriu grįžti į darbą.

– Šitas šou be galo nuostabus, – prašneko Džil. – Man taip gera buvo dirbti. Visi tokie malonūs. – Ji valandėlę patylėjo ir pridūrė: – Beveik visi.

– Ką tu turi galvoje? – Tobio balsas buvo piktas. – Kas su tavim negerai elgėsi?

– Niekas, mielasis. Iš viso nevertėjo šito prisiminti.

Bet atėjo laikas, kai ji leido Tobiui sužinoti šitą vardą. Kitą dieną Edis Berigenas buvo atleistas.

Po to vieną po kito Džil išpasakojo Tobiui ir savo nedidelius nuotykius su kitais režisieriais, kurie buvo įrašyti į sąrašą. Ir jie vienas po kito dingo. Visi, kurie ją kada nors išnaudojo, užmokės už tai! "Labai panašu į bičių motinėlės apvaisinimo ritualą, – galvojo ji. – Jiems visiems buvo malonu, o dabar jie turi žūti."

Ji medžiojo ir Semą Vintersą, žmogų, kuris pasakė, kad ji neturi talento. Apie jį Tobiui Džil nė vieno blogo žodžio neištarė, atvirkščiai, tik gyrė. Bet visada daugėliau girdavo kitų studijų vadovus... Kitos studijos sukdavo filmus, kurie labiau tiko Tobiui... ten dirbo režisieriai, kurie tikrai suprato jį. Džil nepamiršdavo pridurti ir to, esą jai atrodo, jog Semas Vintersas nepakankamai vertina Tobio talentą iš esmės. Netrukus lygiai taip pat galvojo ir pats Tobis. Dabar, kai šalia nebebuvo Kliftono Laurenso, Tobis be Džil neturėjo nei su kuo pasikalbėti, nei su kuo pasitarti. Kai jis pradėjo filmuotis kitoje studijoje, neabejojo, jog šita mintis yra jo. Bet Džil pasistengė, ir Semas Vintersas sužinojo tiesą.

Kerštas!

Kai kurie iš Templo artimųjų manė, kad Džil čia neilgam, kad tai laikinas susigundymas, užsitęsęs kaprizas. Todėl vieni iš jų stengėsi kaip nors pakęsti ją, o kiti mėgino priešiškumą nuslėpti. Ir tai buvo jų klaida. Džil juos

likvidavo. Vieną po kito. Ji pasiekė, kad Tobis pakeistų advokatą ir firmą, kuri tvarkė jo reikalus su spauda, o žmones pasamdė, kuriuos pati norėjo. Atsikratė ji ir trim Makais, ir Tobio juokdariais. Pakeitė visus tarnus. Tai buvo jos namai. Ji buvo šitų namų šeimininkė.

Būti pakviestiems pas Templus mieste pasidarė didžiausia garbė. Jeigu jūs esate kviečiamas, vadinasi, – šio to vertas. Aktoriai ten bendravo su aukštuomenės garsenybėmis, gubernatoriais ir galingų korporacijų galvomis. Priėmimuose visada būdavo spaudos atstovų, kaip papildomas prizas svečiams: maža to, kad jie svečiavosi pas Templus ir smagiai leido laiką, bet ir visi sužinodavo, kad jie svečiavosi pas Templus ir smagiai leido laiką.

Kai Templai nerengė pobūvio, patys eidavo į svečius. Kvietimai juos užgriūdavo kaip lavina. Juos kvietė į premjeras, į labdaros pietus, į politinius renginius, į restoranų ir viešbučių atidarymo iškilmes.

Tobiui būtų buvę malonu ir namie su Džil pasėdėti, bet jai patiko būti visur. Atsitikdavo ir taip, kad vieną vakarą jie turėdavo apsilankyti trijose ar keturiose vietose, ir Džil tempė Tobį iš vienos į kitą.

– Dieve mano, – juokėsi Tobis, – tu galėtum vadovauti Grosindžerio viešojo gyvenimo skyriui.

– Aš dėl tavęs stengiuosi, mielasis, – atsakydavo Džil.

Tobis filmavosi Em Dži Em studijoje. Grafikas jo buvo alinantis. Vieną vakarą grįžęs namo vėlai ir baisiausiai pervargęs, pamatė, kad jam paruoštas vakarinis kostiumas.

– Nejaugi mes vėl kur nors einame, beibi? Po velnių! Per visus metus nė vieną vakarą nepasėdėjom namie!

– Devisai švenčia jubiliejų. Jie labai įsižeis, jei neateisime.

Tobis susmuko ant lovos.

– Aš svajojau pagulėti karštoj vonioj ir vakarėlį praleisti su tavimi, dviese...

Bet visgi nuėjo į tą pobūvį. Ir visur Tobis turėjo būti guvus, turėjo būti visų dėmesio centras. Ir privalėjo sunkti naujas jėgas iš didžiulio savo energijos šaltinio. Jis links-

mino svečius taip, kad visi kvatojo, plojo ir šaukė vieni kitiems, koks Tobis Templas neprilygstamas juokdarys.

Vėlai vakare atsigulęs tąsyk Tobis niekaip negalėjo užmigti: kūną skaudėjo kaip sudaužytą, o mintyse sukosi praėjusio vakaro sėkmės juosta, viena po kitos skambėjo frazės ir juokas. Jis buvo be galo laimingas žmogus. Ir vis Džil dėka.

Mama ją dievintų!

Kovo mėnesį jie gavo kvietimą į Kanų kino festivalį.

– Na jau ne, nė nemanau! – pareiškė Tobis, kai Džil jam parodė kvietimą. – Aš džiaugiuosi, kad iki unitazo savo tualete prišliaužiu. Aš pavargau, mylimoji! Aš taip dirbau, kad net bamba rukšlojosi.

Džeris Gutmanas, tvarkęs jo reikalus su spauda ir visuomene, pasakė Džil, kad yra šansas, jog Tobio filmas Kanuose gaus pirmąją premiją. Tad būtų gerai, kad jis pats ten dalyvautų. Ne tik būtų gerai, reikia važiuoti, būtina!

Paskutiniu metu Tobis vis pasiskųsdavo nuovargiu ir nemiga. Prieš naktį gerdavo raminamuosius, užtat rytais geldavo visą kūną. Kad Tobis nejaustų nuovargio, per pusryčius Džil duodavo jam benzedrino, tai turėjo padėti ištempti dienos krūvį. Ir štai dabar viskas atsiliepė.

– Aš jau priėmiau kvietimą, – Džil atrodė nuliūdusi, – bet tai galima atšaukti. Nieko sudėtingo, mielasis!

– Žinai, važiuojam mėnesiui į Springsą, tiesiog pasivoliosim prieš satę.

Džil nustebo:

– Prieš ką?

Jis sėdėjo sustingęs.

– Aš norėjau pasakyti: prieš saulutę. Kodėl pasakiau "satę"?

Ji pradėjo juoktis.

– Užtat kad tu juokingas, – Džil spustelėjo jam ranką. – Šiaip ar taip, Palm Springsas skamba viliojamai. Man patinka būti su tavimi dviese.

– Nesuprantu, kas man darosi, – atsiduso Tobis. – Tie-

siog nebeturiu ugnies. Tikriausiai senstu.

– Tu niekada nepasensi. Dar mane pergyvensi.

Jo veidą nutvieskė šypsena.

– Tu manai? Ko gero, mano siela dar gyvens ilgai, kai aš numirsiu, – jis pasikasė pakaušį ir pridūrė: – Einu mažumėlę numigsiu. Tiesą sakant, jaučiuosi kažkodėl ne per puikiausiai. Tikiuosi, šiam vakarui planų neturime?

– Tokių, kurių nebūtų galima atidėti, neturime. Būsime tik mudu.

– Na, tai bus nuostabu.

Jis žiūrėjo į ją ir galvojo: "Viešpatie, juk aš laimingiausias vaikinas žemėje!"

Vėlų vakarą jie gulėjo lovoje. Džil paruošė Tobiui karštą vonią, padarė raminantį masažą, atpalaidavo jo pavargusius raumenis, įtampa išnyko...

– Ach, koks grožis! – sumurmėjo jis. – Ir kaip aš be tavęs gyvenau?

– Neįsivaizduoju, – ji prisispaudė prie jo visai arti. – Tobi, papasakok man apie Kanų kino festivalį. Aš dar nė sykio tokiame renginyje nesu buvusi.

– Tai paprasčiausia minia gudruolių, iš viso pasaulio suvažiavusių kitiems parodyti savo kiauliškų filmų. Tai didžiausia apgavystė žemėje!

– Tu taip šneki, kad net įdomu darosi!

– Tikrai? Na, žinai, tai savaip ir įdomu. Pilna visokių personažų, – valandėlę pritilęs, jis žiūrėjo į ją. – O tu tikrai nori nuvažiuoti į tą idiotišką festivalį?

Ji papurtė galvą.

– Ne. Mes važiuojam į Palm Springsą.

– Po velnių, į Palm Springsą mes bet kada nuvažiuosim.

– Tikrai, Tobi, tai neturi reikšmės.

Jis nusišypsojo.

– O žinai, už ką aš tave taip beprotiškai myliu? Kiekviena kita įsikabinusi zyztų, kad važiuotume. Tu mirtinai nori ten, bet ar sakai nors žodį? Ne, tu važiuoji su manim į Springsą. Tu jau atšaukei mūsų sutikimą?

– Dar ne, bet...

– Nedaryk šito. Mes važiuojam į Indiją. – Tobis sunerimo. – Aš pasakiau "į Indiją"? Aš norėjau pasakyti "į Kanus".

Kai Orlyje nusileido jų lėktuvas, Tobiui įteikė telegramą. Klinikoje mirė jo tėvas. Į laidotuves jis nesuskubo. Tik davė nurodymą prie klinikos pristatyti naują fligelį Tobio Templo tėvų garbei.

...Į Kanus suplaukė visas pasaulis.

Čia buvo ir Holivudas, ir Londonas, ir Roma. Viskas buvo išsilieję į vieną daugiakalbę kakofoniją, fiksuojama "Teksnokolor" ir "Panavižn" sistemų. Viso pasaulio kinematografai užplūdo į Žydrąjį krantą su dėžutėmis vizijų po pažastimis, su ritiniais celuloidinių juostų, įgarsintų anglų, prancūzų, japonų, vengrų ir lenkų kalbomis. Ir visos tos juostos per vieną naktį jiems turėjo atnešti turtus ir šlovę. Čia buvo tiek profesionalų ir mėgėjų, veteranų ir naujokų, prarandančių viltis ir nuėjusių nuo scenos, kad obuoliui vietos nebuvo nukristi. Ir visi jie siekė garbingų apdovanojimų. Kanų kino festivalio premija buvo pinigai banke. Jeigu laureatas neturėjo nuomos kontrakto, jis jį gaudavo. Jeigu jau turėjo, galėjo pagerinti jo sąlygas.

Viešbučiai Kanuose buvo perpildyti. O tie, kuriems jau nebeužteko vietų, įsikūrė pakrantėje prie Antibo, Boljė, San Tropezo ir Mentonos. Mažų kaimelių gyventojai išsižioję žiūrėjo į visiems matytus žmones, o tų žmonių buvo pilnos jų gatvės, restoranai ir barai.

Visi viešbučių numeriai buvo užsakyti prieš daugelį mėnesių, tačiau Tobis be didelio vargo gavo puikiausią "Karltopė" liuksą. Kur tik jis su Džil pasisukdavo, visur jų laukė šventiškas priėmimas. Būtinai spragsėjo kameros, o jų fotografijos buvo siuntinėjamos po visą pasaulį. Tai buvo "auksinė pora", "Holivudo karalius ir karalienė". Žurnalistai ėmė iš Džil interviu ir norėjo žinoti jos nuomonę apie viską, pradedant prancūzišku vynu, baigiant Afrikos politika. Kaip toli liko Žozefina Činski iš Odesos, Teksaso valstijos!

Tobio filmas premijos negavo, bet likus dviems dienoms iki festivalio uždarymo, žiuri paskelbė apdovanojanti Tobį Templą specialiąja premija už jo indėlį į estrados meną.

Ta proga buvo surengtas iškilmingas pobūvis. Didžioji "Karltopė" viešbučio salė pilnutėlė prigūžėjo svečių. Džil prie stalo su Tobiu sėdėjo ant pakilimo. Ji pastebėjo, kad jis nevalgo.

– Kas tau, brangusis? – sunerimo jinai.

Tobis sukrutino galvą.

– Matyt, būsiu perkaitęs saulėje. Jaučiuosi lyg ne savo kailyje.

– Rytoj aš pasirūpinsiu, kad tu pailsėtum.

Džil numatė, kad kitą rytą Tobis duos interviu dviems laikraščiams – "Paris-match" ir Londono "Taims". Po to jo laukė oficialūs pusryčiai su televizijos žurnalistais, o po jų – keletas kokteilių. Ji nusprendė tų, kurie ne tokie svarbūs, atsisakyti.

Kai pietūs ėjo į pabaigą, atsistojo miesto meras ir labai iškilmingai pradėjo: "Ponai ir ponios, gerbiami svečiai! Man teko garbė pristatyti jums žmogų, kurio darbas teikia pasitenkinimą ir džiaugsmą visam pasauliui. Man suteikta garbė įteikti jam šitą ypatingą medalį, kaip mūsų meilės ir dėkingumo ženklą". Jis visiems parodė ant kaspino prisegtą auksinį medalį ir nusilenkė Tobiui: "Mesjė Tobis Templas!" Visi susirinkusieji audringai plojo. Ir visi iki vieno salėje atsistojo. O jau kai visi sustojo, prasidėjo ovacijos. Tobis tebesėdėjo ir nė nesujudėjo.

– Stokis, – sukuždėjo Džil.

Jis pamažu pasikėlė, bet svyrinėdamas ir išblyškęs. Sekundę pastovėjęs, nusišypsojo ir pasuko prie mikrofono. Tačiau pusiaukely susipynė kojos ir jis griuvo ant žemės: neteko sąmonės.

Tobį Templą į Paryžių nugabeno Prancūzijos oro linijų keleiviniu lėktuvu ir nedelsdami pristatė į amerikiečių ligoninę, kur paguldė į intensyvaus gydymo palatą. Jam iškvietė geriausius Prancūzijos gydytojus. O tuo tarpu Džil

sėdėjo ligoninės kambarėlyje ir laukė. Trisdešimt šešias valandas ji atsisakė valgyti, gerti ir neatsakinėjo į nenutylančius telefono skambučius iš viso pasaulio.

Ji sėdėjo vieniša, akis įsmeigusi į sieną, nematydama ir negirdėdama aplinkinės sumaišties. Ir galvojo tik apie viena: Tobis turi pasveikti! Jis buvo jos saulė. Ir jeigu saulė užges, šešėlis mirs. Ji negalėjo leisti, kad taip nutiktų.

Buvo penkta valanda ryto, kai vyriausiasis gydytojas Diuklo įėjo į kambarį, kuriame netoli Tobio buvo įkurdinta Džil.

– Ponia Templ, nematau prasmės mėginti sušvelninti jums smūgį. Jūsų vyrą ištiko išplėstinis insultas. Greičiausiai jis jau nebegalės nei vaikščioti, nei kalbėti...

TRISDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Kai Džil pagaliau įleido į Tobio palatą Paryžiaus ligoninėje, ji persigando: per vieną naktį jis suseno ir suliesėjo neatpažįstamai, tiesiog sunyko, sakytum, visi gyvybės syvai būtų iš jo ištraukti. Jis visiškai nejudino nei rankų, nei kojų. Ir kalbėti negalėjo, tik murmėjo nesuprantamus garsus.

Po šešių savaičių gydytojai leido jį pervežti namo. Kai Tobis su Džil atskrido į Kaliforniją, aerouoste juos sutiko minia laikraštininkų, televizijos žurnalistų ir šimtai geranorių. Tobio Templo liga tapo didele sensacija. Nenutilo telefono skambučiai. Skambino bičiuliai, klausinėjo, kokia jo savijauta, ar eina geryn. Televizijos brigados, norėdamos nufotografuoti jį, net mėgino prasibrauti į namus. Linkėjimus siuntė prezidentas ir senatoriai, tūkstančiai laiškų ir atvirukų atėjo nuo gerbėjų, kurie jį tikrai mylėjo ir meldėsi už jo sveikatą.

Bet kvietimų nebebuvo. Niekas neatėjo pasidomėti Džil savijauta, neatėjo pakviesti jos į kuklius pietus, pasivažinėti automobiliu ar bent į kiną. Niekas nė per nago juodymą nesidomėjo Džil.

Ji išsikvietė Tobio gydytoją, daktarą Elį Kaplaną, o jis pasitelkė į pagalbą du geriausius neuropatologus – vieną iš Los Andželo universiteto medicinos centro, kalifornietį, o kitą iš "Džonso Hopkinso". Jų diagnozė šimtu procentų patvirtino paryžiečio Diuklo verdiktą.

– Svarbu suvokti, – aiškino gydytojas Kaplanas Džil, – kad tikrai nė kiek nepakenktas Tobio protas. Jis girdi ir supranta viską, ką jūs sakote, nors kalbos ir motoriniai organai paralyžiuoti. Atsakyti jis negali.

– Jis... jis toks ir visam laikui liks?

Gydytojas Kaplanas atsakė neiškart.

– Kas be ko, absoliučiai tikram tuo būti negalima, bet, mano nuomone, jo nervų sistema pakenkta smarkiai, vadinasi, gydymas kažin ar duos jaučiamų rezultatų.

– Bet tikrai jūs nežinote?

– Ne...

O Džil žinojo.

Prie Tobio visą parą pasikeisdamos budėjo trys medicinos seserys. Džil susitarė, kad kas rytą ateitų fizioterapeutas ir mankštintų Tobį. Jis nunešdavo ligonį į baseiną ir laikydavo ant rankų grūdindamas raumenis ir raiščius, o Tobis tuo metu stengdavosi nors kiek judinti šiltame vandenyje kojas ir rankas. Nepagerėjo. Po trijų savaičių Džil išsikvietė gydytoją logopedę. Ji ateidavo popiet ir valandą mokydavo Tobį kalbėti, tarti garsus, iš kurių susideda žodžiai.

Praėjo du mėnesiai. Džil nematė jokių permainų. Visiškai jokių. Ji vėl nusiuntė gydytojo Kaplano.

– Jūs turite padaryti ką nors, kas padėtų jam, – pareikalavo ji. – Negalima gi Tobio palikti šitaip.

Gydytojas žvelgė bejėgiškai.

– Man labai gaila, Džil. Aš mėginau jums paaiškinti...

Išėjus gydytojui, Džil ilgai sėdėjo bibliotekoje. Ji jautė, kad tuoj prasidės baisūs galvos skausmai, bet apie save galvoti neturėjo kada. Ji užlipo viršun.

Tobis sėdėjo lovoje apramstytas pagalvėmis ir žiūrėjo į tuštumą. Pasirodžius Džil, jo akyse užsidegė ugnelės. Tos

akys, guvios ir spinduliuojančios, sekė ją, kol ji ėjo artyn. O kai priėjusi atsistojo šalia, sujudėjo lūpos ir ištarė kažkokį neaiškų garsą. Iš akių pasipylė ašaros. Džil prisiminė gydytojo Kaplano žodžius: "Svarbu suvokti, kad tikrai nė kiek nepakenktas Tobio protas".

Ji atsisėdo ant lovos kraštelio.

– Tobi, paklausyk, ką aš tau pasakysiu. Tu išsikapanosi iš šitos lovos! Tu vaikščiosi, tu kalbėsi, – ašaros per jo skruostus jau upeliu tekėjo. – Tu padarysi tai, – ryžtingai pridūrė jinai. – Tu tai padarysi dėl manęs!

Kitą rytą Džil atleido visus – seseris, fizioterapeutą ir logopedę. Išgirdęs tokią naujieną, gydytojas Kaplanas nedelsdamas susiruošė pasimatyti su Džil.

– Aš pritariu jums tik dėl fizioterapeuto, Džil, bet slaugės!.. Juk reikia, kad su Tobiu kas nors liktų visą parą.

– Aš su juo būsiu.

Gydytojas lingavo galva.

– Jūs supratimo neturite, kam ryžotės. Vienas žmogus negali...

– Jeigu jūsų man prireiks, aš išsikviesiu.

Ir jinai jį išprašė.

Kančių keliai prasidėjo.

Džil nusprendė pamėginti padaryti tai, ką padaryti, gydytojų teigimu, buvo neįmanoma. Kai ji pirmą kartą Tobį pakėlė ir įsodino į vežimėlį, persigando, kad jis toks lengvas. Ji nusileido su juo liftu į baseiną – liftas buvo įrengtas dabar specialiai jam – ir pradėjo mankštinti vandeny. Lygiai taip, kaip tai darė fizioterapeutas. Bet vis tiek viskas buvo kitaip. Gydytojas buvo atsargus ir kantrus, o Džil griežta ir negailestinga. Kai Tobis mėgino duoti ženklus, kad jau pavargo ir daugiau nebegali, ji kalbėjo jam:

– Mes dar nebaigėme. Dar kartelį. Dėl manęs, Tobi.

Ir priversdavo pratimą pakartoti dar kartą.

Ir dar vieną. Kartodavo tol, kol jis be garso pradėdavo verkti iš nuovargio.

Po pietų Džil mokydavo jį kalbėti.

– Ooo... ooo...

– Aaa...

– Na! Ooo. Lūpas sudėk ratuku, Tobi. Priversk jas paklusti. O-o-o!

– A-a-a...

– Kad tave kur galas! Ne, Tobi! Tu kalbėsi! Na, pradėk: o-o-o!

Ir jis vėl mėgino.

Kiekvieną vakarą pavalgydinusi, Džil atsiguldavo šalia ir apkabindavo jį. O tada paimdavo bejausmę jo ranką ir iš lėto braukdavo per visą savo kūną, per krūtis, per švelnią gilumą tarp savo kojų. "Liesk mane, Tobi, – kuždėjo jinai, – visa tai tavo, mielasis. Tai tau priklauso. Aš geidžiu tavęs! Aš noriu, kad tu pasveiktum ir mes vėl galėtume mylėtis. Aš noriu, kad tu mane paimtum, Tobi!"

Ir vėl jis žiūrėjo guviom žiburiuojančiom akim ir murmėjo inkštė nesuprantamais garsais.

– Jau greitai, Tobi, jau greitai.

Džil buvo negailestinga. Ji atleido ir tarnaitę, nenorėjo, kad šalia kas nors būtų. Maistą pradėjo gaminti pati. Produktus užsakydavo telefonu ir iš namų nė kojos nekėlė. Iš pradžių nieko daugiau ir neveikė, tik telefono ragelį kilnojo, bet greitai skambučių sumažėjo, o netrukus ir visai nieks nebeskambino. Nebespausdino laikraščiai ir žinių apie Tobio savijautą. Pasaulis žinojo, kad jis merdi. Tik nežinia, kada išmuš paskutinė valanda. Bet kad išmuš netrukus, nieks neabejojo.

Bet Džil nesiruošė leisti Tobiui numirti. Jeigu jis numirs, ir ji tą patį padarys.

Dienos virto vienu ilgu nepabaigiamu sunkiu ir nuobodžiu darbu. Džil kėlėsi šeštą valandą ryto. Atsikėlusi pirmiausia nuprausdavo Tobį. Jis visai nelaikė šlapimo. Nors jam buvo įleistas kateteris ir paklojamos palutės, jis vis tiek kartais sušlapdavo taip, kad reikėdavo ne tik pižamą pervilkti, bet ir patalynę keisti. Kvapas miegamajame tvyrojo baisus. Džil įsipildavo dubenį šilto vandens, imdavo kempinę, minkštutį medžiagos gabalą ir nuo Tobio kūno mazgodavo išmatas ir šlapimą. Nupraususi sausai jį nu-

šluostydavo ir išpudruodavo, o paskui nuskusdavo barzdą ir sušukuodavo.

– Na štai, dabar tu tikras gražuolis, Tobi. Pamatytų gerbėjai!.. Bet greitai ir pamatys! Jie mušis, kad galėtų paklausyti tavęs. Ir prezidentas ten bus. Visi ateis pažiūrėti Tobio Templo.

Paskui Džil ruošė Tobiui pusryčius. Pusryčiams virdavo avižinę arba manų košę, kartais kepdavo kiaušinienę. Žodžiu, darydavo tokį patiekalą, kad galėtų maitinti šaukšteliu. O maitindavo jį kaip kūdikį, visą laiką kalbindama ir žadėdama, kad jis tikrai pasveiks.

– Tu esi Tobis Templas, – kartodavo ji ištęsdama skiemenis. – Visi tave myli, visi nori, kad tu sugrįžtum. Tavo gerbėjai tavęs laukia, Tobi. Tu turi pasveikti – dėl jų.

Taip prasidėdavo nauja ilga pilna kančių diena.

Džil vežė Tobį prie baseino, kur padėdavo jam daryti pratimus. Po to masažuodavo, o po masažo jo laukė kalbos terapija. Netrukdavo ateiti ir priešpiečių metas, o po priešpiečių – vėl viskas iš naujo. Visų šitų procedūrų metu Džil šnekėjo tik apie vieną dalyką: koks jis nuostabus ir koks visų mylimas. Jis – Tobis Templas, ir visas pasaulis nekantraudamas laukia jo sugrįžtant. Vakarais Džil atnešdavo vieną iš jo albumų ir jie žiūrėdavo nuotraukas.

– Štai čia mes su karaliene. Atsimeni, kaip jie tave liaupsino tą vakarą? Ir vėl liaupsins. Tu sužibėsi dar spalvingiau! Pasirodysi geriau nei kada nors!

Džil rūpestingai jį apklostydavo nakčiai ir kaip sudaužyta krisdavo į sudedamąją lovelę pati. Jos lovelė stovėjo pristumta visai šalia jo lovos. Vidurnakty ji nubusdavo nuo bjauriausių kvapų ir garsų, sklindančių Tobiui tuštinantis. Sukaupusi didžiausias pastangas, Džil keldavosi, mazgodavo Tobio kūną ir keisdavo patalus. Kol ji tai padarydavo, ateidavo ir pusryčių metas.

Aušdavo dar viena tos pačios virtinės diena.

Ir kasdien ji Tobį spaudė vis smarkiau, kasdien vedė jį vis toliau. Jos nervai buvo tokie įtempti, kad pajutusi, jog Tobis nesistengia, šerdavo per veidą.

– Mes jiems parodysim, – įtūžusi sakydavo ji. – Tu būtinai pasveiksi!

Šitos negailestingos lenktynės, kurias ji pati pasirinko, per dieną Džil išsekindavo, bet greitai atsigulusi ji pradėjo nebeužmigti. Per daug ji turėjo prisiminimų, keitėsi jie jos galvoje kaip filmo kadrai. Štai ji su Tobiu žurnalistų minioj Kanų festivalyje... Štai pas juos namie Palm Springse prezidentas svečiuojasi, štai jis kalba, kokia Džil graži... Pulkas gerbėjų per Tobio premjerą... Auksinė pora... Štai Tobis stojasi pasiimti medalio ir griūva... krenta... Pagaliau užsnūsdavo.

Kartais Džil nubusdavo nuo staigaus ir aštraus galvos skausmo. Tas skausmas taip ir nepraėjo. Gulėdavo ji tada tamsoj ir kovodavo su tuo skausmu iki aušros, o auštant kaip nors reikėdavo atsikelti.

Ir vėl viskas iš pradžių. Atrodė, jiedu su Tobiu vieninteliai žmonės, išlikę po seniai užmirštų kataklizmų. Jos pasaulis sumažėjo iki šito namo, šitų kambarių ir šito žmogaus. Ji negailestingai vaikė save nuo aušros iki juodų sutemų.

Vaikė ji ir Tobį, savo Tobį, uždarytą į pragarą, po tą pasaulį, kur egzistavo ji viena, tik Džil, kuriai jis privalėjo paklusti.

Iš lėto slinko vienodos sunkios mėnesiais virtusios savaitės. Dabar pamatęs ateinančią Džil, Tobis pradėdavo verkti – žinojo būsiąs nubaustas. Kasdien ji ėjo vis žiauryn. Jinai jėga judindavo bevales, nenaudingas jo galūnes tol, kol jis galėdavo kentėti. Jis skleisdavo šlykščius garsus – kliuksinčius, prašydamas ją liautis, bet ji nesiliovė: "Ne, dar ne laikas. Reikia tęsti, kol vėl tapsi žmogum, kol mes jiems visiems parodysim!" Ir ji vėl minkydavo jo iškankintus raumenis. Tobis buvo bejėgis kūdikėlis, nors turėjo suaugusio žmogaus pavidalą, augalas. Jis buvo niekas. Bet Džil į jį žiūrėdama matydavo tokį, koks jis turėjo tapti. Ir vis primindavo: "Tu vaikščiosi!"

Ji statė jį ant kojų ir prilaikydama jo kūną pati jas kilnojo. Tas vaizdas priminė judėjimo groteską, o jis pats –

girtą, apipešiotą marionetę.

Galvos skausmai Džil padažnėjo. Jie prasidėdavo nuo ryškios šviesos, didelio triukšmo arba nuo staigaus judesio. "Reikia su gydytoju pasitarti, – galvojo ji. – Paskui, kai pasveiks Tobis". Dabar nebuvo nei kada, nei kur apie save galvoja.

Tik Tobis!

Džil darėsi panaši į pamišėlę. Rūbai kadaravo ant jos kaip ant baslio. Bet ji nežinojo, nei kiek svorio neteko, nei kaip atrodo. Veidas sulyso, ištįso, akys įkrito. Nuostabūs žvilgantys juodi plaukai išbluko ir aptrupėjo. Ji nežinojo ir šito. O jei ir būtų žinojusi, jai būtų buvę vienas ir tas pats.

Sykį Džil po durimis rado telegramą: buvo prašoma paskambinti gydytojui Kaplanui. Nėra kada. Reikia toliau dirbti.

Dienos ir naktys susiliejo į keistus nesiliaujančius blykčiojimus. Tobio maudymas, jo gimnastika, baltinių keitimas, barzdos skutimas, maitinimas.

Ir vėl viskas iš pradžių.

Ji nupirko Tobiui ratelius vaikščioti. Rišdavo prie jų jo rankų pirštus, o kojas už jį kilnodavo pati ir prilaikydama vis vedžiodavo iš vieno kambario galo į kitą. Vedžiodavo tol, kol pradėdavo snausti ir nebesuvokdavo, kur esanti, ką daranti ir net kas ji.

Kartą Džil prie Tobio išbuvo pusę nakties, o paskui nuėjo į savo miegamąjį ir paryčiais pasidavė sunkiam alpuliui. O kai nubudo, saulė švietė vidury dangaus. Pramiegojo ji gerą pusdienį. Tobis nemaitintas, nepraustas, nepervilktas! Guli ten, savo patale, visiškai bejėgis ir laukia jos; tikriausiai jau į nevilтį puolė. Džil norėjo atsikelti, bet suprato, kad negali pajudėti. Ją buvo apėmęs beprotiškas, visą kūną iki kaulų persmelkęs nuovargis. Jos bejėgis kūnas daugiau jos nebeklausė. Džil gulėjo pusgyvė ir suprato, kad pralaimėjo, kad viską darė bergždžiai, kad visos tos pragariškos dienos ir naktys, mėnesiai kančių buvo beprasmiški. Jos kūnas ją išdavė, kaip kad Tobį išdavė jo kūnas. Džil nebeturėjo jėgų, kurias būtų galėjusi atiduoti To-

biui, ir dėl šito ją smaugė ašaros. Viskas baigta!

Nuo miegamojo durų jos link atskriejo kažkoks garsas. Džil pakėlė akis. Tarpdury stovėjo Tobis, drebančiomis rankomis įsikibęs į vaikščiojimo ratelius, o jo lūpos čepsėdamos tarė nesuprantamus garsus. Jos baisiomis pastangomis viepėsi norėdamos kažką pasakyti:

– Dži-i-i-i-iks... Dži-i-i-i-i-ks...

Jis mėgino sakyti "Džil". Džil pravirko.

Nuo tos dienos Tobis pradėjo sveikti, neregėtai greitai sveikti. Dabar ir jis pats suprato, kad išgis! Ir nebeprieštaravo, kai Džil reikalaudavo to, kas pranokdavo jo jėgas. Jis net džiaugėsi tuo. Jis norėjo pasveikti – dėl jos. Džil tapo jo deive. Anksčiau jis ją mylėjo, o dabar – dievino.

Džil irgi pasikeitė. Iki šiol ji grūmėsi už savo gyvenimą. Tobis jai buvo įrankis, jinai juo naudojosi. Dabar viskas kitaip! Tobis tapo jos dalimi. Jie abu – vienas kūnas, viena išmintis, viena siela, juos palaiko vienas tikslas. Jiems abiems teko rūstus išmėginimas. Jo gyvenimas buvo jos rankose, ir jinai jį išgelbėjo, išpuoselėjo ir sustiprino. Dabar Tobis jai priklauso taip, kaip jinai jam.

Džil pakeitė Tobio maistą. Jam reikėjo susigrąžinti prarastą svorį. Kasdien jis kaitindavosi saulėje ir ilgai vaikščiodavo aplink namą, iš pradžių su rateliais, o paskui su paprasčiausia lazda. Jis kaupė jėgas. Atėjo diena, kai Tobis žengė pats vienas. Šitą įvykį jie atšventė, susiruošė sau valgomajame vakarienę prie žvakių.

Pagaliau Džil nusprendė, kad Tobį galima parodyti. Ji paskambino gydytojui Kaplanui, seselė sujungė juos nedelsdama.

– Džil! Aš be galo jaudinausi. Mėginau skambinti, bet niekas nekėlė ragelio. Paskui telegramą siunčiau. Negavęs atsakymo, nusprendžiau, kad jūs kur nors išvežėte Tobį. Jis... jis?..

– Atvažiuokite ir pats pamatysite!

Gydytojas Kaplanas nustebimo nuslėpti nepajėgė.

– Tai neįtikėtina, – vis kartojo jis. – Tai... tai stebuklas!

– Taip, tai stebuklas, – pritarė Džil. – Tik šitame gyvenime stebuklus reikia daryti pačiai, Dievas kažkur kitur dirba.

– Man vis dar skambina ir teiraujasi apie Tobį, – tarstelėjo gydytojas. – Matyt, jums neprisiskambina. Semas Vintersas kartą per savaitę visada paklausia. Skambina ir Kliftonas Laurensas.

Kliftoną Laurensą Džil praleido pro ausis. Bet Semas Vintersas! Tai gerai. Džil turi rasti būdą pranešti pasauliui, kad Tobis Templas tebėr žvaigždžių žvaigždė ir kad jie tebėr auksinė pora.

Kitą rytą Džil paskambino Semui Vintersui ir paklausė, ar nenorįs jis ateiti aplankyti Tobio. Semas pribuvo už valandos. Džil įleido jį per paradines duris. Jis neparodė, kaip jį nustebino jos išvaizda. Džil atrodė pasenusi dešimčia metų. Rudos akys įkritusios ir apsiblaususios, o veidas – pilnas gilių raukšlių. Ir sulysusi kaip skeletas.

– Ačiū, kad atėjai, Semai. Tobiui bus malonu tave pamatyti.

Semas ruošėsi pamatyti Tobį lovoje. Tai turėjo būti šešėlis to žmogaus, kurį jis kadaise pažinojo. Bet jo laukė stulbinantis siurprizas: Tobis gulėjo šalia baseino ant demblio, o pamatęs Semą atsistojo. Atsistojo šiek tiek lėčiau negu paprastai, bet tvirtai. Ir taip pat tvirtai ištiesė ranką. Buvo įdegęs, atrodė sveikas, net sveikesnis kaip prieš susirgdamas. Buvo panašu, kad įsimaišė čia paslaptingoji alchemija ir Džil gyvybinę perliejo į Tobio kūną, o liguistos srovės, alinusios ir naikinusios Tobį, sutekėjo į Džil.

– Tai bent! Džiugu tave matyti, Tobi!

Kalbėjo Tobis lėčiau ir apdairiau, bet aiškiai ir energingai. Nebuvo likę jokių paralyžiaus pėdsakų. Semas žiūrėjo į berniokišką veidą, į žėrinčias ryškiai mėlynas akis ir nesusilaikęs apkabino Tobį.

– Viešpatie, na ir pergąsdinai tu mus!

Tobis nusišypsojo ir atsakė:

– Gali nevadinti manęs Viešpačiu, kai niekas negirdi.

Semas dar pažiūrėjo į Tobį ir... suglumo.

– Tiesą sakant, negaliu atsipeikėti! Po velnių, tu tikrai atrodai jaunesnis! O miestas jau laidotuvėms ruošėsi.

– Tik per mano lavoną, – juokėsi Tobis.

– Tikra fantastika, ką šiandien padaro daktarai...

– Ne daktarai, – Tobis atsisuko į Džil, jo akys liepsnojo karščiausia meile. – Nori žinoti, kas tai padarė? Džil. Viena Džil. Savo plikom rankom. Ji visus išvaikė ir verste privertė mane atsistoti ant kojų.

Semas sumišęs dirstelėjo į Džil. Ji neatrodė panaši į moterį, galinčią šitaip aukotis. Gal jis nepakankamai vertino ją.

– Kokie tavo planai? – paklausė jis Tobį. – Tikriausiai norėsi pailsėti ir...

– Jis pradės dirbti, – pareiškė Džil. – Tobis per daug talentingas, kad sėdėtų dykas.

– Aš tiesiog nekantrauju, – patvirtino ir Tobis.

– Gal Semas tau ką nors turi, – nenustygo Džil.

"Auksinė pora" žiūrėjo į Semą ir laukė. O Semas nenorėjo nuvilti Tobio, bet ir melagingų vilčių nenorėjo sėti: negalima filmuoti kino žvaigždės, jeigu ji nėra apsidraudusi, o apdrausti Tobį Templą nesutiks jokia agentūra.

– Šiuo metu studija nieko tinkamo neturi, – nedrąsiai pradėjo. – Bet aš būtinai turėsiu galvoj, kai tik...

– Tu su juo bijai dirbti, ar ne? – sakytum, perskaitė jo mintis Džil.

– Aišku, kad ne.

Bet jie abu žinojo, kad Semas sako netiesą.

Visame Holivude neatsiras tokio, kuris rizikuos dirbti su Tobiu.

...Tobis su Džil per televiziją žiūrėjo jauno komiko pasirodymą.

– Jis niekam tikęs, – užsidegė Tobis. – Po velnių, kaip aš norėčiau vėl pasirodyti. Gal vertėtų pasiieškoti agento. Žmogus paslampinėtų po miestą, pasižiūrėtų – kas kaip.

– Ne! – sujudo Džil. – Mes neleisime tavęs paversti mažmenine preke. Tu juk ne valkata, kad tenkintumeisi at-

sitiktiniu uždarbiu. Tu – Tobis Templas. Mes pasieksime, kad jie patys ateitų tavęs.

Tobis tik šyptelėjo kreivai ir pasakė:

– Neatrodo, kad laužtųsi pas mus per duris, beibi.

– Laušis, – užtikrino Džil. – Jie nežino, koks tu stiprus. Dabar tu sveikesnis nei pirma. Reikia tik parodyti jiems tai.

– Gal man nuogam papozuoti kuriam žurnalui?

Džil nebesiklausė.

– Aš jau sugalvojau, – tyliai ištarė ji. – Vieno aktoriaus šou!

– Ką ką?!

– Vieno aktoriaus šou, – vis labiau jaudinosi Džil. – Aš gausiu tau angažementą Hantingtono Hartforto teatre. Visas Holivudas ateis. Po **viso to** jie laužte laušis!

Ir tikrai – atėjo visas Holivudas: prodiuseriai, režisieriai, žvaigždės, kritikai, visi, kas nebuvo Holivude tuščia vieta. Bilietai į Vainstryto teatrą buvo išparduoti gerokai iš anksto, o šimtai norinčiųjų net ir be jų liko. Kai iš limuzino išlipo Tobis ir Džil, minia gerbėjų jau laukė prie teatro. Tai buvo jų Tobis Templas. Jis prisikėlė iš numirusiųjų ir sugrįžo pas juos, jie dievino jį labiau negu anksčiau.

Salėje daugiausia susirinko ne tų, kurie gerbė Didįjį Žmogų, o tų, kurie degė iš nekantrumo. Jie atslinko mirštančiam herojui, plėnimis virtusiai žvaigždei paskutinės priedermės atlikti.

Šou suplanavo pati Džil. Ji nuėjo pas O´Henloną ir Reindžerį, ir jie prikūrė nuostabių anekdotų, o vienas išjuokė miestiečius už tai, kam jie Tobį palaidojo gyvą. Džil susitarė su dainų kūrėjų grupe, pelniusia tris Akademijos premijas. Jie dar nebuvo rašę pagal užsakymą konkrečiam asmeniui, bet kai Džil pasakė: "Tobis spiriasi, sako, jūs – vieninteliai pasaulyje autoriai, kurie...", dirbo su malonumu.

Režisuoti šou iš Londono atskrido Dikas Lendris.

Tobiui palaikyti Džil pakvietė pačius talentingiausius aktorius, nors žinojo, kad viskas priklausys nuo jo paties.

Juk čia vieno aktoriaus teatras, scenoje jis bus vienas.

Ir štai tas momentas atėjo. Pritemusi salė užgniaužusi kvapą laukė, kada pakils uždanga, ir be garso meldė stebuklo.

Ir stebuklas įvyko.

Kai Tobis energingai ir tvirtai įžengė į sceną ir kai nusišypsojo visiems pažįstamiems padaužiška berniūkščio šypsena, žiūrovai akimirką apmirė, o paskui sudrebino salę audringais plojimais ir šauksmais. Jie šokinėjo iš vietų ir sukėlė didžiausias ovacijas, geras penkias minutes galvom ėjo.

Tobis stovėjo ir laukė, kol nutils pragariškas triukšmas, o kai pagaliau stojo tyla, jis paklausė:

– Jūsų manymu, tai priėmimas?

Ir salė griuvo iš juoko.

Tobis pasirodė nuostabiai. Jis sakė anekdotus, dainavo ir šoko, šaipėsi iš visų iki vieno. Traukė per dantį kaip ir kadaise. Žiūrovai nenorėjo jo paleisti. Tobis tebebuvo žvaigždžių žvaigždė, bet jau ne tik – jis virto gyva legenda.

Rytojaus dieną "Varjetė" rašė: "Jie atėjo Tobio Templo palaidoti, bet pasiliko išaukštinti ir pasveikinti jo! Jis tikrai to nusipelnė. Šou verslas neturi kito žmogaus, kuriam būtų būdingas šito menininko meistriškumas. Tai buvo ovacijų vakaras ir kažin ar nors vienas iš tų, kam teko laimė ten būti, kada nors užmirš..."

"Holivudo žinių" reporteris irgi nenusileido "Varjetė": "Žmonės atėjo pamatyti didžiojo artisto sugrįžimo, bet Tobis Templas įrodė, kad jis niekada nebuvo išėjęs!"

Kitų laikraščių pranešimai buvo ne mažiau panegyriški. Nuo tos dienos vėl nesiliovė skambėjęs Tobio telefonas. Užgriuvo laiškai, telegramos, ir visi kvietė ir siūlė.

Jie jau laužė duris.

Savo vieno aktoriaus spektaklį jis pakartojo Čikagoje, Vašingtone ir Niujorke. Kur tik jis važiavo, jo pasirodymas visur būdavo sensacija. Susidomėjimas juo buvo didesnis kaip anksčiau. Visus apėmė sentimentali nostalgija.

Seni filmai, kur buvo vaidinęs Tobis, pradėti rodyti komerciniuose kino teatruose ir universitetuose. Televizijos studijos skelbė "Tobio Templo renginių savaites" ir rodydavo senas estradines jo programas.

Kažkas pradėjo gaminti lėles "Tobis Templas", sukūrė žaidimą "Tobis Templas", jo vardu buvo vadinami galvosūkiai, leidžiami humoristiniai rinkinėliai... Jo parašas puošė kavos dėžutes, cigarečių pakelius ir tūteles dantų pastos.

Tobis paruošė specialų numerį muzikiniam filmui ir kaip svečias buvo kviečiamas į visus didelius estradinius renginius. Televizijos studijos susodino savo autorius ir įsakė kurti naujas "Valandas su Tobiu Templu". Jos lenktyniavo vienos su kitomis.

Iš debesų kyščiojo saulė ir šildė Džil.

Vėl prasidėjo pobūviai, priėmimai ir susitikimai su ambasadoriais, senatoriais, uždaros peržiūros... Templų reikėjo visiems visur. Baltieji rūmai jų garbei surengė pietus, nors šitokiomis ceremonijomis paprastai būdavo pagerbiamos tik valstybių galvos. Kur tik jie pasirodydavo, visur jiems plojo.

Bet dabar aplodismentai buvo skirti ne tik Tobiui, ir Džil. Visą pasaulį buvo apskriejusi negirdėta istorija apie tai, ką ji padarė, kaip viena pati, be jokios pagalbos iš šalies, išslaugė Tobį ir sugrąžino jam sveikatą. Spaudoj šitą istoriją pavadino apysaka apie šio amžiaus meilę. Žurnalas "Taims" jų nuotraukas išspausdino ant viršelio, o straipsnyje apie juos Džil buvo išliaupsinta.

Su Tobiu buvo sudarytas penkių milijonų dolerių kontraktas – jis turėjo atlikti pagrindinį vaidmenį naujame savaitiniame televizijos estrados šou. Premjera turėjo įvykti po trejeto mėnesių, rugsėjyje.

– Važiuojam į Palm Springsą, tu truputį pailsėsi, – pasiūlė Džil.

Tobis nesutiko.

– Jau pakankamai tu prisisėdėjai užsirakinusi. Reikia nors truputėlį normaliai pagyventi, – o apkabinęs pridūrė:

– Aš moku tik anekdotus pasakoti, kitaip kalbėti nesugebu. Aš negaliu apsakyti, ką jaučiu tau. Aš... aš tik noriu, kad tu žinotum: kol nepažinau tavęs, aš negyvenau kaip dera!

Ir tuoj pat nusisuko, kad Džil nepamatytų jo ašarų.

...Tobis susitarė dėl gastrolių į Londoną – vežė savo vieno aktoriaus spektaklį. Paskui nuvežė jį į Paryžių, o galų gale – į Maskvą. Ten jį tiesiog į gabalus draskė. Europa iš jo darė tokį pat kultą kaip ir Amerika.

Su savo buriniu laivu "Džil" jie plaukė į Kataliną. Diena pasitaikė saulėta, puiki. Pas juos jachtoje, be kitų, svečiavosi Semas Vintersas ir O'Henlonas su Reindžeriu, kuriems lemta buvo tapti naujo Tobio televizijos šou tekstų autoriais. Vieni sėdėjo salone, kiti žaidė kokius žaidimus, kalbėjosi. Džil apsidairė ir pastebėjo, kad nebėra Tobio. Ji užlipo į denį.

Tobis stovėjo atsirėmęs į turėklus ir žiūrėjo į jūrą. Priėjusi Džil paklausė:

– Ar tu gerai jautiesi?

– Aš žiūriu į vandenį, vaikuti.

– Gražu, ar ne?

– Taip, jeigu esi ryklys, – jis nusipurtė. – Nenorėčiau šitaip numirti. Aš visada nežmoniškai bijodavau nuskęsti.

Džil įsikibo jam į parankę.

– Tave kas nors slegia?

– Aš tikriausiai mirti nenoriu. Bijau to, kas manęs tenai laukia. Čia aš – didelis žmogus. Visi žino, kas toks Tobis Templas. O ten?.. Žinai, kaip aš įsivaizduoju pragarą? Tai tokia vieta, kur nėr žiūrovų.

"Brolijos" klubas surengė iškylą ir garbės svečiu pakvietė Tobį Templą. Ant pakylos su Tobiu ir Džil, Semu Vintersu ir televizijos bendrovės direktoriumi, su kuriuo Tobis buvo pasirašęs kontraktą, sėdėjo dešimtys garsių komikų. Džil buvo paprašyta atsistoti, kad žiūrovai galėtų ją pasveikinti. Sveikinimai virto ovacija.

"Jie ploja man, – pagalvojo ji. – Ne Tobiui, o man!"

Konferansjė buvo vienos populiarios televizijos vaka-

rinės laidos vedėjas.

– Man sunku apsakyti, koks aš laimingas, matydamas čia Tobį, – pasakė jis. – Jeigu mes neturėtume garbės matyti jo **čia**, mūsų banketas vyktų "Forest Laune".

Juokas.

– Patikėkite manimi, valgydina ten šlykščiai. Jūs kada nors valgėte "Forest Laune"? Jie maitina Paskutinės Vakarienės išėdom.

Juokas.

Jis atsisuko į Tobį.

– Mes tikrai didžiuojamės tavimi, Tobi. Visiškai rimtai. Kaip girdėjau, tave prašė testamentu paskirti vieną savo organą mokslui. Jie rengiasi užkonservuoti jį ir saugoti Harvardo universiteto medicinos fakultete. Tik kol kas tebėr galvosūkis, kur gauti pakankamo didumo indą tam organui įdėti.

Kvatojimas.

Kai Tobiui buvo suteiktas atsakomasis žodis, jis pralenkė visus.

Visi pripažino, kad šaunesnės iškylos klubo istorijoje nebuvo.

Tarp žiūrovų tą vakarą sėdėjo ir Kliftonas Laurensas.

Jis glaudėsi salės gale, prie virtuvės. Kliftonas turėjo net savo seną draugystę priminti, kad gautų šitą staliuką. Kai Tobis Templas atleido jį, nuo tos dienos jis tebevaikšto su nevykėlio žyme. Vis mėgino susitarti dėl bendradarbiavimo su viena didele agentūra, bet neturėdamas klientų, pasiūlyti jis nieko negalėjo. Tada Kliftonas nusprendė išmėginti laimę mažesnėse agentūrose, tik jų nesudomino senyvas kadaise garsus agentas, jiems reikėjo energingų jaunuolių. Galų gale Kliftonui teko už algą dirbti nedidelėje ką tik įsteigtoje agentūroje. Jo savaitinis uždarbis buvo mažesnis už tą, kurį jis kadaise už vieną vakarą gaudavo iš prabangaus restorano.

Jis prisiminė savo pirmą darbo dieną naujoje agentūroje. Agentūra priklausė trims veržliems vyrukams – berniūkščiams, nė trisdešimties metų neturintiems. Jų paslau-

gomis naudojosi roko žvaigždės. Du buvo barzdoti, visi trys mūvėdavo džinsais, basnirčia avėdavo sportbačiais, kojinių nenešiojo.

Su jais Kliftonas pasijusdavo tūkstantmetis senukas. Jie kalbėjo kalba, kurios jis nesuprasdavo, o jį vadindavo tėvuku. Tomis valandėlėmis jis prisimindavo, kokią pagarbą buvo pelnęs šitame mieste, ir norėdavo apsiverkti.

Kadaise elegantiškas ir linksmas, dabar Kliftonas buvo apsileidęs ir pagiežingas. Tobis Templas užpildė visą jo gyvenimą ir dabar jis niekaip nesusilaikydavo nekalbėjęs apie tas dienas. Jis tik apie jas ir galvojo. Apie tas dienas ir apie Džil. Viskuo, kas jam nutiko, jis kaltino ją. Tobis nekaltas, taip jį nuteikė toji kalė. O! Kaip nekentė Kliftonas Džil!

Jis sėdėjo už visų nugarų ir žiūrėjo, kaip minia ploja Džil Templ. Staiga prie jo staliuko kiurksojęs vyras tarstelėjo:

– Tobiui atiteko retas laimikis. Kad taip ėmus ir paragavus šito kąsnelio! Ji pašėlusiai dirba lovoje.

– Na jau? – atsiliepė ciniškas balsas. – O jūs iš kur tai žinote?

– Mačiau porno vaizdelį "Pusiket" kino teatre. Po velnių! Jau maniau, iščiulps jinai tam vaikinui kepenis!

Kliftono burna taip išdžiūvo, kad jis vos liežuvį galėjo apversti.

– Jūs.. jūs esate tikras, kad tai buvo Džil Kasl? – paklausė jis.

Vyras atsisuko:

– Dar ir kaip tikras. Tik ji kitu vardu pasivadinusi – Žozefinos, pavardės neatsimenu, kažkokia nežmoniška, lenkiška.

Vyriškis įdėmiai pasižiūrėjo į Kliftoną ir paklausė:

– Klausykite, o jūs niekada nebuvote Kliftonas Laurensas?

...Santa Monikos bulvaras nuo Ferfakso iki La Sienegos – apygardos teritorija. Būdama salos dalis ir apsupta Los Andželo miesto, ši teritorija laikosi apygardos įstatymų, o jie nėra tokie griežti kaip miesto įstatymai. Šešiuose

kvartaluose čia yra keturi kino teatrai – juose rodomi tik pornografiniai filmai – su daugybe pertvarėlių, kur klientai filmus gali žiūrėti kabinose su individualia įranga, yra čia ir masažo kabinetų. Juose dirba gabios jaunos merginos, tik specializuojasi jos įvairiose aptarnavimo sferose, išskyrus masažą. "Pusiket" kino teatras – pačiam kvartalo vidury.

Į pustamsę salę susirinko gal pora dešimčių žmonių, beveik vien vyrai, moterys – tik dvi. Jos sėdėjo susikibusios už rankų. Kliftonas permetė akimis žiūrovus ir klausė savęs, kas atgena šituos žmones į tamsų urvą vidury saulėtos dienos, kas verčia juos žiūrėti į kitų žmonių sekso vaizdus?

Kai prasidėjo filmas, Kliftonas užmiršo viską, išskyrus tai, kas vyko ekrane. Jis net į priekį pasilenkė ir siurbėsi akimis į kiekvienos aktorės veidą. Filmo siužetas buvo toks: jaunas koledžo dėstytojas slapta atsiviliodavo studentes į savo miegamąjį į naktinius užsiėmimus. Visos jos buvo jaunos, be galo patrauklios ir nuostabiai talentingos. Joms reikėjo atlikti keletą pratimų – oralinių, vaginalinių ir analitinių, – kol profesorius pajus tokį pat malonumą kaip ir jo mokinės.

Bet Džil tarp jų nebuvo. "Ji turi būti čia!" – Kliftonas įsitempė. Tai vienintelis šansas jai atkeršyti. Jis padarys taip, kad filmą pamatytų Templas. Tobiui bus skaudu, bet jis ištvers. O Džil bus sutrėkšta. Kai Tobis sužinos, kokią šliundrą vedė, paims už pakarpos ir išmes lauk. Džil turi būti šitame filme.

Ir staiga jis pamatė ją – per visą ekraną, šviečiant nuostabiai, ryškiai, tiesiog gyvai šviesai. Nuo to laiko ji labai pasikeitė: išgražėjo ir palieknėjo. Bet tai tikrai buvo Džil. Kliftonas sėdėjo ir gerte gėrė tą sceną, mėgavosi ja, smagino savo regėjimą ir klausą, visus jutimus. Jį užplūdo svaiginantis kerštо jausmas ir pergalės triumfas.

Kliftonas nejudėjo iš vietos, kol neparodė titrų. Štai ji, Žozefina Činski. Jis atsikėlė ir nudrožė tiesiai į aparatinę. Ankštoje kabinoje kino mechanikas skaitė kažkokių lenk-

tynių programą. Pamatęs Kliftoną, jis tarė:

– Čia negalima, bičiuli.

– Aš noriu nusipirkti šito filmo kopiją.

Vyriškis papurtė galvą.

– Neparduodama.

Ir vėl skaičiavo laimėjimo šansą.

– Aš užmokėčiau jums šimtą dolerių. Niekas nieko nesužinos.

Kino mechanikas net galvos nepakėlė.

– Du šimtus, – neatlyžo Kliftonas.

Vyriškis atsivertė kitą puslapį.

– Grynais?

– Grynais.

Kitą rytą dešimtą valandą Kliftonas buvo prie Tobio Templo namo. Po pažastim jis spaudė filmo kasetę. "Ne, čia ne filmas, – džiūgavo jis. – Čia dinamitas. Šito pakaks Džil Kasl nutrenkti į požemio karalystę!"

Duris atidarė tarnas anglas, kurio Kliftonas nepažinojo.

– Praneškite ponui Templui, kad atėjo Kliftonas Laurensas ir nori pasimatyti.

– Apgailestauju, sere. Pono Templo nėr namie.

– Aš palauksiu, – ryžtingai pareiškė Kliftonas.

Tarnas atsakė:

– Ko gero, tai neįmanoma. Ponas su ponia šįryt išskrido į Europą.

TRISDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Europoje įvyko jų triumfo žygis.

Tą vakarą, kai Londono "Paladiume" turėjo vykti šou premjera, visą kvartalą užplūdo minia, nors akies krašteliu trokštanti žvilgtelti į Tobį ir Džil. Rajonas aplink Ardžilstrytą buvo apsuptas policijos. Kai paprastoji policija minios suvaldyti nebepajėgė, į pagalbą išsikvietė raitąją. Lygiai aštuntą atvyko karališkoji šeima, ir prasidėjo vaidinimas.

Tobis pranoko fantastiškiausius lūkesčius. Jo veidas spinduliavo, jis atrodė kaip niekada atviraširdiškas ir nuostabiai išjuokė Anglijos vyriausybę bei aristokratų pasipūtimą. Jis tyčiojosi iš to, kad jų vyriausybė tapo silpnesnė už Ugandos vyriausybę, ir aiškino, kaip tai galėjo atsitikti tokioje garbingoje šalyje. Visi raitėsi iš juoko, nes žinojo, kad Tobis Templas tik juokauja. Jis viską šnekėjo nerimtai. Tobis juos myli.

Kaip kad ir jie jį.

Paryžiuje priėmimas buvo dar puikesnis. Džil su Tobiu apgyvendino prezidento rezidencijoje ir po miestą vežiojo vyriausybiniu limuzinu. Jų fotografijos kasdien buvo spausdinamos pirmuose laikraščių puslapiuose, o kai atvažiavo į teatrą, teko šauktis papildomų policijos pajėgų. Juk plūstančią minią reikėjo sulaikyti. Kai po spektaklio Tobis ir Džil su palyda ėjo prie limuzino, minia prasiveržė pro policijos užkardą ir šimtai prancūzų šaukdami: "Tobi! Tobi! ...on vent Toby!" puolė artyn. Susijaudinusi minia tiesė parkerius ir albumus – prašė autografų. Žmonės spraudėsi paliesti didžiojo Tobio Templo ir jo stebuklingosios Džil. Policija buvo bejėgė prieš tokį veržlumą. Minia nubloškė uniformuočius į šalį ir pradėjo drėksti nuo Tobio drabužių skiautes sau atminčiai. Tobio su Džil vos nesutraiškė griūvantys ant jų kūnai, bet Džil neišsigando. Šita beprotybė buvo jai kaip Dievo dovana. Ji šitiems žmonėms pasitarnavo – sugrąžino Tobį.

Paskutinis turnė etapas buvo Maskva.

Maskva birželį – nuostabiausias pasaulio miestas. Prospektų pakraščiais tarsi garbės sargyba stovėjo baltkamieniai beržai ir senutės liepos, o tarp jų vešėjo gelsvos vejos. Šitais prospektais kaip upė plaukė žmonės – vietiniai ir atvykėliai. Buvo prasidėjęs turizmo sezonas.

Visus atvažiavusius į Rusiją užsienio turistus globoja vyriausybės kontroliuojama agentūra "Inturistas". Ji parūpina jiems transportą, viešbučius, organizuoja ekskursijas ir atsiunčia lydėti gidus. Tobio ir Džil tarptautiniame "Šeremetjevo" aerouoste laukė milžiniškas "Zilas", kuris nu-

vežė į "Metropolio" viešbutį. Šiame viešbutyje paprastai apgyvendina visus iš draugiškų šalių atvykusius didelius svečius. Liukso numeryje jie rado nemažas "Sostinės" ir juodųjų ikrų atsargas.

Svečių į viešbutį pasveikinti atvažiavo generolas Jurijus Romanovičius, aukštas partijos funkcionierius. "Pas mus, Rusijoje, rodoma ne itin daug amerikiečių filmų, pone Templai, bet jūsų filmai rodomi dažnai. Rusų liaudis mano, kad menas nepaiso sienų!"

Buvo numatyti trys Tobio koncertai Didžiajame teatre. Per pirmąjį pasirodymą žiūrovų ovacijomis buvo apdovanota ir Džil. Kadangi Tobis nemokėjo rusų kalbos, dalį programos pavertė pantomima, žiūrovai buvo sužavėti. Kalbą jis pasakė pseudorusiškai. Kilo juokas, suošė plojimai – taip šita didelė salė prisipažino, kad myli.

Paskutines dvi dienas generolas Romanovičius lydėjo Tobį su Džil ekskursijoje po miestą. Jie sukosi ant milžiniško juodo rato Gorkio kalnuose ir aplankė Vasilijaus Palaimintojo cerkvę. Po to buvo pakviesti į Valstybinio Maskvos cirko pasirodymą. Jų garbei "Aragvos" restorane buvo surengtas pobūvis, kur ant stalo puikavosi oranžiniai ikrai, įvairiausi neregėti užkandžiai ir skanutėliai įdaryti kepsniai. Desertui svečiai valgė neįtikėtino skanumo obuolinį pyragą "Tinginį" su abrikosų įdaru.

Ir vėl ekskursijos. Jie nuvažiavo į Puškino dailės muziejų, aplankė Lenino mauzoliejų ir "Vaikų pasaulį" – nuostabią vaikiškų prekių parduotuvę.

Juos vedė į tokias vietas, kurių nebuvo matę net dauguma rusų. Granovskio gatvė buvo nustatyta "Čaikomis" ir "Volgomis". Pro niekuo ypatingu neišsiskiriančias duris su užrašu "Ypatingos paskirties biuras" juos nuvedė į viso pasaulio delikatesais užverstą parduotuvę. Privilegija čia pirkti suteikiama tik viršininkams, Rusijos elitui.

Nuvežė juos ir į labai ištaigingą vasarnamį, kur specialioje peržiūrų salėje grupelei privilegijuotų asmenų būdavo rodomi užsienietiški filmai. Jiems buvo įdomu sužinoti vieną kitą liaudies vyriausybės gyvenimo niuansą.

Paskutinio savo koncerto dieną Templai nusprendė paslampinėti po parduotuves, bet staiga Tobis persigalvojo:

– Važiuok, vaikuti, be manęs. Aš valandėlei numigsiu.

Džil sunerimo.

– Ar tu gerai jautiesi?

– Puikiai. Tik pavargau truputėlį. O tu važiuok ir išpirk visą Maskvą.

Džil dvejojo: Tobis jai atrodė pernelyg išblyškęs. Kai tik jie grįš namo, ji pasirūpins, kad vyras prieš naują televizijos šou tikrai atsipūstų.

– Gerai, – sutiko ji. – Snustelk.

Džil jau buvo perėjusi viešbučio fojė ir suko prie durų, kai ją pašaukė vyriškas balsas:

– Žozefina!

Dar neatsisukusi ji žinojo, kas šaukia. Vieną akimirką vyko stebuklas.

Prie jos jau artėjo Deividas Kenionas ir šypsodamasis sakė:

– Aš taip džiaugiuosi, kad tave sutikau!

Džil pasirodė, kad sustojo širdis. "Tik jis vienas su manimi tokius dalykus gali išdarinėti!" – pagalvojo ji.

– Gal išgertum ko nors su manimi? – paklausė jis.

– Išgerčiau, – atsakė Džil.

Viešbučio baras buvo didelis, bet ir žmonių čia sėdėjo nemažai. Jiedu susiieškojo laisvą stalą ramiam kamputyje – kad galėtų pasikalbėti.

– Ką tu veiki Maskvoje? – paklausė Džil.

– Atskridau mūsų vyriausybės pavedimu. Mėginam pasirašyti sutartį dėl naftos.

Prie staliuko priėjo nuobodžiaujantis padavėjas, ir jie užsisakė gėrimų.

– Kaip Sisi laikosi?

Deividas pakėlė į ją akis.

– Aš stebėjau tavo gyvenimą. Ir Tobiu Templu žaviuosi nuo jaunumės, – išgirdus šiuos žodžius, jai pasivaideno, kad Tobis jau labai senas. – Džiaugiuosi, kad jis pasveiko. Kai perskaičiau, jog susirgo, susijaudinau dėl tavęs. – Jo

akyse šmėstelėjo pažįstami Džil anų senų laikų šešėliai.

– Tobis ir Holivude, ir Londone pasirodė puikiai, – tuo tarpu kalbėjo Deividas.

– Tu ir ten buvai? – nusistebėjo Džil.

– Taip, – linktelėjo Deividas ir tuoj pat pridūrė, – turėjau ten reikalų.

– O kodėl už kulisų neatėjai?

Atsakė Deividas patylėjęs:

– Nenorėjau būti įkyrus. Nežinojau, ar tu norėsi mane matyti.

Tuo tarpu atnešė gėrimus.

– Už tave ir Tobį, – kėlė taurę Deividas.

Šituos žodžius jis ištarė nekasdieniškai. Juose slypėjo sielvartas, tai, kas nenumaldoma...

– Tu visada apsistoji "Metropolyje"? – paklausė Džil.

– Ne. Tiesą sakant, gana sunkiai įlindau...

Jis per vėlai suprato pakliuvęs į spąstus ir susigėdęs nusijuokė.

– Aš žinojau, kad tu čia būsi. Iš Maskvos turėjau išvažiuoti prieš penkias dienas. Vis laukiau atsitiktinio susitikimo...

– Kam to reikia, Deividai?

Jis labai ilgai tylėjo, o patylėjęs pasakė štai ką:

– Dabar jau per vėlu, bet aš vis tiek noriu tau papasakoti. Tu privalai tai žinoti.

Ir jis papasakojo apie savo santuoką su Sisi, apie tai, kaip jinai jį apgavo, apie jos mėginimą nusižudyti ir apie tą vakarą, kai buvo susitaręs susitikti su Džil prie ežero. Visas šitas pasakojimas uždegė tokius jausmus, kad suliepsnojo ir giliausios Džil sielos kertelės.

– Aš nenustojau tavęs mylėti!

Ji sėdėjo ir klausėsi, o į kūną kaip svaigus karštas vynas tekėjo džiaugsmingi laimės upeliai. Tai buvo žavingos svajonės išsipildymas, išsipildymas viso to, ko ji troško ir ko siekė. Džil žiūrėjo į priešais ją sėdintį vyrą ir prisiminė, kaip lietė ją stiprios švelnios jo rankos, prisiminė stamantrų gražų jo kūną, ir pajuto, kaip joje kažkas tarsi persiver-

tė... Bet dabar juk Tobis yra jos dalis, jis – jos kūnas, o Deividas...

Džil išgirdo šalia savęs balsą:

– Ponia Templ! Mes jūsų visur ieškome!

Tai buvo generolas Romanovičius.

Ji žvilgtelėjo į Deividą.

– Paskambink man rytoj rytą.

Paskutinis Tobio Templo pasirodymas buvo toks, kokio Didžiojo teatro sienos dar nebuvo regėjusios. Žiūrovai mėtė gėles, šaukė "bravo!", trypė kojomis ir niekaip nesiskirstė. Po spektaklio buvo numatytas didelis pokylis, bet Tobis pašnibždėjo Džil:

– Aš pasiduodu, mano puikioji. Tu eik. O aš grįšiu į viešbutį ir kiek nusnausiu.

Džil į pobūvį nuėjo viena, bet jai atrodė, kad šalia jos visur stovi Deividas. Ji kalbėjosi su šeimininkais, šoko, atsakinėjo į žarstomus jai komplimentus, bet kartu pasąmonėje sukosi ir sukosi susitikimo su Deividu vaizdai: "Aš vedžiau ne tą merginą. Mes išsiskyrėme su Sisi. Aš visą laiką mylėjau tik tave..."

Antrą valandą nakties Džil buvo palydėta iki numerio durų. Įėjusi į vidų, ji pamatė vidury kambario be sąmonės tysantį Tobį. Jo dešinė ranka buvo ištiesta į telefono pusę.

Tobį Templą greitąja nedelsdami nuvežė į diplomatų polikliniką. Vidury nakties iškvietė tris garsiausius šalyje specialistus. Tobį apžiūrėję, visi atėjo pareikšti Džil užuojautos. Vyriausiasis gydytojas nuvedė ją į atskirą kambarį laukti galutinės žinios. "Kaip pakartotinė filmo peržiūra", – pagalvojo Džil. "Visa tai jau buvo." Tai, kas vyko, atrodė netikra ir neryšku. Po kelių valandų prasivėrė durys ir į kambarį įėjo neaukštas storas rusas prastai pasiūtu kostiumu, lyg koks nevykėlis santechnikas.

– Aš esu gydytojas Durovas, – prisistatė jis. – Jūsų vyro gydytojas.

– Aš norėčiau žinoti, kaip jis jaučiasi.

Džil nė nepastebėjo, kaip atsistojo.

– Prašom sėsti, ponia Templ.

– Sakykite gi!

– Jūsų vyrą ištiko apopleksija. Medikų kalba kalbant cerebralinė venų trombozė.

– Ar tai sunkus atvejis?

– Suprantate, šita pažeidimų rūšis yra viena iš sunkiausių ir pavojingiausių. Jeigu jūsų vyras ir išgyvens – o šito garantuoti negalime – jis niekada nebevaikščios ir nebekalbės. Sąmonę jis turi, bet jo kūnas paralyžiuotas visas.

Prieš išskrendant Džil iš Maskvos, ją aplankė Deividas.

– Negaliu apsakyti, kaip aš tave užjaučiu, – susijaudinęs kalbėjo jis. – Ir visada pasiruošęs atsiliepti į tavo kvietimą. Jei tau kada manęs reikės, aš būsiu šalia. Neužmiršk!

Tik šitie žodžiai ir padėjo Džil ištverti baisųjį košmarą.

Kelionė atgal virto pragarišku "dejavu". Neštuvai lėktuve, greitosios pagalbos automobilis nuo aerouosto iki pat namų... ir vėl ligonio kambarys.

Tik šį kartą viskas buvo kitaip. Džil suprato tai, vos tik pažvelgusi į Tobį. Jo širdis plakė, gyvybiniai organai funkcionavo: jis buvo gyvas organizmas. Ir visgi jis nebuvo gyvas. Tai buvo kvėpuojantis, pulsuojantis lavonas, deguonies palatos negyvėlis su styrančiomis iš kūno adatomis ir vamzdeliais, per kuriuos buvo supilami gyvybei palaikyti reikalingi skysčiai. Jo veidą buvo iškreipusi baisi į pašaipą panaši grimasa, o lūpos išvieptos taip, kad matėsi visos dantenos. "Bijau, kad vilties jums nesuteiksiu", – pasakė tas rusas gydytojas.

Tai buvo prieš keletą savaičių. Dabar jie jau buvo namie, Bel Eire. Džil nieko nelaukusi iškvietė gydytoją Kaplaną, o tas pakvietė daug specialistų, kurie atsivežė kitų specialistų. Visų atsakymas buvo vienodas: visuotinis paralyžius, labai pažeisti arba net visai suardyti nervų centrai ir labai nedaug vilties, kad būtų galima ką pakeisti.

Vėl visą parą budėjo slaugės, vėl kasdien vaikščiojo fizioterapeutas, bet tai buvo bevaisės pastangos.

Tas, kuriam buvo skirtas visas šitas rūpestis, buvo tarsi

groteskiškas personažas. Tobio oda pagelto, galva išpliko gabalais. Paralyžiuotosios galūnės išdžiūvo ir pasidarė panašios į virvelines timpas. O veide tebebuvo sustingusi ta pati pabaisiška šypsena. Žiūrėti į jį buvo nemalonu. Atrodė jis kaip skeletas – mirties simbolis.

Bet akys tebežibėjo gyvos. Dar ir kokios gyvos! Iš beviltiško kūno švietė galybė ir protinga neviltis. Kai tik Džil įeidavo į jo kambarį, akys godžiai sekdavo kiekvieną jos judesį, jos būdavo susijaudinusios, maldaudavo. Ko jos maldaudavo? Kad ji dar kartą pastatytų jį ant kojų? Sugrąžintų jam kalbą? Vėl padarytų žmogumi?

Ji ilgai žiūrėjo į jį gulintį ir galvojo: "Dalis manęs pačios guli šitame patale ir kankinasi iš nevilties". Jie buvo surišti. Džil būtų atidavusi viską pasaulyje, kad išgelbėtų Tobį ir išsigelbėtų pati. Bet gerai žinojo: tai neįmanoma. Šį kartą nebeįmanoma.

Telefonai skambėjo be pertraukos. Kaip ir aną kartą. Tokios pat buvo ir užuojautos.

Bet vienas skambutis buvo kitoks. Paskambino Deividas Kenionas.

– Aš tik noriu, kad tu žinotum: jeigu aš galiu ką nors padaryti, nesvarbu ką, – aš pasiruošęs, aš laukiu.

Džil įsivaizdavo, koks jis aukštas, gražus ir stiprus, ir pagalvojo apie tą išsigimėlišką karikatūrą, kuri likusi iš žmogaus guli gretimam kambary.

– Ačiū, Deividai. Aš labai vertinu tavo rūpestį, bet nieko nereikia. Kol kas nieko.

– Hjūstone pas mus yra puikių daktarų. Jie geriausi pasaulyje. Aš galėčiau atskraidinti juos pas jį lėktuvu.

Džil sugniaužė gerklę. O, kaip ji norėjo paprašyti Deividą, kad atvažiuotų pas ją jis pats ir išsivežtų ją! Bet negalėjo. Ji buvo susirišusi su Tobiu ir suprato, kad niekada jo nepaliks.

Niekada, kol gyva.

Kol gydytojas Kaplanas apžiūrėjo Tobį, Džil laukė bibliotekoje. Kai tik jis įėjo, ji net pašoko.

– Na, Džil, aš turiu ir gerų, ir blogų naujienų, – nevy-

kusiai pajuokavo gydytojas.

– Pirmiausia pasakykite blogas.

– Ko gero, Tobio nervų sistema pažeista taip, kad negalima tikėtis, jog jis atsistatytų. Kol kas apie tai negali būti ir kalbos. Jis nei vaikščios, nei kalbės.

Ji ilgai žiūrėjo į jį žodžio nepratardama.

– O kokios geros?

Gydytojas Kaplanas šyptelėjo:

– Tobio be galo stipri širdis. Gerai prižiūrimas, jis išgyventų dar dvidešimt metų.

Džil suglumo. "Dvidešimt metų. Mat koks tų naujienų gerumas!" Ji suprato įsipainiojusi į baisias pinkles, iš kurių neišsinarplios. Ji niekada negalės išsiskirti su Tobiu. Niekada, kol jis gyvas, nes niekas šito nesupras. Juk ji toji didvyrė, kuri sykį jau išgelbėjo jam gyvybę. Visi liks išduoti ir apgauti, jeigu jinai jį paliks. Net Deividas Kenionas!

Deividas dabar skambino kasdien ir be perstojo kalbėjo apie jos dievišką ištikimybę, pasiaukojimą. Abu jie jautė, kad jungia juos gyva stipri emocinė srovė.

Tačiau frazė – "kai Tobis numirs" – niekada nebuvo pasakyta.

TRISDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Tobiui prižiūrėti vėl buvo pasamdytos trys medicinos seserys. Dirbo jos tiksliai, sumaniai ir drąsiai. Džil nė artyn dabar prieiti prie jo neprisiversdavo. Šiurpi išsiviepusi kaukė ją stumte stūmė iš kambario. Ir ji ieškojo priežasčių, kad nereiktų jame būti. O kai visgi prisiversdavo prieiti prie jo, visa esybe jautė savo poveikį. Net seselės tai suprato. Tobis gulėjo nejudėdamas, prigesusios akys buvo įremtos į kampą. Bet vos tik į kambarį kojį įkeldavo Džil, tose akyse vėl įsižiebdavo ryškiai mėlyna gyvenimo liepsna. Džil skaitė jo mintis taip aiškiai, tarsi jo paties balsą girdėtų: "Neleisk man mirti. Padėk man! Padėk!"

Džil atsistojusi žiūrėdavo į sugniuždytą kūną ir galvodavo: "Aš negaliu tau padėti. Tau reikia gyventi šitaip. Geriau, žinoma, būtų, jei mirtum!"

Šita mintis Džil sąmonėje ir apsigyveno.

Laikraščiai buvo pilni istorijų, kaip žmonos išvaduoja savo vyrus iš nepagydomų ligų. Vienas kitas gydytojas net prisipažino sąmoningai leidęs mirti paprastiems mirtingiesiems. Tai būdavo mirtys iš sielvarto. Bet Džil žinojo: tai galima pavadinti ir žmogžudyste net ir tuo atveju, jei Tobio kūne tėra gyvos tik šitos prakeiktos akys, kurios taip sekioja ją.

Keletą savaičių ji kojos iš namų neiškėlė. Išsėdėjo užsirakinusi miegamajame. Vėl prasidėjo galvos skausmai ir nė nepanašu buvo, kad praeis.

Laikraščiai ir žurnalai tebespausdino emocingus straipsnius apie superstabą ir jo ištikimą žmoną, kartą jau sugrąžinusią jį į gyvenimą. Visi tik ir kalbėjo apie tai, ar galės Džil padaryti antrą stebuklą. Bet ji žinojo, kad jokių stebuklų daugiau nebus. Tobis niekada nebepasveiks.

"Dvidešimt metų!.." – pasakė gydytojas Kaplanas. O ten, už šitų namų sienų, jos laukia Deividas. Jai būtina sugalvoti, kaip pabėgti iš šito kalėjimo.

Ir tai prasidėjo vieną tamsų darganotą sekmadienį. Iš ryto pradėjo lyti ir netrukus apsiniaukė visas dangus. Dar po valandėlės taip kraupiai ėmė barbenti į langus ir stogą, kad Džil persigando: ji tuoj pat išprotėsianti. Tad nusitvėrė knygos, norėjo užmiršti įkyrų kapsėjimą. Į kambarį pasibeldė viena iš seserų, Ingrid Džonson. Vilkėjo ji pastandintais drabužiais ir atrodė labai griežta.

– Čia degiklis neveikia, – pranešė Ingrid. – Man reikia lipti į apačią pietų ponui Templui ruošti. Ar nepabūtumėte su juo kelių minučių?

Seselės balsas nuskambėjo priešiškai. Jai buvo keista, kodėl žmona nė nesiartina prie ligonio vyro lovos.

– Aš pažiūrėsiu jį, – pažadėjo Džil.

Ji padėjo knygą ir koridoriumi pasuko į Tobio kambarį. Kambary į ją iškart mušė pažįstamas ligos tvaikas. Ji

vėl prisiminė baisius ilgus mėnesius, kai grūmėsi už Tobio gyvybę aną sykį...

Po galva Tobiui gulėjo didžiulė pagalvė. Kai tik jis pamatė Džil, akys atgijo ir iškart perdavė nevilties signalą. "Kur tu buvai? Kodėl neatėjai? Man reikia tavęs. Padėk man!" Atrodė, kad jo akys turi balsą. Džil nužvelgė bjauriai susirietusį kūną, gąsdinamai išsišiepusią mirties kaukę ir jai pasidarė bloga. "Tu niekada nebepasveiksi! Prakeiktas būk! Tu privalai mirti! Aš noriu, kad tu numirtum!"

Džil staiga pamatė, kaip pasikeitė Tobio žvilgsnis. Tai buvo šoko išraiška, jis nepatikėjo, o paskui užsidegė tokia baisia neapykanta, tokiu pykčiu, kad Džil nepajuto, kaip šastelėjo nuo lovos per žingsnį atgal. Ji suprato, kas įvyko. Ji pasakė tai garsiai.

Džil apsisuko ir nėrė iš kambario lauk.

Paskui lietus liovėsi. Iš rūsio Tobiui buvo atneštas senasis vežimėlis. Frensis Gordon, dieną dirbanti seselė, nuvežė Tobį į sodą, kad nors kiek pabūtų saulėje. Džil girdėjo, kaip koridoriumi į lifto pusę nuriedėjo ratukai, kaip liftas nušniokštė žemyn. Keletą minučių luktelėjusi, ir ji nusileido iš paskos, o eidama pro biblioteką išgirdo telefono skambutį. Iš Vašingtono skambino Deividas.

– Kaip tu šiandien? – jo balsas buvo šiltas ir rūpestingas.

Jai dar niekada nebuvo taip džiugu girdėti šitą balsą.

– Gerai, Deividai.

– Aš norėčiau, kad tu būtum su manimi.

– Ir aš. Aš taip myliu tave. Aš geidžiu tavęs. Trokštu, kad tu vėl mane glamonėtum, kaip kadaise. O, Deividai...

Kažkas pamasino ją atsisukti. Hole savo krėsle sėdėjo Tobis. Ten jį minutėlei buvo palikusi slaugė. Jis žiūrėjo į Džil su tokia neapykanta, taip piktai, kad tas žvilgsnis paveikė ją kaip fizinis smūgis. Jo protas kalbėjo su ja akimis. Tas balsas šaukė: "Aš užmušiu tave!" Džil persigandusi išmetė ragelį.

Išbėgusi iš bibliotekos, ji metėsi į viršų, bet Tobio neapykanta vijosi iš paskos. Tai buvo įniršusi galinga jėga. Ji

visą dieną prasikankino užsirakinusi miegamajame, tik ir galvojo apie pokalbį su Deividu. Tobis žino. Jis žino. Ji daugiau niekada neišdrįs pažiūrėti jam į akis.

Pagaliau atėjo naktis. Buvo pats vidurys gegužės. Ore tebetvyrojo dienos karštis. Džil plačiai atlapojo langus, norėjo įkvėpti nors vieną gaivesnį gūsį.

Prie Tobio budėjo sesuo Galaher. Ji pirštų galais prisėlino prie jo lovos ir žvilgtelėjo į veidą. Sesuo Galaher labai kankinosi, kad nemoka skaityti jo minčių, gal tada sugebėtų vargšeliui kaip nors padėti. Ji pataisė antklodę.

– O dabar jums reikia gerai pailsėti, – žvaliai pratarė ji. – Aš dar užeisiu pas jus.

Atsako nebuvo jokio. Jis net nepažvelgė į ją.

"Gal net geriau, kad negaliu skaityti jo minčių", – pagalvojo sesuo Galaher. Ji metė į jį skubrų žvilgsnį ir išėjo į mažutę svetainę pažiūrėti kokios nors naktinės televizijos programos, nes labai mėgo laidas, kuriose kino aktoriai pasakodavo apie save. Tuomet jie atrodydavo kaip paprasti žemės žmonės. Ji pritildė garsą, kad netrukdytų savo globotiniui. Bet Tobis Templas jos vis tiek nebūtų girdėjęs. Mintys jo buvo labai toli.

Namas miegojo. Retsykiais ausis pasiekdavo tik vienas kitas iš Sanseto bulvaro, kuris buvo toli apačioj, atklydęs garsas. Sesuo Galaher žiūrėjo filmą. Gaila, kad jamę nevaidina Tobis Templas. Būtų tikrai nuostabu žiūrėti filmą, kur jis vaidino, ir žinoti, jog tas pats aktorius čia pat, vos už kelių žingsnių.

Apie ketvirtą ryto sesuo Galaher prie televizoriaus ir užsnūdo.

Tobio kambary viešpatavo kapų tyla.

Džil miegamajame vienintelis garsas buvo laikrodžio tiksėjimas. Laikrodis stovėjo ant staliuko prie jos lovos. Viena ranka apglėbusi pagalvę, Džil kietai miegojo. Ant baltų patalų nuogas jos kūnas atrodė juodas.

Ji per miegus neramiai sujudėjo ir krūptelėjo. Sapnavo, kad su Deividu leidžia medaus mėnesį Aliaskoje. Vidury bekraštės sustingusios lygumos juos užklupo audra. Į vei-

dą pučia žvarbus vėjas, trūksta oro. Ji atsigręžė į Deividą, bet – jo nebėr, dingo. Džil viena lieka arktikos šaltyje, ją smaugia kosulys, ji nori įkvėpti oro, bet negali. Džil nubudo: kažkas greta jos baigia užtrokšti. Ir išgirdo šiurpų švogždesį, tarsi priešmirtinį gargaliavimą. Atsimerkusi suprato, kad šitie garsai sklinda iš jos pačios gerklės. Ji negalėjo atsikvėpti. Ledinis oras buvo apglėbęs visą jos kūną – glostė krūtis, bučiavo lūpas ir stingdė negeru kapų šalčiu. Džil širdis suspurdėjo, ji ir vėl duso. Atrodė, peršalo plaučiai. Ji mėgino atsisėsti, bet nematomas svoris spaudė žemyn ir neleido to padaryti. Džil pagalvojo, kad tikriausiai vis dar sapnuoja, bet mėgindama atsikelti, išgirdo iš savo gerklės sklindantį kraupų gargaliavimą. Ji merdėjo. Tačiau ar gali žmogus numirti sapnuodamas košmarą? Džil jautė, kaip rakinėja jos kūną šalti čiuptuvai, lenda tarp kojų, į vidų, pripildo ją – ir staiga nuo baisaus suvokimo apmirė. Nežinia kaip čia atsirado Tobis! Ją užplūdusi siaubo banga suteikė jėgų nusigauti iki lovos krašto. Ji kabinosi nagais, mėšlungiškai gaudė orą ir paskutinėm jėgom kovojo su mirtimi. Šiaip taip visgi atsikėlusi, puolė prie durų, o tas pats šaltis ją vijosi, gaudė, čiupo. Pirštai surado durų rankeną ir spustelėjo ją. Ir štai ji jau koridoriuje, bet vis tebegaudo orą, jo reikia iškankintiems plaučiams.

Koridoriuje buvo šilta, tuščia, tylu. Džil svyruodama kaleno dantimis. Atsisukusi ji pažvelgė pro duris į savo kambarį. Ten buvo viskas po senovei ir ramu. Ji tik sapnavo. Ir net šilta miegamajame. Bijoti nėra ko. Tobis tikrai nieko blogo jai nepadarys.

Nubudusi sesuo Galaher kėlėsi žiūrėti savo ligonio.

Tobis gulėjo lygiai taip pat, kaip jinai jį buvo palikusi. Akys buvo prikaustytos prie lubų toje vietoje, kurioje sesuo Galaher nematė nieko.

Džil košmarai pradėjo kartotis. Jie tapo juoda likimo dėme, lyg artėjančio siaubo nuojauta. Ją kankino baimė. Į kurią tik namo pusę pasisukdavo, visur jos tykojo Tobis. Ji girdėdavo, kaip seserys veža jį į sodą. Jo vežimėlis kiek-

vieną kartą kraupiai sugirgždėdavo ir kiekvieną kartą nuo šito garso Džil kūnas nueidavo pagaugais. "Reikia pataisyti vežimėlį", – galvojo ji. Prie Tobio kambario eiti artyn vengė, bet tai negelbėjo. Jis pats visur jos lūkuriavo.

Galvos skaudėti jau nebenustojo ištisai. Skausmas pasidarė baisus ir nesiliovė nė minutei. Džil meldėsi, kad nors valandai jis liautųsi, nors minutei ar nors sekundei. Jai labai reikia išsimiegoti. Ji nuėjo į tarnaičių kambarį, kuris buvo už virtuvės, norėjo būti kaip galima toliau nuo Tobio. Ten buvo šilta ir tylu. Džil atsigulė ir užsimerkė. Ir užmigo beveik tą pačią akimirką.

Prižadino ją ledinis dvokiantis vėjas. Jis smelkėsi į kambarį, lipo prie kūno ir siautė ją kaip į marškonį. Džil pašoko ir išlėkė iš kambario vėl.

Baisu buvo ir dieną, o naktys virto tikra klaikuma. Ir viskas kartojosi iš pradžių. Džil grįždavo į savo kambarį, susigūždavo lovoje ir iš baimės, kad neateitų Tobis, stengdavosi neužmigti. Bet prisikankinusi ir pervargusi visgi užsnūsdavo.

Ir vėl pažadindavo žvarba. Ji virpėdama gulėdavo patale, o ledinis oras skverbdavosi prie jos iš visų pusių ir lyg kokia pikta pabaisa, nešanti baisų prakeikimą, taip ir likdavo kyboti virš jos. Tuomet ji jau nebeištverdavo – šokdavo ir be žodžių bėgdavo lauk.

Buvo trečia valanda nakties.

Džil užsnūdo fotelyje su knyga rankose. Bet tuoj miegas pasidarė nebegilus, ir ji pradėjo iš lėto budintis. Atmerkusi akis, atsidūrė juodoj tamsoj, ir iškart persmelkė didelės nelaimės nuojauta. Kas nutiko, suprato jau kitą akimirką. Juk ji užmigo neišjungusi lempų, bet, matyt, buvo užėjusi sesuo Galaher ir užgesino.

O paskui išgirdo garsą. Jis artėjo į jos pusę koridoriumi: "gi-i-irgšt, gi-i-irgšt!" Koridoriumi riedėjo Tobio vežimėlis. Džil net plaukai pasišiaušė. "Tai tik šakelė barkštelėjo į stogą arba namas sėda", – ramino ji save, nors žinojo, kad tai netiesa: per dažnai ji šitą garsą girdi. Gi-i-irgšt, gi-i-irgšt... aidėjo artėjančios mirties muzika. "Čia

negali būti Tobis, – pagalvojo ji, – jis lovoje, jis bejėgis. Aš išprotėjau". Bet girgždėjo vis arčiau ir arčiau. Štai jau prie pat durų. Sustojo ir laukia. Staiga džergžtelėjo – lyg kas būtų sudužęs – ir vėl tyla.

Iki pat ryto Džil prakiurksojo fotelyje pašiurpusi. Tamsoje bijojo ir krustelėti.

Ryte už miegamojo durų ji rado sudužusią vazą – vaza kažkaip buvo nukritusi nuo staliuko koridoriuje.

Džil pasikalbėdavo ir su gydytoju Kaplanu.

– Ar jūs tikite, kad... kad protas gali valdyti kūną? – paklausė ji.

Gydytojas nustebo:

– Ką jūs turite galvoje?

– Jeigu Tobis panorėtų... labai panorėtų atsikelti iš lovos, ar atsikeltų?

– Jūs norite pasakyti – pats vienas, niekieno nepadedamas? Dabar? – jis nepatikliai apsidairė. – Juk jis visiškai nejuda. Visiškai.

Bet šituo atsakymu Džil nebuvo patenkinta.

– Jeigu jis pasiryžtų būtinai atsistoti, jeigu jam pasirodytų, kad jis būtinai turi ką nors padaryti...

Gydytojas papurtė galvą.

– Mūsų smegenys tikrai duoda kūnui komandas, bet jeigu žmogaus motoriniai impulsai užblokuoti, jeigu nėra raumenų, kurie šitas komandas vykdytų, tai negali taip būti.

Bet jai reikėjo iki galo sužinoti.

– Jūs tikite, kad mintimis galima iš vienos vietos į kitą stumdyti daiktus?

– Jūs turite galvoje psichokinezę? Yra atlikta daug eksperimentų, bet kol kas man dar niekas neparodė tokio, kuris mane įtikintų.

O sudužusi vaza už jos kambario durų?

Džil norėjo papasakoti jam ir apie vazą, ir apie šaltą orą, kuris vis pūsteli į ją, apie Tobio vežimėlį už durų, bet gydytojas pagalvos, kad jai pasimaišė. O gal taip ir yra ? Gal jai tikrai ne visi namie? Gal ji jau išprotėjo?

Išlydėjusi gydytoją, Džil priėjo prie veidrodžio ir pažiūrėjo į savo atvaizdą. Pažiūrėjo ir persigando: skruostai įkritę, akys kaip svogūnai, veidas – drobe aptraukti kaulai. "Jeigu aš ir toliau taip gyvensiu, – pagalvojo Džil, – numirsiu pirma Tobio". Ji kilstelėjo išsidraikiusius išblukusius plaukus, žvilgtelėjo į aptrupėjusius nagus. "Jokiu būdu aš negaliu tokia pasirodyti Deividui! Laikas susitvarkyti. Nuo šiandien, – Džil davė sau žodį, – kartą per savaitę eisi į grožio saloną, valgysi kasdien po tris kartus ir miegosi aštuonias valandas!"

Kitą rytą ji ir užsirašė į grožio saloną. Kadangi buvo išvargusi, atsisėdusi po šiltu tyliai gaudžiančiu gaubtu tuoj pat užmigo. Ir tuoj pat prasidėjo košmaras: **Ji guli savo lovoje, miega. Staiga girdi, kaip įvažiuoja su vežimėliu pas ją Tobis:** gi-i-irgšt... gi-i-irgšt... Jis pamažu ropščiasi iš ratelių, stojasi ant kojų ir eina artyn, nusikvatoja ir tiesia prie jos kaklo kaulėtas kaip skeletas rankas...

Nubudo Džil nuo savo beprotiško riksmo. Salone kilo panika. Ji išėjo neleidusi net sušukuoti jos.

Po šito įvykio Džil pradėjo bijoti eiti iš namų.

Ir būti juose bijojo.

Jos galvoje vyko negeri dalykai. Ir ne tik skaudėjo. Ji pasidarė labai užmarši. Nulipusi ko nors apačion, įeidavo į virtuvę ir ilgai ten stovėdavo galvodama, ko atėjusi. Atmintis prikrėsdavo keisčiausių pokštų. Sykį pasikalbėti su ja atėjo sesuo Gordon. Džil nustebo – ką čia šita medicinos sesuo veikia? O paskui staiga atsiminė: juk jos Septintojoje aikštelėje režisierius laukia. Mėgino prisiminti savo veikėjos žodžius: "Bijau, daktare, kad ne kažin kaip". Jai reikia pasitarti su režisierium dėl vaidmens traktuotės. Sesuo Gordon laikė ją už rankos ir atrodė be galo susirūpinusi: "Ponia Templ! Ponia Templ! Jums negera?" Džil atsipeikėjo. Ji vėl buvo savo kambary, ir laikas ėjo dabartinis. Ją persmelkė siaubas: ilgai taip neištvers! Būtinai reikia sužinoti, ar jai galvoj negerai, ar Tobis kokiu nors būdu juda ir sugalvos, kaip ją nugalabyti.

Jai reikia pamatyti jį. Ir ji prisivertė per visą ilgą kori-

dorių nueiti į Tobio miegamąjį. Valandėlę stabtelėjo už durų ir sukaupusi jėgas, pagaliau įėjo į kambarį.

Tobis gulėjo, o seselė šluostė jį drėgna kempine. Ji kilstelėjo galvą ir tarė:

– Na štai ir ponia Templ. O mes čia taip nuostabiai prausiamės, ar ne?

Džil atsisukusi dirstelėjo į lovoje tysantį kūną.

Tobio ir rankos, ir kojos atrodė tarsi mėšlungio sutraukto raukšlėto torso išlindusios riestos ataugos. Tarp kojų lyg ilga bjauri gyvatė gulėjo bejėgė varpa, suvytusi, šlykšti. Geltona nejudri kaukė pasikeitė, bet idiotiškas šypsnys neišnyko. Kūnas buvo miręs, tik akys spindėjo siautulingą gyvybiškumą. Jos lakstė, ieškojo, svarstė, rezgė kėslus ir nekentė – klastingos mėlynos akys, pilnos slaptų sumanymų, mirtinai pasiryžusios. Jose Džil matė Tobio protą. **"Svarbu neužmiršti, kad jo protas nė truputėlį nepakenktas"**, – šitaip kadaise sakė gydytojas. Jo smegenys galėjo galvoti, jausti ir neapkęsti. Šitos smegenys kito darbo neturėjo, jos puoselėjo kerštо planus, kūrė būdus jai pražudyti. Tobis norėjo, kad numirtų ji, o ji norėjo, kad numirtų Tobis.

Žiūrėdama į neapykanta liepsnojančias akis, Džil, sakytum, girdėjo jo balsą: "Aš ruošiuosi nužudyti tave" – ir beveik fiziškai jautė pasibjaurėjimo bankomis jo siunčiamus smūgius.

Įdėmiai įsižiūrėjusi į šitas akis, Džil prisiminė sudaužytą vazą ir suprato: nė vienas jos nakties košmaras nebuvo haliucinacija. Visgi surado jis būdą.

Dabar jai buvo aišku: Tobis turi mirti. Kitaip mirs ji.

TRISDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Apžiūrėjęs Tobį, gydytojas atėjo pas Džil.

– Manau, kad baseino terapiją jums reikėtų nutraukti, – tarė jis. – Veltui laiką gaištate. Tikėjausi, kad nors kiek tai padės jo raumenims, bet nepadėjo. Aš pats pasikalbėsiu

su fizioterapeutu.

– Ne! – nuaidėjo riksmas.

Gydytojas Kaplanas nustebęs pažvelgė į Džil.

– Džil, aš žinau, ką jūs padarėte Tobiui aną kartą. Bet šį kartą vilties nėra. Aš...

– Trauktis mes negalime. Dar per anksti, – beviltiškai sušnabždėjo ji. Gydytojas Kaplanas patylėjo. Jis dvejojo, o paskui tik pečiais gūžtelėjo.

– Ką gi, jeigu jums taip svarbu, bet...

– Labai svarbu.

Tą akimirką tai tikrai buvo svarbiausia. Tai turėjo jai išgelbėti gyvybę.

Dabar ji žinojo, ką jai daryti!..

Rytojaus diena buvo penktadienis. Deividas paskambino ir pranešė skrendąs su reikalais į Madridą.

– Gal aš negalėsiu paskambinti nei šeštadienį, nei sekmadienį.

– Aš pasigesiu tavęs, – liūdnai prisipažino Džil. – Labai.

– Ir aš. Tu gerai jautiesi? Tavo balsas kažkoks keistas. Ar pavargai?

Džil sėdėjo ir labai stengėsi negalvoti apie galvos skausmą. Kada paskutinį kartą valgė ar miegojo, ji neprisiminė. Buvo taip silpna, kad vos ant kojų laikėsi.

– Viskas gerai, Deividai.

– Aš myliu tave, brangioji. Saugok save.

– Pasistengsiu, Deividai. Aš myliu tave, neužmiršk šito. Kad ir kas nutiktų!

Kai nugirdo alėja atburzgiant fizioterapeuto automobilį, Džil priėjo prie durų jo pasitikti. Lipant laiptais žemyn, dar labiau suskaudo galvą, o kojos per pakinklius tiesiog linko. Duris ji atidarė tą akimirką, kai gydytojas kėlė ranką prie skambučio.

– Labas rytas, ponia Templ.

Jis jau žengė į vidų, bet Džil užtvėrė kelią. Žmogus nustebo.

– Gydytojas Kaplanas nusprendė nutraukti fizioterapi-

jos seansus, – pasakė Džil.

Jis paniuro. Vadinasi, veltui važiavo. Kas nors turėjo įspėti jį iš anksto. Kitu atveju būtų parodęs nepasitenkinimą dėl to, kaip su juo pasielgta, bet ponia Templ tokia garsi dama, ji tokių didelių rūpesčių turi... Jis nusišypsojo ir tarė:

– Nieko baisaus, ponia Templ. Aš suprantu.

Ir jis vėl sugrįžo į savo automobilį.

Džil palaukė, kol automobilis nuvažiuos, ir tik tada užlipo į viršų. Pusiaukely jai vėl apsisuko galva. Teko įsitverti turėklų ir palaukti, kol praeis. Sustoti ji nebegalėjo. Jeigu sustos, žus.

Džil priėjo prie Tobio kambario ir staigiu judesiu atidariusi duris žengė į vidų. Sesuo Galaher su rankdarbėliu sėdėjo fotelyje. Pamačiusi tarpduryje Džil, ji nustebusi kilstelėjo galvą.

– O! Jūs atėjote mūsų aplankyti, – nudžiugo moteris. – Juk tai nuostabu, ar ne?

Ji atsisuko į lovos pusę.

– Aš žinau, ponas Templas patenkintas. Juk jūs patenkintas, pone Templai, ar ne?

Tobis atremtas į pagalves sėdėjo. Jo akyse Džil išskaitė jai siunčiamą prisipažinimą: "aš ketinu užmušti tave".

Džil nusuko akis ir priėjo prie sesers Galaher.

– Aš padariau išvadą, kad vyrui skyriau per mažai dėmesio.

– O žinote, ir man taip atrodė, – sukruto sesuo. – Bet aš mačiau, kad ir jūs pati nesveika, užtat ir pasakiau sau...

– Dabar aš jaučiuosi kur kas geriau, – Džil nedavė seseriai pabaigti. – Norėčiau su ponu Templu dviese pabūti.

Susivyniojusi savo rankdarbėlį, sesuo atsistojo.

– Taip, žinoma, – linktelėjo ji. – Neabejoju, kad jums tai patiks.

Ji atsisuko į lovoje vypsantį padarą.

– Tai tiesa, pone Templai?

Ir pridūrė jau Džil:

– Aš einu į virtuvę, arbatos užkaisiu.

– Nereikia. Po pusvalandžio jūsų budėjimo laikas baigiasi. Galite išeiti dabar pat. Aš pasėdėsiu čia, kol sesuo Gordon ateis.

Džil meiliai nusišypsojo.

– Nesirūpinkite. Aš pasėdėsiu su juo.

– Tikrai, užbėgčiau apsipirkti ir...

– Na ir puiku, – vėl pertraukė ją Džil, – bėkite.

Džil stovėjo nejudėdama, klausėsi, kada trinktels durys ir suūš sesers Galaher automobilio variklis. Kai vasaros vėjas nusinešė variklio gaudesį, Džil atsisuko į Tobį.

Į ją žvelgė įdėmios, nemirksinčios akys. Šiaip taip prisivertusi prieiti artyn, ji palietė antklodę ir pamatė sunykusį paralyžiuotą kūną, bejėges, išdžiūvusias kojas.

Vežimėlis stovėjo kampe. Džil atrideno jį prie lovos ir pastatė taip, kad lengviau galima būtų perkelti į jį Tobį. Ji ištiesė rankas ir sustojo. Prireikė nežmoniškos valios, kad prisiliestų prie jo. Išsišiepęs į mumiją panašus veidas – idiotiškas šypsnys ir pykčiu liepsnojančios akys – buvo visiškai arti, už kelių colių. Džil pasilenkė ir visgi pakėlė Tobį už pečių. Jis buvo tarsi besvoris, bet pervargusi Džil vos įveikė šitą nesunkų nešulį.

Prisilietusi prie jo, Džil pajuto užplūstant ledinį šaltį. Nepakeliamai suspaudė galvą. Akyse pradėjo suktis ryškūs spalvoti rutuliukai ir sukosi vis greičiau ir greičiau. Ji jautė, kad gali tuoj apalpti, bet šitaip neturėjo atsitikti. Negali atsitikti, jei ji nori gyventi. Šiaip taip pertempusi bejausmį Tobio kūną į vežimėlį, jinai pririšo jį. Ir pažiūrėjo į laikrodėlį. Jai liko tik dvidešimt minučių.

Penkias minutes ji sugaišo, kol nuėjo į savo miegamąjį ir apsirengė maudymosi kostiumėliu.

Sugrįžusi atgal, pakėlė vežimėlio stabdį ir su Tobiu nugirgždėjo koridoriumi prie lifto. Leisdamasi liftu žemyn, ji stovėjo Tobiui už nugaros, kad nematytų jo akių. Bet jautė jas. Kaip kad jautė užnuodyto oro drėgną šaltį. Šito oro buvo pilnas liftas, jis ją smaugė ir glostė, plaučius pripildydamas degėsių ir dusindamas. Džil suklupo, gaudė burna deguonį ir iš paskutiniųjų laikėsi, kad neprarastų sąmo-

nės šitoj skylėj. Ji pajuto užslenkant tamsą, o paskui visu kūnu krito į ją, bet tą pačią akimirką prasivėrė liftas. Ji nušliaužė į karštos saulės svilinamą aikštelę ir liko gulėti giliai kvėpuodama ir svaigdama, dabar jau nuo oro gaivumo. Jėgos pamažu grįžo. Ji atsisuko į liftą. Tobis sėdėjo vežimėlyje, stebėjo ir laukė. Ji greitosiomis išstūmė jį laukan ir pasuko prie baseino. Diena buvo nuostabi. Danguj – nė debesėlio. Šilta. Kvepėjo vasara. Žydrame filtruotame baseino vandeny spindėjo saulė.

Džil pristūmė vežimėlį prie baseino gilesnio krašto ir nulenkė stabdį, o pati užėjo iš priekio. Tobio žvilgsnis nė akimirksniui nenukrypo nuo jos, sunerimęs, apstulbęs. Džil palietė diržą, kuriuo Tobis buvo pririštas, ir jį dar labiau įveržė. Įtempė visas jėgas ir pajuto, kad nuo šitų pastanų ją vėl pradeda pykinti. Pagaliau sutvarkė. Ir vis stebėjo, kaip keitėsi Tobio akių išraiška, kai jis suprato, kas čia vyksta: jose šmėstelėjo laukinė baimė.

Džil vėl pakėlė stabdį, rankomis įsikibo į vežimėlį ir pradėjo stumti jį prie vandens. Tobis mėgino krutinti paralyžiuotas lūpas norėdamas rėkti, bet jokio garselio neišspaudė. O matyti tai buvo šiurpu. Į akis jam pažiūrėti ji neprisivertė. Džil nieko nenorėjo žinoti.

Vežimėlį ji pristūmė prie pat baseino krašto.

Bet jis užstrigo. Kliudė cementinė užtvarėlė. Džil stumtelėjo stipriau – nė nesujudėjo. Tarsi Tobio valios jėga būtų prikausčiusi jį prie žemės. Džil matė, kaip jis įsitempė mėgindamas ištrūkti, kaip kovoja už gyvenimą. Štai tuoj išsilaisvins, atsistos ir suspaus jai gerklę kaulėtais savo pirštais... Ji girdėjo jį šaukiant: "Aš nenoriu mirti!.. Aš nenoriu mirti!.." Jėgų jai suteikė apėmusi baimė, ir ji vėl pajudino vežimėlį. Pastumtas į priekį, pirmiausia jis šoktelėjo į orą – Džil atrodė, kad ore jis išbuvo visą amžinybę, – o paskui su didžiausiu trenksmu pliumptelėjo į baseiną. Ir dar ilgai plūduriavo ant vandens. Skendo vežimėlis labai iš lėto. Per kažkokį stebuklą jis dar apsisuko, ir paskutinis dalykas, kurį Džil pamatė, buvo Tobio akys. Jos prakeikė ją paskutinę akimirką, prieš nugrimzdamos į vande-

nį. Ji ilgai stovėjo vėl nejudėdama iš vietos, virpėdama nuo žvarbos vidury vasaros kaitinant vidurdienio saulei ir laukdama į kūną sugrįžtant dvasinių ir fizinių jėgų. Kai pagaliau sugebėjo pajudėti, pirmiausia laipteliais įlipo į baseiną sušlapinti maudymosi kostiumėlio. Po to įėjo į vidų ir paskambino policijai.

TRISDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

Apie Tobio Templo mirtį rašė viso pasaulio laikraščiai. Tobis buvo liaudies didvyris, o Džil – didvyrė. Apie juos buvo išspausdinta šimtai tūkstančių žodžių, jų fotografijų buvo pilni laikraščiai. Jų didelės meilės istorija buvo perpasakojama šimtus kartų, o tragiškas šitos meilės finalas ją dar labiau pagražino. Nesiliaujančiu srautu ėjo užuojautos telegramos ir laiškai. Juos siuntė vyriausybių vadovai, namų šeimininkės, politikai, milijonieriai ir sekretorės... Pasaulis patyrė didelę netektį! Juoko dovana Tobis dalijosi su visais savo gerbėjais. Jie amžinai jį mylės. Eterio bangomis sklido pagiriamieji žodžiai jam, jo atminimui duoklę atidavė visos televizijos stotys.

Kito Tobio Templo niekada nebebus!

Tardymas vyko nedidelėje Baudžiamojo teismo, esančio Los Andželo centre, Grand aveniu, salikėje. Tardymui vadovavo teismo pirmininkas. Su juo dirbo šeši prisiekusieji teisėjai.

Salė buvo sausakimša. Atvažiavusią Džil apspito minia reporterių ir gerbėjų. Vilkėjo ji paprastučiu juodos vilnos kostiumėliu ir nė lūpų nebuvo pasidažiusi, bet niekada dar neatrodė tokia graži. Per tas keletą dienų po Tobio mirties Džil kažkokiu stebuklingu būdu sužydo ir pasidarė tokia pat žavi kaip anksčiau. Po daugelio mėnesių ji tik dabar pradėjo miegoti kietai ir nieko nesapnavo. Atsirado vilkiškas apetitas, o galvos skausmai visai išnyko. Demonas, čiulpęs jos gyvybės syvus, buvo miręs.

Su Deividu Džil kasdien kalbėdavosi telefonu. Jis no-

rėjo atvažiuoti į tardymą, bet Džil užprotestavo, reikalavo, kad jis pabūtų nuošaly: jie turės pakankamai laiko ir prisibus dar kartu.

– Iki gyvenimo galo, – kartojo jai Deividas.

Į tardymą atėjo šeši liudytojai. Sesuo Galaher, sesuo Gordon ir sesuo Džonson davė parodymus apie savo paciento dienos režimą ir savijautą. Kai liudijo sesuo Galaher, tardytojas paklausė:

– Kelintą valandą tą rytą baigėsi jūsų budėjimas?

– Dešimtą.

– Kurią valandą jūs išėjote faktiškai?

Trumputė tyla.

– Devynios trisdešimt.

– Jūs turėjote įprotį, ponia Galaher, savo pacientą palikti dar nesibaigus jūsų budėjimo laikui?

– Ne, sere. Tai buvo pirmas kartas.

– Paaiškinkite, kaip atsitiko, kad jūs išėjote anksčiau kaip tik tą dieną.

– Man pasiūlė ponia Templ. Ji norėjo su vyru pabūti dviese.

– Dėkoju jums. Esate laisva.

"Kas be ko, Tobio Templo mirtis – nelaimingas atsitikimas, – galvojo sesuo Galaher. – Gaila, kad tokią nuostabią moterį kaip Džil Templ ištiko tokia neganda". Sesuo Galaher žvilgtelėjo per salę į Džil pusę ir pajuto sąžinės priekaištą. Ji atsimena tą naktį, kai įėjusi į ponios Templ miegamąjį rado ją miegančią fotelyje. Ji tada tylutėliai išjungė šviesą ir be garso uždarė duris, kad neprižadintų ponios. Bet patamsy užkliudė staliuką, ir sudužo nukritusi vaza. Ji norėjo prisipažinti poniai Templ, bet vaza jai atrodė tokia vertinga, kad ponios nepaklausta ir pratylėjo.

Į liudytojo vietą atsistojo fizioterapeutas.

– Paprastai jūs kasdien atlikdavote su ponu Templu terapijos seansą?

– Taip, sere.

– Ar šitas seansas vykdavo plaukymo baseine?

– Taip, sere. Baseino vanduo būdavo sušildomas iki

šimto laipsnių ir...

– Tą dieną, apie kurią mes kalbame, jūs irgi su ponu Templu dirbote?

– Ne, sere.

– Ar nepasakytumėte – kodėl?

– Ji manęs nepriėmė.

– Sakydama "ji", jūs turite galvoje ponią Templ?

– Tikrai.

– Ji kaip nors paaiškino jums tai?

– Pasakė, kad gydytojas Kaplanas manąs, jog šie seansai daugiau nepageidautini.

– Ir jūs išvažiavote nepasimatęs su ponu Templu?

– Tikrai. Taip.

Po to liudijo gydytojas Kaplanas.

– Po nelaimingo atsitikimo jums paskambino ponia Templ. Jūs velionį apžiūrėjote iškart, kai tik atsiradote įvykio vietoje?

– Taip. Policija ištraukė kūną iš vandens. Jis tebebuvo pritvirtintas prie vežimėlio. Policijos gydytojas ir aš, abu apžiūrėjome kūną ir nustatėme: per ilgai jis išbuvo vandeny, tad mėginti jam sugrąžinti gyvybę bus beprasmiška. Abu plaučiai buvo pilni vandens. Jokių gyvybės ženklų neapčiuopėme.

– Ką jūs padarėte po to, gydytojau Kaplanai?

– Suteikiau pagalbą poniai Templ. Jai prasidėjo isterijos priepuolis. Jos būklė sukėlė man didelį nerimą.

– Gydytojau Kaplanai, ar esate kalbėjęs su ponia Templ apie nutraukimą šitų terapijos seansų anksčiau?

– Kalbėjau. Aš pasakiau, kad tai, mano manymu, nereikalingas laiko gaišimas.

– Kaip į tai reagavo ponia Templ?

Gydytojas žvilgtelėjo į Džil Templ ir atsakė:

– Jos reakcija buvo labai neįprasta. Ji reikalavo, kad mes neatsisakytume to.

Jis dvejodamas nutilo.

– Kadangi aš daviau priesaiką, o šitie tardytojai suinteresuoti išgirsti tiesą, laikau savo pareiga pasakyti dar kai ką.

Salė apmirė. Džil nuo jo akių neatitraukė. O gydytojas Kaplanas atsisuko į prisiekusiuosius.

– Aš noriu oficialiai pareikšti, kad ponia Templ yra pati nuostabiausia ir pati narsiausia moteris, kokią man kada nors teko garbė pažinti.

Visų akys nukrypo į Džil.

– Kai jos vyrą pirmą kartą ištiko smūgis, niekas iš mūsų negalvojo, kad yra nors koks šansas jam pasveikti. Tai štai, jinai išgydė jį viena. Ji dėl jo padarė tai, ko negalėjo padaryti nė vienas mano pažįstamas gydytojas. Aš nerandu žodžių, kuriais galėčiau apsakyti jums beribį jos pasiaukojimą vyrui.

Jis vėl dirstelėjo į Džil pusę ir pridūrė:

– Ji visus mus įkvepia!

Žmonės pradėjo ploti.

– Jūs laisvas, gydytojau, – pasakė tardytojas. – Dabar norėčiau kaip liudytoją pakviesti ponią Templ.

Visi žiūrėjo, kaip Džil atsistojo ir iš lėto nuėjo į tardytojo nurodytą vietą. Ji davė priesaiką.

– Ponia Templ, aš žinau, kokį didelį skausmą jūs patyrėte, todėl pasistengsiu užbaigti kaip galima greičiau.

– Dėkoju.

Ji kalbėjo tyliai.

– Kai daktaras Kaplanas pasakė, kad nori nutraukti gydymo seansus, jūs išreiškėte nepageidavimą tęsti juos. Kodėl?

Ji žvilgtelėjo į tardytoją. Tardytojas suspėjo pamatyti jos akyse neišmatuojamą skausmą.

– Todėl, kad norėjau suteikti vyrui visus galimus šansus pasveikti. Tobis mylėjo gyvenimą, ir aš norėjau jį sugrąžinti į gyvenimą. Aš... – Džil balsas suvirpėjo, bet ji tęsė: – Aš pati turėjau jam padėti.

– Jūsų vyro mirties dieną pas jus į namus buvo atvažiavęs fizioterapeutas, o jūs jo neįsileidote.

– Taip.

– Bet anksčiau jūs, ponia Templ, sakėte norėjusi, kad seansai būtų tęsiami. Kaip paaiškintumėte savo poelgį?

– Labai paprastai. Aš jaučiau, kad tik mūsų meilė turi tokią jėgą, kurios pakaktų Tobiui pasveikti. Kadaise ji buvo jį išgydžiusi.

Staiga ji nutilo, toliau kalbėti nebeturėjo jėgų. Bet po valandėlės, lyg sukaupusi jas, prašneko jau tvirtai:

– Man reikėjo duoti jam suprasti, kaip aš myliu jį, kaip geidžiu jo, kad jis vėl pasveiktų.

Visi salėje ištempė ausis ir pasviro į priekį, kad nepraleistų nė vieno žodelio.

– Malonėkite papasakoti mums, kaip viskas buvo tą rytą, kai įvyko nelaimingas atsitikimas.

Tyla spengė visą minutę, kol Džil susikaupė. O susikaupusi ji prašneko:

– Aš įėjau į Tobio kambarį. Atrodė, jis apsidžiaugė pamatęs mane. Ir pasakiau pati norinti nuvežti jį į baseiną ir būtinai padarysianti taip, jog jis pasitaisytų. Aš apsivilkau maudymosi kostiumėliu, kad galėčiau su juo vandeny padirbėti. Kai pradėjau iš lovos kelti jį į vežimėlį, aš... man pasidarė negera. Turbūt turėjau suprasti nesanti tokia fiziškai stipri, kad tai padaryčiau. Tačiau sustoti negalėjau. Niekaip negalėjau! Juk tai turėjo jam padėti. Įsodinau jį į vežimėlį ir kalbėjau su juo iki pat baseino. Pristūmiau prie krašto...

Džil nutilo. Sulaikė kvėpavimą ir salė. Tik žurnalistų plunksnos šiugždėjo. Jie pasiutišku greičiu stenografavo viską, kas šitoje salėje vyko, į savo bloknotus.

– Aš pasilenkiau atsegti diržų, kuriais Tobis buvo apraišiotas vežimėlyje, ir man vėl pasidarė negera. Aš susmukau. Ir... matyt, netyčia paspaudžiau stabdį. Vežimėlis pradėjo riedėti. Aš mėginau sugriebti jį, bet jis... jis nukrito į baseiną... nukrito kartu su prisegtu Tobiu, – kalbėjo ji labai prislėgtu balsu. – Aš striktelėjau paskui jį į vandenį, norėjau atsegti diržus, bet jie buvo labai priveržti. Mėginau traukti vežimėlį iš vandens, bet jis... jis toks sunkus. Jis... pasirodė... esąs tiesiog... per sunkus.

Džil užsidengė akis, kad paslėptų savo didelę kančią. O paskui pašnibždom ištarė:

– Aš norėjau išgelbėti Tobį – o nužudžiau.

Prisiekusiesiems nereikėjo nė trijų minučių verdiktui priimti: Tobio Templo mirties priežastis – nelaimingas atsitikimas.

Salės gale sėdėjo Kliftonas Laurensas ir taip pat klausėsi verdikto. Jis neabejojo, kad Džil Tobį nužudė, bet įrodyti to buvo neįmanoma. Jai pavyko išslysti.

Byla buvo išnagrinėta.

TRISDEŠIMT ŠEŠTAS SKYRIUS

Laidojimo ceremonija vyko saulėtą rugpjūčio rytą "Forest Laune". Tą dieną kadaise buvo planuota Tobio Templo naujo televizijos šou premjera. Ant vaizdingų kalvelių aplink viešbutį prisirinko tiek žmonių, kad kojomis praskirti nęgalėjai. Visi vylėsi pamatysią visas garsenybes, atėjusias paskutinės pagarbos atiduoti velionui. Televizijų reporteriai filmavo bendrą laidotuvių eisenos vaizdą ir detales, kad galėtų žvaigždes, prodiuserius ir režisierius, atėjusius į laidotuves, parodyti savo žiūrovams iš arti. Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas taip pat atsiuntė savo atstovą. Suplaukė čia gubernatoriai, studijų vadovai, didelių korporacijų prezidentai ir visų profesinių organizacijų, kurioms Tobis priklausė, atstovai. Užsienio karų veteranų organizacijos Beverli Hilzo skyriaus prezidentas atėjo apsirengęs iškilmių uniforma. Buvo čia ir vietos policija, ir gaisrininkai...

Į gedulingas iškilmes atėjo visi tie, kurie su Tobiu Templu dirbo: statistai ir dubleriai, rūbininkai ir pasiuntinukai, scenos apšvietėjai ir režisieriaus padėjėjai... Buvo ir O'Henlonas su Reindžeriu, prisimenantys pas juos į studijos "20 amžius-Foks" kontorą kadaise užėjusį liesą vaikinuką. **"Kiek suprantu, vaikinai, jūs man parašysite keletą sąmojų... O rankom mosikuoja kaip malkas kapodamas, jam reikia parašyti intermediją apie medkirtį... Pernelyg jau jis stengiasi... Viešpatie, o tu turėdamas**

tokį tekstą kažin kaip atrodytum jo vietoje?.. Komikas atidaro juokingas duris paprastai, o komiškas aktorius – juokingai atidaro“.

Ir Tobis Templas dirbo. Ir mokėsi. Ir pasiekė aukštumas. **”Tobis buvo nenaudėlis,** – galvojo Reindžeris, – **bet tai buvo mūsų nenaudėlis“.**

Atėjo ir Kliftonas Laurensas. Prieš tai jis užsuko pas kirpėją. Ir kostiumas buvo ką tik išlygintas. Tik akys jį išdavė. Tarp lygių jam profesionalų jis buvo nevykėlis. Kliftoną irgi užplūdo prisiminimai. Jis atsimena tą pirmąjį įžūlų skambutį. **”Semas Golduinas prašo jus nueiti į šios dienos artistų mokyklos šou pažiūrėti puikaus komiko...“** Ir Tobio pasirodymas mokykloje. **”Nebūtina suvalgyti visą dėžutę ikrų, kad sužinotum, ar jie skanūs. Aš nusprendžiau priimti jus savo klientu, Tobi... Kai alukaušiai sėdės tavo kišenėje, su šampansiurbiais susitvarkyti bus kaip nusispjaut... Aš galiu iš tavęs padaryti šou žvaigždžių žvaigždę. Visi vaikėsi Tobį Templą – studijos, televizijos bendrovės, naktiniai klubai... Tu tiek daug klientų turi, kad kartais man reikiamo dėmesio ir neskiri... Tai panašu į grupinį seksą, Klifai. Kai kas visada lieka erekcijos stadijoje... Man reikia tavo patarimo, Klifai... Dėl tos merginos...“**

Kliftonas Laurensas turėjo ką atsiminti.

Šalia Kliftono stovėjo Elis Tener.

Ji buvo nugrimzdusi į prisiminimus apie pirmą Tobio pasirodymą jos kabinete. **”Už visų šitų kino žvaigždžių slepiasi didžiai talentingas jaunuolis... Po vakarykščio spektaklio, kai aš pasižiūrėjau į tuos profesionalus, aš... man atrodo, aš nesugebėsiu...“** Prisiminė, ir kaip įsimylėjo jį. **”Oi, Tobi, kaip aš tave myliu!“** ”...Ir aš tave myliu, Elis...“ Paskui jis išvažiavo. Bet ji dėkojo likimui už tai, kad jį turėjo...

Atsisveikinti su Tobiu atėjo ir Elas Karuzas. Jis buvo susikuprinęs ir žilas, o į Santa Klauso panašios jo akutės vis ašarojo. Jis atsiminė, kaip gražiai Tobis elgėsi su Mili.

Semas Vintersas stovėdamas galvojo apie tą džiaugs-

mą, kurį Tobis Templas suteikė milijonams žmonių, ir apie tai, kaip tą džiaugsmą sulyginti su vieno kito jo užgauto žmogaus skausmu.

Kažkas palietė Semą už peties. Atsisukęs jis pamatė patrauklią tamsių plaukų aštuoniolikmetę.

– Jūs nepažįstate manęs, pone Vintersai, – šypsojosi ji, – bet aš girdėjau, jūs ieškote merginos naujam Viljamso Forbso filmui. Aš iš Ohajo ir...

Atskrido ir Deividas Kenionas. Džil prašė jį neatvažiuoti, bet jis padarė savo. Jis norėjo būti šalia jos. Džil pagalvojo, kad dabar tai nekeista. Apsimetinėti nebereikės.

Pjesė baigta. Ji savo vaidmenį suvaidino. Džil buvo be galo džiaugsminga ir nežmoniškai pavargusi. Tarsi ta pragariška ugnis, kurią reikėjo pereiti, būtų išdeginusi visą pagiežos šaknį, joje suvešėjusią, ir nusinešusi savo liepsnomis visą skausmą, neviltį ir neapykantą. Džil Kasl sudegė nelabųjų uždegtoje ugnyje, o iš jos pelenų prisikėlė Žozefina Činski. Ji vėl atgavo ramybę, buvo pilna meilės ir gyvenimo džiaugsmo. Ji buvo tokia pat, kaip jaunystėje kadais... Tik niekada nebuvo dar tokia laiminga. Ir šita laime norėjo dalintis su visais.

Laidotuvių ceremonija baigėsi. Kažkas paėmė Džil už parankės. Ji nesipriešino vedama prie limuzino. O priėjusi prie jo, pamatė ten stovintį Deividą. Jo akyse švietė karšta meilė. Džil nusišypsojo jam. Deividas delnais suspaudė jos rankas, ir jiedu persimetė keliais žodžiais. Kažkoks reporteris juos tą akimirką ir nupaveikslavo.

Džil ir Deividas susituokti nusprendė po penkių mėnesių, kad nebūtų nusižengta papročiui. Daugiausia laiko Džil praleido užsienyje, bet telefonu jie kalbėdavosi kasdien. Praėjus po Tobio laidotuvių keturiems mėnesiams, vieną dieną Deividas paskambino Džil ir pasakė:

– Mano protą nušvietė puiki mintis. Imkim ir nebelaukim ilgiau. Kitą savaitę man reikia važiuoti į Europą į konferenciją. Plaukiam "Bretane" į Prancūziją. Kapitonas galės mus sutuokti. Medaus mėnesį praleisime Paryžiuje,

o iš Paryžiaus leisimės ten, kur tu panorėsi, ir būsime, kiek tik panorėsi. Ką pasakysi?

– Oi, Deividai, žinoma! Taip!

Neskubėdama ji paskutinį kartą apvaikščiojo visus namus ir prisiminė visus reikšmingesnius įvykius juose. Prisiminė pirmus savo kviestinius pietus šituose namuose ir visas nuostabias šventes ir pobūvius, kuriuos rengdavo čia paskui. Prisiminė ir Tobio ligą, ir savo grumtynes, kad sugrąžintų jį į gyvenimą. O paskui... labai jau daug tų prisiminimų.

Ji džiaugėsi, kad išvažiuoja.

TRISDEŠIMT SEPTINTAS SKYRIUS

Į Niujorką Džil nuskrido Deivido lėktuvu. Aerouoste laukęs limuzinas nuvežė ją į "Ridženси" viešbutį, esantį Park aveniu, o į penkių kambarių liukso numerį nulydėjo pats viešbučio valdytojas.

– Viešbutis – jūsų, ponia Templ, – pasakė jis. – Ponas Kenionas pageidavo, kad jūs turėtumėte viską, ko tik prireiks.

Po dešimties minučių iš Teksaso paskambino ir pats Deividas.

– Ar gerai įsikūrei? – klausė jis.

– Ankštoka, – juokėsi Džil. – Čia penki miegamieji, Deividai. Ką man juose veikti?

– Jeigu aš ten būčiau, parodyčiau, ką, – juokavo ir jis.

– Vien pažadai, – erzino Deividą Džil. – Kada aš tave pamatysiu?

– "Bretanė" išplaukia rytoj apie vidurdienį. Čia turiu sutvarkyti dar keletą reikalų. Susitiksime laive. Užsakiau jaunavedžių kajutę. Tu laiminga, brangioji?

– Laiminga kaip niekada! – iškilmingai ištarė Džil. Už viską, kas buvo iki šiol, už skausmą ir kančias, ji buvo verta šito apdovanojimo. Praeitis dabar atrodė tolima ir miglota lyg primirštas sapnas.

– Ryte tavęs paimti atvažiuos automobilis. Bilietą į garlaivį perduos vairuotojas.

– Aš būsiu pasiruošusi, – pažadėjo Džil.

Rytoj...

...Gal viskas prasidėjo nuo tos Džil ir Deivido Keniono fotografijos, kuri buvo padaryta per Tobio laidotuves ir parduota vienai spaudos bendrovei... Arba nuo neatsargių žodžių, ištartų viešbučio, kur buvo apsistojusi Džil, kokio tarnautojo, ar kurio nors "Bretanės" įgulos nario. Šiaip ar taip, tokios garsios damos, kokia buvo Džil Templ, sutuoktuvių planai jokiu būdu negalėjo išlikti paslaptyje. Pirma žinutė apie tai, kad ji ruošiasi ištekėti, pasirodė biuletenyje "Asošieited Pres". Po to šita informacija persikraustė į pirmuosius laikraščių puslapius ir visoje Amerikoje, ir Europoje.

Straipsnius išspausdino ir "Holivudo žinios" bei "Varjetė".

Automobilis prie viešbučio atriedėjo lygiai dešimtą. Portjė ir trys pasiuntiniai sukrovė į jį Džil bagažą. Rytą eismas gatvėje nebuvo labai intensyvus, tad iki Devyniasdešimt antrojo pirso nuvažiuoti nereikėjo nė pusvalandžio. Prie trapo Džil laukė laivo vyresnysis karininkas.

– Mums didelė garbė matyti jus, ponia Templ, savo laive, – pasakė jis. – Jums viskas paruošta. Aš palydėsiu.

Jis nuvedė Džil per pasivaikščiojimų denį ir atidarė duris į didelę, erdvią kajutę su atskira terasa. Joje buvo pilna ką tik priskintų gėlių.

– Kapitonas prašė mane pasveikinti jus jo vardu. Jis su jumis pasimatys šiandien per vakarienę. Taip pat jis prašė perduoti jums, kad jau mėgaujasi tuo maloniu momentu, kai turės atlikti jūsų sutuokimo ceremoniją.

– Dėkoju jums, – atsakė Džil. – Ar jūs nežinote, ponas Deividas Kenionas jau laive?

– Mums pranešė telefonu: jis jau pakeliui iš aerouosto. O bagažas atvežtas. Jeigu jums ko prireiktų, praneškite.

– Ačiū, – vėl linktelėjo Džil. – Man nieko nereikia.

Tai tiesa. Viską, ko jai galėjo prireikti, ji turėjo. Ji yra

laimingiausias pasaulyje žmogus.

Pasibeldęs į kajutės duris, įėjo stiuardas ir atnešė dar vieną puokštę gėlių. Džil žvilgtelėjo į kortelę. Gėlės buvo nuo Jungtinių Valstijų prezidento. Vėl prisiminimai. Ji nuvijo juos šalin ir pradėjo tvarkyti savo daiktus.

Didžiajame denyje stovėjo jis ir stebėjo į laivą lipančius keleivius. Visi buvo pakilios nuotaikos, džiaugėsi būsimu poilsiu ar susitikimu su brangiais žmonėmis. Kai kurie jam šypsojosi, bet jis nekreipė į juos dėmesio. Jis stebėjo trapą.

Vienuoliktą valandą keturiasdešimt minučių, likus dvidešimčiai minučių iki laivas turėjo išplaukti, didžiausiu greičiu prie Devyniasdešimt antrojo pirso atlėkė "Silver šedou". Iš automobilio iššoko Deividas Kenionas ir dirstelėjęs į laikrodį sumurmėjo vairuotojui:

– Absoliutus tikslumas, Oto.

– Dėkoju, sere. Leiskite palinkėti ir jums, ir poniai Kenion laimingo medaus mėnesio.

– Ačiū.

Deividas Kenionas nuskubėjo prie trapo ir parodė savo bilietą. Į laivą jį palydėjo tas pats karininkas, kur ir Džil.

– Ponia Templ yra jūsų kajutėje, pone Kenionai.

– Dėkoju.

Deividas jau įsivaizdavo, kaip ji laukia jo jaunavedžių liukso kajutėje – net širdis smarkiau plakti pradėjo – ir jau žengė eiti, bet jį pašaukė kažkieno balsas:

– Pone Kenionai...

Deividas atsigręžė. Ant laiptų stovėjęs žmogus ėjo prie jo ir šypsojosi. Deividas jo anksčiau nebuvo matęs. Jis instinktyviai pajuto milijonieriaus nepasitikėjimą nepažįstamuoju. Beveik visada jiems ko nors reikėdavo.

Žmogus ištiesė ranką. Deividas atsargiai paspaudė ją.

– Mes esame pažįstami? – paklausė jis.

– Aš senas Džil draugas, – pasakė žmogus, ir Deividas atitoko. – Mano vardas Laurensas. Kliftonas Laurensas.

– Sveiki, pone Laurensai, – Deividas nekantravo eiti.

– Džil prašė mane pasitikti jus. Ji sugalvojo jums nedidelį siurprizą.

Deividas įdėmiau nužvelgė jį.

– Kokį siurprizą?

– Eime, aš parodysiu.

Akimirką Deividas svyravo.

– Gerai. O ar tai ilgai truks?

Kliftonas Laurensas žvilgtelėjo į jį ir nusišypsojo:

– Ne, nemanau.

Liftu jie nusileido į "S" denį, ten teko brautis pro keleivių ir išlydinčiųjų minią. Paskui koridoriumi nusiskubino prie dvivėrių durų. Kliftonas atidarė jas ir rankos mostu pakvietė Deividą užeiti. Jie atsidūrė tuštutėlėje kino salėje. Deividas nieko nesuprasdamas apsidairė.

– Tai – čia?

– Tai – čia, – Kliftonas šypsojosi.

Jis apsisuko, kilstelėjo galvą į viršų ir linktelėjo kino mechanikui, sėdinčiam kabinoje. Mechanikas mylėjo pinigus. Kliftonui teko paaukoti visus du šimtus dolerių, kad tas sutiktų padėti. "Jeigu apie tai sužinos čia, aš neteksiu darbo", – bambėjo jisai.

"Niekas nieko nesužinos, – garantavo jam Kliftonas. – Čia toks pokštas. Jums tik duris reikės užrakinti, kai mes su bičiuliu įeisim. Ir pradėsit sukti juostą. Po dešimties minučių mes iš ten ir išeisim".

Galų gale mechanikas sutiko.

O dabar nieko nesuprasdamas Deividas spoksojo į Kliftoną.

– Vadinasi, tai filmas?

– O jūs sėskitės, pone Kenionai.

Deividas atsisėdo eilės pakrašty ir ištiesė savo ilgas kojas. Kliftonas įsitaisė priešais jį. Kai užgeso šviesa ir ekrane pradėjo mirgėti ryškūs vaizdai, jis įdėmiai stebėjo Deivido veidą.

Atrodė, lyg kažkas geležiniais plaktukais daužytų jam į paširdžius. Deividas ekrane matė keisčiausius dalykus, bet jo protas nenorėjo suvokti to, ką matė akys. Džil, jaunutė

Džil, tokia, kokią jis buvo ką tik pamilęs, gulėjo lovoje nuoga. Jis aiškiai matė kiekvieną jos bruožą. Žiūrėjo jis praradęs amą ir savo akimis netikėjo matydamas, kaip kažkoks vyriškis apžergė ją ir įkišo į burną intymiausią savo kūno dalį. Ji pradėjo čiulpti ją meiliai ir švelniai. Scenoje atsirado raudonplaukė mergšė. Ji praskėtė Džil kojas ir įgrūdo ten savo liežuvį. Deividas suprato, kad tuoj apsivems. Vieną akimirką plykstelėjo mintis, kad tai gali būti montažas, klastotė, bet kino kamera fiksavo kiekvieną Džil judesį. Paskui ekrane atsirado meksikietis. Jis užsiropštė ant Džil, o prieš Deivido akis nusileido rausva rūko skraistė... Jam vėl buvo penkiolika, ir vėl jis matė savo seserį Bet. Tai ji, jo sesuo apkėtusi lovoje nuogą meksikietį šaukia: "O Viešpatie, aš myliu tave, Chuanai! Imk mane, nesustok!", o jis, Deividas, stovi tarpdury ir nustebęs žiūri į savo brangią seserį. Jį pagavo baisus, aklas šėlas: jis čiupo ant rašomojo stalo gulėjusį peilį popieriui pjaustyti, prišoko prie lovos, nušveitė seserį į šoną ir suvarė peilį sodininkui į krūtinę. Dūrė vieną kartą, kitą... Sieną aptaškė čiurkšlė kraujo. Deividas išgirdo Bet balsą: "O Dieve, ne! Liaukis, Deividai! Aš jį myliu! Mes susituoksime!" Kraujo buvo pilna visur. Į kambarį įbėgusi motina išvarė Deividą. Paskui jis sužinojo, kad motina skambino į apskrities prokuratūrą artimam Kenionų bičiuliui. Jie ilgai kabinete šnekėjosi. Meksikiečio kūną nuvežė į kalėjimą. Rytojaus dieną buvo paskelbta, kad kameroje jis nusižudė. Po trijų savaičių Bet uždarė į beprotnamį.

Dėl visko, kas įvyko, dabar jį graužė kaltė ir jis vėl pradėjo širsti. Užtat čiupo priešais save sėdėjusį žmogų ir smogė kumščiu jam į veidą. Jis daužė jį, šūkčiojo kažkokius beprasmiškus laukinius riksmus ir keršijo ir už Bet, ir už Džil, ir už savo gėdą. Kliftonas Laurensas mėgino gintis, bet sustabdyti šitai krušai smūgių neturėjo jėgų. Gavęs kumščiu į nosį, pajuto, kad ten kažkas trekštelėjo. O nuo smūgio į dantis kraujas pasipylė upeliu. Jis stovėjo visiškai bejėgis ir laukė kitų smūgių. Bet staiga viskas liovėsi. Salėje tebuvo girdėti vien jo gargiantis kvėpavimas ir jaus-

mingi garsai iš ekrano.

Kliftonas išsitraukęs nosinę šluostėsi kraują. Spausdamas į saują nosį, klupdamas jis išėjo iš salės ir pasuko tiesiai į Džil kajutę. Kai ėjo pro valgyklą, virstelėjo virtuvės durys, ir jis nepastebėtas prasmuko pro visą būrį bruzdančių virėjų, stiuardų ir padavėjų. Jis čiupo pašluostę, prisižėrė į ją gabaliukų ledo ir tuoj atšaldė jais tinstantį veidą. Paskui priėjo prie kitų durų ir pamatė didžiulį vestuvinį tortą, ant kurio pačiame viršuje puikavosi miniatiūrinės cukrinės jaunųjų figūrėlės. Kliftonas ištiesė ranką: trekštelėjo jaunosios galvelė ir sutrupėjo tarp jo pirštų.

Paskui jis nuėjo ieškoti Džil.

...Laivą atrišo. Džil pajuto jį pajudant tada, kai šita penkiasdešimt penkių tūkstančių tonų talpa pradėjo tolti nuo pirso. Keista, kur taip užstrigo Deividas?

Kai į kajutės duris pasibeldė, Džil savo daiktus jau buvo beveik susitvarkiusi. Džiaugsmingai sušukusi: "Deividai!", ji iškart puolė prie durų, o atidariusi ištiesė rankas.

Už durų stovėjo Kliftonas Laurensas kruvinu, sudaužytu veidu. Džil nuleido rankas ir įsistebeilijo į jį.

– Ką tu čia veiki? Kas... tau atsitiko?

– Paprasčiausiai... užėjau pasisveikinti, Džil.

Ji vos suprato, ką jis kalba.

– Ir kai ko perduoti tau nuo Deivido.

Džil visai suglumo.

– Nuo Deivido?

Kliftonas pasisuko į ją ir tarė:

– Atsimeni, kokie kadaise būdavo filmai? Juose parodydavo gerus vaikinus su baltais cilindrais ir blogus su juodais, o galų gale paaiškėdavo, kad blogieji vaikinai būtinai gaus tai, ką nusipelnė. Aš užaugau tikėdamas, kad gyvenime taip ir yra, kad vaikinai su baltais cilindrais visada nugali.

– Nesuprantu, ką tu kalbi.

– Malonu suvokti, kad kartais gyvenime lygiai taip ir būna, kaip tuose senuose filmuose.

Jis nusišypsojo jai sudaužytomis, kraujais aptekusio-

mis lūpomis ir iškilmingai ištarė:

– Deividas išėjo. Visiems laikams!

Ji nepatikliai žiūrėjo į jį.

Tą akimirką abu jie pajuto, kad teisingumas įvykdytas. Kliftonas išėjo į terasą ir persilenkęs per turėklą pažiūrėjo žemyn.

– Ateik čia.

Padvejojusi Džil išsekė iš paskos. Ją apėmė nepaaiškinama baimė ir vis didėjo. Ji taip pat pasilenkė žemyn ir apačioj pamatė iš "Bretanės" į locmano katerį perlipantį Deividą. Džil suspaudė turėklą. Jai reikėjo atramos.

– Bet kodėl? – apstulbusi paklausė ji. – Kas atsitiko?

Kliftonas Laurensas atsisuko į ją ir atsakė:

– Aš daviau jam pažiūrėti kino juostą.

Ji iškart suprato, ką jis turi galvoj.

– Dieve mano! Ne! Tik ne tą! Tu gi mane pražudei! – sudejavo ji.

– Vadinasi, mes – kvit.

– Išeik! – suspigo jinai. – Lauk iš čia!

Ir puolė jį. Nagais įsikibo jam į veidą ir ėmė draskyti. Kliftonas tik sumosavo ir tvojo jai kumščiu. Džil suklupo ir griebė sau už galvos.

Kliftonas dar ilgai stovėjo ir žiūrėjo į Džil. Kaip tik tokią jis ir norėjo ją įsiminti.

– Iki, Žozefina Činski, – pasakė jis.

Išėjęs iš Džil kajutės, jis nuėjo į valčių denį, apatinę veido dalį vis dar užsidengęs nosine. Ėjo jis nesiskubindamas, įsižiūrėdamas į keleivius ir ieškodamas naujo veido, ypatingo. Juk niekada nežinai, kur susidursi su dar neatrastu talentu. Jis jautė, kad vėl gali dirbti.

Ką žinai! Gal jam pasiseks atrasti dar vieną Tobį Templą!

Praėjus kelioms minutėms, kai iš Džil kajutės pasišalino Kliftonas Laurensas, ten pasibeldė Klodas Desaras. Jam niekas neatsakė, tačiau iš vidaus sklido kažkokie garsai. Kelias sekundes palaukęs, jis garsiai ištarė;

– Ponia Templ, čia Klodas Desaras, ūkio tarnybos vy-

resnysis karininkas. Atėjau paklausti, ar negalėčiau padėti kuo nors?

Atsakymo nebuvo. Ir tą pačią akimirką įsijungė Desaro pavojaus sirena. Nuojauta jam šaukė, kad čia vyksta kažkas be galo baisaus ir kad visi šitie nepaaiškinami įvykiai sukasi aplink šitą moterį. Jo sąmonę persmelkė virtinė absurdiškų minčių. Ją pagrobė, užmušė, o gal... Jis spustelėjo durų rankeną. Pasirodo, jos – neužrakintos, ir Desaras iš lėto jas pravėrė. Džil Templ stovėjo tolimiausiame kajutės kampe ir žiūrėjo pro iliuminatorių. Į duris buvo atsukta jos nugara. Desaras jau žiojosi kažką sakyti, bet moters siluetas buvo toks keistas, lyg sustingęs, nejudrus, ir jis susilaikė. Keletą sekundžių sutrikęs dar stypsojo prie durų ir svarstė, ar ne geriau būtų tylutėliai pasišalinus, bet staiga kajutė suvirpėjo nuo nežmoniškų, kraupių garsų, lyg sužeistas žvėris staugtų. Desaras suprato esąs bejėgis didelio sielvarto liudininkas ir sandariai uždarė duris.

Bet nuo kajutės vis dar nesitraukė, stovėjo ir klausėsi iš jos vidaus besiveržiančios raudos. Paskui apsisuko ir iki širdies gelmių susijaudinęs nužingsniavo į žiūrovų salę, kuri buvo įrengta didžiajame denyje...

Tą dieną per vakarienę prie kapitono stalo buvo tuščios dvi kėdės. Kapitonas davė Desarui ženklą. Desaras kaip šeimininkas sėdėjo su keleiviais prie stalo, kuris buvo vienu rangu žemesnis už kapitono ir stovėjo nuo jo per du stalus. Atsiprašęs kaimynų, jis nusiskubino prie kapitono.

– Klausyk, Desarai, – linksmai prašneko kapitonas ir tuoj pat pradėjo tyliau jau visai kitu tonu. – Kas nutiko poniai Templ ir ponui Kenionui?

Desaras permetė žvilgsniu vakarieniaujančius keleivius ir sušnabždėjo:

– Kaip kad jums žinoma, prie Ambrauzo plūduriuojančiojo švyturio ponas Kenionas persėdo į locmano laivelį. O ponia Templ tebėr savo kajutėje.

Kapitonas susikeikė. Jis buvo labai pedantiškas žmogus ir nemėgo, kad jo tvarką kas ardytų.

– Po velnių! Mes jau viską sutvarkėme vestuvių cere-

monijai! – suriko jis.

– Žinau, kapitone, – Desaras gūžtelėjo pečiais ir išpūtė akis. – Amerikiečiai yra amerikiečiai!

Džil kajutėje buvo viena. Sėdėjo susirietusi fotelyje kojas prispaudusi prie krūtinės ir nekrutėjo. Ji apverkė – ne, ne Deividą Kenioną, ne Tobį Templą ir net ne save. Ji apverkė mažą mergytę, kurios vardas buvo Žozefina Činski. Džil norėjo padaryti jai tiek daug nuostabių dalykų, o dabar štai tos gražios stebuklingos svajonės žlugo.

Iš sielvarto ji nieko nematė, sėdėjo sustingusi, apmirusi. Vos prieš kelias valandas jai priklausė visas pasaulis, ji turėjo viską, ko tik kada nors buvo geidusi, o dabar nebeturi nieko. Ji ne iš karto suprato, kad vėl skauda galvą. Iš pradžių galvos skausmo nepastebėjo dėl kito skausmo, to kankinamo sopėjimo, kuris graužėsi vis gilyn ir gilyn į jos vidų. Bet dabar ji pajuto, kad lankas jai kaktą veržia vis smarkiau, ir dar arčiau prie krūtinės prispaudė kelius ir susirietė visai kaip vaisius motinos įsčiose. Susirietė ir panoro atsiskirti nuo visko, kas ją supo. Ji pavargo, baisiai pavargo. Norėjo sėdėti taip amžinai ir nieko negalvoti. Tada gal ir skausmas atlėgtų, nors valandėlei.

Džil nušliaužė iki lovos, atsigulė ir užsimerkė.

Ir tada ji **pajuto tai**. Ją užgriuvo šalta dvokiančio oro banga, apsupo iš visų pusių ir lipo prie kūno. Ji išgirdo jo balsą, šaukiantį ją vardu. "Taip, – sukuždėjo ji, – taip". Nesąmoningai ir iš lėto ji atsikėlė ir išėjo iš kajutės, paklusodama balsui, kuris skambėjo ausyse.

Kai Džil iš savo kajutės išėjo į tuščią denį, buvo antra valanda nakties. Ji žiūrėjo žemyn į jūrą ir matė, kaip tyliai pleškena į skrodžiančio vandenį laivo šoną bangelės, ir vis klausėsi balso. Galvos skausmas dar pasmarkėjo, smilkinius tarsi gniaužtais spaudė. Bet balsas tebekartojo, kad jaudintis nereikia, kad viskas bus gerai. "Žiūrėk žemyn", – įsakė balsas.

Džil pažiūrėjo žemyn ir vandeny pamatė kažką plaukiant. Tai buvo veidas. Tobio veidas. Jis jai šypsojosi, o po vandeniu į ją žvelgė mėlynos jo akys. Pūstelėjo šalto vėjo

gūsis ir stumtelėjo ją prie turėklų artyn.

– Man reikėjo tai padaryti, Tobi, – sukuždėjo jinai. – Tu juk supranti mane?

Galva vandeny linkčiojo ir suposi ant bangų, suposi ir šaukė pas save. Vėjas pasidarė dar šaltesnis, ir Džil sudrebėjo. "Nebijok, – šnabždėjo jai balsas. – Vanduo šaltas ir gilus... Tu būsi čia su manimi... amžinai... Ateik, Džil".

Ji užsimerkė, o po sekundės atsimerkusi vėl pamatė besišypsantį veidą, tik jis dabar plaukė įsikibęs lainerio, o luošos galūnės bejėgiškai tabalavo vandeny. "Eikš pas mane", – šaukė balsas.

Ji persilenkė per turėklus Tobiui visko paaiškinti: tada jis paliks ją ramybėje, bet ledinio vėjo gūsis stumtelėjo vėl, ir štai ji plevena per švelnų šiltą nakties orą ir sukasi sukasi erdvėje... Tobio veidas vis artėja, artėja... Ji jaučia, kaip apkabina ją paralyžiuotos rankos, ir štai jie susijungia visai amžinybei...

Liko tik šiltas nakties vėjas ir nepaklūstanti laikui jūra...

Ir žvaigždės ten, viršuje, kur visa tai užrašyta...

Populiarusis detektyvas

Sidnis Šeldon
NEPAŽĮSTAMASIS IŠ VEIDRODŽIO
Romanas

Vertė Pranė Kuprienė

SL 1329. 1996 04 18. 8,75 apsk. leid. l. Tiražas 3500 egz. Užsakymo Nr. 614. Išleido Rosma, A. Strazdelio g. 1, 2600 Vilnius. Spausdino Spindulio spaustuvė, Gedimino g. 10, 3000 Kaunas. Kaina sutartinė

Leidykla **Rosma** tęsia
seriją

GERIAUSI MEILĖS ROMANAI DAMOMS

Netrukus knygynuose ieškokite

Ketrina Kolter
NUOTAKA PAVELDĖTOJA

Merė Grin
VARNAS IR BALANDĖLĖ

ROSMOS
leidyklos knygomis urmu
prekiauja

U A B Ž I B U R Y S
Tel. 8-228-52649
Raseiniuose

Kai jaunystės sparnai pakylėja skrydžiui į svaiginančias aukštumas, niekas nepasako, kuo tu tapsi – žvaigždžių žvaigžde ar jos šešėliu. Ir nežinai, ko tame skrydyje bus daugiau – gėrio ar nevilties, meilės ar žiaurumo, dėkingumo ar keršto...

O bus taip, kaip parašyta ten, aukštai, Danguj, Likimų knygoj...
Tad atsiverskime ją...

ISBN 9986-00-123-4